

OP-Pohjola-ryhmän toimintakertomus ja tilinpäätös 2013

Sisältö

Toimintakertomus

OP-Pohjola-ryhmän toimintakertomus 2013

Vuosi 2013 tiivistetysti 1

Toimintaympäristö 3

Ryhmän tulos ja tase 5

Vakavaraisuus 8

Riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema 9

Vuoden 2014 näkymät 15

Tilikauden jälkeiset tapahtumat 16

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin 17

OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset 26

Henkilöstö ja palkitseminen 27

OP-Pohjola osk:n hallinto 29

OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma 30

Investoinnit ja palvelukehittäminen 31

Vastuullisuus 32

Osuuspankkien yhteenliittymän ja OP-Pohjola-ryhmän juridinen rakenne 33

Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut 2009–2013 36

Tunnuslukujen laskentakaavat 37

Tilinpäätös

OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätös 2013

OP-Pohjola-ryhmän tuloslaskelma 39

OP-Pohjola-ryhmän tase 41

OP-Pohjola-ryhmän rahavirtalaskelma 42

Laskelma OP-Pohjola-ryhmän omien pääomien muutoksista 44

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot 45

OP-POHJOLA-RYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1. OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 48

Liite 2. OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet 64

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos 81

Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot 82

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 5. Korkotuotot ja -kulut 84

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset 85

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot 86

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot 89

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto 94

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot 95

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot 96

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot 97

Liite 13. Henkilöstökulut 98

Liite 14. Muut hallintokulut 99

Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut 100

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille 101

Liite 17. Tuloverot 102

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 18. Käteiset varat 103

Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta 104

Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat 105

Liite 21. Johdannaissopimukset 107

Liite 22. Saamiset asiakkailta 108

Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat 110

Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat 114

Liite 25. Sijoitusomaisuus 117

Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset 119

Liite 27. Sijoitukset osakkuusyriyksissä 121

Liite 28. Aineettomat hyödykkeet 122

Liite 29. Aineelliset hyödykkeet 127

Liite 30. Muut varat 129

Liite 31. Verosaamiset 130

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 32. Velat luottolaitoksille 132

Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat 133

Liite 34. Johdannaissopimukset 134

Liite 35. Velat asiakkaille 135

Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat 136

Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat 142

Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat 145

Liite 39. Varaukset ja muut velat 146

Liite 40. Verovelat 152

Liite 41. Osuuspääoma 153

Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus 154

Liite 43. Oma pääoma 156

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset 159

Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset 160

Liite 46. Annetut vakuudet 161

Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet 162

Liite 48. Taseen luokittelu 163

Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 165

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset 171

Liite 51. Ehdolliset velat ja varat 172

Liite 52. Muut vuokrasopimukset	173
Liite 53. Johdannaissopimukset	174
Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely	181
MUUT LIITETIEDOT	
Liite 55. Omistukset muissa yrityksissä	183
Liite 56. Lähipiiritapahtumat	191
Liite 57. Muuttuva palkitseminen	193
Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	196
Liite 59. Segmenttiraportointi	197
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT	
OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA	
Liite 60. OP-Pohjola-ryhmän riskilimitit	202
Liite 61. OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus	203
Liite 62. Pankkitoiminnan luottoriski	204
Liite 63. Likviditeettiriski	205
Liite 64. Markkinariskit	206
Liite 65. Vakuutusriskit	207
PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA	
Liite 66. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot	208
Liite 67. Vastuut	209
Liite 68. Vastuut sektoreittain	210
Liite 69. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset	211
Liite 70. Saamisten arvonalentumiset	214
Liite 71. Henkilövastuut rating-luokittain	215
Liite 72. Yritysvastuut toimialoittain	216
Liite 73. Yritysvastuut rating-luokittain	218
Liite 74. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan	219
Liite 75. Toissijainen maariski maariskiryhmittäin pl. Suomi	220
Liite 76. OP-Pohjola-ryhmän varainhankinnan rakenne	221
Liite 77. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan	222
Liite 78. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan	224
Liite 79. Markkinariskin herkkyyshanalyysi	226
PILARI III MUKAISET VAKAVARAIKUUSTIEDOT	
Liite 80. Omat varat	227
Liite 81. Omien varojen vähimmäisvaatimus	229
Liite 82. Vakavaraisuuden tunnusluvut	231
Liite 83. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin	232
Liite 84. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin	234
Liite 85. Vastuiden jäljellä oleva juoksuaika vastuuryhmittäin	235
Liite 86. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin	236
Liite 87. Yritysvastuut toimialoittain	238
Liite 88. Erääntyneet ja arvonalentuneet yritysvastuut toimialoittain	240
Liite 89. Erääntyneiden ja arvonalentuneiden vastuiden maantieteellinen jakautuminen	242
Liite 90. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin	243

Liite 91. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)	244
Liite 92. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)	246
Liite 93. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)	247
Liite 94. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating-luokittain (IRBA)	248
Liite 95. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset	249
Liite 96. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset, yksinkertainen menetelmä	250
Liite 97. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet	251
Liite 98. Johdannaissopimukset ja vastapuoliriski	253
Liite 99. Arvopaperistetut erät	255
VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA	
Liite 100. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky	256
Liite 101. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys	257
Liite 102. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia	258
Liite 103. Suurvahinkojen kehitys	259
Liite 104. Vakuutusliikkeen kannattavuus	260
Liite 105. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja	261
Liite 106. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma	262
Liite 107. Sijoitustoiminnan riskiasema	263
Liite 108. Sijoitusriskien herkkyysanalyysi	264
Liite 109. Korkoriski	265
Liite 110. Valuuttariski	266
Liite 111. Vastapuoliriski	267
VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA	
Liite 112. Varainhoito	268
Liite 113. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi	269
Liite 114. Vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi	272
Liite 115. Henkivakuutusliikkeen kannattavuus	275
Liite 116. Sijoitustoiminnan riskiasema	276
Liite 117. Sijoitusriskien herkkyysanalyysi	277
Liite 118. Korkoriski	278
Liite 119. Valuuttariski	279
Liite 120. Vastapuoliriski	280
Tilinpäätöslausuma	281
Tilintarkastuskertomus	282

Vuosi 2013 tiivistetysti

- Ryhmän tulos ennen veroja kasvoi 20 % ja nousi 705 miljoonaan euroon (586).
- Viimeisen vuosineljänneksen tulos oli 91 miljoonaa euroa (104). Tulosta rasitti vahinkovakuutuksen 38 miljoonan euron suuruinen vakuutusvelan laskuperustemuutos.
- Pankkitoiminnan tulos kehittyi myönteisesti vuoden loppua kohden, mutta jäi koko vuodelta kuitenkin lievästi edellisvuotta pienemmäksi.
- Korkokatteen supistuminen hidastui, viimeisen vuosineljänneksen korkokate oli jo selvästi edellisvuotta suurempi.
- Vahinkovakuutuksen tulos parani 82 %.
- Varallisuudenhoidon tulos parani 12 %.
- Tuotot yhteensä kasvoivat 6 % ja kulut ilman pankkiveroa supistuivat 1 %.
- Core Tier 1 -vakavaraisuus ennen siirtymäsääntöjä vahvistui selvästi ja oli vuoden lopussa 17,3 % (14,8).
- Ryhmän markkina-asema vahvistui laajalla rintamalla. Luottokanta kasvoi 4,8 %, talletukset 5,2 %, sijoitusrahastojen pääomat 20 % ja vahinkovakuutuksen maksutulo 11 %.
- Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi vuodessa 94 000:lla.
- OP-Pohjola-ryhmälle on vahvistettu uudet, aiempaa haastavammat vakavaraisuus- ja kannattavuustavoitteet.
- Vuoden 2014 tuloksen arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuonna 2013. Tarkemmin kohdassa "Vuoden 2014 näkymät".
- OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisö on 6.2.2014 päättänyt tehdä vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n liikkeeseen laskemista osakkeista.

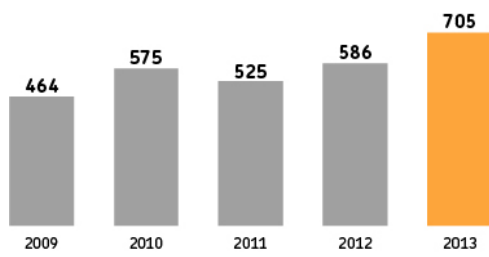
OP-Pohjola-ryhmän avainlukuja

	1-12/2013	1-12/2012	Muutos, %
Tulos ennen veroja, milj. e	705	586	20,4
Pankkitoiminta	411	424	-3,1
Vahinkovakuutus	167	92	81,7
Varallisuudenhoito	113	101	12,1
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	193	192	0,7
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1, %, ennen siirtymäsääntöjä	17,3	14,8	2,5*
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1, %	14,3	14,1	0,2*
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (rava)	1,90	1,90	0,00*
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauksista, %	0,42	0,46	-0,04*
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 518	1 425	6,6

* suhdeluvun muutos

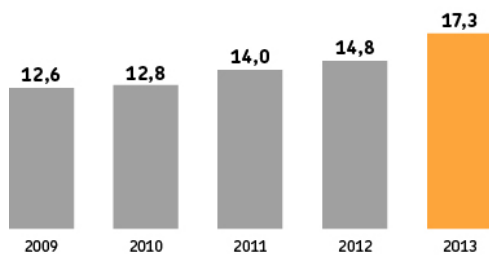
Tulos ennen veroja

milj. €

Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1 ennen siirtymäsäännöksiä

%

Toimintaympäristö

Maailmantalous kasvoi vaisusti vuonna 2013. Talouskasvu jäi edellistä vuotta hitaammaksi niin perinteisissä teollisuusmaissa kuin kehittyvillä markkinoilla. Euroalueen talous supistui edellisestä vuodesta, mutta tuotanto alkoi elpyä vuoden aikana. Osa kriisimaista kääntyi kasvuun. Talouteen liittyvä epävarmuus väheni ja luottamus koheni vuoden loppua kohden.

Euroopan keskuspankki laski ohjauskoron 0,25 prosenttiin vuoden alun 0,75 prosentista. Euribor-korot pysyivät hyvin matalalla tasolla koko vuoden. Euroalueen valtionlainamarkkinoilla korkoerot pienenevät markkinoiden rauhoittuessa.

Suomen talouskehitys oli heikkoa vuonna 2013. BKT supistui ja työttömyys nousi. Inflaatio väheni selvästi. Vuoden lopulla luottamus alkoi kohentua myös Suomessa ja merkit viennin elpymisestä lisääntyivät. Asuntojen hinnat nousivat muutaman prosentin, mutta asuntokauppa- ja rakentaminen vähenivät.

Maailmantalous vahvistuu vuonna 2014, mutta jää edelleen keskivertoa hitaammaksi. Yhdysvalloissa kasvu nopeutuu ja euroalueen talous kääntyy kasvuun. Viennin vilkastuminen piristää Suomen taloutta, mutta talouskasvu on edelleen verikkaista. Euroopan keskuspankin kasvua tukeva rahapolitiikka jatkuu.

Pankkien kotitalousluottokannan vuosikasvu laski Suomessa viime vuonna 2 prosenttiin. Hidastumista selittävät epävarmat talousnäkyvät, asuntokauppojen väheneminen ja pankkien kiristyneet luotonmyöntökriteerit. Yritysluottokannan kasvu jatkui sen sijaan verrattain vakaana 5 prosentin vuosivauhtia. Luottokysynnän odotetaan pysyvän kuluvana vuonna keskimääräistä vaimeampana.

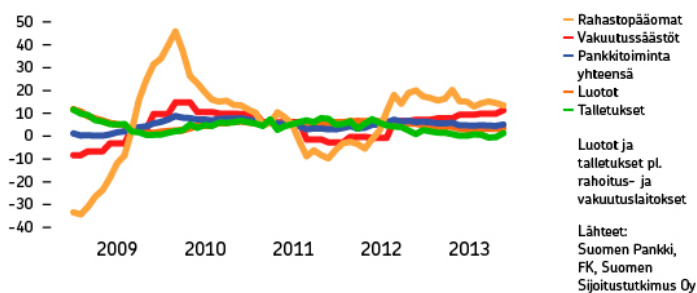
Henkilö- ja yritysasiakkaiden talletuskannan kasvu lähes pysähtyi viime vuonna. Käyttelytilien kasvu jatkui, mutta määräaikaistalletuskanta supistui varojen siirtyessä korkeamman sijoitusriskin säästötuotteisiin rahoitusmarkkinoiden suotuisan kehityksen ja matalan korkotason myötä.

Sijoitusmarkkinat kehittyivät vahvasti viime vuoden jälkipuoliskolla. Rahasto- ja vakuutussäästöt kasvoivat viime vuonna 13 prosenttia. Rahastojen nettomerkintöjen kehitys jatkui positiivisena läpi vuoden, ja henkivakuutuksen maksutulo kasvoi yli 40 prosenttia edellisvuodesta. Vakuutussäästöjen siirtyminen perustekorkoisista sijoitussidonnaisiin tuotteisiin jatkui.

Vahinkovakuutuksen maksutulo kasvoi ennakkotietojen mukaan viime vuonna 6 prosenttia. Vahinkomenot ja maksetut korvaukset pysyivät sen sijaan edellisvuoden tasolla.

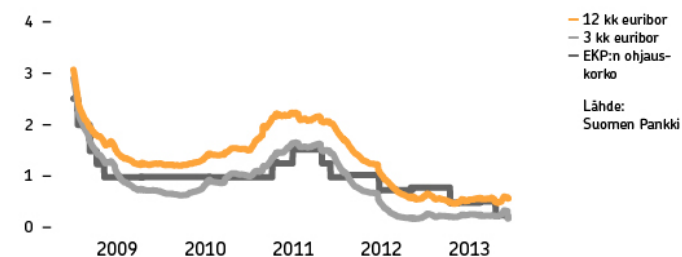
Pankkiliiketoiminnan 12 kk muutos

toimiala yhteensä %

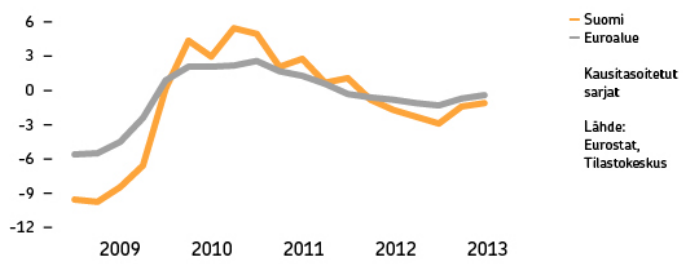
Euriborit ja ohjauskorko

%

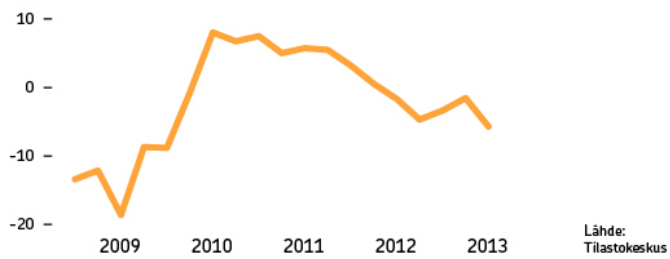
BKT

määrän muutos edellisestä vuodesta, %

Investoinnit

määrän muutos edellisestä vuodesta, %

Ryhmän tulos ja tase

Tulosanalyysi

Milj. e	2013	2012	Muutos, %
Pankkitoiminta	411	424	-3,1
Vahinkovakuutus	167	92	81,7
Varallisuudenhoito	113	101	12,1
Tulos ennen veroja	705	586	20,4
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-43	698	
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	662	1 283	-48,4
Taloudellisen pääoman tuotto, % *)	15,3	14,7	0,6*
Taloudellisen pääoman tuotto käyvin arvoin, % *)	15,0	27,5	-12,5*
Tuotot			
Korkokate	913	1 002	-8,9
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	524	433	21,1
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	175	108	61,8
Palkkiotuotot, netto	625	584	6,9
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	180	133	35,5
Liiketoiminnan muut tuotot	95	111	-14,3
Muut tuotot yhteensä	1 599	1 368	16,8
Tuotot yhteensä	2 512	2 371	6,0
Kulut			
Henkilöstökulut	753	764	-1,5
Muut hallintokulut	373	378	-1,4
Liiketoiminnan muut kulut	404	352	15,0
Kulut yhteensä	1 530	1 494	2,4
Arvonalentumiset saamisista	84	99	-15,4
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille			
Bonukset	182	173	5,2
Osuus- ja lisäosuuspääoman korot	11	19	-40,8
Palautukset yhteensä	193	192	0,7

*) muutos suhdeluvun muutoksena

Muita avainlukuja

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Saamiset asiakkailta	68 255	65 161	4,7
Henkivakuutustoiminnan varat	9 880	9 173	7,7
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 497	3 492	0,2
Velat asiakkaille	50 175	49 650	1,1
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	21 428	19 270	11,2
Oma pääoma	7 717	7 134	8,2
Tase yhteensä	100 981	99 769	1,2
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 902	5 352	10,3

Tuloksen vertailulukuina on käytetty vuoden 2012 vastaavien jaksojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuina on käytetty lukua vuoden 2012 lopun tilanteesta, ellei toisin mainita. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen kirjaamistavan muutoksen seurauksena vertailutietoja on oikaistu.

Tammi-joulukuu

OP-Pohjola-ryhmän tulos ennen veroja oli 705 miljoonaa euroa (586). Tulosta paransivat erityisesti arvopapereiden myyntivoitoista johtuva sijoitustoiminnan tuottojen vahva kasvu, vahinkovakuutustoiminnan hyvä tuloskehitys sekä palkkiotuottojen kasvu. Vahinkovakuutustoiminnan vahva tulos johtui maksutulon pitkään jatkuneesta kasvusta sekä liikekulujen supistumisesta. Myös henkivakuutustoiminnan tulos kasvoi vertailukaudesta erityisesti myyntivoittojen ja Aurum Sijoitusvakuutuksen hankinnan ansiosta.

Matalan korkotason seurauksena korkokatte supistui 8,9 prosenttia vuotta aiemmasta. Korkokatteen pieneneminen hidastui tilikaudella, viimeisen vuosineljänneksen korkokatteen ollessa jo selvästi edellisvuotta suurempi.

Ryhmän kulut kasvoivat 2,4 prosenttia 46 miljoonan euron pankkiveron ja liiketoiminnan kasvun johdosta. Ilman pankkiveron vaikutusta kulut olisivat supistuneet vajaat 1 prosenttia. Kulukasvusta 9 miljoonaa euroa kohdistuu syksyllä 2012 toimintansa aloittaneeseen Aurum Sijoitusvakuutukseen ja 4 miljoonaa euroa 1.1.2013 toimintansa aloittaneeseen Omasairaala Oy:öön. Tehostamistoimenpiteiden johdosta ryhmän palkkakulut supistuivat 3,3 prosenttia. Eläkekulujen kasvun johdosta henkilöstökulut kokonaisuutena supistuivat 1,5 prosenttia.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia kirjattiin yhteensä 131 miljoonaa euroa (141), joista 84 miljoonaa euroa (99) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Nettomääräiset arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat vuositasoisiksi muutettuina 0,12 prosenttia (0,15) luotto- ja takauskannasta.

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 411 miljoonaa euroa (424). Pankkitoiminnan tulosta rasittivat matala korkotaso sekä pankkivero. Palkkiotuotot kasvoivat 10 prosenttia 600 miljoonaan euroon (543) luotonantoon, maksuliikkeeseen ja varallisuudenhoitoon liittyvien palkkioiden kasvettua vertailukaudesta.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,9 prosenttia (90,5) liikekulujen laskettua. Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja parani vuotta aiemmasta tuloslaskelmaan kirjattujen sijoitustoiminnan tuottojen ja vakuutusteknisen katteen kasvun johdosta. Tilikauden aikana kirjattiin tulosta heikentäviä vakuutusvelan laskuperustemuutoksia 38 miljoonaa euroa (52).

Varallisuudenhoitosegmentin tulos ennen veroja parani henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvettua vertailukaudesta. Henkivakuutustoiminnan tulosparannusta vuotta aiempaan verrattuna tuki myös Aurum Sijoitusvakuutuksen tulos, joka on yhdistelty vertailuvuoden lukuihin vasta syyskuusta 2012 lähtien. Vertailukaudesta liiketoiminnan muita tuottoja kasvattivat Aurum Sijoitusvakuutuksen liiketoimintojen hankinnan yhteydessä tuloutettu 19 miljoonan euron kertaluonteinen tuotto- ja kulusynergioihin liittyvä erä.

OP-Pohjola-ryhmän käyvän arvon rahasto ennen veroja oli tilikauden lopussa 406 miljoonaa euroa (449). Tulos käyvin arvoin ennen veroja oli 662 miljoonaa euroa (1 283).

Tilikauden lopussa oma pääoma oli 7,7 miljardia euroa (7,1). Omaa pääomaa kasvatti tilikauden tulos.

Pohjola Pankki Oyj:n hallitus esittää 0,67 (0,46) euron osinkoa A-sarjan osakkeelle ja 0,64 (0,43) euron osinkoa K-sarjan osakkeelle. Esityksen mukaan osingot ovat yhteensä 212 miljoonaa euroa (145), josta OP-Pohjola-ryhmän sisäisen voitonjaon osuus on 55 prosenttia.

Osuuspankkien omistajajäsenten osuuspääoma- ja lisäosuuspääomasijoitukset olivat tilikauden lopussa 746 miljoonaa euroa (759).

OP-Pohjola-ryhmän asiakasmäärä Suomessa oli joulukuun lopussa 4 252 000. Henkilöasiakkaiden määrä oli 3 819 000 ja yritysasiakkaiden määrä 433 000. Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi ristiinmyynnin seurauksena vuodenvaihteesta 94 000:lla 1 518 000:een.

Tulokseen kirjatut, omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille kertyneet bonukset kasvoivat vertailukaudesta 5,2 prosenttia 182 miljoonaan euroon (173).

Tuloslaskelman pääerät vuosineljänneksittäin

Milj. e				2013	2013	2012	Muutos
	1-3	4-6	7-9	10-12			%
Korkokate	214	221	232	247	913	1 002	-8,9
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	143	137	148	97	524	433	21,1
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	70	37	37	31	175	108	61,8
Palkkiotuotot, netto	163	154	158	149	625	584	6,9
Muut tuotot	82	71	52	70	275	243	12,8
Tuotot yhteensä	672	620	626	593	2 512	2 371	6,0
Henkilöstökulut	201	194	166	192	753	764	-1,5
Muut hallintokulut	83	94	82	114	373	378	-1,4
Liiketoiminnan muut kulut	98	97	96	113	404	352	15,0
Kulut yhteensä	382	384	344	419	1 530	1 494	2,4
Saamisten arvonalentumiset	9	23	17	34	84	99	-15,4
Palautukset omistajajäsenille	48	48	49	49	193	192	0,7
Tulos ennen veroja	234	164	216	91	705	586	20,4

OP-Pohjola-ryhmän pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet

	31.12.2013	31.12.2012	Tavoite
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	1,90	1,90	1,6
Taloudellisen pääoman tuotto, % (12 kk liukuva)	15,3	14,7	18
Tuottojen ja kulujen kasvuerro, %-yks. (3 vuoden aikana)	-3,4	-4,2	>0 %-yks.

Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (RaVa) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP-Pohjola-ryhmän omat varat ylittivät joulukuun lopussa laissa määritellyn vähimmäismäärän 3 359 miljoonalla eurolla (3 112). RaVa-puskuria laskivat Pohjola Pankki Oyj:n maaliskuussa 2013 toteuttama 170 miljoonan euron alemman Tier 2 -lainan takaisinlunastus ja RaVa-pääomavaatimuksen kasvu. RaVa-puskuria kasvatti ryhmän tulos.

Finanssikriisin seurauksena pankkien vakavaraisuussäännökset tiukentuivat. Muutoksilla pyritään muun muassa parantamaan omien varojen laatua, kasvattamaan pääomapuskureita, vähentämään pääomavaateen syklistä ja pankkien velkaantuneisuutta sekä asettamaan määrällisiä rajoitteita likviditeettiriskille. Muutokset tulevat voimaan vuosina 2014–2019. Muutosten merkittävimmät vaikutukset OP-Pohjola-ryhmän RaVa-lain mukaiseen vakavaraisuuteen riippuvat tulevien luottolaitosten puskurivaatimusten tasosta ja laskentatavasta. Muutosten vaikutukset Luottolaitoslain mukaiseen vakavaraisuuteen on käyty tarkemmin läpi Pankkitoiminnan vakavaraisuus -osiossa.

Myös vakuutussektorin vakavaraisuussäännökset ovat muuttumassa. Vakuutussektorin Solvenssi II -säännösmuutoksilla pyritään parantamaan vakuutusyhtiöiden omien varojen laatua, parantamaan yhtiöiden omaa riskienhallintaa, lisäämään pääomavaateen riskiperusteisuutta ja yhtenäistämään vakuutussektorin vakavaraisuussäännöksiä Euroopassa. Säännökset ovat vielä osittain keskeneräiset ja ne tulevat voimaan vuoden 2016 alussa. Säännökset tulevat kiristämään pääomavaatimuksia ja toisaalta lisäävät omien varojen määrää, mikä nettona laskee RaVa-vakavaraisuutta. Nykyisen arvion mukaan RaVa-vakavaraisuus kuitenkin säilyy vahvalla tasolla.

Vahinkovakuutustoiminta ja henkivakuutustoiminta kokonaisuudessaan täyttävät OP-Pohjola-ryhmän arvion mukaan Solvenssi II -ehdotuksen mukaisen vakavaraisuuspääomavaatimuksen jo nykyisin.

OP-Pohjola-ryhmän luottolaitostoiminta on siirtymässä EKP:n valvontaan näillä näkymin vuoden 2014 marraskuussa. Osana valvonnan siirtymistä EKP suorittaa OP-Pohjola-ryhmän luottolaitostoiminnan saamisten laadun arvioinnin (AQR) ja stressitestin vuoden 2014 aikana.

Riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan keskeiset tavoitteet ja periaatteet sekä organisointi pääpiirteissään

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tavoitteena on turvata OP-Pohjola-ryhmän ja sen yhteisöjen riskinkantokyky, ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen. Lisäksi siihen kuuluu riskien ja liiketoimintojen edellyttämän pääomatarpeen määrittäminen luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoman kohdentaminen suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan. Myös ryhmän maksuvalmiuden hallinta on osa riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa.

OP-Pohjola-ryhmän strategia linjaa ryhmän riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan painopisteet, joilla osaltaan varmistetaan strategian toteutuminen. Strategian mukaan ryhmän riskinkantokyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa ja riskinotto suhteessa riskinkantokykyyn pidetään maltillisena. Jokainen ryhmän yhteisö keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinkantokykynsä mukaista rooliaan ryhmän yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

OP-Pohjola osk (keskusyhteisö) vastaa OP-Pohjolan ryhmätasoa koskevasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta. Keskusyhteisö antaa ryhmään kuuluville yhteisöille ohjeita riskienhallinnan turvaamiseksi ja valvoo, että ne toimivat viranomaissäännösten, omien sääntöjensä, keskusyhteisön antamien ohjeiden ja OP-Pohjola-ryhmän sisäisten sekä asiakassuhteissa asianmukaisten ja eettisesti hyväksyttävien menettelytapojen mukaisesti. OP-Pohjola-ryhmään kuuluvat yhteisöt vastaavat omasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnastaan toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti. Vuoden 2013 alussa toteutetussa keskusyhteisökonsernin organisaatiouudistuksessa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtäviä keskitettiin tytäryhteisöistä emoyhtiöön.

OP-Pohjola-ryhmässä mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä ja valvontarajoilla, jotka ohjaavat toimintaa niin ryhmätasolla kuin osuuspankeissa ja keskusyhteisökonsernin yhteisöissäkin. OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto on asettanut riskilimiitit vuodelle 2013 OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuudelle sekä luotto-, likviditeetti-, markkina- ja vakuutusriskeille. OP-Pohjolan johtokunta on asettanut ryhmätason limiiteistä johdetut valvontarajat osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n vakavaraisuudelle, kannattavuudelle ja tehokkuudelle sekä eri riskilajeille. Näitä valvontarajoja niiden ei tule toiminnassaan ylittää. Valvontarajojen perusteella osuuspankit ja Helsingin OP Pankki Oyj puolestaan vahvistavat omat limiittinsä, jotka ovat keskusyhteisön asettamia valvontarajoja tiukemmat. Myös keskusyhteisökonsernin yhteisöjen vakavaraisuudelle ja keskeisimmille riskilajeille on käytössä vastaavanlaiset limiitit. Mittaristo vahvistetaan vuosittain.

OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 2 "OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet".

OP-Pohjola-ryhmän riskiasema

Riskinkantokyky

OP-Pohjola-ryhmän riskiasema on säilynyt vakaana. Riskinkantokyky on vahva ja riittävä turvaamaan ryhmän liiketoiminnan edellytykset.

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuudelle on asetettu kaksi riskilimiittimittaria. Ensimmäinen mittareista on rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus. Ryhmän riskilimiitti tälle vakavaraisuussuhteelle on 1,3. Lain edellyttämä vähimmäistaso on 1. Vuoden lopussa omien varojen suhde vähimmäismäärään oli 1,90 (1,90). Vuoden lopussa ryhmän omat varat olivat 2 236 miljoonaa euroa (2 072) suuremmat kuin ryhmän sisäinen riskilimiitti olisi edellyttänyt ja 3 359 miljoonaa euroa (3 112) suuremmat kuin lakisääteinen raja.

Toinen vakavaraisuuden riskilimiittimittari on omien varojen ja taloudellisen pääoman suhde, jolle riskilimiitti on 1,2. Vuoden lopussa omien varojen suhde taloudelliseen pääomaan oli 1,65 (1,50). Ryhmän sisäisen riskilimiitin ylittävä omien varojen puskuri oli 1 892 miljoonaa euroa (1 271). Vahva vakavaraisuus toimii puskurina ennakoimattomia tappioita vastaan ja luo edellytyksiä liiketoiminnan kasvulle.

OP-Pohjola-ryhmälle laaditaan säännöllisesti pääomasuunnitelma, jolla ennakoivasti varmistetaan vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Pääomahallintaa ohjaa ryhmän riskilimiittijärjestelmä. Pääomasuunnittelun keskeisin riskimittari on rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus. Riskien kattamiseksi tarvittavien pääomien määrää arvioidaan OP-Pohjola-ryhmän sisäisellä taloudellisen pääomavaateen mallilla.

OP-Pohjola-ryhmässä laaditaan osana normaalia liiketoiminnan suunnittelua ja ohjausta erilaisia stressitestejä ja skenaarioanalyyssejä. Stressitestejä käytetään sen arvioimiseen, miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa ryhmän tai sen yhteisön maksuvalmiuteen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Stressitestien tulosten mukaan OP-Pohjola-ryhmän tappionsietokyky on riittävä ja vakavaraisuus täyttäisi lähivuosina vakavankin taantuman oloissa nykyisen lainsäädännön vaatimukset.

Luottoriskit

Luottoriskiasemassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia Suomen ja euroalueen heikosta taluskehityksestä huolimatta.

Vuoden lopussa OP-Pohjola-ryhmän luotto- ja takauskanta oli 71,1 miljardia euroa (67,7), eli 5 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Kotitalouksien osuus luotto- ja takauskannasta oli 62 prosenttia (63) sekä yritysten ja asuntoyhteisöjen osuus 36 prosenttia (35).

OP-Pohjola-ryhmän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Vuoden lopussa suurin yksittäisestä vastapuolesta muodostuva asiakasriski oli 5,8 prosenttia (6,9) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien yhteismäärä oli 5,8 prosenttia (12,0) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien laskennassa huomioidaan kaikki ne asiakasriskit, joiden määrä on vähintään viisi prosenttia ryhmän omista varoista. Riskilimiitti suurimmalle asiakasriskille on 10 prosenttia ja merkittävien asiakasriskien yhteismäärälle 75 prosenttia omista varoista. OP-Pohjola-ryhmässä toimialariski lasketaan sisäisten päätoimialojen mukaan siten, että pankkitoiminnan saamisten ja sitoumusten lisäksi otetaan huomioon ryhmän vakuutusyhteisöjen suorat sijoitukset. Vuoden lopussa suurin toimialariski oli 11,1 prosenttia (10,4), joka muodostui asuntoyhteisöistä. Toimialariskin riskilimiitti on 16 prosenttia yrityssektorin saamisista ja sitoumuksista.

OP-Pohjola-ryhmässä asiakkaat luokitellaan riskin perusteella luottokelpoisuusluokkiin. Yritysvastuista 46 prosenttia (46) kuuluu 12 pääluokkaan jaetussa luottosalkussa viiteen parhaimpaan luottoluokkaan (ns. investointitaso). Neljään heikoimpaan luottoluokkaan kuuluvien yritysvastuiden osuus oli 5 prosenttia (5). Henkilöasiakkaiden vastuiden kuudesta pääluokasta kahteen parhaimpaan luokkaan kuului 77 prosenttia (74) ja kahteen heikoimpaan luokkaan 4 prosenttia (4) vastuista.

Vuoden lopussa OP-Pohjola-ryhmällä oli järjestämättömiä ja nollakorkoisia saamisia yhteensä 295 miljoonaa euroa (311), joka oli 0,42 % (0,46) suhteessa luotto- ja takauskantaan. Riskilimiitti tälle tunnusluvulle on 1,2 prosenttia. Odotettujen tappioiden suhde vastuun määrään maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) oli 0,37 prosenttia (0,41), kun tunnusluvun riskilimiitti oli 0,8 prosenttia. Odotetut tappiot on OP-Pohjola-ryhmän omilla luottoriskimalleilla laskettu arvio keskimääräisistä vuosittaisista luottoriskeistä aiheutuvista tappioista. Saamisten arvonalentumisia kirjattiin vuonna 2013 nettomääräisesti 84 miljoonaa euroa (99), mikä oli 0,12 prosenttia luotto- ja takauskannasta (0,15).

Pääosa OP-Pohjola-ryhmän maavastuista on EU-maissa. Vastuut sisältävät kaikki tase-erät sekä taseen ulkopuoliset erät ja ne perustuvat vakavaraisuuslaskennassa käytettyihin arvoihin.

OP-Pohjola ryhmän vastuiden maajakauma 31.12.2013

Milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset ¹⁾	Vakuudelliset saamistodis- tukset ²⁾	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	4 216	282	34 693	49 293	778	489	979	90 732
Baltia	214	5	642	17	0	0	0	878
Muut Pohjoismaat	148	632	595	65	52	1 182	13	2 686
Saksa	1 730	216	269	19	4	341	5	2 583
Ranska	101	433	274	4	34	795	0	1 641
GIIPS-maat ³⁾	27	27	151	15	18	361	0	598
Muut EU-maat	901	1 413	602	33	1 244 ⁴⁾	544	0	4 738
Muu Eurooppa	0	305	136	45	89	37	0	611
USA	0	232	129	20	224	7	23	636
Aasia	0	259	62	14	106	0	0	441
Muut maat	10	59	94	7	330 ⁴⁾	247	0	748
Yhteensä	7 348	3 862	37 648	49 532	2 879	4 003	1 020	106 292

¹⁾ Sisältää myös korkorahastoja 857 miljoonaa euroa.

²⁾ Muodostuu RMBS-, ABS- ja Covered Bond-sijoituksista.

³⁾ Espanjan vastuut olivat yhteensä 175 miljoonaa euroa ja Italian 162 miljoonaa euroa.

⁴⁾ Sisältää pääosin sijoituksia muissa EU-maissa Eurooppa-rahastoihin ja muissa maissa Emerging Markets- ja Global-rahastoihin.

OP-Pohjola ryhmän vastuiden maajakauma 31.12.2012

Milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset ¹⁾	Vakuudelliset saamistodis- tukset ²⁾	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	8 009	463	33 656	47 554	753	291	1 154	91 881
Muut Pohjoismaat	7	566	633	63	44	864	78	2 256
Baltia	67	2	412	11	4	-	-	496
GIIPS-maat	25	87	30	12	16	412	3	585
Muut EU-maat	1 026	2 036	855	64	1 387	1 802	408	7 577
Muu Eurooppa	-	411	93	39	59	37	25	665
USA	-	271	164	20	294	8	41	798
Aasia	-	263	57	13	71	-	-	405
Muut maat	10	78	85	7	765 ³⁾	6	57	1 008
Yhteensä	9 144	4 176	35 986	47 784	3 394	3 420	1 766	105 671

¹⁾ Sisältää korkorahastoja 1 065 milj.e

²⁾ Muodostuu RMBS-, ABS- ja Covered Bond-sijoituksista

³⁾ Sisältää pääosin sijoituksia Emerging Markets- ja Global-rahastoihin

GIIPS-maiden vastuista Espanjan vastuut olivat yhteensä 196 miljoonaa euroa ja Italian 184 miljoonaa euroa.

Luotto- ja takauskanta sektoreittain

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos,%	Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset	
				31.12.2013	% luotto- ja takauskannasta
Koti- ja ulkomaiset yritykset ja asuntoyhteisöt	25 448	23 725	7,3	104	0,4 %
Asuntojen vuokraus ja hallinta ml. asuntoyhteisöt	5 535	4 831	14,6	1	0,0 %
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 262	3 021	8,0	10	0,3 %
Kauppa	2 669	2 607	2,4	17	0,6 %
Rakentaminen	1 752	1 648	6,3	9	0,5 %
Palvelut	1 689	1 697	-0,5	11	0,7 %
Kuljetus ja varastointi	1 488	1 550	-4,0	7	0,5 %
Kone ja laitteollisuus (ml.huolto)	1 428	1 264	12,9	5	0,3 %
Energia	1 174	617	90,4	0	0,0 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 086	1 095	-0,9	2	0,2 %
Omien kiinteistöjen kauppa	909	1 064	-14,6	6	0,7 %
Maatalous, metsätalous, kalatalous	806	823	-2,1	3	0,4 %
Metsäteollisuus	696	657	6,0	9	1,4 %
Metalliteollisuus	615	647	-5,0	6	0,9 %
Elintarviketeollisuus	578	581	-0,6	1	0,2 %
Kemian teollisuus	333	345	-3,6	0	0,0 %
Muu teollisuus	265	336	-20,9	14	5,4 %
Muut yritykset	1 164	942	23,5	3	0,2 %
Julkisyhteisöt ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1 294	1 262	2,5	1	0,1 %
Kotitaloudet	44 385	42 689	4,0	190	0,4 %
Oikaisuerät	-26	49	-152,9	0	
Yhteensä	71 101	67 726	5,0	295	0,42 %

Likviditeettiriski

OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja maksuvalmius on hyvä. Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana. OP-Pohjola-ryhmän varainhankinta on toiminut hyvin.

OP-Pohjola-ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeen tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta supistuisi maltillisesti.

Likviditeettireservi

Mrd. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	2,0	5,6	-64,5
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	7,4	5,4	36,6
Vakuuskelpoiset yritysluotot	3,3	3,0	9,9
Yhteensä	12,7	14,0	-9,6
Ei vakuuskelpoiset saamiset	0,7	0,6	8,5
Likviditeettireservi markkina-arvoin	13,3	14,6	-8,8
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-1,0	-0,9	9,4
Likviditeettireservi vakuusarvoin	12,3	13,7	-10,0

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamisia ja vakuuskelpoisia luottoja. Likviditeettireserviin kuuluvat saamistodistukset on reservilaskelmassa arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin.

OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin riskilimiittimittareina käytetään sekä rakenteellista rahoitusriskiä ohjaavaa aikaluokittaisia nettokassavirroja että maksuvalmiusriskin mittaria. Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo kuinka paljon ryhmän taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaluokissa. Vuoden lopussa ryhmän taseen erääntyvät nettokassavirrat olivat kaikissa rajoitettavissa aikaluokissa asetettujen limiittien puitteissa.

Maksuvalmiusriskin mittari kertoo kuinka hyvin ensisijainen likviditeettireservi riittää kattamaan OP-Pohjola-ryhmästä ulos maksettavat, tiedossa olevat ja ennakoitut nettokassavirrat sekä odottamattoman, mutta maltillisen talletuskannan laskun. Vuoden lopussa likviditeettireservi riitti kattamaan 30 päivän riskilimiittiä selvästi pidemmän selviytymisjakson.

Markkinariskit

OP-Pohjola-ryhmän markkinariskiasema oli tilikaudella asetettujen limiittien puitteissa.

Pankkitoiminnan merkittävimmät markkinariskit liittyvät likviditeettireservin saamistodistuksiin sekä korkotason muutoksen vaikutukseen korkokatteessa. Pankkitoiminnan korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen kasvoi hieman markkinakorkotason nousun seurauksena.

Vakuutustoiminnan markkinariskien arvioinnissa keskeisimpiä ovat sijoituksiin liittyvät markkinariskit sekä vakuutusvelkaan liittyvät markkinariskit, joista tärkein on korkoriski. Henkivakuutuksen sijoitusten ja vakuutusvelan korkoriskit laskivat viime vuoden aikana. Henkivakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennettiin suojausten avulla ja siitä oli vuoden lopussa suojattu yli puolet. Sijoitustoiminnan salkun kokonaisriskiä pienennettiin lisäämällä korkosijoituksia ja vähentämällä kiinteistö-, hedge fund- ja strukturoituja sijoituksia.

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan korkoriski yhden prosenttiyksikön koronnousulle pieneni hieman edellisestä vuodesta ja samoin vakuutusvelan korkoriski pieneni hieman. Sijoitustoiminnan herkkyys osakekurssien laskulle oli hieman edellisvuotta pienempi ja luottoriskillisten jvk-lainojen herkkyys luottospredin kasvulle oli samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Sijoituksia kehittyvien korkomarkkinoiden lainoihin pienennettiin verrattuna edelliseen vuoteen.

OP-Pohjola-ryhmässä merkittävin valuuttariski on henki- ja vahinkovakuutuksen sijoituksissa. Sekä henki- että vahinkovakuutuksessa avoin nettovaluuttaposition euroa vastaan pieneni merkittävästi. OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnassa valuuttariski on keskitetty Pohjola Pankki Oyj:hin, missä valuuttariski oli alhainen koko vuoden.

Pohjola Pankki Oyj:hin keskitetyn hyödykeriskin ja optiliiketoiminnan volatilitteettiriskin merkitys OP-Pohjola-ryhmässä on vähäinen.

Sijoitusvarallisuus

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos
Pohjola Pankki Oyj	10 107	11 866	-1 759
Vahinkovakuutus	3 168	3 078	90
Henkivakuutus	3 545	3 624	-79
Osuuspankit	950	901	49
Osuuspankkien keskinäinen vakuutusyhtiö	396	373	23
Yhteensä	18 166	19 842	-1 676

Rahoitustoiminnan korkotuloriskille ja vakuutustoiminnan markkinariskille on asetettu ryhmätasoiset limiitit. Trading-toiminnan markkinariskiä rajoitetaan VaR-mittarilla (Value-at-Risk). Vuoden lopussa kaikkien edellä mainittujen ryhmätason limiittimittareiden riski oli selvästi asetettua limiittiä alhaisempi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien riskitason arvioidaan kasvaneen edellisvuodesta mutta olevan edelleen maltillinen. Riskitason kasvu liittyy käynnissä olevaan keskusyhteisökonsernin toimintojen uudelleenjärjestelyyn sekä ryhmän sovelluskehityksen ja -ylläpidon ulkoistukseen. Lisäksi riski henkilö- ja toimitilaturvallisuusriskien toteutumisesta on edelleen tavanomaista korkeammalla tasolla johtuen käynnissä olevasta Vallila 2015 -hankkeesta. Em. hankkeet lisäävät myös toiminnan jatkuvuuteen kohdistuvaa riskiä. Operatiivisista riskeistä aiheutuneet taloudelliset tappiot olivat vähäiset, noin 3,7 miljoonaa euroa.

Vakuutusriskit

Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusriskeissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia katsauskaudella.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus pysyi samalla tasolla viime vuoteen verrattuna eläkevastuiden diskonttauskoron alentamisesta ja osingonjaosta huolimatta.

Henkivakuutuksen vakavaraisuus heikkeni hieman, johon eniten vaikuttivat tehdyt pääomanpalautukset.

Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutus on hoidettu keskitetysti. Sekä riskikohtaisten että katastrofijälleenvakuutusten omalla vastuulla oleva osuus on enintään 5 miljoonaa euroa. Kumulaatiosuojaa antavan katastrofijälleenvakuutuksen kapasiteetti on 135 miljoonaa euroa. Lisäksi korvausviiveeltään lyhyhänkestäisten vakuutuslajien suurvahinkojen omalle vastuulle jäävälle osalle on vuosiaggregaattisuoja, jonka maksimikorvaus vuonna 2013 oli 10 miljoonaa euroa. Tämä suoja tulee käyttöön, kun vuoden suurvahinkomeno on tavallista suurempi.

Vahinkovakuutuksen vakuutusvelasta suuri osa on eläkevastuita, joiden määrään vaikuttaa arvioitu kuolevuus ja käytetty diskonttauskorko. Keskimääräisen eliniän pidentyminen yhdellä vuodella pienentää vakavaraisuuspääomaa noin 38 miljoonaa euroa (34). Arvioitu kuolevuus perustuu suomalaisten vakuutusyhtiöiden yleisesti käyttämään kuolevuusmalliin, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen jatkuvan. Mallia on päivitetty viimeksi vuonna 2011. Diskonttokoron lasku 0,1 prosenttiyksiköllä pienentää vakavaraisuuspääomaa noin 20 miljoonalla eurolla (18).

Henkivakuutustoiminnan keskeisimmät riskit liittyvät sijoitustoimintaan. Sijoitustoiminnalle on vahvistettu erilliset riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat. Sijoitustoiminnalle vahvistetaan vuosittain sijoitussuunnitelma, jossa määritellään sijoitustoiminnan taloudelliset tavoitteet sekä asetetaan sijoitustoiminnalle määrällisiä ja laadullisia rajoituksia.

Riskilimiittijärjestelmässä vakuutusriskiä rajoitetaan suhteuttamalla vahinkovakuutuksen ja henkivakuutuksen taloudellista pääomavaadetta omiin varoihin. Vuoden lopussa vakuutusriskit olivat asetettujen limiittien puitteissa.

Vakuutustoiminnan riskiasemasta on kerrottu myös tämän toimintakertomuksen liiketoimintasegmenttejä koskevassa osuudessa.

Luottoluokitukset

Luokituslaitos	Lyhyt varainhankinta	Näkymä	Pitkä varainhankinta	Näkymä
Fitch	F1	Vakaa	A+	Vakaa
Standard & Poor's	A-1+	Negatiivinen	AA-	Negatiivinen
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP-Pohjola-ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP-Pohjola-ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.

Vuonna 2013 OP-Pohjola-ryhmän tai Pohjolan luottoluokituksissa ja näkymissä ei tapahtunut muutoksia.

Fitch Ratings vahvisti 4.4.2013 ja 20.11.2013 OP-Pohjola-ryhmän ja Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen A+ ja lyhyiden luottojen luokituksen F1 sekä säilytti näkymät vakaina.

Standard & Poor's vahvisti 31.7.2013 Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen AA- ja lyhyiden luottojen luokituksen A-1+ sekä säilytti näkymät negatiivisina.

Vuoden 2014 näkymät

Maailmantalous on vahvistumassa, mutta kasvu jää edelleen keskimääräistä hitaammaksi. Euroalueen talous on kääntynyt kasvuun. Viennin vilkastuminen kääntää myös Suomen talouden verkkaiseen kasvuun. Euroopan keskuspankin kasvua tukeva rahapolitiikka jatkuu, mikä pitää korkotason matalana pitkään. Vähittäisestä talouden toipumisesta huolimatta riski orastavan positiivisen kehityksen taittumisesta ja rahoitusmarkkinoiden uusista häiriöistä on edelleen kohtuullisen suuri.

Hitaasti vahvistuvan talouskehityksen myötä finanssialan toimintaympäristö on paranemassa, vaikka historiallisen matala korkotaso rasittaa edelleen pankkien korkokatteita ja heikentää vakuutusyhteisöjen sijoitustuottoja. Toimintaympäristön muutokset ja sääntelyn kiristäminen nostavat entisestään vakavaraisuutta ja kannattavuutta parantavien toimenpiteiden merkitystä.

Ilman toimintaympäristön merkittävää heikentymistä odotetusta OP-Pohjola-ryhmän tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuonna 2013. Tulokset kehityksen merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liiketoiminnan kasvuvauhtiin, saamisten arvonalentumisiin sekä sijoitusympäristön muutoksiin.

Kaikki tässä toimintakertomuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämän hetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Pankkien kiristystä vakavaraisuussäätely on nostamassa lähivuosina merkittävästi vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksia. Yleinen vakavaraisuusvaatimuksen nousu on jo näkynyt pankki- ja finanssiryhmien keskimääräisen vakavaraisuuden selvänä kohoamisena.

OP-Pohjola-ryhmän tavoitteena on ylläpitää vahvaa, kilpailuetua ja vakautta luovaa vakavaraisuutta. Toimialaan kohdistuvien vaatimusten kiristymisen johdosta OP-Pohjola-ryhmän aiemmin päättämä 15 prosentin pankkitoiminnan vakavaraisuustavoite ei enää täyttänyt ryhmän vakavaraisuudelleen asettamia tavoitteita. Ryhmän kannalta olennaisten vakavaraisuussäännösten yksityiskohtien selkeydyttyä OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto ryhmän ylimpänä päättävänä elimenä päätti helmikuun 5. päivänä nostaa ryhmän pankkitoiminnan vakavaraisuustavoitetta. Uusi vakavaraisuustavoite (CET1) on 18 prosenttia. Vakavaraisuustavoite tulee täyttää parhailla mahdollisilla omilla varoilla (CET1) viimeistään vuoden 2016 loppuun mennessä. Säädoskehitykseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi ryhmän RaVa-vakavaraisuustavoite pidetään toistaiseksi ennallaan.

Ryhmätason vakavaraisuus muodostuu ryhmään kuuluvien yhteisöjen – erityisesti Pohjola-konsernin ja osuuspankkien – vakavaraisuuksien yhdistelmänä. Tämän vuoksi ryhmätason tavoitteen nostaminen merkitsee käytännössä myös ryhmään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuustavoitteiden nostamista.

Uuden vakavaraisuustavoitteen saavuttaminen ja sen ylläpitäminen edellyttävät jatkossa OP-Pohjola-ryhmältä aiempaa vahvempaa kannattavuutta. Tämän johdosta keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti nostaa myös ryhmän kannattavuustavoitetta. Uusi tavoite on 20 prosentin tuotto taloudelliselle pääomalle. Vanha tavoite oli 18 prosenttia. Uusi tavoitetaso edellyttää euromääräisen tuloksen ennen veroja nostamista yli miljardin euron tasolle jo lähivuosien aikana.

OP-Pohjola-ryhmän muihin strategisiin tavoitteisiin ei tehty muutoksia.

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisö on 6.2.2014 päättänyt tehdä vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n liikkeeseen laskemista osakkeista.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

OP-Pohjola-ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimintasegmenttien tulostiivistelmä

Milj. e	Tuotot	Kulut	Muut erät *)	Tulos ennen veroja 1-12/2013	Tulos ennen veroja 1-12/2012	Muutos, %
Pankkitoiminta	1 706	1 020	-275	411	424	-3,1
Vahinkovakuutus	533	366	0	167	92	81,7
Varallisuudenhoito	272	159	0	113	101	12,1
Muu toiminta	483	471	-2	9	-13	-174,2
Eliminoinnit	-481	-487	0	6	-18	-131,1
Yhteensä	2 512	1 530	-277	705	586	20,4

*) Muissa erissä esitetty palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille, sekä arvonalentumiset saamisista

Pankkitoiminta

- Tulos ennen veroja supistui korkokatteen pienenemisen ja pankkiveron johdosta 3 prosenttia 411 miljoonaan euroon (424).
- Pankkivero rasitti segmentin tulosta 44 miljoonaa euroa – kulut ilman pankkiveroa laskivat vertailukaudesta.
- Luotto- ja talletuskannan kasvu ilman rahoitus- ja vakuutuslaitosten luottoja ja talletuksia oli toimialaa nopeampaa.
- Luottoriskiasema oli vakaa – arvonalentumisten määrä pieneni 81 miljoonaan euroon (96).

Pankkitoiminnan avainlukuja

Milj. e	1-12/2013	1-12/2012	Muutos, %
Korkokate	915	970	-5,7
Arvonalentumiset saamisista	81	96	-15,1
Muut tuotot	791	722	9,5
Henkilöstökulut	444	446	-0,4
Muut kulut	576	534	7,8
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	193	192	0,7
Tulos ennen veroja	411	424	-3,1
Kulu-tuottosuhte, %	59,8	57,9	1,9
Milj. e			
Nostetut asuntoluotot	6 340	7 601	-16,6
Nostetut yritysluotot	7 235	7 375	-1,9
Sijoitusrahastojen nettomerkinnot	1 973	-698	
Välitetyt kiinteistökaupat, kpl	13 540	16 292	-16,9

Mrd. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Luottokanta			
Asuntoluotot	33,1	31,7	4,6
Yritysten luotot	17,9	17,0	5,0
Muut luotot	17,2	16,4	4,9
Luottokanta yhteensä	68,2	65,1	4,8
Takauskanta	2,9	2,6	9,8
Talletukset			
Käyttely- ja maksuliiketalletukset	26,6	23,7	12,5
Sijoitustalletukset	20,7	21,3	-2,9
Talletukset yhteensä	47,4	45,0	5,2
Markkinaosuus,% *			
Luottokannasta	34,6	34,0	0,6
Talletuskannasta	36,8	36,4	0,4

* ilman rahoitus- ja vakuutuslaitosten luottoja ja talletuksia

Pankkitoiminnassa kasvu jatkui suhdannetilanteeseen nähden vahvana. Vuoden loppua kohden luottokannan kasvu kuitenkin hidastui taloudellisen epävarmuuden johdosta.

OP-Pohjola-ryhmän talletukset kasvoivat vuodessa 5,2 prosenttia. Pitkään jatkuneen poikkeuksellisen alhaisen korkotason ja määräaikaistalletusten laskeneiden marginaalien johdosta sijoitustalletusten määrä supistui vuodessa 2,9 prosenttia. Talletuskasvun painopiste on siirtynyt maksuliiketalletuksiin, joiden määrä kasvoi vuodessa 12,5 prosenttia.

Luottokanta kasvoi tilikauden aikana 4,8 prosenttia. Nostettujen uusien asuntoluottojen määrä laski 17 prosenttia ja yritysluottojen määrä laski 1,9 prosenttia vertailukauteen verrattuna. Uusien yritysluottojen ja asuntoluottojen marginaalitaso on noussut vuodessa selvästi.

OP-Pohjola-ryhmän markkina-asema on jatkanut vahvistumistaan etenkin asuntoluotoissa, yritysrahoituksessa ja talletuksissa. OP-Pohjola-ryhmän markkinaosuus asuntoluotoissa kasvoi tilikauden aikana 0,9 prosenttiyksikköä ollen joulukuun lopussa 37,8 prosenttia (36,9). Yritysten euroluottojen markkinaosuus kasvoi 0,8 prosenttiyksikköä 36,3 prosenttiin (35,5).

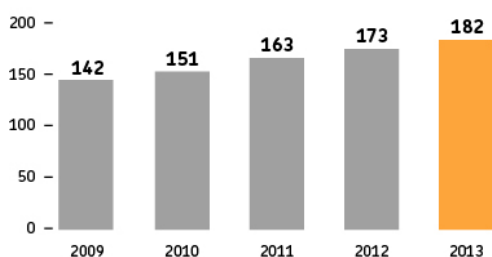
Asuntomarkkinoiden alavire on jatkunut. Ryhmän kiinteistökeskusten välittämien asuntokauppojen määrä laski tilikaudella 17 prosenttia vertailukaudesta.

Osuuspankeilla oli joulukuun lopussa 1,4 miljoonaa omistajajäsentä eli 33 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Osuuspankeilla ja pääkaupunkiseudulla toimivalla Helsingin OP Pankki Oyj:llä oli joulukuun lopussa yhteensä 1,3 miljoonaa OP-bonusasiakasta eli 48 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pankkipalveluiden keskittämisestä OP-bonusasiakkaille tammi-joulukuussa kertyneiden bonusten arvo oli yhteensä 182 miljoonaa euroa (173). Bonuksia käytettiin pankkipalveluihin yhteensä 93 miljoonaa euroa (92) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 89 miljoonaa euroa (82).

Palautukset OP-bonusasiakkaille

milj. €

Tulos ja riskiasema

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 411 miljoonaa euroa (424). Palkkiotuottojen ja kaupankäynnin nettotuottojen kasvu kompensoivat matalasta korkotasosta aiheutunutta korkokatteen laskua. Kulut kasvoivat 44 miljoonan euron pankkiveron johdosta 1 020 miljoonaan euroon (980).

Poikkeuksellisen alhainen markkinakorkotaso näkyi korkokatteen supistumisena. Korkokate supistui 5,7 prosenttia 915 miljoonaan euroon (969).

Nettopalkkiotuotot olivat 57 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella luotonantoon, maksuliikkeeseen ja varallisuudenhoitoon liittyvien palkkioiden kasvettua.

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä kasvoivat vertailukaudesta 13 miljoonaa euroa eli 10 prosenttia.

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat luottoriski, markkinariskit ja likviditeettiriski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Luotto- ja takauskanta kasvoi tammi-joulukuussa 3,3 miljardia euroa 71,1 miljardiin euroon. Saamisten arvonalentumiset säilyivät alhaisella tasolla. Järjestämättömiä ja nollakorkoisia saamia oli suhteessa luotto- ja takauskantaan hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin.

OP-Pohjola-ryhmän järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset luotto- ja takauskannasta

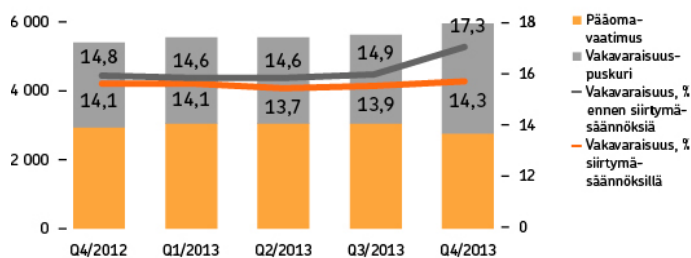
	31.12.2013		31.12.2012	
	Milj. e	%	Milj. e	%
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset, netto	295	0,42	311	0,46
Saamisten arvonalentumiset vuoden alusta, netto	84	0,12	99	0,15

Vakavaraisuus

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia. Lisäksi Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on asettanut merkittäville eurooppalaisille pankeille 9 prosentin vähimmäisvaatimuksen Core Tier 1 -vakavaraisuudelle.

Omat varat ja vakavaraisuus

milj. €

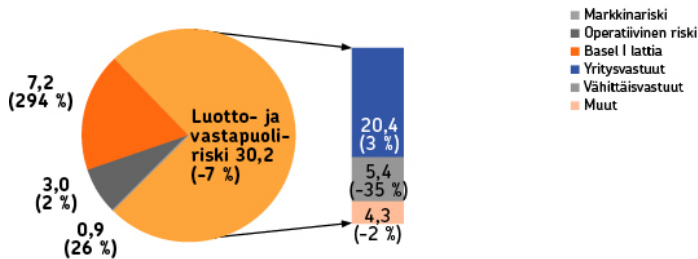
Ryhmän ensisijaiset omat varat olivat tilikauden lopussa 5 902 miljoonaa euroa (5 352). Olennaisimmat omien varojen määrään vaikuttaneet tekijät olivat Pohjola Pankin 170 miljoonan euron alempiin Tier 2 -varoihin luetun lainan takaisinlunastus, pankkitoiminnan tilikauden tulos sekä osingot ja pääomapalautukset ryhmän vakuutusyhteisöiltä.

Ensi- ja toissijaisista omista varoista puoleksi vähennettävät sijoitukset vakuutusyhtiöihin olivat 2 309 miljoonaa euroa (2 419). Odotettujen tappioiden ja arvonalentumisten alijäämänä omista varoista on vähennetty 358 miljoonaa euroa (498). Toissijaisiin omiin varoihin kohdistuvat vähennykset ylittivät toissijaiset omat varat 382 miljoonalla eurolla (364), joka on vähennetty ensisijaisista omista varoista. Vähennyksen vaikutus Core Tier 1 -suhdelukuun on 0,9 prosenttiyksikköä.

Omien varojen vaade oli tilikauden lopussa 3 307 miljoonaa euroa (3 047), eli 8,5 prosenttia suurempi kuin vertailukaudella. Koko vastuukannan keskimääräinen riskipaino laski vähittäisvastuiden IRBA-mallien päivityksen seurauksena, myös yritysvastuiden keskimääräiset riskipainot laskivat hieman. Omien varojen vaateen kasvu johtui erityisesti IRBA-siirtymäsäännöksestä, joka kasvatti vaadetta 433 miljoonaa euroa. Ilman siirtymäsäännöstä omien varojen vaade oli 2 727 miljoonaa euroa (2 900), eli 6 prosenttia alhaisempi kuin vertailukaudella. Finanssivalvonnan hyväksymä vähittäisvastuiden sisäisten luokittelumallien päivitys pienensi omien varojen vaadetta noin 230 miljoonaa ja nosti vakavaraisuussuhdetta ilman siirtymäsääntöjä noin 1,6 prosenttiyksikköä. Yritysvastuiden päivitetty mallit arvioidaan otettavan käyttöön Finanssivalvonnan hyväksynnän jälkeen vuoden 2014 aikana. Mallipäivityksen vakavaraisuusvaikutusten arvioidaan olevan positiivisia.

Riskipainotetut erät 31.12.2013, yhteensä 41,3 mrd €

muutos vuoden alusta, 8,5 %

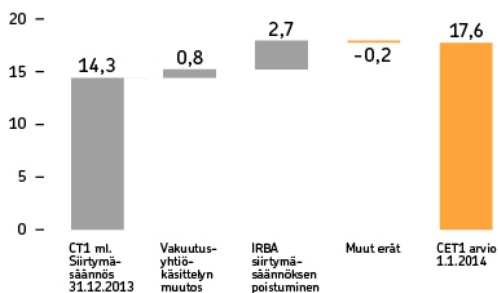

Uusi luottolaitosdirektiivi ja -asetus (CRD4/CRR) julkaistiin 27.6.2013. Uudet säännökset tulevat voimaan vaiheittain 1.1.2014 alkaen ja ne implementoivat Basel III -standardit EU:ssa vuosina 2014–2019.

OP-Pohjola-ryhmä sai 27.11.2013 Finanssivalvonnalta luvan käsitellä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset riskipainotettuina erinä. Lupa on EKP valvontaan siirtymisestä johtuen voimassa määräajan 1.1.-31.12.2014. Vakuutusyhtiösijoituksiin sovellettava menetelmä johtaa noin 280 prosentin riskipainoon. Muita merkittäviä muutoksia ovat IRBA-siirtymäsäännöksen poistuminen riskipainotetuista eristä ja nykyisen lisäosuuspääoman siirtymäsäännös, jonka mukaan 80 prosenttia 31.12.2012 liikkeeseen lasketusta lisäosuuspääomien määrästä on luettavissa ydinpääomiin. Muut riskipainotettuihin eriin vaikuttavat säännösmuutokset ovat vaikutukseltaan vähäisempiä.

Arvio sääntelymuutosten vaikutuksista

%

Kansallisen lainsäädännön kautta implementoitavat vakavaraisuuden puskurivaatimukset korottavat pääomavaatimuksia, puskurivaatimusten voimaantuloaikataulu on vielä avoin. Tuleva likviditeettisääntely lisää likviditeetin hallinnan kustannuksia. Kannattavuuden merkitys korostuu säännösmuutoksiin valmistauduttaessa.

Uusissa säännöksissä on mukana velkaantumisasastetta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytulokintojen mukaan 6,8 prosenttia, joka on yli kaksinkertainen verrattuna kolmen prosentin minimitasoon.

Vahinkovakuutus

- Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja parani 167 miljoonaan euroon (92). Tulos ennen veroja käyvin arvoon oli 150 miljoonaa euroa (283). Eläkevastuiden diskonttokoron lasku heikensi tulosta 38 miljoonaa euroa (52).
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 11 prosenttia (10).
- Vakuutustekninen kannattavuus parani. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 86,9 prosenttia (90,5) ja operatiivinen liikekulusuhde 18,7 prosenttia (21,5).
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 3,5 prosenttia (10,8).
- Etuasiakastalouksien määrä kasvoi tilikaudella 45 600:lla (46 700).

Vahinkovakuutuksen avainlukuja

Milj. e	1-12/2013	1-12/2012	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 249	1 126	10,9
Vakuutuskorvaukset**	809	759	6,6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	132	115	14,4
Diskonttauksen purkautuminen ja muut nettotuottoihin luettavat erät	-43	-45	-4,4
Vahinkovakuutuksen nettotuotot	529	438	21,0
Muut nettotuotot	3	20	-82,6
Henkilöstökulut	107	135	-20,9
Muut kulut	260	231	12,3
Tulos ennen veroja	167	92	81,7
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-17	191	
Tulos käyvin arvoon ennen veroja	150	283	-47,0
Vakuutusmaksutuotot			
Henkilöasiakkaat	630	566	11,2
Yritykset ja yhteisöt	567	513	10,5
Baltia	52	46	12,5
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	1 249	1 126	10,9
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut			
Sijoitusten tuotto käyvin arvoon*, %	3,5	10,8	
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde*, %	86,9	90,5	-3,6
Operatiivinen liikekulusuhde*, %	18,7	21,5	-2,8
Operatiivinen vahinkosuhde*, %	68,2	69,1	-0,9

* Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä laskuperustemuutoksia ja poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

** Vakuutuskorvaukset eivät sisällä korvausten hoitokuluja

Vakuutusmaksutuottojen kasvu jatkui vahvana sekä henkilö- että yritysasiakkaissa. Myös Baltiassa vakuutusmaksutuottojen kasvu kääntyi nousuun tilikauden aikana. Vakuutusten myynti henkilö- ja yritysasiakkaille kasvoi 3 prosenttia vertailukaudesta.

OP-Pohjola-ryhmän markkinaosuus vahinkovakuutuksen maksutulosta vuonna 2012 oli 29,1 prosenttia (28,2). Maksutulon markkinaosuudella mitattuna OP-Pohjola-ryhmä on Suomen suurin vahinkovakuutusryhmä. Markkina-aseman arvioidaan vahvistuneen myös tilikauden aikana.

Etuasiakastalouksia oli vuoden lopussa 615 600 (570 000), joista jo 73 (69) prosenttia on myös keskittänyt pankkiasiantonsa OP-Pohjola-ryhmään. Ryhmän osuuspankkien ja Helsingin OP Pankin asiakkaat käyttivät pankki- ja vakuutusasiointinista kertyviä OP-bonuksia 1 783 000 vakuutuslaskuun (1 629 000), joista 253 000 laskua (251 000) maksettiin kokonaan bonuksilla. Bonuksilla maksettujen vakuutusmaksujen määrä oli 89 miljoonaa euroa (82). Etuasiakastalouksien määrä kasvoi vuoden alusta 45 600 taloudella (46 700).

Tulos ja riskiasema

Tulos ennen veroja parani 167 miljoonaan euroon (92) vahvan vakuutusteknisen tuloksen ja hyvän sijoitustoiminnan tuloksen myötä. Eläkevastuiden diskonttokorkoa alennettiin 3,0 prosentista 2,8 prosenttiin, mikä kasvatti korvauskuluja 38 miljoonalla eurolla (52).

Vakuutustekninen kannattavuus oli vertailukautta parempi. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde vahvistui vertailukauteen verrattuna ja oli 86,9 prosenttia (90,5). Vakuutustekninen kannattavuus parani maksutuottojen vahvan kasvun ja liikekulujen laskun seurauksena. Henkilöasiakassegmentin kannattavuus parani eniten.

Korvauskulujen kasvu, pois lukien eläkevastuiden diskonttokoron laskun vaikutus, oli 9 prosenttia eli vakuutusmaksutuottojen kasvua hitaampaa. Uusista suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta hieman suurempi. Vuonna 2013 kirjattiin 205 uutta (173) suurta tai keskiuurta vahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 138 miljoonaa euroa (125). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin paransivat vakuutusteknistä katetta 10 miljoonaa euroa (27). Riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 61,7 prosenttia (62,8).

Liikekulut laskivat 3 prosenttia ja operatiivinen liikekulusuhde parani 18,7 prosenttiin (21,5). Viime vuonna aloitettu tehostamisohjelma laski kustannuksia, mikä tuottojen vahvan kasvun kanssa paransi tehokkuutta. Operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 25,2 prosenttia (27,8).

Sijoitustuotot käyvin arvoon jäivät vertailukautta alhaisemmiksi epäsuotuisamman korkokehityksen vuoksi. Sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 3,5 prosenttia (10,8). Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 132 miljoonaa euroa (115). Tulokseen kirjattiin arvonalennuksia 10 miljoonaa euroa (13). Tuotot käyvin arvoon olivat 115 miljoonaa euroa (306).

Vahinkovakuutuksen sijoituskanta oli joulukuun lopussa 3 219 miljoonaa euroa (3 149). Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä, investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus oli 91 prosenttia (92) ja 74 prosenttia (73) sijoituksista oli vähintään A- -luokitetuissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksu-aika oli 4,4 vuotta (4,2) ja duraatio 3,7 vuotta (4,2).

Sijoitusomaisuus 31.12.2013 3,2 mrd. €

mrd. €

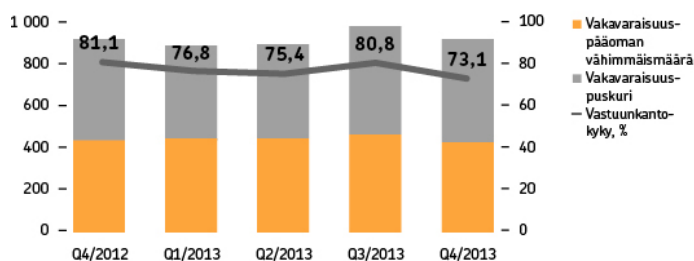
Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitussalkkujen markkinariskit ja vakuutusvelan diskonttaamisessa käytetyn diskonttokoron taso.

Vahinkovakuutuksen riskiasemaa paransi eläkevastuiden diskonttokoron alentaminen. Sijoitussalkun riskiasemassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma oli joulukuun lopussa 913 miljoonaa euroa (914). Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin (vastuunkantokyky) oli 73 prosenttia (81). Tasoitusmäärä laski 248 miljoonaan euroon (273).

Vakavaraisuuspääoma ja vastuunkantokyky

milj. €

Varallisuudenhoito

- Tulos ennen veroja kasvoi 113 miljoonaan euroon (101); tulos käyvin arvoon oli 96 miljoonaa euroa (315).
- Henkivakuutuksen sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 3,5 prosenttia (9,1).
- OP-Pohjola-ryhmän hallinnoitavan varallisuuden määrä oli joulukuun lopussa 52,0 miljardia euroa (45,1).
- OP-Pohjola-ryhmän sijoitusrahastojen markkinaosuus vahvistui vuodenvaihteesta 1,2 prosenttiyksikköä 19,2 prosenttiin.
- Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodessa 17 prosenttia ja niiden osuus säästöistä nousi 67 prosenttiin.

Varallisuudenhoidon avainlukuja

Milj. e	1-12/2013	1-12/2012	Muutos, %
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	50	19	162,2
Nettopalkkiotuotot			
Rahastoista ja omaisuudenhoidosta	103	102	0,9
Henkivakuutuksesta	131	98	32,8
Kulut	-34	-28	23,1
Nettopalkkiotuotot yhteensä	199	172	15,6
Muut tuotot	22	45	-50,6
Henkilöstökulut	24	32	-24,6
Muut kulut	135	104	29,9
Tulos ennen veroja	113	101	12,1
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	-17	214	
Tulos käyvin arvoon ennen veroja	96	315	-69,6
Mrd. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Vakuutussäästöt	9,4	8,6	9,0
Hallinnoitavat varat (brutto)			
Sijoitusrahastot	14,4	11,9	20,4
Instituutioasiakkaat	20,9	19,5	7,3
Private Banking	10,5	8,3	26,2
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	6,3	5,3	17,0
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	52,0	45,1	15,5
Markkinaosuus, %			
Vakuutussäästöistä	24,6	25,0	-0,5
Sijoitussidonnaisista vakuutussäästöistä	29,1	31,8	-2,7
Sijoitusrahastojen pääomista	19,2	18,0	1,2

OP-Pohjola-ryhmän hallinnoitavan varallisuuden määrä oli 52,0 miljardia euroa (45,1). Hallinnoitava varallisuus sisältää 12,1 miljardia euroa OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten varoja.

Vakuutussäästämässä strategisena tavoitteena on sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen kasvattaminen. Sijoitussidonnaiset säästöt kasvoivat vuoden alusta 17 prosenttia 6,3 miljardiin euroon. Sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen osuus vakuutussäästöistä kasvoi 67 prosenttiin (62).

OP-Pohjola-ryhmän hallinnoimien sijoitusrahastojen pääoma kasvoi tilikaudella 20,4 prosenttia 14,4 miljardiin euroon (11,9). Nettomerkinät OP-Pohjola-ryhmän sijoitusrahastoihin olivat noin 2,0 miljardia euroa (-0,7).

Tulos ja riskiasema

Tulos ennen veroja kasvoi vertailukaudesta 113 miljoonaan euroon (101). Tulos käyvän arvon rahaston muutoksen jälkeen oli 96 miljoonaa euroa (315).

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 16 prosenttia ja olivat 199 miljoonaa euroa (172). Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n osuus kasvusta oli 11 prosenttiyksikköä. Sijoitustoiminnan tuotot ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten arvostustulosta oli 149 miljoonaa euroa (119).

Tilikaudella varauduttiin matalan korkotason jatkumiseen laskemalla diskonttokorko alle 2,5 prosentin kesäkuun 2014 loppuun saakka. Yhteensä korkotäydennyksiä oli tilikauden lopussa 128 miljoonaa euroa (191).

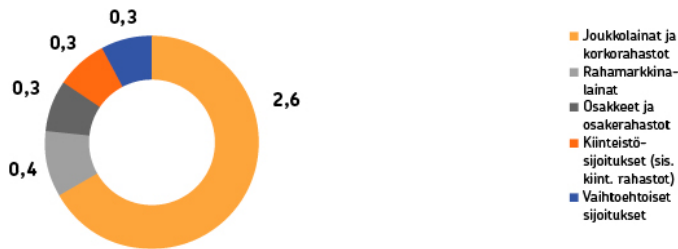
Kulut kasvoivat 23 miljoonaa euroa vertailukauteen verrattuna. Kulukasvusta 13 miljoonaa euroa liittyy Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n hankintaan ja 8 miljoonaa euroa henkivakuutuksen myyntipalkkioiden kasvuun. Henkivakuutuksen liikekustannussuhde, joka sisältää kaikki liikekulujen kattamiseen tarkoitetut tuotot ja josta on poistettu myyntikanavien palkkiot, oli 34,1 prosenttia (36,3).

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvo-in, ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten tuottoa, oli 3,5 prosenttia (9,1).

Henkivakuutuksen sijoitusomaisuus ilman sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevaa omaisuutta oli 3,9 miljardia euroa (4,2) jakautuen seuraavasti:

Henkivakuutuksen sijoitusomaisuus 3,9 mrd. €, 31.12.2013

mrd. €

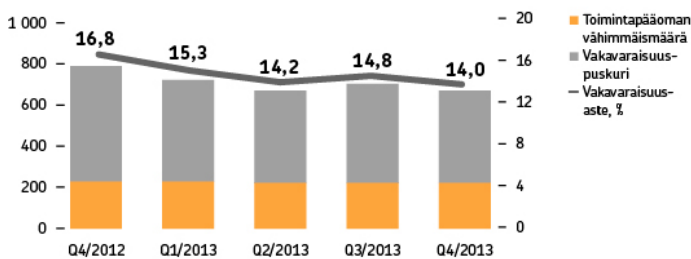
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus korkosalkusta oli 90 prosenttia (90). Tilikauden lopussa korkosijoitusten modifioitu duraatio oli 2,4 (3,2).

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat sijoitusomaisuuden markkinariskit sekä vakuutusvelan diskonttauksessa käytetty korkotaso. Henkivakuutuksen vakuutusteknisistä riskeistä suurin riski on ihmisten elinajanodotteen kasvu. Vuoden 2013 aikana henkivakuutuksen markkinariskin tasoa on laskettu ja vakuutusvelan korkoriskin suojaamista on lisätty.

Henkivakuutuksen toimintapääoma oli 664 miljoonaa euroa, mikä oli kolminkertainen suhteessa toimintapääoman vähimmäismäärään. Vakavaraisuusaste, eli vakavaraisuuspääoman suhde painotettuun vakuutusvelkaan, oli 14,0 prosenttia (16,8).

Toimintapääoma ja vakavaraisuusaste

milj. €

Muu toiminta

Muun toiminnan avainlukuja

Milj. e	1-12/2013	1-12/2012	Muutos, %
Korkokate	10	24	-57,4
Kaupankäynnin nettotuotot	-11	1	
Sijoitustoiminnan nettotuotot	41	7	510,2
Muut tuotot	443	409	8,3
Kulut	471	451	4,6
Arvonalentumiset saamisista	2	3	-24,3
Tulos ennen veroja	9	-13	-174,2
Mrd. e	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Saamiset luottolaitoksilta	9,5	8,5	11,4
Sijoitusomaisuus	8,4	6,5	30,4
Velat luottolaitoksille	4,5	4,9	-11,5
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16,7	14,4	16,3

Muun toiminnan tulos ennen veroja oli 9 miljoonaa euroa (-13).

Korkokate supistui 10 miljoonaan euroon (24) likviditeettireserviin tilikauden aikana tehtyjen rakenteellisten muutosten johdosta. Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 41 miljoonaan euroon (7). Tilikauden myyntivoitot paransivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 15 miljoonalla eurolla (-4). Osinkotuotot olivat 27 miljoonaa euroa (20). Muut tuotot ovat merkittävästä osin ryhmän sisäisiä palveluveloituksia, jotka esitetään liiketoimintasegmenttien kuluina. Muun toiminnan kuluista 178 miljoonaa (151) euroa oli henkilöstökuluja ja 136 miljoonaa euroa ict-kuluja (127).

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit.

OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 183 osuuspankkia (196), OP-Pohjola keskusyhteisökonserni ja Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

Forssan Seudun Osuuspankki, Somerniemen Osuuspankki ja Someron Osuuspankki ovat sulautuneet Salon Osuuspankkiin 31.8.2013, jonka toiminimi on sulautumisen yhteydessä muuttunut Lounaismaan Osuuspankiksi.

Keikyän Osuuspankki on sulautunut Satakunnan Osuuspankkiin 30.9.2013.

Uukuniemen Osuuspankki on sulautunut Kesälahden Osuuspankkiin 30.9.2013.

Ähtärin Osuuspankki on sulautunut Etelä-Pohjanmaan Osuuspankkiin 30.9.2013.

Sideby Andelsbank ja Övermark Andelsbank ovat sulautuneet Korsnäs Andelsbank -nimiseen osuuspankkiin 30.9.2013.

Ikaalisten Osuuspankki ja Karvian Osuuspankki ovat sulautuneet 31.12.2013 Parkanon Osuuspankkiin, jonka toiminimi on sulautumisen yhteydessä muuttunut Satapirkkan Osuuspankiksi.

Hauhon Osuuspankki, Hämeenlinnan Seudun Osuuspankki ja Lopen Osuuspankki ovat sulautuneet 31.12.2013 Riihimäen Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi on sulautumisen yhteydessä muuttunut Etelä-Hämeen Osuuspankiksi.

Koillis-Savon Seudun Osuuspankki on päättänyt sulautua Pohjois-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 28.2.2014.

Juuan Osuuspankki on päättänyt sulautua Joensuun Seudun Osuuspankkiin, jonka toiminimi sulautumisen yhteydessä muuttuu Pohjois-Karjalan Osuuspankiksi. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanopäivä on 31.3.2014.

OP IT-hankinta Oy on sulautunut OP-Palvelut Oy:öön 31.10.2013.

OP-Pohjola-ryhmän täysin omistama Omasairaala Oy aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa.

OP-Kotipankki Oyj:n nimi on muuttunut 1.1.2014 OP-Korttiyhtiö Oyj:ksi.

Henkilöstö ja palkitseminen

OP-Pohjola-ryhmän palveluksessa oli tilikauden lopussa 11 983 henkilöä (13 290). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 587 (13 411). Henkilöstön vähennys liittyi OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernin tehostamisohjelmaan ja ICT-palveluiden toimintamallin muutokseen.

Tilikauden aikana OP-Pohjola-ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 321 henkilöä (311). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,6 vuotta (61,5).

OP-Pohjola-ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yrityskohtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen.

OP-Pohjola-ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahostosta.

Johdon kannustinjärjestelmä koostuu kolmen vuoden ansaintajakoista, joista ensimmäinen oli 2011–2013. Kannustinjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada tietyn määrän Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeita, mikäli kyseiselle ansaintajaksolle asetetut, OP-Pohjola-ryhmän strategiaan perustuvat tavoitteet saavutetaan. Järjestelmän mukainen palkkio maksetaan henkilölle osakkeiden ja rahan yhdistelmänä kolmessa erässä vuosina 2015–2017 ansaintajakson päätyttyä edellyttäen, että ryhmän vakavaraisuus ylittää sisäiset vähimmäisvaatimukset maksuhetkellä. Palkkion maksamiseen liittyy työ- tai toimisuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

Johtokunnan jäsenten ja tarkastusjohtajan toimisuhdetta koskevat tiedot

OP-Pohjola-ryhmän pääjohtajan, joka toimii myös OP-Pohjola osk:n toimitusjohtajana, ja muiden OP-Pohjola osk:n johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto. Kunkin johtokunnan jäsenen, varajäsenen ja tarkastusjohtajan toimisuhteen ehdot on määritelty kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hallintoneuvosto on hyväksynyt.

OP-Pohjolan pääjohtajalle maksettiin vuonna 2013 palkkaa 779 659 euroa ja luontoisetuja 27 856 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin palkkioita 669 761 euroa eli yhteensä 1 477 276 euroa. Muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan palkat olivat 2 089 277 euroa ja luontoisedut 94 462 euroa sekä lyhyen ja pitkän aikavälin palkkiot 1 178 749 euroa eli yhteensä 3 362 488 euroa.

Palkat ja palkkiot sisältävät sekä vuodelta 2011 että vuodelta 2012 ansaituista tulospalkkioista vuonna 2013 maksetun osuuden. Pääjohtajan ja johtokunnan jäsenten vuodelta 2012 ansaitsemista tulospalkkioista yhteensä 220 498 euroa on lykätty maksettavaksi kolmessa erässä vuosina 2014–2016. Lykkäämismenettely perustuu Valtiovarainministeriön luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten palkitsemisjärjestelmistä antaman asetuksen (1372/2010) mukaiseen toimintatapaan, joka on kuvattu OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätöksen 2013 muuttuvaa palkitsemista koskevassa liitteessä 57.

	Pääjohtaja	Muut johtokunnan jäsenet, varajäsen ja tarkastusjohtaja	Yhteensä
Säännöllinen rahapalkka	779 659	2 089 277	2 868 936
Luontoisedut	27 856	94 462	122 318
Aikaisempina vuosina ansaittujen tulospalkkioiden lykätystä osuudesta vuonna 2013 maksettu osa (*)	34 644	35 909	70 563
Ansaittu tulospalkkio vuodelta 2012	219 070	508 561	727 632
Tulospalkkiosta vuonna 2013 maksettu osuus	131 535	375 598	507 133
Tulospalkkiosta rahana maksettu osuus	65 651	275 522	341 173
Tulospalkkiosta osakkeina maksettu osuus	65 884	100 076	165 959
Tulospalkkiosta lykätty osuus (**	87 535	132 963	220 498
Johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä vuodelta 2010 maksettu osakepalkkio	503 582	767 242	1 270 824
2013 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut yhteensä	1 477 276	3 362 488	4 839 765
2013 maksetut palkat, palkkiot ja luontoisedut sekä lykätty tulospalkkio yhteensä	1 564 811	3 495 452	5 060 263

*) Sisältää vuonna 2013 maksetun osuuden vuodelta 2011 ansaitusta tulospalkkiosta. Loppuosa vuodelta 2011 ansaitusta palkkiosta on lykätty maksettavaksi vuosina 2014–2015. Lykättyjen erien maksaminen edellyttää erillistä päätöstä.

**) Valtiovarainministeriön luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten palkitsemisjärjestelmistä antaman asetuksen (1372/2010) mukainen menettely.

Pääjohtajan eläkeikä on 62 vuotta. Muiden johtokunnan jäsenten sekä varajäsenen ja tarkastusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP-Pohjola-ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti.

Pääjohtaja kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Säätiössä karttuneen eläkkeen voi ottaa maksuun myös ennen sääntöjen mukaista vanhuuseläkettä ns. vapaakirjaeläkkeenä, jos työsuhde OP-Pohjola-ryhmässä päättyy.

Johtokunnan muille jäsenille, varajäsenelle ja tarkastusjohtajalle (8 henkilöä) on järjestetty lisäeläketurva OP-Henkivakuutuksen kautta. Lisäksi yksi johtokunnan muista jäsenistä kuuluu OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin.

Vuonna 2013 OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvasta ei ole kirjattu kustannuksia. Lisäeläkevakuutuksen kustannukset olivat 383 809 euroa. Lisäeläkekustannukset on julkistettu Euroopan pankkiviranomaisen EBAn vuosittain keräämissä palkitsemista koskevissa tiedoissa vakavaraisuusdirektiivin 2006/48EY ja siihen 24.11.2010 tehtyjen muutosten mukaisesti.

Sekä pääjohtajan että muiden johtokunnan jäsenten, varajäsenen ja tarkastusjohtajan että työnantajan noudattama irtisanomisaika on enintään 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa heille maksetaan irtisanomisaajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

OP-Pohjola osk:n hallinto

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön (OP-Pohjola osk) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 22.3.2013. Hallintoneuvostoon valittiin vuonna 2016 päättyväksi kaudeksi erovuorossa olleista jäsenistä uudelleen tuoteryhmäjohtaja Ola Eklund, suunnittelija Hannu Simi ja lehtori Mervi Väisänen. Uusina jäseninä hallintoneuvostoon valittiin hallituksen puheenjohtaja Leif Enberg, hallituksen puheenjohtaja Kalevi Korhonen ja vientikoordinaattori Kaija Tölli. Hallintoneuvostosta eroa pyytäneen professori Jarmo Partasen tilalle jäljellä olevaksi kaudeksi 2013–2015 valittiin toimitusjohtaja Jari Himanen. Lisäksi hallintoneuvostoon valittiin toimikaudeksi 2013–2015 uutena jäsenenä lehtori Ulla Järvi.

Hallintoneuvostossa on kaikkiaan 33 jäsentä.

Hallintoneuvosto valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen professori Jaakko Pehkosen. Varapuheenjohtajiksi valittiin lehtori Mervi Väisänen ja toimitusjohtaja Vesa Lehikoinen.

OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma

OP-Pohjola-ryhmä sai vuoden 2012 lopussa päätökseen keskusyhteisökonsernin tehostamisohjelmaan liittyneen yt-prosessin, jonka seurauksena yhteensä 561 työsuhdetta päättyi ja 150 henkilön tehtävät ulkoistettiin.

Tehostamisohjelman tavoitteeksi on asetettu yhteensä 150 miljoonan euron vuotuiset kustannussäästöt vuoden 2015 loppuun mennessä. Tehostamisohjelmassa keskusyhteisökonsernille ja osuuspankeille suunnattujen palveluiden tuotanto keskitettiin merkittävästi uudistuvaan OP-Palveluihin. Henkilöstövähennykset tuovat noin kolmasosan tavoitteiksi asetetuista kokonaissäästöistä.

Vuoden 2013 loppuun mennessä toteutetuilla toimenpiteillä on saavutettu noin 116 miljoonan euron vuosisäästöt. Tästä henkilöstösidonnaisten kulujen osuus on 55 miljoonaa euroa.

OP-Pohjola-ryhmän tehostamisohjelma sai jatkoa syksyllä 2013, kun ICT-palveluiden toimintamallia uudistettiin ulkoistamalla osa sovelluskehityksestä ja -ylläpidosta Accenturelle ja CGI:lle. Järjestelyssä siirtyi Accenturen ja CGI:n kanssa perustettuihin yrityksiin yhteensä 460 henkilöä 1.11.2013 alkaen. Ulkoistuksella tavoitellaan siirtymäajan jälkeen yli 20 miljoonan euron vuotuisia säästöjä OP-Pohjola-ryhmässä.

Investoinnit ja palvelukehittäminen

OP-Pohjola osk tytäryhtiöineen vastaa OP-Pohjola-ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ict-investoinneista ja niihin liittyvistä määrittelyistä.

Keskusyhteisökonsernin kehittämiskustannukset olivat tammi-joulukuussa 108 miljoonaa euroa (121). Nämä sisältävät lisenssimaksut, ostetut palvelut sekä keskusyhteisökonsernin oman henkilöstön palkkakustannuksia.

Taseeseen aktivoituja ict-investointeja oli tilikaudella 103 miljoonaa euroa (94). Tilikauden investoinneista 85 miljoonaa euroa (66) kohdistui pankkitoimintaan, 12 miljoonaa euroa (20) vahinkovakuutukseen ja 6 miljoonaa euroa (8) varallisuudenhoitoon.

OP-Pohjola-ryhmä aloitti vuonna 2012 Vallila korttelin toimitilojen uudelleenrakentamisen. Hanke valmistuu kesään 2015 mennessä. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat lähes 250 miljoonaa euroa. Tilikauden loppuun mennessä toteutuneet kustannukset olivat yhteensä noin 80 miljoonaa euroa.

Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuu on keskeinen osa OP-Pohjola-ryhmän arvoja ja strategiaa, jonka mukaan vastuullisuus on tiivis osa liiketoimintaa. Vastuullisuuden perusta rakentuu ryhmän arvoille, vahvalle vakavaraisuudelle ja osaavalle riskienhallinnalle. Strategian mukaisesti OP-Pohjolan vastuullisuus näkyy jokapäiväisessä toiminnassa niin asiakkaille kuin henkilöstölle. Yhteiskuntavastuun toimenpiteissä huomioidaan taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu.

OP-Pohjola-ryhmän yhteiskuntavastuuohjelmasta voi lukea lisää OP-Pohjola-ryhmän vuoden 2013 vuosikertomuksesta, joka sisältää GRI G4 -ohjeiston mukaisen vastuullisuusraportin.

Osuuspankkien yhteenliittymän ja OP-Pohjola-ryhmän juridinen rakenne

Osuuspankkien yhteenliittymä ja OP-Pohjola-ryhmä

OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP-Pohjola osk, sen konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset, keskusyhteisön jäsenluottolaitokset sekä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet.

OP-Pohjola-ryhmän muodostavat osuuspankkien yhteenliittymä sekä sellaiset yhteenliittymän ulkopuoliset yritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt omistavat yli puolet. OP-Pohjola-ryhmän laajuus eroaa osuuspankkien yhteenliittymän laajuudesta siten, että OP-Pohjola-ryhmään kuuluu myös muita yrityksiä kuin luottolaitoksia, rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimpiä ovat vakuutusyhtiöt, joiden kanssa yhteenliittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän.

OP-Pohjola-ryhmän keskuspankki Pohjola Pankki Oyj on sekä keskusyhteisön tytäryhtiö että sen jäsen. Keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtaja toimii myös Pohjolan Pankki Oyj:n hallituksen puheenjohtajana.

Osuuspankkien yhteenliittymän ohjaus, riskienhallinta ja vakavaraisuus

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdisteltä omien varojen määrää ja maksuvalmiutta valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla. Keskusyhteisöllä on velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä antaa niille ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisö voi lisäksi säännöissään määrättyllä tavalla vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettaviksi näiden yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

Ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuus ei kuitenkaan anna keskusyhteisölle valtaa määrätä jäsenluottolaitoksen liiketoiminnasta. Jokainen jäsenluottolaitos harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa.

Yhteenliittymään kuuluva yritys ei saa ottaa toiminnassaan niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdistellylle vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle. Keskusyhteisöllä on lain mukaan oltava yhteenliittymän tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Osuuspankkien yhteenliittymän riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet sisältyvät OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteisiin, joita on kuvattu yksityiskohtaisemmin muualla toimintakertomuksessa sekä OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä.

Yhteenliittymän on täytettävä luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaiset konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää koskevat vaatimukset. Yhteenliittymään kuuluvilla yrityksillä on oltava omia varoja yhteensä vähintään määrä, joka riittää kattamaan yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdistellyt, luottolaitoslaissa tarkemmin määritellyt riskit. Yhteenliittymään kuuluvien yritysten omien varojen yhdistellyn määrän on lisäksi oltava riittävä suhteessa yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdisteltyihin asiakasriskeihin ja yhdisteltyihin huomattaviin omistusosuuksiin.

Jäsenluottolaitoksen vakavaraisuus ja sen valvonta

Keskusyhteisön suostumuksella jäsenluottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärä voi olla alempi kuin luottolaitoslaki edellyttää. Keskusyhteisö ei saa antaa suostumusta luottolaitoslaissa säädetyn määrän alittamiseen sellaiselle jäsenluottolaitokselle, joka on laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön antamia, yhteenliittymälain 17 §:ssä tarkoitettuja ohjeita, ellei laiminlyönti ole vähäinen. Suostumus voidaan antaa enintään kolmeksi vuodeksi. Jäsenluottolaitoksella on kuitenkin oltava sen vakavaraisuuden turvaamiseksi omia varoja vähintään määrä, joka vastaa 80 prosenttia luottolaitoslaissa säädetystä määrästä.

Keskusyhteisö voi antaa jäsenluottolaitokselle myös suostumuksen poiketa luottolaitoslain asiakasriskejä koskevista rajoituksista. Jäsenluottolaitoksen yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä voi keskusyhteisön enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan antamalla suostumuksella olla enintään 40 prosenttia jäsenluottolaitoksen omista varoista, kun vastaava luottolaitoslain mukainen rajoitus on 25 prosenttia. Luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin kohdistuvia asiakasriskejä säännellään yhteenliittymälaisissa erikseen. Vastaavasti elinkeinoyhteisöjen omistusta koskevat enimmäismäärät voivat keskusyhteisön suostumuksella olla enintään 25 prosenttia ja 75 prosenttia omista varoista, kun ne luottolaitoslain mukaan olisivat 15 prosenttia ja 60 prosenttia.

Jäsenluottolaitoksella ei ole velvollisuutta julkistaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 157 §:n mukaista osavuositilintä.

Osuuspankkien yhteenliittymään liittyminen ja siitä eroaminen

Keskusyhteisön jäseninä voivat olla luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys vastaavat mitä yhteenliittymälaisa säädetään, ja joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen keskusyhteisö on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää keskusyhteisön hallintoneuvosto.

Jäsenluottolaitoksella on oikeus erota keskusyhteisön jäsenyydestä. Yhteenliittymään kuuluvien yritysten omien varojen yhdistellyn määrän on jäsenluottolaitoksen eroamisesta huolimatta säilyttävä yhteenliittymälain edellyttämällä tasolla.

Jäsenluottolaitos voidaan myös erottaa keskusyhteisön jäsenyydestä osuuskuntalain mukaisesti. Lisäksi jäsenluottolaitos voidaan erottaa, jos tämä on laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamia ohjeita tavalla, joka merkittävästi vaarantaa maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden hallintaa taikka tilinpäätöksen laatimista koskevien yhtenäisten periaatteiden soveltamista tai niiden noudattamisen valvontaa yhteenliittymässä. Erottaminen on mahdollista myös jos jäsenluottolaitos toimii olennaisesti keskusyhteisön vahvistamien yhteenliittymän yleisten toimintaperiaatteiden vastaisesti.

Mitä yhteenliittymälaisa säädetään jäsenluottolaitoksen maksuvelvollisuudesta, sovelletaan myös luottolaitokseen, joka on eronnut tai erotettu keskusyhteisön jäsenyydestä, jos sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin jäsenluottolaitos on eronnut tai erotettu, on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta silloin, kun maksuvelvollisuutta koskeva vaatimus esitetään jäsenluottolaitokselle.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätös ja tilintarkastus

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään kaikkien merkityksellisten OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten tilinpäätökset. Yhteenliittymälain mukaan OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätös on laadittava noudattaen kirjanpitolaisa tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Finanssivalvonta on antanut yksityiskohtaisempia määräyksiä OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksessä noudatetut laadintaperiaatteet on esitetty OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus antaa ohjeita jäsenluottolaitoksille yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisessa. Jäsenluottolaitoksilla on velvollisuus antaa keskusyhteisölle OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot. Keskusyhteisön tilintarkastajilla on oikeus saada OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen tarkastamista varten jäljennös jäsenluottolaitoksen tilintarkastusta koskevista asiakirjoista

Keskusyhteisön tilintarkastajat tarkastavat OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen noudattaen soveltuvin osin luottolaitoslain säädöksiä. Tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi keskusyhteisön varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Osuuspankkien yhteenliittymän valvonta

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymän keskusyhteisöä valvoo Finanssivalvonta. Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksia valvovat Finanssivalvonta ja keskusyhteisö.

Keskusyhteisö valvoo, että yhteenliittymään kuuluvat yritykset toimivat rahoitusmarkkinoita koskevien lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä sekä keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi keskusyhteisö valvoo yhteenliittymään kuuluvien yritysten taloudellista asemaa.

Finanssivalvonta valvoo, että keskusyhteisö ohjaa ja valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa yhteenliittymälain säännösten mukaisesti ja että yhteenliittymään kuuluvat yritykset täyttävät niille laissa asetetut vaatimukset.

Keskusyhteisön ja sen jäsenluottolaitosten tarkastusta suorittaa keskusyhteisön johtokunnan puheenjohtajan alainen Tarkastustoiminto. Sen tehtäviin kuuluvat keskusyhteisön jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yritysten sekä keskusyhteisön ja sen tytäryhtiöiden sisäinen tarkastus.

Tarkastustoiminto varmistaa, että jäsenluottolaitokset ja niiden konsolidointiryhmät noudattavat lakeja, asetuksia, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä, keskusyhteisön ohjeita sekä omia sääntöjään ja yhtiöjärjestyksiään ja että ne toimivat tuloksellisesti ja turvallisesti. Tarkastustoiminto varmistaa myös, että jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yritysten hallintoa ja niiden liiketoimintaa hoidetaan tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti ja että niiden riskien valvontajärjestelmät vastaavat toiminnan asettamia vaatimuksia. Tarkastukset toimitetaan tehokkaan valvonnan edellyttämällä tavalla ja hyvän sisäisen tarkastustavan mukaisesti.

Keskusyhteisön maksuvelvollisuus ja jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu

Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälaiassa tarkoitettuna tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilän estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitos on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenluottolaitokselta. Jäsenluottolaitoksella on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenluottolaitoksen vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenluottolaitoksen puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenluottolaitosten kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa. Jäsenluottolaitokselta toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi käytettäviin tukitoimiin perittävien maksujen vuotuinen yhteenlaskettu määrä saa kunakin tilikautena olla yhteensä enintään viisi tuhannesosaa kunkin jäsenluottolaitoksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta.

Talletussuojarahaston ja sijoittajien korvausrahaston suoja

Talletussuojarahastoa koskevan lainsäädännön mukaan osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahaston varoista korvataan tallettajan saamiset osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvilta talletuspankeilta yhteensä enintään 100 000 euroon asti.

Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan osuuspankkien yhteenliittymää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina. Korvaussuojarahaston varoista korvataan sijoittajan saamiset osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvilta yhteisöiltä yhteensä enintään 20 000 euroon saakka.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä

OP-Pohjola-ryhmä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (RavaL) määritellyn rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Yhteenliittymän keskusyhteisö toimii RavaL:n 3 §:n perusteella ryhmittymän johdossa olevana erityksenä.

RavaL:ssa säädetään rahoitus- ja vakuutusryhmittymälle oma vakavaraisuusvaatimus. OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus ilmoitetaan vähimmäispääoman ylittävänä omien varojen määränä sekä omien varojen kokonaismäärän suhteena omien varojen vähimmäismäärään.

RavaL:ssa säädetään myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän asiakasriskeistä. Lisäksi OP-Pohjola-ryhmän muodostamaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään sovelletaan, mitä yhteenliittymälain 19 §:ssä säädetään yhteenliittymän asiakasriskeistä.

RavaL:n tilinpäätöstä koskevaa normistoa ei sovelleta lain 30 §:n perusteella OP-Pohjola-ryhmään, koska ryhmän tilinpäätös laaditaan noudattaen kansainvälisiä IFRS-tilinpäätösstandardeja.

Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut 2009–2013

Milj. e	2009	2010	2011	2012	2013
Keskeiset tuloslaskelmaerät, milj. e					
Korkokate	1 070	917	1 030	1 002	913
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	396	382	312	433	524
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-120	100	72	108	175
Palkkiotuotot, netto	496	563	574	584	625
Muut tuotot	208	210	173	243	275
Henkilöstökulut	622	643	689	764	753
Muut kulut	625	643	669	730	777
Saamisten arvonalentumiset	179	149	101	99	84
Palautukset omistajajäsenille	160	163	176	192	193
Tulos ennen veroja	464	575	525	586	705
Keskeiset tase-erät - vastaavaa, milj. e					
Saamiset luottolaitoksilta	1 982	1 121	1 104	840	848
Saamiset asiakkailta	52 992	56 834	60 331	65 161	68 255
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 101	3 164	3 205	3 492	3 497
Henkivakuutustoiminnan varat	6 331	7 544	7 006	9 173	9 880
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja sijoitusomaisuus	7 731	7 958	8 624	6 954	9 149
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	1 941	1 875	1 871	2 030	2 099
Muut erät	6 354	5 220	9 765	12 120	7 254
Vastaavaa yhteensä	80 430	83 715	91 905	99 769	100 981
Keskeiset tase-erät - vastattavaa, milj. e					
Velat luottolaitoksille	2 174	1 696	1 783	1 965	1 032
Velat asiakkaille	37 606	39 205	45 974	49 650	50 175
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 945	19 577	20 005	19 270	21 428
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 872	1 825	1 555	1 736	1 465
Muut vieraan pääoman erät	12 646	14 873	16 346	20 014	19 164
Oma pääoma	6 187	6 539	6 242	7 134	7 717
Vastattavaa yhteensä	80 430	83 715	91 905	99 769	100 981
Taloudelliset tunnusluvut, %					
Oman pääoman tuotto, ROE	5,9	6,9	6,8	7,0	9,1
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin	14,7	9,5	0,4	14,1	8,8
Koko pääoman tuotto, ROA	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7
Omavaraisuusaste	7,7	7,8	6,8	7,2	7,6
Kulujen osuus tuotoista	61	59	63	63	61
Vakavaraisuussuhde	12,6	12,8	14,0	14,1	14,3
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla	12,6	12,8	14,0	14,1	14,3
Vakavaraisuussuhde ennen siirtymäsääntöjä	12,6	12,8	14,0	14,8	17,3
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	1,58	1,70	1,80	1,90	1,90

Tunnuslukujen laskentakaavat

$$\text{Oman pääoman tuotto (ROE), \%} = \frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, \%} = \frac{\text{Tilikauden laaja tulos}}{\text{Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Koko pääoman tuotto (ROA), \%} = \frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

$$\text{Kulujen osuus tuotoista, \%} = \frac{\text{Henkilöstökulut + muut hallintokulut + liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot + henkivakuutustoiminnan nettotuotot + palkkiotuotot- ja kulut, netto + kaupankäynnin nettotuotot + sijoitustoiminnan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksesta}} \times 100$$

$$\text{Core Tier 1, \%} = \frac{\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä pl. pääomalainat ja pääomalainoilla katettava toissijaisten omien varojen alijäämä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$$

$$\text{Ydinpääoma (CET1)*, \%} = \frac{\text{Ydinpääoma (CET1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$$

*) Ydinpääoma (CET1) EU:n asetuksen 575/2013 artiklan 26 ja kokonaisriski artiklan 92 mukaisesti määriteltynä

$$\text{Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla, \%} = \frac{\text{Ensisijaiset omat varat}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$$

$$\text{Vakavaraisuussuhde, \%} = \frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8$$

$$\text{Rahoitus- ja vakuutus-ryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde} = \frac{\text{Ryhmittymän omat varat yhteensä}}{\text{Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä}}$$

Mualla toimintakertomuksessa esiintyy lisäksi seuraavia tunnuslukuja:
Vahinkovakuutus:

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua), %	Vahinkosuhde + liikekulusuhde Riskisuhde + toimintakulusuhde
Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua), %	$= \frac{\text{Korvaukset ja korvausten hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Liikekulusuhde, %	$= \frac{\text{Liikekulut + poistot/oikaisut yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	$= \frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	Operatiivinen vahinkosuhde + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhde + operatiivinen toimintakulusuhde
Operatiivinen riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	$= \frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen vahinkosuhde, %	$= \frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Toimintakulusuhde, %	$= \frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	$= \frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$
Vastuunkantokyky, %	$= \frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$
Henkivakuutus:	
Liikekustannussuhde, %	$= \frac{\text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta + korvausten selvittelykulut}}{\text{Kuormitustulo}} \times 100$

OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätös 2013

OP-POHJOLA-RYHMÄN TULOSLASKELMA

Milj. e	Liitetieto	2013	2012	Muutos-%
Korkotuotot		2 512	3 174	-21
Korkokulut		1 599	2 171	-26
Korkokate ennen arvonalentumisia	5	913	1 002	-9
Saamisten arvonalentumiset	6	84	99	-15
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		830	903	-8
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	7	524	433	21
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	8	175	108	62
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	9	625	584	7
Kaupankäynnin nettotuotot	10	114	81	41
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	66	52	27
Liiketoiminnan muut tuotot	12	95	109	-12
Nettotuotot yhteensä		2 429	2 270	7
Henkilöstökulut	13	753	764	-2
Muut hallintokulut	14	373	378	-1
Liiketoiminnan muut kulut	15	404	352	15
Kulut yhteensä		1 530	1 494	2
Palautukset omistajajäsenille	16	193	192	1
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0	2	
Tulos ennen veroja		705	586	20
Tuloverot	17	32	115	-72
Tilikauden tulos		673	471	43
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		672	470	43
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		0	1	
Yhteensä		673	471	43

OP-Pohjola-ryhmän laaja tuloslaskelma

Milj. e	Liitetieto	2013	2012	Muutos-%
Tilikauden tulos		673	471	43
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		19	-75	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käyvän arvon rahaston muutos				
Käypään arvoon arvostamisesta		-13	648	
Rahavirran suojauksesta		-30	50	
Muuntoerot		0	0	
Tuloverot				
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi				
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		26	-18	
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi				
Käypään arvoon arvostamisesta		-20	158	
Rahavirran suojauksesta		-9	12	
Tilikauden laaja tulos		651	942	-31
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		651	941	-31
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		0	1	
Yhteensä		651	942	-31
Tunnusluvut				
		2013	2012	
Oman pääoman tuotto (ROE), %		9,1	7,0	
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %		8,8	14,1	
Koko pääoman tuotto (ROA), %		0,67	0,49	
Kulujen osuus tuotoista, %		61	63	
Henkilöstö keskimäärin		12 587	13 411	
josta kokoaikaisia		11 662	12 393	
josta osa-aikaisia		925	1 018	

OP-POHJOLA-RYHMÄN TASE

Milj. e	Liitetieto 31.12.2013		31.12.2012	Muutos-%
Käteiset varat	18	2 172	5 784	-62
Saamiset luottolaitoksilta	19	848	840	1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	20	537	358	50
Johdannaissopimukset	21	3 423	4 436	-23
Saamiset asiakkailta	22	68 255	65 161	5
Vahinkovakuutustoiminnan varat	23	3 497	3 492	0
Henkivakuutustoiminnan varat	24	9 880	9 173	8
Sijoitusomaisuus	25	8 613	6 596	31
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	27	40	39	2
Aineettomat hyödykkeet	28	1 338	1 320	1
Aineelliset hyödykkeet	29	760	710	7
Muut varat	30	1 548	1 745	-11
Verosaamiset	31	72	115	-38
Varat yhteensä		100 981	99 769	1
Velat luottolaitoksille	32	1 032	1 965	-47
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	33	4	3	29
Johdannaissopimukset	34	3 157	4 162	-24
Velat asiakkaille	35	50 175	49 650	1
Vahinkovakuutustoiminnan velat	36	2 746	2 598	6
Henkivakuutustoiminnan velat	37	9 771	8 970	9
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	38	21 428	19 270	11
Varaukset ja muut velat	39	2 680	3 291	-19
Verovelat	40	807	990	-18
Osuuspääoma	41	606	622	-3
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	42	860	1 114	-23
Velat yhteensä		93 265	92 635	1
Oma pääoma				
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus				
Osake- ja osuuspääoma		339	336	1
Muuntoerot		0	1	-73
Rahastot		3 064	3 021	1
Kertyneet voittovarot		4 277	3 751	14
Määräysvallattomien osuus		36	24	46
Oma pääoma yhteensä	43	7 717	7 134	8
Velat ja oma pääoma yhteensä		100 981	99 769	1

OP-POHJOLA-RYHMÄN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. e	2013	2012
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	673	471
Oikaisut tilikauden tulokseen	710	874
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 833	-3 139
Saamiset luottolaitoksilta	215	262
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	-326	172
Johdannaissopimukset	26	30
Saamiset asiakkailta	-3 217	-4 941
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-65	-205
Henkivakuutustoiminnan varat	-412	-252
Sijoitusomaisuus	-2 310	1 754
Muut varat	257	41
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-944	4 081
Velat luottolaitoksille	-913	153
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	1	2
Johdannaissopimukset	-18	-21
Velat asiakkaille	525	3 676
Vahinkovakuutustoiminnan velat	48	10
Henkivakuutustoiminnan velat	189	22
Varaukset ja muut velat	-776	240
Maksetut tuloverot	-172	-99
Saadut osingot	105	118
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-5 461	2 306
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-4	-49
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	135	334
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-5	-76
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	0	4
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-206	-194
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	17	9
B. Investointien rahavirta yhteensä	-63	28
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	-	500
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-234	-313
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	24 466	24 457
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-22 003	-25 484
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	183	221
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-195	-219
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-81	-78
Palautukset omistajajäsenille	-7	-12
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	2 129	-927
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-3 396	1 407

Rahavarat tilikauden alussa	5 872	4 465
Rahavarat tilikauden lopussa	2 476	5 872
Milj. e	2013	2012
Saadut korot	2 533	3 634
Maksetut korot	-1 694	-2 277
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	99	113
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	108	164
Henkivakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	316	325
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-214	191
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	2	-254
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	-12	-15
Poistot	135	151
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	3	1
Muut	259	170
Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoivot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-3	-3
Osuuspääoman korot	11	19
Muut palautukset omistajajäsenille	7	12
Oikaisut yhteensä	710	874
Rahavarat		
Käteiset varat*	2 179	5 798
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	297	74
Yhteensä	2 476	5 872

* Josta vahinkovakuutustoiminnan käteisiä varoja 4 miljoonaa euroa (10) ja henkivakuutustoiminnan 3 miljoonaa euroa (3).

LASKELMA OP-POHJOLA-RYHMÄN OMIEN PÄÄOMIEN MUUTOKSISTA

OP-Pohjola-ryhmän omistajille kuuluva oma pääoma

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2012	333	-198	10	2 621	3 474	3	6 242
Tilikauden laaja tulos	-	489	38	-	414	1	942
Tilikauden tulos	-	-	-	-	470	1	471
Muut laajan tuloksen erät	-	489	38	-	-56	-	471
Osuuspääoman lisäys	4	-	-	-	-	-	4
Rahastosiirrot	-	-	-	61	-61	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-62	-	-62
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	0	-	0
Muut	-1	-	-	1	-13	21	8
Oma pääoma 31.12.2012	336	291	48	2 682	3 752	24	7 134

OP-Pohjola-ryhmän omistajille kuuluva oma pääoma

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2013	336	291	48	2 682	3 752	24	7 134
Tilikauden laaja tulos	-	7	-21	-	665	0	651
Tilikauden tulos	-	-	-	-	672	0	673
Muut laajan tuloksen erät	-	7	-21	-	-7	-	-21
Osuuspääoman lisäys	4	-	-	-	-	-	4
Rahastosiirrot	-	-	-	40	-40	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-69	-	-69
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	-1	-	-1
Muut	-1	-	-	17	-31	11	-3
Oma pääoma 31.12.2013	339	298	27	2 739	4 277	36	7 717

OP-POHJOLA-RYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1. OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Liite 2. OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 5. Korkotuotot ja -kulut

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot

Liite 13. Henkilöstökulut

Liite 14. Muut hallintokulut

Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille

Liite 17. Tuloverot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 18. Käteiset varat

Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta

Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Liite 21. Johdannaisopimukset

Liite 22. Saamiset asiakkailta

Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat

Liite 25. Sijoitusomaisuus

Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset

Liite 27. Sijoitukset osakkuusyhtymyksissä

Liite 28. Aineettomat hyödykkeet

Liite 29. Aineelliset hyödykkeet

Liite 30. Muut varat

Liite 31. Verosaamiset

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 32. Velat luottolaitoksille

Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Liite 34. Johdannaisopimukset

Liite 35. Velat asiakkaille

Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat

Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Liite 39. Varaukset ja muut velat

Liite 40. Verovelat

Liite 41. Osuuspääoma

Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus

Liite 43. Oma pääoma

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset

Liite 46. Annetut vakuudet

Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet

Liite 48. Taseen luokittelu

Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Liite 51. Ehdolliset velat ja varat

Liite 52. Muut vuokrasopimukset

Liite 53. Johdannaissopimukset

Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

MUUT LIITETIEDOT

Liite 55. Omistukset muissa yrityksissä

Liite 56. Lähipiiritapahtumat

Liite 57. Muuttuva palkitseminen

Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Liite 59. Segmenttiraportointi

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 60. OP-Pohjola-ryhmän riskilimiitit

Liite 61. OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus

Liite 62. Pankkitoiminnan luottoriski

Liite 63. Likviditeettiriski

Liite 64. Markkinariskit

Liite 65. Vakuutusriskit

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 66. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot

Liite 67. Vastuut

Liite 68. Vastuut sektoreittain

Liite 69. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

Liite 70. Saamisten arvonalentumiset

Liite 71. Henkilövastuut rating-luokittain

Liite 72. Yritysvastuut toimialoittain

Liite 73. Yritysvastuut rating-luokittain

Liite 74. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan

Liite 75. Toissijainen maariski maariskiryhmittäin pl. Suomi

Liite 76. OP-Pohjola-ryhmän varainhankinnan rakenne

Liite 77. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

Liite 78. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

Liite 79. Markkinariskien herkkyysanalyysi

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 80. Omat varat

Liite 81. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Liite 82. Vakavaraisuuden tunnusluvut

Liite 83. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin

Liite 84. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin

Liite 85. Vastuiden jäljellä oleva juoksu-aika vastuuryhmittäin

Liite 86. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin

Liite 87. Yritysvastuut toimialoittain

Liite 88. Erääntyneet ja arvonalentuneet yritysvastuut toimialoittain

Liite 89. Erääntyneiden ja arvonalentuneiden vastuiden maantieteellinen jakautuminen

Liite 90. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin

Liite 91. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)

Liite 92. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)

Liite 93. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)

Liite 94. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating-luokittain (IRBA)

Liite 95. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset

Liite 96. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset, yksinkertainen menetelmä

Liite 97. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet

Liite 98. Johdannaisopimukset ja vastapuoliriski

Liite 99. Arvopaperistetut erät

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 100. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky

Liite 101. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys

Liite 102. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia

Liite 103. Suurvahinkojen kehitys

Liite 104. Vakuutusliikkeen kannattavuus

Liite 105. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja

Liite 106. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma

Liite 107. Sijoitustoiminnan riskiasema

Liite 108. Sijoitusriskien herkkyysanalyysi

Liite 109. Korkoriski

Liite 110. Valuuttariski

Liite 111. Vastapuoliriski

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 112. Varainhoito

Liite 113. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi

Liite 114. Vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi

Liite 115. Henkivakuutusliikkeen kannattavuus

Liite 116. Sijoitustoiminnan riskiasema

Liite 117. Sijoitusriskien herkkyysanalyysi

Liite 118. Korkoriski

Liite 119. Valuuttariski

Liite 120. Vastapuoliriski

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. OP-Pohjola-ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleistä

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP-Pohjola-ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (jäljempänä osuuspankkilaki) sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP-Pohjola osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. OP-Pohjola-ryhmä ei muodosta kirjanpitolaissa määriteltyä konsernia eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää. OP-Pohjola osk:lla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP-Pohjola-ryhmälle ei voida määritellä emoyhtiötä.

OP-Pohjola osk toimii koko OP-Pohjola-ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön OP-Pohjola osk:n on laadittava OP-Pohjola-ryhmän yhdistelty tilinpäätös. OP-Pohjola osk:n johtokunta on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta sitä koskevien säännösten mukaisesti.

OP-Pohjola osk:n kotipaikka on Helsinki, ja sen rekisteröity osoite on Teollisuuskatu 1 b, PL 308, 00101 Helsinki.

Jäljennös OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän pääkonttorista käyntiosoitteesta Vääksyntie 4, PL 308, 00101 Helsinki.

OP-Pohjola osk:n johtokunta hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 6.2.2014.

1.1 Laatimisperusta

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2013. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002 mukaisesti. OP-Pohjola-ryhmän velvollisuus laatia tilinpäätös kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti perustuu lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä.

OP-Pohjola-ryhmä otti vuonna 2013 käyttöön seuraavat IFRS-standardit, tulkinnat ja optiot:

- IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen. Standardin tavoitteena on lisätä yhdenmukaisuutta käypään arvoon arvostamisessa. Standardi ei lisää käyvän arvon käyttöä tilinpäätöksessä, mutta sisältää ohjeen miten käypä arvo määritetään silloin, kun jokin toinen IFRS-standardi edellyttää käyvän arvon käyttöä tai sallii sen. Uusi standardi laajensi liitetietoja, jotka koskevat käypään arvoon arvostettuja omaisuuseriä eli lähinnä rahoitusinstrumentteja ja sijoituskiinteistöjä.
- Muutettu IAS 19 Työsuhde-etuudet. Muutoksen seurauksena tuloslaskelmaan kirjattava järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto määritetään etuusperusteisen veloitteen diskonttauskorkoon perustuen. Putkimenetelmän poistumisen osalta OP-Pohjola-ryhmä on luopunut vapaaehtoisesti putkimenetelmän käytöstä vuoden 2012 alusta alkaen.
- Muutokset IFRS 7:ään Rahoitusinstrumentit Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot "rahoitusvarojen ja -velkojen vähentäminen toisistaan". Muutos lisää uuden liitetiedon taseessa nettomääräisesti esitetyistä rahoitusinstrumenteista sekä yleisistä nettoutusjärjestelyistä ja vastaavanlaisista sopimuksista.
- Muutettu IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen. Muutoksen seurauksena ne muut laajan tuloksen erät, jotka voidaan vastaisuudessa siirtää tulosvaikutteisesti, esitetään erillään niistä muun laajan tuloksen eristä, joita ei vastaisuudessa voida siirtää tulosvaikutteisesti. Muutos vaikutti OP-Pohjola-ryhmän muiden laajan tuloksen erien esitystapaan.

IFRS-standardien vuosittaisilla parannuksilla (2009–2011) ei ollut olennaista vaikutusta OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen:

OP-Pohjola-ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa (suojatun riskin osalta), sijoituskiinteistöjä ja velaksi luokiteltuja osakepalkkioita, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina.

Talletuspankkien yhteenliittymälain sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, kirjanpidollisten arvioiden muutoksia ja virheitä käsittelevän IAS 8 -standardin periaatteiden mukaisesti OP-Pohjola osk:n johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista. Tämän mukaisesti OP-Pohjola osk:n johtokunta on vahvistanut periaatteen, jonka mukaan OP-Pohjola-ryhmän laskentateknistä emoyhtiötä muodostettaessa Pohjola Pankki Oyj:n sisäinen omistus eliminoidaan hankintamenetelmästä poiketen. Sisäisen omistuksen eliminointia on selostettu kohdassa Yhdistelyperiaatteet.

OP-Pohjola-ryhmä esittää Finanssivalvonnan standardin 4.5 mukaiset Pilari 3 -vakavaraisuustiedot osana tilinpäätöstään ja soveltuvin osin toimintakertomuksessaan.

1.2 Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

1.3 Yhdistelyperiaatteet

1.3.1 Laskentatekninen emoyhtiö

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP-Pohjola-ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP-Pohjola osk:n ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Ryhmän oman pääoman muodostavat osuuspankkien omat pääomat Pohjola Pankki Oyj:n omasta pääomasta se osa, joka on muiden kuin yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omistuksessa. Edellä mainitun periaatteen mukaan OP-Pohjola-ryhmälle on muodostettu ns. laskentatekninen emoyhtiö.

Laskentateknisen emoyhtiön keskinäinen omistus, sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat, sisäinen voitonjako ja sisäiset katteet eliminoidaan. OP-Pohjola osk:n ja jäsenosuuspankkien omistamat Pohjola Pankki Oyj:n osakkeet eliminoidaan hankintamenetelmästä poiketen osakkeiden nimellisarvon osalta Pohjola Pankki Oyj:n osakepääomaa vastaan ja nimellisarvon ylittävältä tai alittavalta osalta osakkeita omistavan ryhmään kuuluvan yhtiön arvostuskäytännöstä riippuen joko käyvän arvon rahastosta tai edellisten tilikausien tuloksesta.

IFRS-tilinpäätöksessä OP-Pohjola-ryhmän osake- ja osuus pääoma muodostuu OP-Pohjola-ryhmän ulkopuolisten osakkaiden sijoituksista Pohjola Pankki Oyj:n osakepääomaan sekä osuuspankkien jäsenten sellaisista osuusmaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

1.3.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisytykset

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään laskentateknisen emoyhtiön sekä sen määräysvallassa olevien yhtiöiden tilinpäätökset. Määräysvalta syntyy, kun ryhmä omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä muutoin on määräysvalta. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä toisen yhtiön talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Ryhmän keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Nettovarat ylittävä osuus hankintamenosta esitetään liikearvona. Mikäli hankintameno on pienempi kuin nettovarojen käypä arvo, erotus tuloutetaan välittömästi.

Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluksi. Mahdollinen lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon ja luokitellaan joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti raportointikauden päättymispäivänä.

Osakkuusyhtiöt, joissa OP-Pohjola-ryhmään kuuluvilla yhtiöillä on huomattava vaikutusvalta, yhdistetään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun ryhmä omistaa yli 20 prosenttia toisen yhtiön äänivallasta tai kun ryhmällä muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa.

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt yhdistellään IAS 31 -standardin mukaisen yhteisessä määräysvallassa olevan omaisuususerän tavoin omistuosuuden mukaan suhteellisesti.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisytykset yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun OP-Pohjola-ryhmä on saanut määräysvallan tai huomattavan vaikutusvallan. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytär-, osakkuus- tai yhteisytykset yhdistellään siihen saakka, kunnes määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa.

Sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitonjako eliminoidaan tilinpäätöstä laadittaessa.

1.3.3 Määräysvallattomien omistajien osuudet

Tilikauden tuloksen jakautuminen laskentateknisen emoyhtiön omistajien osuuteen ja määräysvallattomien omistajien osuuteen esitetään tuloslaskelmassa ja laajan tuloksen jakautuminen esitetään erillisessä laajassa tuloslaskelmassa. Tilikauden tulos sekä laaja tulos kohdistetaan määräysvallattomille siinäkin tapauksessa, että se johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään taseessa osana omaa pääomaa.

Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai suhteellisena osuutena hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin hankinnalle.

1.4 Ulkomaan rahan määräiset erät

OP-Pohjola ryhmän tilinpäätös laaditaan euroina, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioina tuloslaskelman erään Kaupankäynnin nettotuotot.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan muuntoeroksi muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenuun eliminoinnista ja hankinnan jälkeä kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

1.5 Rahoitusinstrumentit

1.5.1 Käyvän arvon määrytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa (esim. OTC-johdannaiset), niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrytyksessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Epälikvideille tuotteille on tyypillistä, että hinnoittelumallilla laskettu hinta poikkeaa toteutuneesta kauppahinnasta. Toteutunut kauppahinta on kuitenkin paras osoitus tuotteen käyvästä arvosta. Toteutuneen kauppahinnan ja markkinahintoja käyttävän hinnoittelumallin avulla lasketun hinnan erotuksena saatu tulos, Day 1 profit/loss, jaksotetaan tuloslaskelmaan sopimuksen voimassaoloajalle. Jaksottamatta oleva osuus tuloutetaan kuitenkin heti, mikäli tuotteelle on saatavilla aito markkinahinta tai markkinoille muodostuu vakiintunut hinnoittelukäytäntö.

Epälikvidien rahoitusvarojen määrä OP-Pohjola-ryhmän taseessa on epäolennainen.

Aurum Sijoitusvakuutuksen epälikvidit rahoitusvelat (sijoitussopimukset) arvostetaan IAS 39:n perusteella käypään arvoon. Sijoitussopimusten käyvän arvon laskennassa käytetään arvostusmenetelmää, joka ottaa huomioon mm. rahan aika-arvon ja katteena olevien rahoitusvarojen käyvän arvon. Velan arvo ei voi kuitenkaan alittaa sopimuksen takaisinostoarvoa. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa.

1.5.2 Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- bona fide -tarjousta ostaa sama tai samanlainen sijoitus markkinoilta alle hankinta-arvon
- tapahtumia tai olosuhteita, jotka heikentävät merkittävästi liikkeeseenlaskijan toimintamahdollisuuksia ja jatkuvuutta (going concern), esim. toiminnasta aiheutuneet negatiiviset kassavirrat, pääomien riittämättömyys, käyttöpääoman vähäisyys
- velallisen konkurssi tai muu uudelleenjärjestely tulee todennäköiseksi
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä.

Lisäksi oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

1.5.3 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt ja vastaavat marginaalivakuudeksi annetut arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään sopimuksesta huolimatta.

1.5.4 Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen OP-Pohjola-ryhmän taseessa

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Lainat ja muut saamiset, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ja muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset ryhmään luokitellut saamistodistukset kirjataan rahoitusvaroiksi kauppapäivänä ja annetut lainat sinä päivänä, jolloin asiakas nostaa lainan.

Rahoitusvarat ja -velat nettoutetaan taseessa, jos OP-Pohjola-ryhmällä on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti. Taseessa netotetaan keskusvastapuoliselvityksessä olevat OTC-korkojohdannaiset, jotka selvitetään päivittäisessä selvitysprosessissa London Clearing Housen kanssa. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osin. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

1.5.4.1 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannais sopimukset, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat sekä velat vakuutusyhtiöiden myöntämistä sijoitussopimuksista, joilla ei ole oikeutta harkinnanvaraiseen lisäetuuun. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Myöhempi käyvän arvon muutos samoin kuin myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot ja -kulut sekä osinkotuotot kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa mukaiseen erään.

1.5.4.1.1 Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat sekä johdannais sopimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntivelat ovat veloitteita toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta joita ei ole ollut omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksimyyntit). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannais sopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimus johdannaiset.

1.5.4.1.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritellään sellaisiksi.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat ovat joukkovelkakirjalainoja, joita hallinnoidaan ja niiden tuloksellisuutta arvioidaan ryhmän riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti käyvin arvoin mahdollisimman oikean ja ajantasaisen kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Raportointi ryhmän johdolle tehdään käyvin arvoin. Liiketoiminnan luonne on pitkän aikavälin sijoitustoimintaa, joten rahoitusvarat esitetään erillään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen ryhmään luokitellaan myös sellaiset yhdistetyt instrumentit, joissa kytketyn johdannaisen käypää arvoa ei pystytä määrittämään erikseen sekä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät sijoitukset.

1.5.4.2 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla. Vakuutus sopimukseen, korvausten hoitosopimukseen sekä sijoitusten myyntiin liittyvät saamiset esitetään tässä ryhmässä.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintameno.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – on pienempi kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttaus korkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Malli on johdettu vakavaraisuuslaskennassa käytetystä odotetun tappion mallista, johon on tehty oikaisuja vastaamaan IFRS-vaatimuksia. Suurimmat oikaisut liittyvät vakavaraisuudelle asetettuihin viranomaisrajoihin sekä tappion synnyttävän tapahtuman toteutumiseen. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin rating-luokittain. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan rating-luokittain odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskontatut nykyarvot sekä aikaisempi keskimääräinen tappiokehitys.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen annetaan myönnytyks lainaehdoin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Tällaiset uudelleen neuvotellut luotot raportoidaan ongelmasaamisina. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Jos asiakas on pysynyt uudessa maksusuunnitelmassa eikä asiakkaan vastuista ole kirjattu saamiskohtaista arvonalennusta, se poistuu ongelmasaamisten ryhmästä. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai muutoin johdon päätöksellä. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.4.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja jotka on hankittu aikomuksella pitää ne eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne käsitellään kirjanpidossa jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmästä myydään sijoituksia ennen niiden eräpäivää vain IAS 39 -standardissa mainituissa poikkeustilanteissa

1.5.4.4 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen luokkiin, mutta jotka saatetaan myydä ennen eräpäivää. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista, osakkeista ja osuuksista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenuon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisätyn hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Arvonmuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, josta ne kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai on objektiivista näyttöä siitä, että sen arvo on alentunut.

Myytävissä olevan rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintamenon.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan.

Jos myytävissä oleisiin rahoitusvaroihin luokitetun, arvonalentuneen saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin lainan arvioidulle juoksuajalle efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

1.5.5 Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

1.5.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluihin lainan arvioidulle juoksuajalle.

1.5.7 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin ja ne sisältävät korkojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset, hyödykejohdannaiset ja luottojohdannaiset. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon.

OP-Pohjola-ryhmässä on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi. Suojausperiaatteiden mukaisesti OP-Pohjola-ryhmässä voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Sopimuksia ei voi käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. OP-Pohjola-ryhmässä tehdään myös johdannaissopimuksia, joilla tosiasiaa suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Keskusvastapuoliselvityksessä olevien OTC-korkojohdannaisten käyvät arvot selvitetään päivittäin käteis suorituksella. Taseessa nämä selvitetty johdannaiset näkyvät nettona käteisvarojen muutoksena. Muut johdannaiset esitetään bruttoperiaatteella, jolloin positiiviset arvonmuutokset esitetään Johdannaissuoroina ja negatiiviset arvonmuutokset Johdannaissuoroina.

1.5.7.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä koronvaihtosopimuksista saatujen ja niistä maksettujen korkojen erotus merkitään korkokatteeseen ja niitä vastaavat siirtyvät korot muihin varoihin ja muihin velkoihin. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot", "Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot" tai "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot". Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan varoiksi erään "Johdannaissopimukset, varat", "Vahinkovakuutustoiminnan varat" tai "Henkivakuutustoiminnan varat" ja negatiiviset erään "Johdannaissopimukset, velat", "Vahinkovakuutustoiminnan velat" tai "Henkivakuutustoiminnan velat".

Liikkeeseen laskettuihin strukturoituihin lainoihin ja tiettyihin luottosopimuksiin liittyvät ns. kytketyt johdannaiset erotetaan pääsopimuksesta ja arvostetaan taseessa käypään arvoon. Näiden kytkettyjen johdannaisten ja niitä suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan Korkokatteeseen.

1.5.8 Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tehokkellällä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Suojauslaskennassa ei käytetä makrosuojausmallia eikä EU:n sallimaa IAS 39 ns. "carve-out" -standardia.

1.5.8.1 Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin, kiinteäkorkoisiin velkoihin (kuten omat emissiot ja erät määräaikaistalletusten emissiot), yksittäisiin joukkovelkakirjalaina- ja luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumentteina käytetään koronvaihtosopimuksia sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (OTC swap-sopimuksia). Osake- ja valuutariskin suojaus kohdistuu vahinko- ja henkivakuutuksen osakerahastosijoituksiin.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman Korkokatteeseen (luotot ja omat emissiot) ja Sijoitustoiminnan nettotuottoihin (myytävissä oleviin rahavaroihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat) tai Vahinko- ja Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuottoihin (myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvät rahastosijoitukset).

1.5.8.2 Rahavirran suojauslaskenta

Rahavirran suojauksella suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen ja velkojen korkorahavirtoja. Lisäksi rahavirran suojausta käytetään korkosidonnaisuuksittain määritellyn luottokannan tulevien korkovirtojen suojaukseen. Suojaavina instrumentteina käytetään pääasiassa koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojauksen osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Tehoton osuus kirjataan tulokseen. Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen sille tilikaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat toteutuvat.

1.6 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä luetaan sijoituskiinteistöiksi. Omassa tai henkilökunnan käytössä olevaa osuutta ei kuitenkaan lueta sijoituskiinteistöksi silloin, kun tämä osa on myytävissä erikseen. OP-Pohjola-ryhmän taseessa sijoituskiinteistöt esitetään sijoitusomaisuutena, vahinkovakuutustoiminnan varoina tai henkivakuutustoiminnan varoina.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon. Myös rakenteilla olevat sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon edellyttäen, että käypä arvo on luotettavasti määritettävissä. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan joko vahinkovakuutuksen, henkivakuutuksen tai sijoitustoiminnan sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin.

Jos vertailukelpoista markkinatietoa arvioitavaa kohdetta vastaavien kiinteistöjen toteutuneista kauppahinnoista ei ole saatavilla, käytetään liike-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyn pohjana tuottoarvolaskentaa ja kohdekohtaiseen nettotuottoon perustuvia sisäisiä laskentamalleja. Tuottoarvon laskennassa hyödynnetään sekä ryhmän sisäistä että ulkoista tietoa. Kohteen nettotuotto muodostuu vuokratuottojen ja hoitokulujen erotuksesta ja se perustuu voimassa olevien vuokrasopimusten mukaiseen tuottoon tai, sikäli kuin kun voimassa olevaa vuokrasopimusta ei ole, keskimääräisiin markkinavuokriin. Tuotoista vähennettävät kulut perustuvat pääosin toteutuneisiin kuluihin. Laskennassa huomioidaan myös oletus kohteen vajaakäytöstä. Tuottoarvon laskentaa varten markkinavuokra- ja kustannustasoista hankitaan tietoa ryhmän oman asiantuntemuksen lisäksi ulkopuolisista lähteistä. Sijoituskiinteistöjen tuottovaatimukset määräytyvät kohteen käyttötarkoituksen, sijainnin ja kunnan/ajankäytön perusteella ja ne perustuvat KTI Kiinteistötieto Oy:n toimittamiin markkinatietoihin.

Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppaa-arvomenetelmällä perustuen vastaavanlaisten kohteiden toteutuneisiin kauppahintatietoihin ja OP-Pohjola-ryhmän sisäiseen asiantuntemukseen. Rakentamattomien tonttien arvossa on huomioitu arviointihetken kaavoitus- ja markkinatilanne. Merkittävimpien kohteiden käypä arvo perustuu ulkopuolisten, AKA-auktorisoitujen arviointisijoiden laatimiin arviokirjoihin. Ulkopuoliset arviointisijat käyttävät arviointinsa pohjana kassavirta-analyysejä.

1.7 Aineettomat hyödykkeet

1.7.1 Liikearvo

1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus käyvin arvoin hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuna ylittävät ryhmän osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Aiemmin tapahtuneissa hankinnoissa liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää ryhmän osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana.

Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille, jotka ovat joko liiketoimintasegmenttejä tai niihin kuuluvia yrityksiä. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla.

1.7.2 Hankitun vakuutuskannan arvo

Hankitusta vakuutuskannasta kirjataan hankitun vakuutuskannan arvoa vastaava aineeton hyödyke silloin, kun vakuutuskanta hankitaan joko suoraan toiselta vakuutusyhtiöltä tai tytäryhtiön hankinnan kautta. Hankittujen vakuutus sopimusten käypä arvo määritetään arvioimalla tulevien rahavirtojen nykyarvo hankintahetken vakuutuskannan mukaan. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä hankittujen vakuutus sopimusten käypä arvo jaetaan kahteen osaan eli vakuutus sopimukseen liittyvään velkaan, joka arvostetaan siihen hankintahetkellä sovellettavia periaatteita noudattaen, ja aineettomaan hyödykkeeseen. Hankinnan jälkeen aineeton hyödyke kirjataan liiketoiminnasta riippuen joko etupainotteisina poistoina tai tasapoistoina kuluksi hankittujen sopimusten arvioituna vaikutusaikana. Vaikutusaika tarkistetaan vuosittain ja arvo poistetaan vahinkovakuutuksessa 1–4 vuodessa ja henkivakuutuksessa 15 vuodessa. Aineeton hyödyke testataan vuosittain vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

1.7.3 Vakuutus sopimusten aktivoidut hankintamenot

OP-Pohjola-ryhmässä aktivoidaan Baltian vahinkovakuutustoiminnassa palkkio- ym. menoja, jotka liittyvät uusien vakuutus sopimusten hankintaan tai olemassa olevien sopimusten uudistamiseen. Syntyvä aineeton hyödyke poistetaan tasapoistoin sopimusten vaikutusaikana. Aineeton hyödyke arvioidaan vuosittain arvonalentumisen varalta vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

1.7.4 Asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat asiakassuhteet arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Asiakassuhteista muodostuva aineeton hyödyke kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. OP-Pohjola-ryhmässä hankittujen asiakassuhteiden taloudelliseksi vaikutusajaksi on arvioitu 5–13 vuotta.

1.7.5 Tuotemerkit

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat tuotemerkit arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Tuotemerkkien taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Tuotemerkkien arvoa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

1.7.6 Muut aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta 2–10 vuodessa ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta pääsääntöisesti 5 vuodessa. Sisäisesti aikaansaatuisten aineettomien hyödykkeiden (ohjelmistot) kehittämisestä johtuvat menot aktivoidaan siitä lähtien, kun on todettu, että ohjelmistosta saadaan tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Poistoaika on pääosin 3–10 vuotta. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, arvioidaan vuosittain arvonalentumisen varalta.

1.8 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	20–50 vuotta
Varavoimalaitteet ja generaattorit	15 vuotta
Koneet ja kalusto	3–10 vuotta
Atk-laitteistot	3–5 vuotta
Autot	5–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

1.8.1 Aineellisen ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko omaisuuden arvonalentumisesta viitteitä. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteiden olemassaolosta riippumatta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain keskeneräisistä hyödykkeistä, liikearvosta ja niistä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton (tuotemerkit). Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin arvio sen tulevaisuudessa kerryttämästä rahamäärästä, ylittävä osa kirjataan kuluksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla (nettomyyntihinta) tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kerrytettävissä oleva rahamäärä pyritään lähtökohtaisesti määrittämään omaisuuserän nettomyyntihinnan kautta. Jos nettomyyntihintaa ei voida määrittää, omaisuuserälle määritellään käyttöarvo. Käyttöarvo on niiden vastaisten rahavirtojen nykyarvo, jonka omaisuuserän odotetaan kerryttävän. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä. Edellä mainittujen vuosittain testattavien omaisuuserien arvonalentumistarve määritellään aina käyttöarvon laskennan kautta.

Mikäli omaisuuserälle ei voida määrittää nettomyyntihintaa eikä se kerrytä itsenäistä, muista eristä riippumatonta rahavirtaa, määritellään arvonalentumistarve sen rahavirtaa tuottavan yksikön eli liiketoimintasegmentin tai siihen kuuluvan yrityksen kautta, johon omaisuuserä kuuluu. Tällöin verrataan yksikköön sisältyvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja koko rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumisen kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

1.9 Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset samoin kuin eri järjestelyihin sisältyvät vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet esitetään taseessa saamisina asiakkailta. Saaminen kirjataan määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokrasopimuksen nettosijoitus. Sopimuksesta saatava rahoitustuotto kirjataan korkotuottoihin siten, että se tuottaa vuokralle antajan jäljellä olevalle nettosijoitukselle kultakin tilikaudelta samansuuruisen tuottoasteen.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatuista varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruisen korkoprosentti.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Muulla vuokrasopimuksella otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

1.10 Työsuhde-etuudet

1.10.1 Eläke-etuudet

OP-Pohjola-ryhmän yhtiöiden työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan joko OP-Eläkekassassa tai vakuutusyhtiöltä otetuina vakuutusina. Eräät OP-Pohjola-ryhmän yritykset ovat järjestäneet työntekijöille lisäeläketurvan joko OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön kautta.

OP-Pohjola-ryhmässä on sekä etuuspohjaisia että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoiduilta osin ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Vakuutusyhtiöissä hoidetut järjestelyt voivat olla joko etuus- tai maksupohjaisia. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuuspohjaisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään ”Henkilöstökulut”. Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut maksetaan vakuutusyhtiölle ja kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole.

Etuuspohjaiset järjestelyt vakuutusyhtiöissä, OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuus oikeusyksikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot muihin laajan tuloksen eriin näitä voittoja ja tappioita ei siirretä tulosvaikutteisesti enää myöhemmillä tilikausilla.

Eläkejärjestelyn supistaminen kirjataan tapahtumahetkellä.

1.10.2 Osakeperusteiset työsuhde-etuudet

OP-Pohjola-ryhmässä on käytössä johdon lyhyt- ja pitkäaikainen palkitsemisjärjestelmä, joiden perusteella niihin kuuluvat henkilöt voivat saada osittain Pohjola Pankki Oyj:n A-osakkeita ja osittain rahana selvitettävän palkkion ns. ansainta- ja sitouttamisjakson aikana suorittamistaan työsuorituksista. Nämä palkitsemisohjelmat kirjataan suoritustavasta riippuen joko omana pääomana tai käteisvaroina maksettavina osakeperusteisina liiketoimina.

Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset työsuhde-etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan henkilöstökuluihin ja oman pääoman lisäykseksi oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Rahana maksettavat osakeperusteiset palkkiot ja niitä vastaava velka arvostetaan käypään arvoon kunkin kauden päättyessä. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan henkilöstökuluihin ja siirtovelkoihin oikeuden syntymisajanjakson kuluessa.

Toteutettavien osakkeiden arvioitu lukumäärä tarkastetaan neljännesvuosittain. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdolliset vaikutukset kirjataan henkilöstökuluna tuloslaskelmaan, ja vastaava oikaisu tehdään omaan pääomaan ja siirtovelkoihin.

1.11 Vakuutustoiminnan varat ja velat

1.11.1 Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu

Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu on esitetty kohdassa Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen OP-Pohjola-ryhmän taseessa.

1.11.2 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten luokittelu ja ryhmittely

Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joilla siirretään sopimuksen omistajalta vakuutusyhtiölle merkittävä vakuutusriski, siten kuin se on määritelty IFRS 4 -standardissa. Muut sopimukset, joita yhtiö saa toimilupansa perusteella myöntää, ovat sijoitussopimuksia. Jos sopimuksessa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittävää vakuutusriskiä, mutta sopimuksen omistajalla on oikeus muuttaa sopimusta siten, että sopimus siirtää merkittävän vakuutusriskin yhtiölle, niin sopimus luokitellaan vakuutus sopimukseksi. Sopimukset luokitellaan sopimuksittain tai sellaisien sopimuslajien mukaan, joiden sisältämät riskit ovat homogeenisia. Jos useampi sopimus tehdään samanaikaisesti saman vastapuolen kanssa tai sopimukset riippuvat toisistaan, nämä sopimukset käsitellään kuitenkin yhdessä.

Vakuutus sopimuksissa säästö- ja vakuutusosaa ei eroteta toisistaan erikseen käsiteltäviksi.

Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämät sopimukset ovat lähes kaikki vakuutus sopimuksia. Sopimukset, joissa toteutuneiden ja ennakoitujen vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla, on luokiteltu sijoitussopimukseksi.

Henkivakuutusyhtiöiden myöntämät kapitalisaatiosopimukset eivät sisällä vakuutusriskiä, joten ne luokitellaan sijoitussopimukseksi. Aurum Sijoitusvakuutuksen eläkesopimukset ovat kaikki sijoitussopimuksia, sillä ne eivät sisällä merkittävää vakuutusriskiä eikä niissä ole vakuutuksenottajalla oikeutta muuttaa sopimuksia sellaisiksi.

Vakuutus sopimukset jaetaan sopimuksen riskin mukaan ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä sopimusten riskit ovat homogeenisia. Vahinkovakuutus sopimusten ryhmittelyssä otetaan huomioon vakuutettu kohde, eroavuudet sopimuskausien pituuksissa tai siinä kuinka kauan keskimäärin kuluu vakuutustapahtuman sattumisesta siihen, että se on kokonaan korvattu (vahingon selviämisenopeus). Henkivakuutuksessa otetaan huomioon kertykö vakuutukseen säästöä, miten kertyneen säästön tuotokomponentti määräytyy sekä onko sopimus elämän- vai kuolemanvaran vakuutus tai työkyvyttömyysvakuutus.

Vakuutus sopimusten pääryhmät ovat lyhytkestoiset vahinkovakuutus sopimukset, pitkäkestoiset vahinkovakuutus sopimukset sekä henkivakuutus sopimukset.

Lyhytkestoisten vahinkovakuutus sopimusten voimassaoloaika on yleensä 12 kuukautta tai vähemmän, hyvin harvoin yli kaksi vuotta. Etenkin yksityishenkilöiden vakuutukset, ajoneuvovakuutukset ja lakisääteiset tapaturmavakuutukset ovat yleensä jatkuvia vuosivakuutuksia, jotka luetaan lyhytkestoisiksi.

Pitkäkestoisiksi vahinkovakuutus sopimukseksi luokitellaan ne vakuutus sopimukset, joiden keskimääräinen voimassaoloaika on vähintään kaksi vuotta. Näitä ovat ainaisvakuutukset sekä asuntokauppalaan mukaiset rakennusvirhevakuutukset.

Henkivakuutus sopimuksia ovat säästöpainotteiset kerta- ja jatkuvamaksuiset henkivakuutukset, joissa on tarkoitus maksaa vakuutussumma vakuutuksen päättyessä, yksilölliset eläkevakuutukset, ryhmäeläkevakuutukset, jotka täydentävät lakisääteistä eläketurvaa, sekä riskivakuutukset, jotka on myönnetty pääosin kuoleman tai työkyvyttömyyden varalta. Henki- ja eläkevakuutusten säästöt voivat olla joko takuukorkoisia, joilla on oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen yhtiön ylijäämästä, tai sijoitussidonnaisia, joissa sijoitusriski on siirretty vakuutuksenottajille.

1.11.3 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten kirjaaminen ja arvostaminen

Sopimukset kirjataan silloin, kun yhtiöllä alkaa velvollisuus maksaa niistä korvaus mahdollisen vakuutustapahtuman sattuessa.

Vakuutus sopimukset ja sijoitussopimukset, joissa sopimuksen omistajalla on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuun tai oikeus siirtää säästönsä takuukorkoiseksi ja siten oikeus saada harkinnanvaraista lisäetua, arvostetaan ja käsitellään vakuutus sopimusstandardin IFRS 4 mukaan. Muut sijoitussopimukset arvostetaan IAS 39 -standardin mukaan.

Vakuutusyhtiöiden myöntämien vakuutus sopimusstandardin mukaan arvostettavista sopimuksista aiheutuva velka lasketaan pääosin kansallisin laatimisperiaattein. Tasoitusmäärää ei kuitenkaan lueta velkaan ja se huomioidaan omassa pääomassa. Lisäksi henkivakuutuksessa osa vakuutusvelasta arvostetaan huomioiden tarkasteluhetken markkinakorko.

Velka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on nettoperusteinen, voimassa olevien sopimusten jäljellä olevien vakuutusaikojen odotettavissa olevista korvauksista ja liikekuluista sekä tulevien vakuutusmaksujen vähentämisen jälkeen aiheutuva velka. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on voimassa olevien sopimusten jäljellä olevien vakuutuskausien odotettavissa olevista korvauksista ja muista kuluista aiheutuva velka. Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutustapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

1.11.3.1 Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Vakuutusmaksut tuloutetaan vakuutus sopimuksen voimassaoloaikana pääsääntöisesti ajan kulumisen suhteessa. Rakennusvirhevakuutuksissa ja ainaisvakuutuksissa tuloutus tapahtuu kuitenkin vakuutusriskin jakautumisen suhteessa. Näissä vakuutuksissa tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna ja jaksotetaan vakuutusmaksutuotoksi riskiä vastaavasti sopimuksen voimassaolokaudelle.

Asiakkaalle maksettavat korvaukset ja vahingonselvittelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset kirjataan korvauskulukuksi vahingon sattumishetken perusteella. Jo sattuneista vahingoista tilinpäätöshetkellä vielä maksamatta olevat korvaukset ja niiden selvittelykulut, myös vielä ilmoittamatta olevien vahinkojen osalta, varataan korvausvastuuseen. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti varatuista vahingoista että tilastollisesti varatuista vahingoista. Korvausvastuuseen sisältyvä varaus jo sattuneiden vahinkojen vielä toteutumattomia vahingonselvittelykuluja varten perustuu korvauskäsittelyn arvioituihin kustannuksiin.

Lakisääteisen rakennusvirhevakuutuksen ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuu sekä eläkeuotoisiin korvauksiin liittyvä korvausvastuu lasketaan diskonttausta käyttäen. Konsernin soveltama diskonttokorko on vakio koko eläkeajalle. Sen määrittämisessä otetaan huomioon yleinen korkokehitys. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomaismääräyksillä säädettyä tasoa. Ajan kulumisesta johtuva velan lisäys (diskonttauksen purkautuminen) esitetään tuloslaskelmassa omana eräänä vahinkovakuutuksen nettotuotoissa muissa vahinkovakuutuksen erissä.

1.11.3.2 Henkivakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Riskivakuutusten tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta vähennettynä mahdollisesti saamatta olevilla vakuutusmaksuilla, merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna.

Säästömuotoisten vakuutus sopimusten velka lasketaan tulevien etuuksien, sopimuksen hallinnointiin liittyvien kulujen ja tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvona. Pääoma-arvon laskennassa käytetään pääosin hinnoittelun korkoutuvuutta, kuolevuutta, työkyvyttömyyden todennäköisyyttä ja liikekuluoletuksia. Päätetyt asiakashyötykset huomioidaan velkaa laskettaessa.

Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutus tapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

Velan diskonttauskorko on vakuutusyhtiölain mukaan enintään se korko, jota on käytetty vakuutuksen hinnoittelussa. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomaismääräyksillä säädettyä tasoa.

Yhtiön riskillä on säästöjä, joissa on korkotakuu 1,5–4,5 %. Niiden sopimusten, joiden korkotakuu on 4,5 %, vakuutusvelkaa on täydennetty niin, että tilinpäätöksen vastuvelan diskonttokorkona on perustekorko 3,5 %. Korkotäydennyksien avulla diskonttokorkoa voidaan laskea myös määräjaksiksi. Muuten diskonttauksen perustekorko on korkotakuu. Henkivakuutuksen korvausvastuuta ei diskontata.

Henkivakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennetään hankkimalla korkojohdannaisia, jotka arvostetaan taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Johdannaisten arvo sisältyy vakuutusvelkaan, koska johdannaisista saatava etu käytetään sopimusten taattuihin kassavirtoihin.

Sijoitussidonnaisten vakuutus sopimusten ja sijoitussopimusten velkaa arvostettaessa keskeinen oletus on, että vakuutukselle hyvitetään tuottona vastuvelkaa kattavien varojen markkinaehtoinen tuotto.

Sijoitussopimuksista osa arvostetaan IAS 39 -standardin mukaan, josta suurin sijoitussopimusluokka on Aurum Sijoitusvakuutuksen myöntämät eläkesopimukset. Sijoitussopimukset esitetään tase-erässä "Henkivakuustoitominnan velat" osana muita velkoja.

1.11.4 Vakuutus sopimukseen liittyvän velan riittäväydesti

Tilinpäätöspäivänä arvioidaan, onko taseeseen merkitty velka riittävä. Testauksessa käytetään tarkasteluhetken arvioita vakuutus sopimusten tulevasta rahavirroista. Jos arviointi osoittaa, että vakuutus sopimuksesta aiheutuvan velan kirjanpitoarvo vähennettynä vakuutus sopimusten aktivoituihin hankintamenoihin ja hankittuihin vakuutuskantoihin liittyvillä aineettomilla hyödykkeillä ei ole riittävä, vajuus kirjataan tulokseen ensisijaisesti tekemällä lisäpoisto aineettomista hyödykkeistä ja toissijaisesti kasvattamalla velan määrää.

1.11.5 Vakuutus maksutulo

Tuloslaskelman vakuustoitominnan nettotuottoihin sisältyvä vakuutus maksutulo on vastike kauden aikana alkaneesta vakuutus turvasta.

Vakuutus maksutulosta on vähennetty vakuutus maksuvero, mutta ei palkkioita eikä vakuutus maksusaamisten luottotappioita.

Vahinkovakuutus sopimusten vakuutus maksut kirjataan vakuutus maksutuloksi vakuutus kauden alkaessa.

Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitussopimusten maksut kirjataan vakuutus maksutuloon suoriteperusteisesti siten, että muista sopimuksista kuin etuusperusteisista ryhmäeläkevakuutuksista ei muodostu vakuutus saamisia. Vakuutus maksutulosta ei vähennetä palkkioita eikä luottotappioita.

1.11.5.1 Vakuutus sopimukseen liittyvät saamiset ja velat

Vahinkovakuutuksen vakuutus maksusaamiset kirjataan vakuutus kauden alkaessa, kun oikeus saamiseen syntyy. Saamiset ovat pääasiassa saamisia vakuutus onottajilta ja vain vähäisessä määrin vakuutus edustajilta. Etukäteen maksetut vakuutus maksut merkitään Vahinkovakuutus- ja Henkivakuustoitominnan velkoihin erään "Velat ensivakuustoitominnasta".

Vahinkovakuutuksen vakuutus sopimukseen perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä saamisen arvonalentumisesta, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti. Saamisista vähennetään sekä lopullisiksi todetut arvonalentumiset (luottotappiot) että veloituksen perimisvaiheen perusteella tilastollisesti todetut arvonalentumiset.

1.11.6 Vahinkotavara ja regressisaamiset

Regressisaamiset ja yhtiön omistukseen siirtynyt vahinkotavara kirjataan kävästä arvostaan taseen "Vahinkovakuutustoiminnan varoihin" korvauksen maksun yhteydessä.

1.11.7 Jälleenvakuutus sopimukset

OP-Pohjola-ryhmän ottamalla jälleenvakuutuksella tarkoitetaan sopimusta, joka täyttää vakuutus sopimuksen määritelmän ja jonka perusteella OP-Pohjola-ryhmä voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli OP-Pohjola-ryhmä joutuu itse muiden vakuutus sopimusten perusteella korvausvelvolliseksi.

Jälleenvakuutus sopimukseen perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvon alentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että OP-Pohjola-ryhmä ei saa mahdollisesti kaikkia rahamääriä, joihin sillä on oikeus sopimuksen ehtojen mukaan, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavalle tasolle.

Vahinkovakuutuksessa jälleenvakuutus sopimusten perusteella saatavat suoritukset merkitään taseessa joko "Lainoihin ja muihin saamisiin" tai "Saamisiin jälleenvakuutus sopimuksista". Viimeksi mainitut saamiset vastaavat jälleenvakuuttajien osuutta OP-Pohjola-ryhmän jälleenvakuuttamien vakuutus sopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. "Lainoihin ja muihin saamisiin" merkityt erät ovat lyhyempiaikaisia saamisia. Jälleenvakuuttajille maksamatta olevat vakuutusmaksut kirjataan Vahinkovakuutustoiminnan velkoihin erään "Velat jälleenvakuutus toiminnasta".

Henkivakuutuksessa jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen joko "Henkivakuutustoiminnan varoihin" tai "Henkivakuutus toiminnan velkoihin".

1.11.8 Rinnakkaisvakuutus ja poolit

OP-Pohjola-ryhmä osallistuu joihinkin rinnakkaisvakuutusjärjestelyihin yhdessä muiden vakuutus enantajien kanssa. Rinnakkaisvakuutus sopimuksista OP-Pohjola-ryhmä käsittelee vakuutus sopimuksena vain sopimuksessa tarkoitetun ryhmän oman osuuden. Ryhmän vastuu rajoittuu tähän osuuteen.

OP-Pohjola-ryhmä merkitsee osuuksia vakuutus sopimuksista myös poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimukseen, jotka vahvistetaan vuosittain. OP-Pohjola-ryhmä käsittelee vakuutus sopimuksina oman suhteellisen osuutensa poolien hoitamasta ensivakuutusliikkeestä ja poolilta jäsenille tulevasta jälleenvakuutusliikkeestä.

Poolin osuus näistä vakuutus sopimuksista käsitellään jälleenvakuutuksena. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. OP-Pohjola-ryhmä kirjaa yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisointuminen on todennäköistä.

1.11.9 Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Henkivakuutus sopimusten sijoitussidonnaisia osia lukuun ottamatta lähes kaikki henkivakuutukset ja osa kapitalisaatiosopimuksista ovat oikeutettuja taattujen etujen lisäksi harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä, joka voi olla merkittävä osa sopimuksen mukaisista kokonaiseduista, mutta jonka määrä ja ajoittuminen ovat sopimuksen mukaan yhtiön harkittavissa. Osalla sijoitussidonnaisia vakuutuksia on mahdollisuus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Lisäetuja jaetaan lisätuottoina laskuperustekoron päälle, lisäetuina kuolemantapaussummiin tai maksunalennuksina.

Ylijäämä perustuu vakuutusyhtiölain kohtuusperiaatteeseen, joka edellyttää, että kohtuullinen osa lisäetuihin oikeutettujen sopimusten tuottamasta ylijäämästä palautetaan lisäetuina näille vakuutus enantajille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät estä lisäetujen antamista. Lisäetujen tason suhteen on pyrittävä jatkuvuuteen. Kohtuusperiaatteesta ei kuitenkaan muodostu velkasaamisoikeutta vakuutus enantajille. OP-Henkivakuutus on julkaissut lisäetuperiaatteensa ja sen toteutumisen internet-verkkosivuillaan. Myönnettävät lisäedut päättää OP-Henkivakuutus Oy:n hallitus. Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n sopimukset eivät ole oikeutettuja harkinnanvaraisiin lisäetuihin.

1.12 Varaukset ja ehdolliset velat

Velvoitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli velvoite perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisaikakohta tai toteutuva määrä on epävarma. Lisäksi velvoitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen velvoitteeseen ulkopuolista kohtaan. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

1.13 Tuloverot

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät OP-Pohjola-ryhmän yhtiöiden tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto.

Laskennallinen verovelka lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan yhtiöittäin. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuneita laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkauessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, myöskään laskennallisen veron muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan, vaan muihin laajan tuloksen eriin.

1.14 Tuloutusperiaatteet

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumistestaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksuisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen.

Tuloslaskelmassa esitetään tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Yhteenvedo tuloslaskelmaerien esittämisestä tilinpäätöksessä:

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	Vakuutusmaksutulo, vakuutusvelan muutos, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (korot, osingot, realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset) sekä maksetut korvaukset
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	Vakuutusmaksutulo, vakuutusvelan muutos, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (korot, osingot, realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset) sekä maksetut korvaukset
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	Palkkiotuotot ja -kulut sekä epälikvideihin johdannaisiin liittyvän ns. Day 1 -profitin jaksotus
Kaupankäynnin nettotuotot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutokset ilman kertyneitä korkoja, myyntivoitot ja -tappiot sekä osingot
Sijoitustoiminnan nettotuotot	Myytavissä olevien rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset, osingot sekä sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset, myyntivoitot ja -tappiot, vuokrat ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut
Liiketoiminnan muut tuotot	Muut liiketoiminnan tuotot
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, osakeperusteiset henkilöstöetuudet, eläkekulut, henkilösivukulut
Muut hallintokulut	Toimistokulut, atk-kulut, muut hallintokulut
Liiketoiminnan muut kulut	Pankkivero, poistot, vuokrat ja muut kulut

1.15 Segmenttiraportointi

Toimintasegmenttien määrittelyn lähtökohtana on taloudellinen informaatio, jota toiminnasta vastaava päättäjä säännöllisesti seuraa.

OP-Pohjola-ryhmä raportoi tuloslaskelmat ja taseet seuraavista segmenteistä: Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä Muu toiminta. Segmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Pohjola-konsernin keskuspankkitoiminta raportoidaan segmenttiraportoinnissa osana liiketoimintasegmentteihin kuulumatonta Muuta toimintaa, kuten myös varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat.

Kuvaus toimintasegmenteistä ja segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet on kerrottu segmenttikohtaisten tietojen yhteydessä.

1.16 Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Vahinkovakuutuksen osalta ulkoista toimintaympäristöä koskevien oletusten lisäksi arviointi pohjautuu pääosin omien vahinkotilastojen vakuutusmatemaattiseen analysointiin. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttokoron määrittämisessä sekä arvioitaessa jo sattuneiden vahinkojen korvausmenoa (Liite: 101 Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys).

Henkivakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Henkivakuutuksen velkaa laskettaessa käytetään pääasiassa sopimuksen myöntöhetken oletuksia vakuutusriskien toteutumisesta, liikekuluista ja sijoitustoiminnan tuotoista. Tehtyjä oletuksia seurataan jatkuvasti ja, jos ilmenee, että näillä oletuksilla laskettava velka on liian pieni, velkaa täydennetään vastamaan uusia havaintoja. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttokoron, ihmisten kuolevuusoletuksen sekä vakuutusten hoidosta tulevaisuudessa aiheutuvien liikekulujen määrittämiseen (Liite: 113 Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi).

Liiketoimintojen yhdistymisissä hankittujen vakuutus sopimusten, asiakassuhteiden ja tuotemerkkien arvot perustuvat arvioihin muun muassa tulevista rahavirroista sekä käytettävästä diskonttokorosta.

Liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestauksessa määriteltävä kerrytettävissä oleva rahamäärä pohjautuu usein käyttöarvoon, jonka laskemisessa on tehtävä arvioita tulevista rahavirroista ja käytettävän diskonttokoron suhteen (Liite: 28 Aineettomat hyödykkeet).

Saamisten arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista lainakohtaisesti. Kriittisimpänä tekijänä lainakohtaisessa arvonalentumistestauksessa on määrittää rahavirta, jonka toteutuminen on todennäköisintä.

Saamisryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin, jossa tulevia todennäköisiä tappioita oikaistaan historiatietoihin perustuvilla toteutuneilla tappioilla. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan siihen, kuinka hyvin historiatiedoilla oikaistut arvot tulevaisuuden tappioista vastaavat toteutuneita tappioita ja tarvitaanko niihin mahdollisia oikaisuja.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen, lainoihin ja saamisiin sisältyvien saamistodistusten sekä eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumisen testaus on tehtävä jokaisena tilinpäätöspäivänä. Mikäli arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, arvonalentuminen kirjataan tuloslaskelmaan. Objektiviisen näytön todentamiseen sisältyy johdon harkintaa. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen on lisäksi kirjattava, mikäli arvonalentuminen on merkittävä tai pitkäaikainen. Merkittävän ja pitkäaikaisen arvonalennuksen määrittäminen on osa normaalia johdon harkintaa. Objektiviisen näytön määrittäminen tehdään kaksivaiheisesti listaamalla ensin säännöllisesti tiettyjen hälytysrajojen ylittävät instrumentit erityistarkasteluun. Erityistarkastelussa olevia instrumentteja arvioidaan jatkuvasti arvonalentumisen varalta. Arvonalennus kirjataan viimeistään silloin kun instrumenttikohtaisesti määritellyt enimmäisrajat pitkäaikaisuuskriteereille (keskimäärin 18 kk) tai 40 %:n merkittävyyskriteeri ylittyvät.

Johdon on arvioitava, milloin rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon on lisäksi arvioitava, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio instrumentin käyvästä arvosta. Kun rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmän avulla, johdon harkintaa tarvitaan tällöin sovellettavan arvostusmenetelmän valintaan. Siltä osin, kun mallien tuottamiin tuloksiin ei ole käytettävissä markkinoilta saatavia syöttötietoja, johdon on arvioitava kuinka paljon käytetään muita tietoja.

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu useista eri tekijöistä, jotka määritetään vakuutusmatemaattisesti useita oletuksia käyttäen. Diskonttaus korko, tulevat palkkojen ja eläkkeiden korotukset ja inflaatio ovat oletuksia, joita käytetään eläkkeistä aiheutuvia nettomenoja (tai -tuloja) määritettäessä. Vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon (Liite: 39 Varaukset ja muut velat).

Sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon pohjautuu tietyiltä osin johdon tekemiin arvioihin kohteiden markkina-arvoista. Sijoituskiinteistöjen arvostuksessa on käytössä myös tuottoarvomenetelmään pohjautuva laskentamalli, jossa hyödynnetään arvioita kohteiden tulevista nettotuotoista (Liite 49: Toistuvasti käypään arvoon arvostettavien erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaan).

1.17 Uudet standardit ja tulkinnat

OP-Pohjola-ryhmä ottaa käyttöön vuonna 2014 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IFRS 10 "Konsernitilinpäätös" rakentuu nykyisille periaatteille, joiden mukaan määräysvalta ratkaisee, sisällytetäänkö tietty yhteisö emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Standardi sisältää uutta ohjeistusta sellaisia tilanteita varten, joissa määräysvallan olemassaolo on vaikeaa todeta. Standardimuutoksen johdosta OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävien yritysten määrä kasvaa, kun yhdisteltäväksi tulee kiinteistöyhtiöitä ja erilaisia rahastoja. Taseessa saamiset yleisöltä pienenee ja kiinteistöomaisuuden määrä kasvaa vastaavasti. Yhdisteltävien rahastojen arvonmuutokset siirtyvät laajasta tuloksesta tuloslaskelmaan.
- IFRS 11 "Yhteisjärjestelyt" Standardi painottaa yhteisjärjestelyjen kirjanpidollisessa käsittelyssä niistä seuraavia oikeuksia ja velvoitteita enemmän kuin niiden oikeudellista muotoa. Yhteisjärjestelyjä on kahden tyyppisiä: yhteiset toiminnot ja yhteisytykset. Lisäksi standardi edellyttää, että yhteisyrytysosuuksien raportoinnissa käytetään ainoastaan pääomaosuusmenetelmää. Muutoksella on vähäinen vaikutus OP-Pohjola-ryhmän taseeseen ja laajaan tuloslaskelmaan.
- IFRS 12 "Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä" standardi sisältää liitetietovaatimukset, jotka koskevat erilaisia osuuksia muissa yhteisöissä, mukaan lukien osakkuusyhtiöt, yhteisjärjestelyt, strukturoidut yhteisöt ja muut, taseen ulkopuolelle jäävät yhtiöt. Uusi standardi tulee laajentamaan liitetietoja, joita ryhmä esittää omistuksistaan muissa yhteisöissä.
- IAS 32:n Rahoitusinstrumentit: esittämistapa muutos Rahoitusvarojen ja -velkojen vähentäminen toisistaan. Muutos tarkentaa rahoitusvarojen ja -velkojen nettomääräistä esittämistä koskevia sääntöjä ja lisää aihetta koskevaa soveltamisohjeistusta. Standardin muutoksella ei tule olemaan olennaista vaikutusta OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen.
- IAS 36:n Omaisuuserien arvon alentuminen muutos Recoverable Amount Disclosures for Non-Financial Assets. Muutos täsmentää liitetietovaatimuksia, jotka koskevat sellaisia rahavirtaa tuottavia yksiköitä, joihin on kohdistunut arvonalentumiskirjauksia.
- IAS 39:n Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen muutos Novation of Derivatives and Continuation of Hedge Accounting. Muutos koskee suojauslaskennan soveltamedellytyksiä tilanteissa, joissa johdannaisopimus siirretään keskusvastapuoliselvitykseen. Standardimuutoksen myötä suojauslaskentaa voidaan jatkaa tiettyjen ehtojen täytyessä kyseisissä siirtotilanteissa.
- IFRIC 21 tulkinta "Julkiset maksut" koskee julkisen maksun suorittamisvelvollisuutta koskevan velan kirjanpitokäsittelyä. Tulkinta määrittelee mikä on veloitteen synnyttävä tapahtuma, joka aiheuttaa julkisen maksun suorittamisvelvollisuutta koskevan velan kirjaamisen. OP-Pohjola-ryhmässä tulkinta koskee mm. pankkiveron kirjaamista. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut myös muita tulevia standardimuutoksia. Muut merkittävät myöhemmin voimaan tulevat standardimuutokset koskevat rahoitusinstrumenttien luokittelua ja arvostamista, arvonalentumisten käsittelyä, suojauslaskentaa sekä vakuutusopimuksia ja vuokrasopimuksia. Lisäksi IASB on ennakoinut julkaisevansa myös muita tilinpäätösinformaatiota koskevia muutoksia. OP-Pohjola-ryhmässä seurataan muutosten etenemistä aktiivisesti.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 2. OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet

OP-Pohjola-ryhmä on finanssiryhmittymä, joka muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain tarkoittaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sekä laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säännellyn yhteenliittymän. OP-Pohjola-ryhmän valvonnasta vastaa Finanssivalvonta. OP-Pohjola-ryhmä siirtyy Euroopan keskuspankin valvonnan piiriin näillä näkymin marraskuussa 2014.

Luotettavaa hallintoa, sisäistä valvontaa ja riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessia sääntelevät luottolaitos-, osuuspankki- ja vakuutusyhtiölaki, laki talletuspankkien yhteenliittymästä sekä Finanssivalvonnan standardit, määräykset ja ohjeet. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti yhteenliittymän tasolla.

OP-Pohjola osk (jäljempänä keskusyhteisö) toimii osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä ja hoitaa ryhmän muodostaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän johdossa olevalle yritykselle kuuluvat ohjaus- ja valvontatehtävät sekä toimii ryhmän strategisena omistusyhteisönä. Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan keskusyhteisö on oikeutettu ohjaamaan jäsenluottolaitoksia ja sillä on velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Keskusyhteisö toteuttaa ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuuttaan yleisellä ryhmäohjauksella ja pankkikohtaisen ohjauksen järjestelmällä. Keskusyhteisön hallintoneuvosto on hyväksynyt ohjausjärjestelmän keskeiset periaatteet. Se päättää myös voimakkaimpien ohjauskeinojen käytöstä. Voimakkaimpia ohjauskeinoja ovat hallintoneuvoston antama kirjallinen varoitus tai viime kädessä esityksen tekeminen keskusyhteisön osuuskunnan kokoukselle jäsenluottolaitoksen erottamiseksi yhteenliittymästä.

OP-Pohjola osk vastaa OP-Pohjola-ryhmää koskevasta ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta, sekä siihen liittyvien järjestelmien riittävydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta. Jokainen OP-Pohjola-ryhmän yhteisö vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnastaan. Lakisääteisen yhteisvastuun vuoksi OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yhteisöjen on voitava luottaa siihen, että kaikki OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt toimivat ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevien periaatteiden sekä keskusyhteisön antamien muiden ohjeiden mukaisesti ja noudattavat viranomaisten antamia määräyksiä ja ohjeita.

Riskienhallinta toteutetaan ryhmätasolla liiketoiminnasta riippumattomasti. Riippumattomuusperiaatteen soveltaminen määritellään erikseen yhteisöjen sisäisissä ohjeissa ottaen huomioon liiketoiminnan laajuus ja luonne.

1.1 Luotettava hallinto

Luotettava hallinto (corporate governance) käsittää OP-Pohjola-ryhmän ylimmän ja toimivan johdon, sen omistajien ja muiden sidosryhmien väliset suhteet, tavoitteiden asettamisen, niiden saavuttamiskeinoista päättämisen ja tavoitteiden saavuttamisen seurannan. Luotettavan hallinnon toteuttamista varmistavat selkeä viitekehys, johdonmukaisesti ja kattavasti dokumentoitu ohjeistus sekä selkeästi määritellyt päätöksentekotasot.

Luotettavan hallinnon periaatteita noudatetaan kaikissa ryhmän yrityksissä ja yhteisöissä, kaikissa toimielimissä ja kaikessa toiminnassa. Lisäksi luotettavan hallinnon järjestämisessä noudatetaan keskusyhteisön hallintoneuvoston hyväksymää osuuspankkien hyvää hallinnointia koskevaa suositusta.

Luotettavan hallinnon periaatteita noudattamalla OP-Pohjola-ryhmän yhteisöissä varmistetaan yhteisöjen ammattitaitoinen, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukainen johtaminen sekä OP-Pohjola-ryhmään kuuluvan yhteisön luotettava ja riittävän läpinäkyvä toiminta kaikilla liiketoiminta-alueilla.

1.2 Sisäinen valvonta

OP-Pohjola-ryhmän sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa, että ryhmän strategiaa toteutetaan suunnitellusti ja tuloksellisesti, riskejä hallitaan asianmukaisesti, toiminta ja siihen liittyvä raportointi on sekä tehokasta että luotettavaa ja eri toimintoihin liittyvän sääntelyn noudattamista valvotaan. OP-Pohjola-ryhmässä sisäisen valvonnan periaatteet vahvistaa keskusyhteisön hallintoneuvosto. Sisäistä valvontaa toteutetaan koko ryhmässä kaikilla organisaatiotasolla.

Keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvistaa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän strategian, joka ohjaa liiketoiminnan suunnittelua ja tavoiteasetantaa kaikissa ryhmän yhteisöissä. Strategian laadinnan yhteydessä asetetaan tavoitteet pitkän aikavälin ja vuositason menestysmittareille. Menestysmittaristo muodostaa yhdessä limiittien ja valvontarajojen kanssa kokonaisuuden, johon OP-Pohjola-ryhmän tavoiteasetanta, seuranta ja palkitseminen merkittäviltä osin perustuvat. Keskusyhteisö seuraa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän liiketoiminnan onnistumista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä riskeihin ja raportoi tästä myös OP-Pohjola-ryhmän yhteisöjen johdolle.

1.3 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tavoitteena on turvata OP-Pohjola-ryhmän ja sen yhteisöjen riskinkantokyky ja varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet vahvistetaan OP-Pohjola osk:n hallintoneuvostossa. Periaatteissa linjataan, miten ryhmätasoinen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan prosessi järjestetään.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää:

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskien ja liiketoimintojen edellyttämän pääomatarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti
- pääoman kohdentamisen suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä
- ryhmän maksuvalmiuden hallinnan.

1.3.1 Riskien tunnistaminen, arviointi ja mittaus

OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessiin sisältyy liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskien jatkuva tunnistaminen ja arviointi. Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta seuraa ryhmän riskiaseman ja riskinkantokyvyn kehitystä ja raportoi säännöllisesti havainnoistaan ja arvioistaan johtokunnalle.

OP-Pohjola-ryhmässä mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä ja valvontarajoilla, jotka ohjaavat toimintaa niin ryhmätasolla kuin osuuspankeissa ja keskusyhteisökonsernin yhteisöissäkin. OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto on asettanut riskilimiitit vuodelle 2013 OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuudelle sekä luotto-, likviditeetti-, markkina- ja vakuutusriskeille.

OP-Pohjolan johtokunta on asettanut ryhmätason limiiteistä johdetut valvontarajat osuuspankkien vakavaraisuudelle, kannattavuudelle ja tehokkuudelle sekä eri riskilajeille. Näitä valvontarajoja niiden ei tule toiminnassaan rikkoa. Valvontarajojen perusteella osuuspankit puolestaan vahvistavat omat limiittinsä, jotka ovat keskusyhteisön asettamia valvontarajoja tiukemmat. Myös keskusyhteisökonsernin yhteisöjen vakavaraisuudelle ja keskeisimmille riskilajeille on käytössä vastaavanlaiset limiitit. Mittaristo vahvistetaan vuosittain.

Osuuspankkeja ohjataan riskiluokitusjärjestelmän pohjalta. Järjestelmän mukaan pankin riskiluokka määräytyy taloudellisten ja laadullisten tekijöiden sekä keskusyhteisön erillisarvion mukaisesti. Laadullisten tekijöiden arvioissa kiinnitetään erityistä huomiota mahdollisiin puutteisiin ohjeiden noudattamisessa. Osuuspankki, joka on vähäistä merkittävämmässä määrin laiminlyönyt keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamien ohjeiden noudattamisen, luokitellaan viisiportaisessa asteikossa aina toiseksi heikoimpaan riskiluokkaan. Tällaiselle osuuspankille ei anneta yhteenliittymälain 21 tai 23 §:ssä tarkoitettuja suostumuksia.

Taloudellinen pääomavaade

Taloudellinen pääomavaade on OP-Pohjola-ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeistä syntyvät mahdolliset vuotuiset tappiot 99,97 prosentin varmuudella. Taloudellinen pääomavaade lasketaan riskilajikohtaisilla malleilla, joiden tulokset yhdistetään ottaen huomioon riskilajien väliset korrelaatiot ja näistä johtuvat hajautushyödyt.

Keskusyhteisön riskienhallinta analysoi mallin toimivuutta vähintään vuosittain ja esittää tarvittaessa muutoksia mallin rakenteisiin tai sen muuttujiin. Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa taloudelliseen pääomavaateeseen sisällytettävät riskit ja niiden pääomavaateen laskennan yleiset säännöt.

Taloudellinen pääomavaade jakautuu määrällisiin riskeihin sekä laadullisiin, ns. arvioitaviin riskeihin. Määrällisiä riskejä ovat luottoriski, pankkitoiminnan korko- ja osakeriski, kiinteistöriski, vakuustoittoiminnan markkinariskit sekä vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusriskit. Arvioitavat riskit sisältävät operatiivisen riskin ja muut arvioitavat riskit. Muihin arvioitaviin riskeihin sisällytetään ne merkittäviksi arvioidut riskit, joita ei ole otettu huomioon ryhmän taloudellisen pääomavaateen muissa riskilajikohtaisissa malleissa. Nämä riskit syntyvät tyypillisesti ulkoisista tekijöistä, kuten muutoksista kilpailu- ja markkinatilanteesta tai viranomaisien sääntelytoimenpiteistä.

OP-Pohjola-ryhmän omassa taloudellisen pääomavaateen mallissa riskejä tarkastellaan monien riskilajien osalta laajemmin kuin viranomaisvaatimusten mukaisessa vakavaraisuuslaskennassa. Tällaisia riskilajeja ovat erityisesti pankkitoiminnan korkoriski, vakuustoitominnan markkinariskit ja operatiiviset riskit sekä muut arvioitavat riskit. Luottoriskin pääomavaateen laskennassa keskeisimmät erot liittyvät keskittymäriskin, vakuuksien ja takausten sekä suhdannevaiheen huomioimiseen. Taloudellisen pääomavaateen laskennassa edellä mainitut tekijät otetaan huomioon kattavammin kuin vakavaraisuuslaskennan pääomavaadetta laskettaessa. Lisäksi taloudellisen pääomavaateen laskenta eroaa merkittävästi vakavaraisuuslaskennasta siten, että useat riskilajit huomioidaan taloudellisen pääomavaateen laskennassa erillisinä, mutta vakavaraisuuslaskennassa ne sisältyvät luottoriskin pääomavaateeseen.

Taloudelliseen pääomavaateeseen perustuvia mittareita hyödynnetään OP-Pohjola-ryhmän menestys- sekä limiitti- ja valvontarajamittaristossa, palkitsemisessa, luottojen ja vakuutusten hinnoittelun pohjana sekä pääomasuunnittelussa pääomapuskurin määrittelyssä.

Stressitestit

Stressitestejä käytetään sen arvioimiseen, miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa ryhmän tai sen yhteisön maksuvalmiuteen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Stressitesteillä arvioidaan sekä yksittäisten riskitekijöiden vaikutusta että useiden muuttujien samanaikaisten muutosten vaikutuksia. Stressitestit kattavat kaikki merkittävimmät ryhmän taloudelliseen asemaan vaikuttavat riskit.

Keskusyhteisön riskienhallinta arvioi stressitestauskehikon muutostarpeet vähintään vuosittain tai aina kun ryhmän liiketoiminta- tai riskiprofiili muuttuu olennaisesti. Herkkyysanalyysia käytetään osana riskilajikohtaista riskianalyysia. Herkkyysanalyysien tulosten avulla arvioidaan, miten esimerkiksi taloudellisen pääomavaateen mallissa käytettyjen oletusten ja parametrien muutokset vaikuttaisivat riskimallien tuloksiin. Herkkyysanalyysit auttavat ymmärtämään käytettyjen oletusten vaikutusta riskimittareiden arvoihin. Eri shokkitasolla tehdyt herkkyysanalyysit antavat konkreettisen käsityksen eri riskien vaikutuksesta ja erisuuruisten tappioiden todennäköisyyksistä.

Skenaarioanalyysia käytetään erityisesti toimintaympäristön riskien vaikutusten analyysiin. Skenaarioanalyysien pohjana on kulloinkin voimassa olevan strategian mukainen taloudellinen ennuste, joka perustuu eri markkinamuuttujien vallitseviin tasoihin ja ryhmän parhaisiin arvioihin tulevasta kehityksestä. Skenaarioanalyysissa tätä perusennustetta rasitetaan eri riskien vaikutuksilla. Analyysien tuloksia käytetään hyväksi OP-Pohjola-ryhmän pääomasuunnittelussa, pääomien riittävyyden arvioinnissa ja ryhmän likviditeetin hallinnassa.

1.3.2 Pääomasuunnittelu

OP-Pohjola-ryhmälle laaditaan pääomasuunnitelma, jolla ennakoivasti varmistetaan vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellisissakin olosuhteissa. OP-Pohjola-ryhmän pääomasuunnitelma sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- Vakavaraisuuden lähtötaso
- Vakavaraisuutta koskevat määrälliset ja laadulliset tavoitteet
- Skenaariolaskelmat (stressitestaus) ryhmän vakavaraisuuden riittävyyden arvioimiseksi
- Ennakoidut muutokset omissa varoissa ja vakavaraisuusvaateissa
- Säännösmuutokset
- Pääomien allokointi ryhmän sisällä
- Ennakoiva varautumissuunnitelma
- Vakavaraisuuden seuranta- ja ohjausmenettelyt valmiustasoin

Jokainen OP-Pohjola-ryhmään kuuluva yhteisö vastaa ensisijaisesti itse vakavaraisuudestaan ja asettaa vakavaraisuudelleen tavoitetasot ja limiitit keskusyhteisön ohjeistuksen mukaan.

2 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi

Keskusyhteisö vastaa OP-Pohjolan ryhmätasoa koskevasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta sekä OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintajärjestelmän riittävyydestä ja ajanmukaisuudesta. Keskusyhteisö antaa ryhmään kuuluville yhteisöille ohjeita riskienhallinnan turvaamiseksi ja valvoo, että ne toimivat viranomaissäännösten, omien sääntöjensä, keskusyhteisön antamien ohjeiden ja OP-Pohjola-ryhmän sisäisten sekä asiakassuhteissa asianmukaisten ja eettisesti hyväksyttävien menettelytapojen mukaisesti. OP-Pohjola-ryhmään kuuluvat yhteisöt vastaavat omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnastaan toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

2.1 OP-Pohjola osk (keskusyhteisö)

OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän strategian, joka sisältää keskeiset riskienhallintaa koskevat linjaukset. Lisäksi keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet, liiketoiminnan tavoitteet sekä vakavaraisuutta ja riskilajeja koskevat ryhmätason riskilimiitit. Hallintoneuvosto seuraa säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän ja OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernin liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskitilanteen kehitystä.

Keskusyhteisön johtokunta arvioi vähintään vuosittain OP-Pohjola-ryhmän strategian ja riskilimiittien sekä pääomasuunnitelman ja omien varojen ennakoivan varautumissuunnitelman ajantasaisuuden. Johtokunta myös vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvien järjestelmien ja menettelytapojen riittävydestä ja ajanmukaisuudesta sekä yleisten riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvien ohjeiden antamisesta OP-Pohjola-ryhmän yhteisöille. Johtokunta vahvistaa OP-Pohjola-ryhmän riskipolitiikan, joka sisältää ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi. Johtokunta raportoi hallintoneuvostolle OP-Pohjola-ryhmän, keskusyhteisön ja siihen kuuluvien yhteisöjen liiketoiminnan, riskinkantokyvyn ja riskitilanteen kehityksestä.

OP-Pohjola-ryhmän riskienhallinnan ohjaus on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinnan ohjaus vastaa myös ryhmätason ja yhteisöille tarjottavien riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittamisestä. Lisäksi se ylläpitää, kehittää ja valmistelee riskienhallinnan periaatteita OP-Pohjolan johtokunnan ja hallintoneuvoston vahvistettavaksi. Riskienhallinta laatii säännöllisesti OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan raportin, joka sisältää riskienhallinnan arvion OP-Pohjola-ryhmän ja sen yhteisöjen riskienhallinnan laadusta ja riittävydestä sekä vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden riittävydestä suhteessa strategian pitkän aikavälin menestysmittareihin, riskilimiitteihin sekä nykyisiin ja tuleviin viranomaispääomavaateisiin.

OP-Pohjola osk:n johtokunnan tase- ja riskienhallintavaliokunta tukee johtokuntaa ryhmän riskinkantokyvyn ja riskinottohalun ohjaamisessa ja johtamisessa hallintoneuvostossa vahvistettujen toimintaperiaatteiden ja päätösten mukaisesti. Valiokunnan tehtävänä on myös avustaa johtokuntaa varmistamaan siitä, että keskusyhteisöllä ja sen konsernilla on sen toiminnan kattavat riittävät vakavaraisuuden- ja riskienhallintajärjestelmät.

OP-Pohjola johtokunnalle raportoiva riskienhallintatoimikunta huolehtii OP-Pohjola-ryhmän pitkän aikavälin toimintaedellytyksistä varmistamalla, että ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallintajärjestelmien periaatteet, menetelmät, mallit ja mittarit vastaavat riippumattoman riskienhallinnan edustamia parhaita arvioita ja noudattavat johtokunnan antaman riskimallinnuksen ja stressitestauksen ohjeen linjauksia.

OP-Pohjolan johtokunnan asettama luottoriskitoimikunta linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen luottoprosessia ja luottoriskiasemaa. Se varmistaa, että luottosalkku vastaa voimassa olevaa riskipolitiikkaa ja sitä, että asiakaskokonaisuuksien vastuut sekä ryhmätasolla että jäsenyhteisöissä noudattavat asetettuja vastuurajoja. Osuuspankeilla tulee olla luottoriskitoimikunnan myöntämä voimassa oleva lupa, kun asiakaskokonaisuuden asiakasriski on tai uhkaa nousta yli 20 prosenttiin luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista. Osuuspankilla ja Helsingin OP Pankki Oyj:llä tulee olla luottoriskitoimikunnan myöntämä vastuuraja, kun pankin asiakaskokonaisuuden vastuut OP-Pohjola-ryhmässä ylittävät viisi miljoonaa euroa tai kun pankki haluaa osallistua kiinteistöhankeeseen, johon sitoutuva pääoma OP-Pohjola-ryhmässä on yli viisi miljoonaa euroa. Joillakin suhdanneherkillä toimialoilla pankilla tulee olla luottoriskitoimikunnan vastuuraja, kun asiakaskokonaisuuden vastuut ylittävät 3,5 miljoonaa euroa.

Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö (OVY) myöntää osuuspankeille luottovakuutuksia. Ovy analysoi asiakkaan velanhoidokkyvyn riittävyttä, vakuuksien turvaavuutta ja osuuspankin rahoitusprosessin laatua tietyn vastuumäärän ylittävistä asiakaskokonaisuuksista. Vakuutus käsittely tukee laadukasta luottoprosessia, ja OVY:n vakuutus päätökset ohjaavat pankkikohtaista luottoriskintottoa. Luottovakuutustoiminta on merkittävä osa OP-Pohjola-ryhmän sisäistä luottoriskien hallintaa ja tappiontasausmekanismia. Sen osuus on OVY:n vakuutusvelan ja vakuutusmaksutulosta noin 90 prosenttia. Ovy tarjoaa OP-Pohjola-ryhmän yrityksille myös vastuu- ja rikosvakuutuksia.

OP-Pohjolan Tarkastus tukee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa tarkastamalla, että OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt toimivat lakien, viranomaissäännösten, keskusyhteisön ohjeiden sekä sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä mukaisesti tuloksellisesti ja turvallisesti. Tarkastus tarkastaa myös riskienhallintaa ja sitä, että riskien valvontajärjestelmät vastaavat toiminnan asettamia vaatimuksia.

2.2 Osuuspankit ja keskusyhteisökonsernin yhteisöt

Osuuspankit ja keskusyhteisökonsernin yhteisöt soveltavat toiminnassaan keskusyhteisön riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita liiketoiminnan laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla. Osuuspankeissa hallintoneuvosto vahvistaa riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevat periaatteet sekä valvoo niiden toteuttamista. Keskusyhteisökonsernin yhteisöissä tämä tehtävä kuuluu hallitukselle tai hallituksena toimivalle johtokunnalle.

Osuuspankeissa hallitus vahvistaa menettelytavat ja toimintaohjeet, liiketoiminnan tavoitteet, pääomasuunnitelman ja riskilimiittien. Lisäksi se vastaa riskienhallinnan riittävydestä ja valvoo liiketoimintaa, riskiasemaa ja riskinkantokykyä. Ohjatessaan pankin toimintaa hallitus noudattaa ryhmäkohtaisen ohjauksen linjauksia. Myös keskusyhteisökonsernin yhteisöissä tämä tehtävä kuuluu hallitukselle tai hallituksena toimivalle johtokunnalle.

Sekä osuuspankeissa että keskusyhteisökonsernin yhteisöissä toimiva johto vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja ohjeistuksen mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti yhteisön liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskiasemasta hallitukselle.

Riskienhallinnan organisaatio on erilainen kussakin yhteisössä riippuen siitä, minkälainen on yhteisön riskiasema, koko sekä toiminnan laatu ja laajuus. OP-Pohjola-ryhmän suurimmissa osuuspankeissa on erillinen liiketoiminnallisesta päätöksenteosta riippumaton riskienhallintatoiminto. Pienissä ja keskisuurissa osuuspankeissa toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnasta. Osuuspankeissa riskienhallinnan arvioinnin riippumattomuus liiketoiminnasta toteutuu yleisesti siten, että riskienhallinnan arviointi perustuu keskusyhteisön riskienhallinnan tuottamiin raportteihin, keskusyhteisön suorittamaan pankin riskiluokitukseen sekä keskusyhteisön tarkastuksen arviointeihin pankin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan riittävydestä.

Vuoden 2013 alussa toteutetussa keskusyhteisökonsernin organisaatiouudistuksessa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtäviä keskitettiin tytäryhteisöistä emoyhteisöön. Uudistus yhtenäisti keskusyhteisökonsernin yhteisöjen riskien ja vakavaraisuuden hallintaprosessia.

Pohjola-konsernissa Pohjola Pankki Oyj:n (Pohjola) hallitus on ylin päätöksentekuelin riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa koskevissa asioissa. Hallitus on keskuudestaan valinnut riskienhallintavaliokunnan, joka seuraa yhtiön riskiasemaa ja avustaa yhtiön hallitusta varmistamaan, että yhtiöllä ja konsernilla on koko toiminnan kattavat riittävät riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan järjestelmät. Riskienhallintavaliokunta raportoi hallitukselle. Pohjolan riskienhallintajohtajan tehtävänä on kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaista riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa Pohjola-konsernissa yhteistyössä muiden johtoryhmän jäsenten sekä keskusyhteisön riskienhallinnan kanssa. Riskienhallintajohtaja ja keskusyhteisön riskienhallinta avustavat hallitusta, Riskienhallintavaliokuntaa ja Tarkastusvaliokuntaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden laadinnassa ja kehittämisessä sekä konsernin riskipolitiikan laadinnassa. Pohjolan riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita on kuvattu yksityiskohtaisemmin Pohjolan tilinpäätöksessä.

OP-Henkivakuutuksessa yhtiön hallitus on riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvissä asioissa ylin päättävä elin. Hallitukselle raportoiva toimitusjohtaja vastaa yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnittelusta, valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti. Toimitusjohtajalle raportoiva taloudesta ja riskienhallinnasta vastaava johtaja kehittää ja toteuttaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita ja ohjaa toimintatapoja tiiviissä yhteistyössä keskusyhteisön riskienhallinnan kanssa. Vastuullinen aktuaari vastaa siitä, että yhtiössä sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset, ja hänellä on vellisuus raportoida havainnoistaan hallitukselle.

3 Riskienhallinta OP-Pohjola-ryhmän strategiassa

OP-Pohjola-ryhmän strategia linjaa ryhmän riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan painopisteet, joilla osaltaan varmistetaan strategian toteutuminen. Kesällä 2012 vahvistetun strategian mukaan ryhmän riskinkantokyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa ja riskinotto suhteessa riskinkantokykyyn pidetään maltillisena. Jokainen ryhmän yhteisö keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinkantokykynsä mukaista rooliaan ryhmän yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

OP-Pohjola-ryhmän merkittävimpiä liiketoiminnan riskejä ovat strateginen riski, luottoriski ja likviditeettiriski sekä markkinariskit, joista merkittävimpiä ovat korkoriski ja sijoitustoiminnan riskit. Myös vakuutusriskit, operatiiviset ja compliance-riskit sekä keskittymäriskit ovat merkittäviä finanssiryhmän liiketoiminnassa. Keskittymäriskejä ei käsitellä tässä liitteessä erillisenä riskilajina, vaan muiden riskilajien yhteydessä.

4 Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy väärän strategian valinnasta tai siitä, että valitulla strategialla ei saavuteta asetettuja tavoitteita. Se voi myös olla seurausta valitun strategian toteuttamisen epäonnistumisesta. Strategian toteutus voi epäonnistua toimintaympäristön muutosten tai huonon johtamisen takia.

Strategisia riskejä hallitaan analysoimalla riskejä strategian laatimisen yhteydessä sekä seuraamalla ja analysoimalla jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja strategian toteutumista. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta. Ryhmän strategisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti. Strategiset linjaukset käsitellään laajasti ryhmän sisällä ennen niiden vahvistamista.

5 Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski sisältää myös compliance-riskin, mutta se ei sisällä strategista riskiä. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteissa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisöosakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Myös compliance-riskin seurauksena voi olla maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OP-Pohjola-ryhmän kaikissa yhteisöissä noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP-Pohjola-ryhmän ja yhteisöjen omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

5.1 Hallintakeinot

OP-Pohjola-ryhmässä operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä. Maineriskiä hallitaan ennakoivasti ja pitkäjänteisesti noudattamalla sääntelyä, finanssitoimialan hyviä käytäntöjä ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteita sekä korostamalla toiminnan ja siitä viestimisen avoimuutta. Operatiivisten riskien hallinnalla ei aina pyritä riskin poistamiseen kokonaisuudessaan, vaan riskin hallitsemiseen siten, että riskitaso on hyväksyttävissä.

OP-Pohjola-ryhmässä noudatetaan operatiivisten riskien hallinnassa yhtenäistä järjestelmätoettua toimintamallia. OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt toteuttavat toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoitukset, jotka sisältävät liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan. Lisäksi seurataan toteutuneita riskitapahtumia, niin sanottuja läheltä piti -tilanteita ja muille finanssialan toimijoille sattuneita vahinkoja, analysoidaan niitä ja varmistetaan riittävät menettelytavat vastaavien vahinkojen estämiseksi.

Liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaaviin tilanteisiin on varauduttu keskeisten liiketoiminta-alueiden jatkuvuussuunnittelulla. Jatkuvuussuunnittelu muodostaa pohjan myös valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin varautumiselle. Jatkuvuussuunnitelmia testataan laadittujen testausuunnitelmien mukaisesti.

OP-Pohjola-ryhmän sisäisen työnjaon mukaan OP-Palvelut Oy vastaa keskitettyjen palveluiden tuottamisesta ryhmän yhteisöille sekä niiden toimintavarmuudesta ja jatkuvuudesta. Keskusyhteisö ohjaa ja valvoo OP-Palvelut Oy:n toimintaa ja varmistaa, että OP-Palvelut Oy:llä on tältä osin koko OP-Pohjola-ryhmään nähden riittävät järjestelmät ja menettelytavat. OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt vastaavat omaan liiketoimintaansa (ml. ulkoistetut toiminnot) liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen edellyttämällä tavalla.

Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsultoimalla organisaatiota. Lisäksi compliance-toiminta valvoo organisaation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta. Compliance-riskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti edellä kuvatun operatiivisten riskienhallinnan toimintamallin mukaisesti. Uusien liiketoimintamallien ja uusien tuotteiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa. OP-Pohjola-ryhmässä tarjotaan asiakkaille vain ryhmätasolla hyväksytyjä tuotteita ja käytetään vain ryhmätasolla hyväksytyjä liiketoimintamalleja.

Keskusyhteisökonsernin yhteisöt ovat keskittäneet compliance-toiminnot keskusyhteisön riskienhallintaan. Osuuspankeissa on nimetty säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava henkilö

5.2 Seuranta ja raportointi

OP-Pohjola-ryhmän yhteisöissä operatiivisia riskejä tunnistetaan merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä sekä ulkoistuksista. Tunnistamisessa huomioidaan myös rahoitusjärjestelmien lainvastaiseen hyväksikäyttöön, kuten rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen, sekä sääntelyn noudattamattomuuteen liittyvät riskit. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Arvioinnissa huomioidaan myös maineriski.

Riskikartoituksia tehdään kattavasti koko ryhmässä, ja niiden perusteella laaditaan kehityssuunnitelmat. Operatiivisista riskeistä raportoidaan sekä keskusyhteisön että yhteisöjen johdolle säännöllisesti. Merkittävästä maineriskin toteutumisen uhasta raportoidaan välittömästi. Kerättyä tietoa käytetään suunnittelun, päätöksenteon ja johtamisen tukena.

6 Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan vastapuoliriskiä eli riskiä tappioista, jotka johtuvat siitä, etteivät sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovituista velvoitteistaan eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien luottoriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle.

Luottoriskiin sisältyy myös maa- ja selvitysriski. Maariskillä tarkoitetaan maittain kohdistettuihin ulkomaisiin saamiin liittyvää vastapuoliriskiä. Selvitysriskillä tarkoitetaan kaupan toteutumiseen liittyvää riskiä, missä sovittu kauppa ei toteudu, koska vastapuoli ei voi toimittaa kaupan kohteena olevaa arvopaperia tai maksaa vaadittua kauppahintaa.

Vastapuoliriskiä vähennetään käyttämällä keskusvastapuoliselvitystä, vakuuksia ja nettoutussopimuksia sekä pörssituotteita. Maariskiä hallitaan rajoittamalla kohdevaltioiden ja niihin kohdistuvien sopimusosapuolten vastuumääriä. Selvitysriskin hallinnassa korostuu vastapuolten luotettavuuden varmistaminen. Riskiä vähennetään vakiomuotoisin sopimuksin sekä keskittämällä selvitykset luotettaviin clearing-keskuksiin.

OP-Pohjola-ryhmässä luottoriskiä sisältyy ensisijaisesti pankkitoimintaan. Vastapuoliriskiä sisältyy myös vakuutustoiminnan vakuutusmaksuihin, sijoitustoimintaan ja jälleenvakuutukseen. Vakuutustoiminnassa luottoriskin hallinta perustuu asiakasvalinnan lisäksi luotonvalvontaan ja sijoitussuunnitelmiin. Jälleenvakuutuksen luottoriskiä hallitaan käyttämällä yhtiöitä, joiden luottokelpoisuus on riittävä.

Pääosa luottolaitoksiin liittyvästä luottoriskistä ja maariskistä syntyy pankkitoiminnan maksuvalmiuden hoidosta ja vakuutusyhteisöjen sijoitustoiminnasta. Luottolaitoksiin kohdistuvaa vastapuoliriskiä ja maariskiä syntyy myös korkotrading-toiminnasta ja saamistodistussalkun hoidosta sekä ryhmän ulkomaankaupan rahoituksesta.

6.1 Luottoriskien hallinta pankkitoiminnassa

Luottoriskien ottamista ohjataan ryhmän riskipolitiikalla. Luottoriskipolitiikassa määritellään tavoiteriskitaso, riskinoton linjauksia, asiakasvalintaa sekä vakuuksien ja kovenanttien käyttöä koskevat periaatteet. Tällä varmistetaan luottosalkun riittävä hajauttaminen, jotta ei synny liiallisia riskikeskittymiä asiakasryhmittäin tai toimialoittain. Ryhmälle ja sen pankeille on asetettu tavoitearvot luottoluokittain uusluotonannolle ja luottokannalle, jotta luottosalkun laatu saadaan säilymään hyvänä. Luottoluokittelulla ohjataan asiakasvalintaa, suhtautumista vakuusvajeeseen ja vastuiden hinnoittelua.

Luotonanto tapahtuu ensisijaisesti asiakkaan riittävän ja todennetun velanhoitokyvyn perusteella. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on valvottu ja yhtenäinen rahoitusprosessi, jota ohjaavat luottoriskipolitiikat, rahoituksen päätösvaltuudet ja toimintaohjeet. Lähtökohta ja erityinen vahvuus on paikallinen ja syvälinen asiakastuntemus.

Henkilöasiakkaiden maksukyky testataan koronnousun varalta ja asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutusksia sairauden ja työttömyyden varalle. Korkeita rahoitusasteita vältetään.

Yritysassiakkaiden velanhoitokyvyn ja luottoriskien arvioinnissa hyödynnetään luottoluokittelujen lisäksi maksukäyttäytymistietoja, tilinpäätösanalyyssejä ja -ennusteita, yritystutkimuksia, lausuntoja ja toimialakatsauksia sekä pankkien asiakasvastaavien tekemiä tarvekartoituksia, luottokelpoisuusarvioita ja muita dokumentteja. Yritysrahoitusliiketoiminta pohjautuu palvelumalleihin, joihin riskienhallinta on kiinteästi integroitu kuitenkin siten, että riskienhallinnan riippumattomuus on samalla varmistettu.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Heikkojen ja ongelmallisten asiakkaiden toimintamallit on kuvattu erikseen henkilö-, yritys- ja maatalousasiakkaille yhdenmukaisten toimintatapojen varmistamiseksi. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskien määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan. Samassa yhteydessä arvioidaan myös asiakkaan luottoluokituksen muutostarve, luottotappion todennäköisyys sekä arvonalennuksen tarpeellisuus. Tämä merkitsee usein myös muutoksia luottopäätöstoissa.

Maalimiiteillä määritellään yksittäiseen valtioon kohdistuville vastuille enimmäismäärä ja -maturiteetti. Maalimiitit perustuvat ensisijaisesti maan ulkoiseen luottoluokitukseen, mutta arvioinnissa hyödynnetään myös muuta kyseistä maata koskevaa tietoa. Maalimiittien lisäksi yhtiöt asettavat maan ulkoisesta luokituksesta riippuvia tuotekohtaisia rajoituksia.

6.2 Seuranta ja raportointi pankkitoiminnassa

Luottoriskien kehitystä seurataan vähintään kuukausittain suhteessa asetettuihin limiitteihin ja valvontarajoihin. Muita seurannan kohteita ovat muun muassa luottoluokitteluraportit. Lisäksi seurataan suuria asiakasriskejä, luottosalkun laatua ja rakennetta kuvaavia raportteja, vakuuksien kattavuutta, rästejä ja järjestämättömiä saamisista. Ryhmätasolla luottoriskejä rajoitetaan limiiteillä. Yksittäistä asiakasriskiä rajoittava limiitti mittaa asiakaskokonaisuuden vastuiden määrää suhteessa OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisiin omiin varoihin. Suurten asiakasriskien yhteismäärää rajoittavassa limiitissä lasketaan yhteen kaikki ne asiakasriskit, joiden määrä on vähintään viisi prosenttia OP-Pohjola-ryhmän omista varoista. Toimialariskien limiitti rajoittaa yksittäisen toimialan osuutta kaikista ryhmän pankkitoiminnan yrityssektorin saamisista ja sitoumuksista sekä vahinko- ja henkivakuutustoiminnan suorista joukkovelkakirjasijoituksista. Keskittymäriskien lisäksi luottoriskille on asetettu limiitit, joissa rajoitetaan järjestämättömien saamisten suhdetta luotto- ja takauskantaan sekä odotettujen tappioiden suhdetta vastuisiin.

6.3 Luottoriskien vähentäminen

Sitoumusten takaisinmaksun varmistamiseksi vastuilla tulee olla vakuutta ja vähittäispankkitoiminnassa vastuilla tulee pääsääntöisesti olla turvaavat vakuudet. Asiakkaan kassavirta on kuitenkin kaiken luoton myönnön perusta. Vakuuksien arvioinnissa käytetään riippumattoman arvioijan ja varovaisen käyvän arvon periaatetta. Suhdanneherkkinä pidettäviä vakuuksia arvioitaessa noudatetaan erityistä varovaisuutta. Vakuusarvojen kehitystä seurataan säännöllisesti. Jokaisen rahoituspäätöksen yhteydessä tarkistetaan, onko vakuuden uudelleen arvioinnille tarvetta. Samanlainen tarkistus tehdään myös silloin, kun vakuuden arvo on merkittävästi muuttunut tai asiakkaan taloudellinen tilanne on heikentynyt olennaisesti. Asuntovakuuksien käyviä arvoja päivitetään kerran vuodessa virallisista kauppahintatiloista johdettujen indeksien perusteella.

Etenkin suurimpien yritysasiakkaiden osalta käytetään vakuuksien ohella myös luottosopimusten erityisehtoja (kovenantteja). Niiden seurannan avulla varmistetaan tietojen saaminen yrityksen tilanteesta sekä mahdollisuus luottoehtojen, vakuusvaatimusten tai hinnoittelun uudelleen arviointiin riskitilanteen muuttuessa.

6.4 Luottoluokittelu

Luottoriskien ottamista ohjataan ja riskin määrää arvioidaan OP-Pohjola-ryhmässä luottoriskimalleja hyödyntäen. Luottoluokittelu käsittää luottoriskiparametreihin liittyvät mallit maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default).

Käytännössä luottoriskimalleja hyödynnetään muun muassa

- luotonmyöntämisessä ja hinnoittelussa,
- rahoituksen päätösvaltuuksien määrittämisessä, luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa,
- OY:n pankeilta perimän luottokantavakuutusmaksun määräytymisessä,
- luottoriskiraportoinnissa,
- vakavaraisuuslaskennassa sisäisten luokitusten menetelmässä (IRBA) ja
- taloudellisen pääomavaateen ja odotetun tappion laskennassa.

6.4.1 Luottoluokittelu ja maksukyvyttömyyden todennäköisyys

Luottoluokittelun tarkoituksena on ryhmitellä asiakkaat riskin mukaisesti. Asiakkaan luottoluokka arvioi riskiä siitä, että asiakkaan jostakin vastuusta tulee OP-Pohjola-ryhmälle vuoden sisällä järjestämätön saatava tai sitä vakavampi maksuhäiriö. Tämän riskin suuruudesta kertoo OP-Pohjola-ryhmässä kullekin luottoluokalle arvioitu maksukyvyttömyyden todennäköisyys (PD), joka on keskimääräinen todennäköisyys vuoden aikana yli suhdannekierron. Hyvässä taloussuhdanteessa tietyn luottoluokan toteutuneet maksukyvyttömyyden asiakkaiden osuudet siis tyypillisesti ylittävät kunkin luokan arvioitua maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ja huonossa suhdanteessa ylittävät.

OP-Pohjola-ryhmässä on käytössä useita luokittelumalleja asiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointiin. Vakavaraisuuslaskennan mukaisiin vähittäisvastuisiin kuuluvien henkilöasiakkaiden luotot luokitellaan omilla luokittelumalleillaan hakemusvaiheessa sekä osana pankin luottokantaa. Vähittäisvastuisiin vakavaraisuuslaskennassa kuuluvien pienyritysten vastuiden luokitteluun käytetään A-luokittelua tai pienten vastuiden luokittelumallia. Yritysvastuisiin kuuluvien keski suurten ja suurten yritysten luokitteluun käytetään R-luokittelua. Yritysvastuisiin kuuluvien pienten yritysten vastuiden luokitteluun käytetään A-luokittelua. Luottolaitosvastapuolille on oma sisäinen luottoluokittelumalli.

Henkilöasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Henkilöasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arvioinnissa vastuut luokitellaan 16 luokkaan, luokasta A+ luokkaan F. Maksukyvyttömän asiakkaan vastuut luokitellaan luokkaan F. Maksukyvyttömyyden arvioinnissa käytetään luottokannan luokittelumallia sekä hakemusvaiheen luokitteluja. Henkilöasiakkaiden luokittelu perustuu luottohakemuksesta kerättäviin tietoihin, asiakkaan maksukäyttäytymiseen ja muihin asiointihistoriatietoihin. Näistä tiedoista laskettu pisteytys määrittää vastuun luottoluokan. Kullekin luottoluokalle on johdettu keskimääräiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet yhden vuoden aikaperiodille.

Henkilöasiakkaiden luottokannan luokittelumallilla luokitellaan henkilöasiakkaiden vastuut, joiden velallisista jollakin on ollut OP-Pohjola-ryhmässä luottoa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Luottokannan luokat päivittyvät kerran kuukaudessa. Malli on otettu käyttöön vuonna 2006 ja sen nykyinen versio on vuodelta 2013. Luottokannan luokittelumallia käytetään luottoriskin arvioinnissa ja pääomavaateen laskennassa.

Luoton myöntämisen yhteydessä osuuspankeissa käytetään asuntoluottojen ja vakuudellisten kulutusluottojen hakemusvaiheen luokittelumallia. Ryhmän rahoitusyhtiötuotteille ja vakuudettomille kulutusluotoille on käytössä omat hakemusvaiheen mallit. Hakemusvaiheen malleista otetaan käyttöön päivitetty versiot keväällä 2014.

Hakemusvaiheen luokittelu tukee luottopäätöksentekoa, luottoriskin arviointia ja uusluotonannon hinnoittelua. Luokittelu tapahtuu OP-Pohjola-ryhmässä osana luottoprosessia.

Yritysassiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Yritysassiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä arvioidaan OP-Pohjola-ryhmän sisäisellä 20-portaisella luottoluokituksella. Yritysvastapuolet luokitellaan luokkiin 1,0–12,0, joista luokkiin 11–12 luokitellaan maksukyvyttömät asiakkaat.

Keskisuurten ja suurten yritysasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi (R-luokittelu) perustuu yrityksen taloudellisiin tunnuslukuihin ja laadullisiin taustatietoihin, jotka viedään tilastolliseen pisteytysmalliin. Asiakkaaseen perehtynyt asiantuntija tekee rating-esityksen mallin tuottaman luokitusehdotuksen ja muun käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Mahdolliset tulevaisuuden näkymiin liittyvät muutokset ja epävarmuudet otetaan huomioon varoitusmerkkeinä ja mallin antamaan luokitteluun tehtävinä poikkeuksina. Päätös asiakkaan luottoluokasta tehdään asiantuntijan esityksen pohjalta vuosittain. R-luokittelussa nykyisin käytettävä malli on otettu käyttöön vuoden 2008 alussa ja se on validoitu vuosittain IRB-vaatimusten mukaisesti.

Pienten yritysasiakkaiden A-luokittelun perustana on Suomen Asiakastieto Oy:n vuodesta 1999 käyttämä luokittelumalli Rating Alfa. Kyseessä on tilastollinen regressiomalli, jossa muuttujina on kattavasti yrityksen maksutapaan, tilinpäätöstunnuksilukuihin ja muihin taustatietoihin liittyviä tekijöitä. Luokittelumallia on täydennetty erilaisilla ehto- ja varmistuslausekkeilla, jotka rajaavat yrityksen luottoluokkaa, jos esimerkiksi tilinpäätöstietoja ei ole käytettävissä. Rating Alfan antamat pisteet on kalibroitu OP-Pohjola-ryhmän sisäisiin luottoluokkiin. Tilastomallin yritysastuisiin kuuluville asiakkaille antamaa luokitusta arvioidaan vuosittain ja korjataan tarvittaessa vastaamaan asiakkaan arvioitua todellista maksukykyä. Nykyinen malli on ollut käytössä vuoden 2008 alusta lähtien ja se on päivitetty viimeksi osittain vuonna 2012.

Vähäisiä vastuuta omaavia yritysasiakkaita luokitellaan pienten vastuuden luokittelumallilla. Luokittelu muodostetaan tietojärjestelmistä saatavien asiakashistoriaa ja maksukäyttäytymistä koskevien tietojen perusteella. Luokka päivittyy kerran kuukaudessa. Pienten vastuuden luokittelussa käytettävä malli on otettu käyttöön vuonna 2009 ja se on päivitetty vuonna 2012.

Luokittelumallista riippumatta kullakin luottoluokalla on sama maksukyvyttömyyden todennäköisyys, jolloin eri mallien antamat luottoluokat ovat vertailukelpoisia. Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden johtamisessa on hyödynnetty viime vuosina toteutuneita maksukyvyttömyystietoja, pitkän aikavälin luottotappiotietoa ja konkurssitilastoja sekä mallin syklisyyttä. Luokkakohtaisten maksukyvyttömyyden todennäköisyyksien päivityksen tarve arvioidaan vuosittain.

OP-Pohjola-ryhmän yritysasiakkaiden luottoluokkien vastaavuus kansainvälisten luokituslaitosten luottoluokkiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

OP-Pohjola-ryhmän ja Standard & Poor'sin (S&P) yritysasiakkaiden luottoluokkien välinen vastaavuus

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B-...CCC
OP-Pohjola -rating	1,0–2,0	2,5–4,0	4,5–5,0	5,5–7,0	7,5–8,5	9,0–10,0

Luottolaitosten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointi

Luottolaitosvastapuolten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arvioinnissa on käytössä oma L-luokittelumalli, joka perustuu laadullisten ja määrällisten tekijöiden perusteella johdettuun maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen. Luottolaitosvastapuolet luokitellaan 20 luokkaan 1,0–12,0, joista luokkiin 11–12 luokitellaan maksukyvyttömät asiakkaat.

Luottoluokittelun pohjana oleva tilastollinen malli perustuu empiiriseen aineistoon Pohjola Pankki Oyj:n kansainvälisistä luottolaitosvastapuolista. Mallissa sovelletaan sovereign ceiling -periaatetta, jonka mukaan vastapuoli ei voi olla luottokelpoisuudeltaan toimintavaltiotaan parempi. Luottolaitosten luokitukset päätetään vähintään vuosittain tai tarvittaessa useammin, mikäli luottolaitoksen maksukyvyssä tapahtuu muutoksia. L-luokittelumalli otettiin käyttöön vuonna 2009 ja se on päivitetty viimeksi vuonna 2012.

OP-Pohjola-ryhmän luottolaitosvastapuolten luottoluokkien vastaavuus kansainvälisten luokituslaitosten luottoluokkiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

OP-Pohjola-ryhmän ja Standard & Poor'sin (S&P) luottolaitosten luottoluokkien välinen vastaavuus

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B-...CCC
OP-Pohjola -rating	1,0-2,0	2,5-4,5	5,0	5,5-7,0	7,5-8,0	8,5-10,0

6.4.2 Tappio-osuus ja vastuun määrä

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arviointimallien lisäksi luottoriskin mittaamisessa käytetään tappio-osuuden ja vastuun määrän ennustemalleja. OP-Pohjola-ryhmän luottoriskimalleissa tappio-osuus (LGD) on arvio taloudellisesta tappiosta (osuutena asiakkaan vastuiden määrästä maksukyvyttömyyshetkellä), joka pankille aiheutuisi, jos asiakkaasta tulisi vuoden sisällä maksukyvytön. Vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) tarkoittaa arviota pankin saatavasta asiakkaalta maksukyvyttömyyden alkaessa. Taseen ulkopuolisten vastuiden määrän arviointiin liittyy luottovasta-arvokerroin (CF), joka kuvaa, kuinka paljon ennustehetken taseen ulkopuolisesta vastuusta arvioidaan olevan nostettu maksukyvyttömyyshetkellä.

6.4.3 Luottoriskimallien käyttö vakavaraisuuslaskennassa

Luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskennassa käytetään yritys- ja luottolaitosvastuissa sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmää. Tässä menetelmässä kunkin asiakkaan luottoriskin vakavaraisuusvaateeseen vaikuttaa OP-Pohjola-ryhmän omilla luottoriskimalleilla tuotettu arvio maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD). Viranomaisten antamia ns. standardiestimaatteja käytetään tappio-osuudesta (LGD) ja vastuun määrästä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD). Vähittäisvastuiden vakavaraisuusvaateen laskennassa käytettävässä sisäisten luottoluokitusten menetelmässä riskipainon laskennassa käytetään OP-Pohjola-ryhmän sisäisiin malleihin perustuvia PD-, LGD- ja EAD-arvoja. Oman pääoman ehtoisille sijoituksille käytetään pääsääntöisesti yksinkertaista menetelmää. OP-Pohjola-ryhmän strategisille sijoituksille käytetään PD/LGD-menetelmää, jossa PD-arvot perustuvat sisäisiin malleihin ja LGD-arvot standardiestimaatteihin.

6.4.4 Luottoriskimalleihin liittyvä päätöksenteko ja arviointi

Luottoriskimallien käyttöönotosta ja merkittävistä muutoksista päättää OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunta. Päätökset perustuvat keskusyhteisön johtokunnan hyväksymiin luottoluokittelun ja luottoriskimallien validoinnin yleisiin periaatteisiin. Mallien kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa keskusyhteisön riskienhallinta, joka on riippumaton liiketoiminnasta.

Luottoluokittelun ja luottoriskimallien toimivuutta seurataan ja valvotaan säännöllisesti. Keskusyhteisön riskienhallinta kerää jatkuvaa palautetta liiketoiminnalta luottoluokittelun toimivuudesta ja luottoriskimalleista. Automaattisesti luottoluokan muodostavia malleja monitoroidaan kuukausittain. Monitoroinnin tarkoituksena on seurata luottokannassa ja luotonmyönnössä tapahtuvia muutoksia, jotka voisivat olla merkkejä esimerkiksi tietoteknisen toteutuksen virheistä.

Lisäksi mallien laatua varmistetaan vähintään kerran vuodessa OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunnan hyväksymien validointiohjeiden mukaisesti. Validointiohjeistus sisältää vaatimuksia myös kunkin mallin käyttöönoton yhteydessä tehtävälle laadunvarmistukselle. Validoinnissa testataan tilastollisilla testeillä mm. mallin erottelukykyä ja riskiestimaattien (PD, LGD ja EAD) oikeellisuutta. Lisäksi validointiin sisältyy laadullista arviointia, kuten käyttäjäpalautteen analysointia ja vertaisryhmäanalyysiä. Validoinnin tulokset ja mahdolliset toimenpidesuositukset raportoidaan riskienhallintatoimikunnalle, joka päättää validoinnin perusteella tehtävistä kehitystoimenpiteistä.

Keskusyhteisön sisäinen tarkastus varmistaa tarkastuksillaan validoinnin riippumattomuutta. Lisäksi se tarkastaa luottoriskimalleja ja niiden käyttöä keskusyhteisön yhtiöissä ja osuuspankeissa osana normaalia tarkastustoimintaansa.

6.5 Arvopaperistetut erät

OP-Pohjola-ryhmä ei ole ollut alullepanijana tai järjestäjänä arvopaperistamisjärjestelyissä, mutta se on sijoittanut perinteisiin erillisyhtiön kautta liikkeeseen laskettuihin arvopaperistettuihin arvopapereihin. Arvopaperistamispositioiden riskipainotettujen erien yhteismäärän laskennassa on käytetty luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) silloin, kun arvopaperistamispositio kuuluu vastuuryhmään, johon sovelletaan luottoluokitukseen perustuvaa arviointimallia.

Arvopaperistamispositioille sovelletaan Moody'sin, Fitchin ja Standard & Poor'sin luottoluokituksia. Saman arvopaperistamistransaktion eri etuoikeusluokissa oleviin positioihin sovelletaan saman luottoluokituslaitoksen antamia luottoluokituksia. Jos arvopaperistamispositiosta on kahden valitun luottoluokituslaitoksen antamat luottoluokitukset, sovelletaan niistä alhaisempaa. Jos arvopaperistamispositiosta on annettu enemmän kuin kahden valitun luottoluokituslaitoksen luokitus, käytetään niistä kahta korkeinta. Jos kaksi korkeinta luottoluokitusta poikkeavat toisistaan, käytetään niistä alhaisempaa.

7 Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Likviditeettiriskin lähteitä ovat tase-erien lyhyen aikavälin erääntymisjakauman epätasapainoon ja tase-erien rakenteeseen liittyvät riskit sekä asiakaskäyttötymisen muutoksiin ja tukkumarkkinarahoituksen toimivuuteen liittyvät riskit. Lisäksi liiketoimintariskien, maineriskien tai likviditeetin hallinnan sääntelyn muutokset voivat toteutuessaan realisoitua likviditeettiriskinä.

Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. OP-Pohjola-ryhmän rakenteellinen rahoitusriski syntyy pääosin vähittäispankkitoiminnan maturiteetiltaan pitkän antolainauksen ja asiakaskäyttötymisestä riippuvan talletusvarainhankinnan erääntymisrakenteiden eroista.

Maksuvalmiusriski on riski siitä, että ryhmä tai siihen kuuluva yhteisö ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista tai vakuustarpeista ilman vaikutuksia liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen. Maksuvalmiusriskin toteutuminen voi johtua esimerkiksi markkinoiden ohentumisesta, toimimattomuudesta tai pankin luottokelpoisuuden heikkenemisestä.

Vakuutustoiminnan maksuvalmiusriskiä tarkastellaan yhtiöittäin vakuutusliiketoiminnan lähtökohdista lähtien. Vakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuus toimii yhtiökohtaisena maksuvalmiusreservinä. Vahinkovakuutustoiminnassa maksuvalmiutta tarkastellaan kykyä vastata korvauksista ja muista juoksevista menoista vakuutusmaksutulon jälkeen.

Henkivakuutustoiminnassa on tarve varautua maksuvalmiusvaateisiin, jotka aiheutuvat muutoksista asiakaskäyttötymisessä ja korkotuottoisten vakuutusten konvertoinnista sijoitussidonnaisiksi.

7.1 Hallintakeinot

Likviditeettiriskin hallinta perustuu ryhmän riskipolitiikan linjauksiin sekä hyväksytyihin riskilimiitteihin. Keskusyhteisön johtokunta hyväksyy likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman ja maksuvalmiuden hoidon jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman uhkaskenaarioiden varalle. Jatkuvus- ja varautumissuunnitelma sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjausmallin, rahoituslähteet sekä likviditeetin hallinnan operatiivisen jatkuvuussuunnitelman.

OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiutta hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä tavoitetasoilla. Maksuvalmiutta hallitaan myös maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla sekä tehokkaalla ryhmän likviditeettitilanteen ohjauksella. Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmiä koskevat määräykset.

OP-Pohjola-ryhmä turvaa maksuvalmiuttaan varainhankinnan pitkäjänteisellä suunnittelulla, likviditeettireservillä ja varautumissuunnitelman mukaisilla rahoituslähteillä vuodeksi tilanteessa, jossa raha- ja pääomamarkkinat sulkeutuisivat ja talletushankinnan määrä vähenisi maltillisesti. Likviditeettireservi on mitoitettu siten, että se riittää maksuvalmiuskriisitilanteessa varautumissuunnitelman käyttöönoton vaatimaksi ajaksi. Reservin saamistodistuksia myymällä tai käyttämällä niitä vakuutena voidaan hankkia likviditeettiä ryhmän käyttöön. Likviditeettireservi muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin sekä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista.

Finanssiryhmän keskuspankkina Pohjola Pankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin kunkin osuuspankin tai ryhmään kuuluvan yhteisön maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. OP-Pohjola-ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisöjen maksuvalmius siirtyy pankkitilien kautta ryhmän kokonaislikviditeettiin. Kaikki muutokset ryhmään kuuluvien yhteisöjen maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena Pohjolan maksuvalmiusasemassa. Koko OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireservi hallitaan keskitetysti Pohjolassa.

Ryhmän varainhankinnan suunnittelu perustuu ennakoivaan rahoitusrakenteen suunnitteluun ja taseen rahoitusrakenteelle asetettuun riskilimiittiin. Ryhmän varainhankinnan tärkeimmät lähteet ovat yleisötalletukset ja tukkuvarainhankinta. Tukkuvarainhankinta suunnitellaan talletusvarainhankinnan ja antolainauskasvun pohjalta. Varainhankinnan saatavuuden varmistamiseksi hyödynnetään monipuolisesti eri rahoitusinstrumentteja ja hajautetaan varainhankinnan lähteet sekä maturiteettien, maantieteellisen sijainnin, markkinoiden että sijoittajien mukaan. Jäsenpankit sijoittavat pankkikohtaiset talletusylijäämät pääosin keskusyhteisökonsernin tileille tai sen liikkeeseen laskemiin instrumentteihin, jotta ryhmän tukkuvarainhankinnan määrää ei tarpeettomasti kasvateta. Pohjola hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan, ja OP-Asuntoluottopankki Oyj hoitaa asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

OP-Pohjolan johtokunta vastaa OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta ja ohjaa maksuvalmiuden hallintaa valmiustasopohjaisen ohjausmallin mukaisesti. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan likviditeetin hallinnan jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman mukaisesti. Kukin OP-Pohjola-ryhmään kuuluva yhteisö ohjaa likviditeetin hallintaansa keskusyhteisön asettamien valvontarajojen, tili-, talletus- ja luottoehtojen sekä limiittien ja ohjeiden määrittämissä puitteissa.

Vakuustustoimintaa harjoittavat yhteisöt huolehtivat omasta maksuvalmiudestaan ensisijaisesti itse. Yhteisöjen likviditeettivaatimukset otetaan huomioon sijoitussalkun allokaatiojakaumassa.

7.2 Seuranta ja raportointi

Ryhmän yhteisöjen likviditeettiriskien seuranta ja raportointi vaihtelee niiden liiketoiminnan luonteen ja laajuuden mukaisesti reaaliaikaisesta neljännesvuosittaiseen. Seuranta ja raportointi perustuvat ryhmän riskilimiitteihin ja tavoitearvoihin. Raportointimenettelyissä on yhteisöstä ja raportointitasosta riippuen valmiudet päivittäisten kassavirtojen seurannasta (maksuvalmius) pitkän aikavälin rahoitusrakenteen seurantaan ja ennakkointiin (jälleenrahoitusriski).

Kullekin maksuvalmiuden valmiustasolle on määritelty ohjaus- ja seurantamenettelyt, jotka tiukentuvat valmiustason noustessa. Keskusyhteisön johtokunnalle likviditeettiriskeistä raportoidaan säännöllisesti, ja maksuvalmiustilanteen valmiustason noston myötä siirrytään tarvittaessa viikoittaiseen tai päivittäiseen tilanneraportointiin. Ryhmän yhteisöt raportoivat likviditeettiriskeistä hallituksille säännöllisesti vähintään asetettujen valvontarajojen ja limiittien tasolla.

Rakenteelliseen rahoitusriskiin ja maksuvalmiusriskiin liittyvien uhkien ja tulevaisuuden skenaarioiden vaikutusta ryhmän maksuvalmiuteen, tulokseen ja vakavaraisuuteen stressitestataan säännöllisesti osana ryhmän vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin riskilimitit on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaaville aikaluokittaisille nettokassavirroille ja maksuvalmiusriskin mittarille. Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon ryhmän taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaperiodeilla. Sopimukset, joilla on eräpäivä, sisällytetään rakenteellisen rahoitusriskin tarkasteluun eräpäivän tai sitä aikaisemman lyhennyspäivän mukaisesti. Eräpäivättömien tilien aikaluokat ja luottojen ennenaikaiset takaisinmaksut on mallinnettu.

Maksuvalmiusriskin mittari kertoo, kuinka pitkäksi aikaa ensisijainen likviditeettireservi riittää kattamaan ryhmästä päivittäin ulos maksettavat tiedossa olevat ja ennakoitut nettokassavirrat sekä odottamattoman, mutta maltillisen talletuskannan laskun. Mittareille asetetaan operatiivisessa toiminnassa limiittiä vaativampia ohjaustasoja toimintaa turvaaviksi puskureiksi. Lisäksi käytetään likviditeettiriskin eri näkökulmia kuvaavia riskimittareita.

Ryhmätasolla raportoidaan myös uuteen luottolaitosdirektiiviin ja -asetukseen (CRD IV/CRR) perustuvaa vuodesta 2015 alkaen vaiheittain voimaan tulevaa maksuvalmiusvaatimusta (LCR).

Vakuustustoiminnan sijoitussalkkujen allokaatiojakaumista raportoidaan säännöllisesti. Herkkyyttä maksuvalmiusriskille arvioidaan myös stressitesteillä.

8 Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai implisiittinen volatilitteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. OP-Pohjola-ryhmässä markkinariskeihin sisällytetään taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriski, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski. Markkinariski toteutuu tulovaikutuksena tai muutoksena käyvän arvon rahastossa tai vakuutus- ja eläkeyhteisön vakavaraisuudessa.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen eli korkotuloriski. Vahinko- ja henkivakuustustoiminnan markkinariskeistä keskeisimpiä ovat sijoituksiin liittyvät markkinariskit sekä vakuutusvelkaan sisältyvät markkinariskit, joista tärkein on korkoriski.

Pankkitoiminnan työnjaon mukaan osuuspankit ja Helsingin OP Pankki Oyj keskittyvät vähittäispankkitoimintaan. OP-Pohjola-ryhmän keskuspankkina Pohjola Pankki Oyj vastaa ryhmän maksuliikkeestä ja pankkitoiminnan valuuttariskistä, hankkii rahoitusta tukkumarkkinoilta ja hoitaa kansainväliset pankkisuhteet sekä vastaa ryhmän pankkiliiketoiminnan maksuvalmiudesta ja keskitetyn likviditeettireservin ylläpidosta. Osuuspankit tekevät rahamarkkina- ja johdannaiskauppansa Pohjola Pankki Oyj:n kanssa.

OP-Pohjola-ryhmä soveltaa pankkitoiminnan korkoriskin sekä vakuustustoiminnan valuuttariskin suojauslaskennassa käyvän arvon ja rahavirran suojausmalleja.

8.1 Hallintakeinot

Markkinariskien hallinnan tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden liialliseen heikkenemiseen OP-Pohjola-ryhmässä kokonaisuutena tai ryhmään kuuluvassa yksittäisessä yhteisössä.

Markkinariskien ottamista ohjaavia ja rajoittavia ohjeita ovat OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet ja niitä täydentävä ryhmän riskipolitiikka, keskusyhteisön riskienhallintaohjeistus sekä limiitit ja valvontarajat. Kunkin yhteisön hallitus on määritellyt markkinariskien hallinnan tavoitteet, riskinoton periaatteet ja markkinariskien hallinnan organisoiminnin.

Osuuspankkien ja Helsingin OP Pankki Oyj:n kaupankäyntiä raha- ja pääomamarkkinoilla on rajoitettu siten, että pankkikohtainen kaupankäyntisalkkujen määrä ei ylitä markkinariskin vakavaraisuussäännösten pienelle kaupankäyntisalkulle sallittua määrää. Pankkikohtaisen kaupankäyntisalkun arvo voi olla korkeintaan viisi prosenttia taseen ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärästä.

Finanssiryhmän johdannaisliiketoiminta keskittyy Pohjola Pankki Oyj:hin, joka käyttää hyödyke-, korko-, luotto- ja valuuttajohdannaisia sekä kaupankäynti- että suojaustarkoituksessa. Lisäksi Pohjola käyttää osake- ja osakeindeksijohdannaisia markkinariskiltä suojautumiseen. Pohjolan markkinariskien hallintaa käsitellään tarkemmin Pohjolan tilinpäätöksessä.

Osuuspankit käyttävät johdannaisia suojatessaan oman taseensa euribor-sidonnaista korkoriskiä koronlaskulta ja korkokatteen vaihtelulta. Suojauksessa käytetään rahavirran suojauksen mallia, jossa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksin kiinteään korkoon. Osuuspankkien käytössä on myös käyvän arvon suojausmalli, jossa kiinteäkorkoisen luoton kassavirtaa vaihdetaan euribor-sidonnaiseen kassavirtaan.

Jäsenpankeissa asiakkaille myönnettyjen korkokattoluottojen kanta sekä indeksisidonnaisten määräaikaistalletusten lisätuotto suojataan aina OTC-swap-sopimuksin suojauslaskennan periaatteella. Asiakkaiden korkoputki- ja luotto- ja valuuttajohdannaisien kate on erotettu pääsopimuksista ja niiden korko- ja volatilitteettiriski katetaan vastakkaisin optioin. Pitkäaikaisiin sijoituksiin sisältyy kytkettyjä johdannaisia, mutta niitä ei eroteta pääsopimuksista, koska sijoitus arvostetaan yhdistelmänä käypään arvoon.

Vakuutusyhteisöt hallitsevat sijoitustoiminnan ja vakuutusvelan markkinariskejä eri sijoitusinstrumentteja ja johdannaisopimuksia käyttäen. Korko-, osake-, valuutta- ja luottoriskijohdannaisien käytön laajuus ja periaatteet määritellään vuosittain yhtiöiden sijoitussuunnitelmissa sekä johdannaisien käytön periaatteissa. Johdannaisia voidaan käyttää riskilimiittien puitteissa ja sijoitussuunnitelman mukaisesti myös riskiaseman lisäämiseen. Johdannaisien vastapuoliriskiä hallitaan vakuuksin. Vakioimattomia johdannaisopimuksia solmitaan vain sellaisen vastapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottoluokitus täyttää asetetun vähittäisvaatimuksen. Erillisten johdannaisopimusten ohella vakuutusyhteisöjen pitkäaikaisiin korkosijoituksiin sisältyy kytkettyjä johdannaisia, joita ei eroteta tilinpäätöksessä pääsopimuksista. Kytkettyjä johdannaisia sisältävät sopimukset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja niiden arvonmuutokset kirjataan tulokseen.

8.2 Seuranta ja raportointi

OP-Pohjola-ryhmän yhteisöjen markkinariskiraportoinnin laajuus ja tiheys vaihtelevat liiketoiminnan luonteen ja laajuuden mukaan reaaliaikaisesta tarkastelusta neljännesvuosittaiseen tilanneseurantaan. Seuranta ja raportointi perustuvat vahvistetun liiketoimintastrategian ja riskipolitiikan mukaisten limiittien ja valvontarajojen kehityksen analysointiin. Pohjolassa markkinariskien seuranta ja raportointi on päivittäistä ja osin reaaliaikaista. Muissa yhteisöissä säännöllinen raportointi johdolle on kuukausittaista, mutta seuranta on tarvittaessa päivittäistä. Keskusyhteisön riskienhallinta tuottaa markkinariskiraportit osuuspankeille ja raportoi koko OP-Pohjola-ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä keskusyhteisön johdolle säännöllisesti.

Markkinariskejä arvioidaan herkkyyksianalyysien, tilastollisten volatilitteetti- ja korrelaatioanalyysien sekä VaR-analyysien (VaR, Value-at-Risk) ja stressitestien avulla. Johdannaisien riskiä seurataan osana positioiden riskejä samoilla mittareilla kuin tasepositioissakin. Riskilajikohtaiset riskien seurannan ja raportoinnin erityispiirteet on kuvattu tämän liitteen riskilajikohtaisissa osissa.

Ryhmätasolla markkinariskejä rajoitetaan kolmella limiitillä. Trading-toiminnan korko-, luottospredi-, valuutta-, osake- ja hyödykeriskiä sekä strukturoitujen sijoitusten hintariskiä rajoitetaan VaR-limiitillä. Vakuutustoiminnan markkinariskin limiitti on asetettu ko. riskin taloudellisen pääomavaateen ja ryhmän omien varojen suhteelle. Vakuutustoiminnan korko-, valuutta-, luottospredi-, osake- ja hyödykeriskin taloudellinen pääomavaade lasketaan historialliseen simulaatioon perustuvaa VaR-mallia käyttäen. Ryhmätasoisista markkinariskin limiiteistä kolmas on asetettu rahoitustoiminnan korkoriskille. Limiitistä kerrotaan tarkemmin jäljempänä korkoriskin seurannan ja raportoinnin kuvauksen yhteydessä.

8.3 Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkojen muutosten aiheuttamaa tuloksen, kannattavuuden ja vakavaraisuuden vaihtelua. Korkoriskiä tarkastellaan jälkimarkkinakelpoisten arvopaperisalkkujen hintariskinä, vakuutusyhtiön vakuutusvelan kassavirtojen nykyarvon muutosriskinä ja rahoitustaseen uudelleenhinnoitteluriskinä. Arvopaperisalkkujen hintariski toteutuu markkinakorkojen muuttuessa markkina-arvon muutoksena. Vakuutusvelan nykyarvon muutosriski toteutuu, kun vakuutusvelan nykyarvo muuttuu markkinakorkojen muuttuessa. Uudelleenhinnoitteluriski aiheutuu sijoituksen ja hankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista ja korontarkistusajankohdista.

OP-Pohjola-ryhmän korkoriskin merkittävimpiä lähteitä ovat vähittäispankkitoiminnan rahoitustase ja vakuutustoiminta. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa korkoriskiä muodostuu, kun korkotason muutokset vaikuttavat sijoitusomaisuuden ja vakuutusvelan kassavirtojen arvoon ja tuottoon. Pankkitoiminnan korkoriski koostuu rahoitustaseen korkoriskistä ja Pohjola Pankki Oyj:n kaupankäyntisalkun korkoriskistä. Kaupankäyntivarastoon kuulumattomien erien korkoriski on luonteeltaan rakenteellista rahoitustoiminnan korkotuottoon kohdistuvaa korkoriskiä.

8.3.1 Hallintakeinot

Osuuspankkien rahoitustaseen korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti otto- ja antolainauksen tuotevalikoiman ja -ehtojen valinnalla. Osuuspankit voivat suojata rahoitustaseensa korkoriskiä myös korkojohdannaisin ryhmässä hyväksytyjen toimintamallien mukaisesti. Vähittäispankkitoiminnassa korkojohdannaisia käytetään myös asiakasliiketoiminnassa (korkokatot, korkoputket ja indeksisidonnaiset talletukset).

Pohjolassa korkoriskiä ohjataan ryhmän yhteismitallisen korkoriskiseurannan lisäksi vastuualuekohtaisin korkoriskilimiitein. Kaupankäynnin ja rahoitustaseen korkoriskiä ohjataan samoin periaattein ja mittarein.

Henkivakuutustoiminnassa korkoriskiä on merkittävästi vakuutusvelan sisältämissä veloitteissa vakuutusentottajille. Nämä veloitteet koostuvat vakuutus sopimusten sitovasta tuottolupauksesta ja mahdollisista asiakashyvytyksistä. Henkivakuutustoiminnan tasehallinnan tehtävä on mitata ja hallita yhtiön koko nettokorkoriskiasema. Vakuutusvelan korkoriski suojataan kokonaan tai osittain korkojohdannaisin riskiaseman saattamiseksi tavoitetasolle.

8.3.2 Seuranta ja raportointi

Pankkitoiminnan korkoriskitarkasteluun sisällytetään kaikki korolliset tase-erät ja taseen ulkopuoliset erät. Tarkastelussa ei tehdä oletuksia liiketoiminnan kasvusta. Korkoriskitarkastelussa koronmuutokselle herkäät erät jaetaan korkokate- ja kassavirtalaskennassa korontarkistusajankohtien mukaisesti. Kiinteäkorkoisten erien korontarkistusajankohta on sama kuin eräpäivä. Vaihtuvakorkoisille erille lasketaan sopimuksen korkotietoihin perustuen koronmuutosten vaikutus korkokatteeseen tarkasteluhetken korkotasolta. Tarkastelussa otetaan huomioon hallinnollisten korkojen uudelleenhinnoitteluviiveet.

Asiakaskäyttäytymisen vaikutus on pankkitoiminnan korkoriskitarkastelussa otettu huomioon mallintamalla osuuspankkien talletuskannan historiallisen kehittymisen perusteella talletusten erääntymisrakenteet ja arvioimalla talletusten keskimääräinen uudelleenhinnoitteluviive. Hallinnollisten korkojen tarkistusviive on mallinnettu korkohistorian pohjalta. Luottojen ennaikaisten takaisinmaksujen vaikutus huomioidaan korkoriskitarkastelussa tilastollisesti mallinnetun historiallisen käyttäytymisen pohjalta. Rahoitustoiminnan korkoriskin limiitti on asetettu korkotuloriskille, joka mittaa koronmuutoksen vaikutusta kertyvään korkokatteeseen seuraavan 12 kuukauden aikana. Säännöllisen korkoriskimittauksen ja -raportoinnin osana toteutetaan stressitestausta erilaisten koronmuutosten vaikutuksilla korkoriskiposition nykyarvoon.

Vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnassa korkoriskiä muodostuu, kun korkotason muutokset vaikuttavat sijoitusomaisuuden ja vakuutusvelan nykyarvoon. Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan ja vakuutusvelan korkoriskiä hallitaan ja mitataan taloudellisen pääomavaateen mallin avulla osana vakuutustoiminnan markkinariskiä. Korkoriskiä seurataan myös laskemalla yhden prosenttiyksikön tai yhden korkopisteen suuruisen korkotason muutoksen vaikutusta sijoitusten ja vakuutusvelan arvoon.

8.4 Hintariskit

Hintariskit ovat markkinahintojen muutosten vaikutuksia sijoitusten tai koko taseen arvoihin tai tuottoon. Hintariskejä ovat mm. osake-, hyödyke-, valuutta- ja volatiliteettiriskit.

8.4.1 Osakeriski

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa markkina-arvon muutosriskiä.

Sijoitustoiminnassa osakeriskiä hallitaan sijoitusallokaatiota hajauttaen ja johdannaisia käyttäen. Tehokkaan maantieteellisen, toimialoittaisen, valuuttojen mukaisen ja yksittäisten yritysten välisen hajautuksen aikaansaamiseksi suomalaiset ja eurooppalaiset osakesijoitukset on tehty osin suorina osakesijoituksina ja osin rahastoja käyttäen. Euroopan ulkopuoliset osakesijoitukset on tehty rahastojen kautta.

8.4.2 Hyödykeriski

Hyödykeriskillä tarkoitetaan hyödykkeiden hintojen muutosten aiheuttamaa markkina-arvon muutosriskiä. Hyödykeriskiä sisältyy vakuutusyhtiöiden sijoitustoimintaan sekä Pohjolan kaupankäyntitoimintaan. Hyödykeriskiä hallitaan arvopaperivalinnan avulla ja johdannaisia käyttäen. Pohjola soveltaa tilastollista VaR-mittaria myös hyödykeriskiin.

8.4.3 Valuuttariski

Pankkitoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttaposition synty, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP-Pohjola-ryhmän pankeissa valuuttariski on keskitetty Pohjolaan. Pankkitoiminnassa yli yön valuuttariskin määrä on vähäinen. Yksittäisen osuuspankin valuuttaposition rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan. Vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnassa valuuttariski muodostuu valuuttakurssien muutosten vaikutuksesta sijoitusomaisuuden arvoon.

Pohjola Pankki Oyj:ssä valuuttariskiä hallitaan kokonaispositiona valuuttakaupoin ja johdannaissopimuksin. Vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnassa valuuttariskiä hallitaan sijoitusallokaation hajauttamisella ja suojaavin valuuttajohdannaisin. Vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnassa avoimille valuuttapositioneille on asetettu enimmäisrajoitus sijoitussuunnitelmassa. Valuuttariskiä mitataan VaR-mittarien lisäksi kokonaisnettovaluuttapositiona ja valuuttapositioneilla.

8.4.4 Volatiliteettiriski

Volatiliteettiriskillä tarkoitetaan kaupankäynnin kohteen impliittisen volatiliteetin muuttumisen aiheuttamaa riskiä ryhmän tulokselle. Volatiliteettiriskiä sisältyy optioliiketoimintaan ja optiorakenteita sisältäviin indeksilainoihin. Volatiliteettiriskiä hallitaan optioita käyttäen.

Aktiivista volatiliteettiriskiä ottaa OP-Pohjola-ryhmässä vain Pohjola Pankki Oyj, joka on rajoittanut optioliiketoimintojen volatiliteettiriskiä sekä perinteisin herkkyys- että VaR-mittarein.

8.5 Kiinteistöriski

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöjen ja muiden vastaavien instrumenttien markkinamuutosten ja kiinteistöjen vuokrausasteen aiheuttamaa riskiä sijoituksen markkinaehtoiseen tuottoon. Kiinteistöriskiä sisältyy vakuutusyhteisöjen sijoitussalkkuihin. Osuuspankkien kiinteistösijoitukset liittyvät pääasiassa pankin toimitilarapeisiin.

Kiinteistöriskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida, rajoittaa ja valvoa kiinteistöomistuksiin kohdistuvia arvonalentumis-, vuokratuotto- ja vahingoittumisriskejä. Vahinko- ja henkivakuutustoiminnassa kiinteistöriskin hallinnan periaatteet on vahvistettu sijoitussuunnitelmassa.

OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yhteisöjen kiinteistöomistusten määrää ja tuottotasoa raportoidaan vähintään neljännesvuosittain.

Kiinteistöriskiä seurataan kiinteistöriskin taloudellisella pääomavaateella. Taloudellinen pääomavaade on asiantuntija-arvioon perustuen sijoituskiinteistöillä 40 prosenttia tasearvosta ja käyttöomaisuuskiinteistöillä 8 prosenttia tasearvosta. Vakuutustoiminnassa välillisten, markkinanoteerattujen kiinteistösijoitusten (kiinteistörahastot tms.) riskit sisältyvät markkinariskien taloudellisen pääomavaateen laskentaan.

8.6 Luottosprediriski

Luottosprediriskillä tarkoitetaan luottospredin muutoksesta johtuvaa rahoitusinstrumentin arvonmuutosta. Luottosprediriski toteutuu hintariskinä joko maksukyvyttömyyden todennäköisyyden tai markkinoiden likviditeetin muuttuessa. Luottosprediriskiä hallitaan sijoituskohteiden valinnalla, hajautuksella ja luottoriskijohdannaisin.

Luottospredi hinnoitellaan markkinoilla tuottovaatimuksena, joka lisätään koronvaihtosopimusten korkotasoon. Luottosprediriskiä mitataan luottospredin 10 korkopisteen muutoksena ja VaR-menetelmää käyttäen. Ryhmän vakuutusyhtiöissä luottosprediriskiä mitataan myös osana sijoitussalkun kokonaisriskin stressitestausta.

8.7 Markkinoiden likviditeettiriski

Markkinoiden likviditeettiriski tarkoittaa riskiä siitä, ettei markkinariskipositiota kyetä realisoimaan tai kattamaan vallitsevaan markkinahintaan, koska markkinoilla ei ole riittävästi syvyyttä tai markkinat eivät toimi jonkin häiriön takia. Markkinoiden likviditeettiriski toteutuu jonkin muun riskin toteutumisen kautta; luottoriskinä, likviditeettiriskinä tai markkinariskinä.

8.8 Sijoitustoiminnan markkinariskit

Sijoitustoiminnan riskit voivat olla vastapuoli- tai markkinariskejä tai operatiivisia riskejä.

OP-Pohjola-ryhmässä sijoitustoimintaa harjoitetaan sekä pankki- että vakuutustoiminnassa. Pankkitoiminnan sijoitustoiminnan tarkoituksena on OP-Pohjola-ryhmän likviditeettireservin ylläpito ja lyhyen aikavälin kaupankäyntitoiminta. Likviditeettireserviin luettavat erät ovat keskuspankkivakuuskelpoisia likvidejä saamistodistuksia. Kaupankäyntitoiminnan eli tradingin tarkoituksena on sekä aktiivinen kauppa eri instrumenteilla ja johdannaispimuksilla että sijoitukset kotimaisiin ja ulkomaisiin saamistodistuksiin asiakasliiketoiminnan tukemiseksi. Vakuutusyhtiöissä sijoitustoiminnan tarkoitus on asiakastuoton varmistaminen (henkivakuutustoiminta), vakuutusvelan katteena toimiminen ja vakuutusmaksuvarojen tuottava sijoittaminen.

8.8.1 Hallintakeinot

Sijoitustoiminnan riskien hallinta perustuu tehokkaan allokaatiovalinnan avulla toteutettuun hajautukseen. Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjataan ja rajoitetaan OP-Pohjola-ryhmän riskipolitiikassa. Ryhmälle ja sen yhteisöille asetetaan riskipolitiikassa tuetkohtaisia, alueellisia ja luottokelpoisuuteen liittyviä määrällisiä tai laadullisia rajoitteita.

Riskipolitiikkaa täydentävät OP-Pohjola-ryhmän riskilimitit ja valvontarajat sekä keskusyhteisön riskienhallinnan ohjeistus. Vakuutusyhtiöiden hallitukset vahvistavat lisäksi erilliset sijoitusten riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat. Keskeinen merkitys on myös yhteisöjen hallitusten vuosittain vahvistamilla sijoitussuunnitelmilla, joissa otetaan kantaa haluttuun riski- ja tuottotasoon. Sijoitussuunnitelmissa määritellään myös sijoitusomaisuuden jakaumat, vaihteluvälit ja vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset.

Vakuutusliiketoiminnan sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vakuutusyhtiöiden vakuutusvelan asettamat vaatimukset sijoitusomaisuuden tuottavuudelle ja likviditeetille sekä yhtiön riskinkantokyvyille. Henkivakuutuksessa kohtuusperiaatteen soveltaminen vaikuttaa lisäksi sijoitustoiminnan tavoitteisiin ja riskinoton määrään. Sijoitukset hajautetaan tehokkaasti eri omaisuusluokkiin ja sijoitusinstrumentteihin sekä maantieteellisesti ja toimialoittain. Korkoriskiä hallitaan rajoittamalla korkosijoitusten duraatiota ja korkosijoitusten osuutta sijoitusallokaatiossa.

8.8.2 Seuranta ja raportointi

Sijoitustoiminnan riskiaseman mittaamiseen käytetään sijoituskohteiden historialliseen arvonkehitykseen perustuvia allokaatioita sekä tuotto-, riski-, VaR- ja korrelaatiomalleja. Sijoitusomaisuudelle tehdään herkkyyksianalyysit, joissa arvioidaan osakekurssien, korkojen ja kiinteistöjen arvojen muutosten vaikutuksia. Lisäksi tehdään sijoituskohtainen luottoriskin herkkyytstarkastelu. Poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden vaikutusten arvioimiseksi käytetään stressitestejä; esimerkiksi vuosien 2008–2009 rahoitusmarkkinakriisiin pohjautuvaa skenaariota.

9 Vahinkovakuutuksen vakuutusriskit

Vakuutus sopimuksella vakuutuksenottaja siirtää riskinsä vakuutuksenantajalle. Vahinkovakuutuksessa yksittäisen vakuutus sopimuksen vakuutus riski muodostuu kahdesta elementistä. Näistä ensimmäinen on riski, että sattuu yksi tai useampi vakuutus sopimuksen perusteella korvattava vahinko. Toiseksi, jokaiseen sattuvaan vahinkoon liittyy riski korvattavan vahingon suuruudesta.

Vakuutuskanta muodostuu hyvin suuresta määrästä myönnettyjä vahinkovakuutus sopimuksia. Vakuutuskannan suuruuden takia myös sattuvien vahinkojen odotettavissa oleva lukumäärä on suuri. Jos sattuvat vahingot ovat toisistaan täysin riippumattomia, toteutuneen vahinkomenon suhteellinen vaihtelu on todennäköisyyslaskennan suurten lukujen lain mukaan sitä pienempi mitä enemmän vakuutuskannassa on yksittäisiä vakuutus riskejä.

Riskien riippumattomuus ei kuitenkaan ole täydellistä, sillä vaihtelut ulkoisissa olosuhteissa voivat synnyttää riippuvuutta vakuutus riskien välille. Esimerkiksi samalla maantieteellisellä alueella olevien vakuutus riskien riskitaso riippuu jonkin verran kulloinkin vallitsevista ulkoisista olosuhteista. Esimerkkejä tästä ovat suhdannevaihtelut ja sääolosuhteiden vaihtelut. Myös tunnistamattomat taustatekijät voivat vaikuttaa vakuutus riskeihin. Esimerkkejä lähihistoriasta ovat asbestipölyaltistuksista aiheutuneet ammattitautitapaukset ja väestön oletettua voimakkaamman elinikien pitenemisen vaikutus lakisäateisten vakuutus lajien eläkekantaan.

Oman riskityypinsä muodostaa luonnonkatastrofien tai ihmisen toiminnasta aiheutuneiden suurkatastrofien synnyttämä vahinkokumulaatio. Tällöin yksi ja sama katastrofitapahtuma aiheuttaa käytännössä samanaikaisesti korvattavia vahinkoja suureen määrään vakuutettuja riskejä, jolloin katastrofista aiheutuva kokonaiskorvausmeno voi nousta erittäin suureksi. Tämä riski on kuitenkin hajautettavissa, sillä OP-Pohjola-ryhmä toimii alueella, jossa luonnonkatastrofiriskiä pidetään suhteellisen alhaisena, ja siltä voi näin ollen suojautua jälleenvakuutuksella.

9.1 Hallintakeinot

Vakuutus riskin hallinnassa tärkeimmät tehtävät ovat riskin arviointi, valinta ja hinnoittelu, jälleenvakuutus suojan hankkiminen ja vakuutus velan arviointi.

Riskin arvioinnin, valinnan ja hinnoittelun merkitystä korostetaan toimintamalleissa. Asiakas valinnan tarkoituksena on varmistaa alkavan asiakassuhteen onnistumisen yleiset edellytykset. Vakuutusten hinnoittelussa keskeistä on, että vakuutuksen hinta vastaa vähintään vakuutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Riskien suuruutta ja laajuutta rajoitetaan vakuutus laji- ja riskikeskittymäkohtaisesti. Vakuutusehtojen merkitys riskin rajoittamisen keinona on olennainen. Lisäksi riskien rajoittamiseksi tehdään asiakas- tai vakuutus lajikohtaisesti riskianalysejä.

Jälleenvakuutus toteutetaan pääosin riski- ja vahinkotapahtumakohtaisilla jälleenvakuutus suojilla. Näiden riskikohtaisten jälleenvakuutus suojien lisäksi yhtiöllä on jälleenvakuutus suojat vahinkokumulaation varalle. Jälleenvakuutus periaatteet ja omalla vastuulla pidettävän riskin vahinkokohtainen enimmäismäärä linjataan vuosittain OP-Pohjola-ryhmän riskipolitiikassa ja hyväksytään Pohjolan hallituksessa. Jälleenvakuuttajaksi hyväksytään ainoastaan yhtiö, jonka luottokelpoisuus on riittävä. Jälleenvakuuttajittain on lisäksi vahvistettu ylärajat sille, kuinka paljon riskiä yhdelle jälleenvakuuttajalle voidaan antaa. Yläraja riippuu riskin luonteesta ja jälleenvakuutus yhtiön vakavaraisuudesta.

Vakuutus velkariski liittyy erityisesti sellaisiin vakuutus lajeihin, joissa vahingot selviävät hitaasti. Vakuutus velan arviointiin liittyy aina epävarmuutta, mikä voi johtua muun muassa vahinkokehityksen ennustamisesta, vahinkojen todentamisen viiveestä, kustannus inflaatiosta tai lainsäädännöllisistä muutoksista sekä yleisestä taloudellisesta kehityksestä. Vakuutus velkariskiä hallitaan seuraamalla vakuutus velan riittävyttä säännöllisesti.

9.2 Seuranta ja raportointi

Vahinkovakuutus käyttää vakuutus riskien arvioimiseksi todennäköisyys mallia, jonka avulla arvioidaan vakavaraisuuden optimaalinen taso. Vakuutus riskien osalta mallissa otetaan huomioon eri vakuutus lajien luonne sekä jälleenvakuuttamisaste.

Vakuutus velan riittävyttä seurataan vuosittain. Vakuutus sopimuksista aiheutuva vakuutus velka määritetään arvioitujen tulevien kassavirtojen perusteella. Kassavirrat muodostuvat maksetuista korvauksista ja korvausten käsittelykustannuksista. Vakuutus velan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutus sopimuksista aiheutuvien velvoitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vakuutus velalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuus lisä.

Riskivastaavan hinnoittelun varmistamiseksi korvausmenon kehittymistä suhteessa vakuutus maksutuloihin seurataan säännöllisesti.

Ryhmätason limiittimittaristossa vakuutus riskejä rajoitetaan mittarilla, joka mittaa vakuutus riskin taloudellisen pääomavaateen suhdetta ryhmän omiin varoihin. Vakuutus riskien taloudellinen pääomavaade lasketaan vakuutus yhtiön omaa riskimallia käyttäen.

Vahinkovakuutuksen riskit on käsitelty tarkemmin Pohjolan tilinpäätöstiedoissa.

10 Henkivakuutuksen vakuutusriskit

Henkivakuustoittoiminnan merkittävimmät vakuutus riskit liittyvät kuolevuuteen, jäljellä olevan eliniän odotteeseen (ts. pitkäikäisyyteen), työkyvyttömyyteen, asiakaskäyttätymiseen ja liikekuluihin. Nämä tekijät ovat vakuutus riskin määräytymisessä keskeisiä, koska vakuutus maksut ja vakuutus velan määrä perustuvat näistä tehtyihin oletuksiin.

Kuolevuus ja jäljellä olevan eliniän odote vaikuttavat henkivakuutusyhtiön riskiasemaan kuolemanvaravakuutuksissa ja eläkevakuutuksissa. Kuolemanvaravakuutuksissa riskinä on oletettua suurempi kuolevuus, mutta eläkkeissä ja muissa elämänvaravakuutuksissa oletettua alhaisempi kuolevuus aiheuttaa riskin toteutumisen. Varsinkin etuusperusteisessa ryhmäeläkevakuutuksessa pitkäikäisyysriski on suuri, sillä nämä sopimukset eivät sisällä merkittävästi riskiasemaltaan vastakkaista kuolevuusriskiä.

Työkyvyttömyysriskiä sisältyy vakuutussopimuksiin, joiden perusteella maksetaan korvauksia vakuutetun työkyvyn vähentymisestä tai sen johdosta syntyneistä menetyksistä.

Asiakaskäyttäytymiseen liittyvä riski syntyy, kun vakuutuksenottaja keskeyttää sopimuksen, lakkaa maksamasta suunnitelman mukaisesti tai muuttaa sopimusta sopimukseen sisältyvän option perusteella siten, että muutetussa sopimuksessa yhtiöllä on aiempaa suurempi riski. Yksi esimerkki edellä mainituista optioista on asiakkaan oikeus vaihtaa varojensa tuotto sijoitussidonnaisesta takuukorkoiseksi, mikä kasvattaa markkinariskiä. Toinen esimerkki on eläkkeen lykkääminen, mikä kasvattaa pitkäikäisyysriskiä. Asiakaskäyttäytymiseen liittyvälle keskeytysriskille alttiita ovat erityisesti säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset, joissa asiakkaalla on takaisinosto-oikeus. Eläkevakuutuksissa takaisinosto on mahdollinen vain poikkeustapauksissa.

Kustannusriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa toteutuvat vakuutussopimusten hallinnoinnin kustannukset eroavat hinnoittelussa arvioiduista kustannuksista.

10.1 Hallintakeinot

Vakuutusriskejä hallitaan vakuutusten turvaavalla hinnoittelulla, huolellisella vastuuvainnalla sekä jälleenvakuuttamalla. Myös eri vakuutuslajien väliset hajautushyödyt pienentävät riskiä. OP-Henkivakuutus jälleenvakuuttaa tarvittaessa suurimmat yksittäiset riskit sekä riskikeskittymät.

Kuolevuuteen ja pitkäikäisyyteen liittyvät riskit hinnoitellaan vakuutuksen myöntämishetken olosuhteiden ja tilanteen perusteella turvaavasti. Yhtiöllä on hyvin vähäiset oikeudet muuttaa näiden pitkäaikaisten sopimusten hintoja. Tästä syystä riski hinnoitteluperusteiden mahdollisesta muuttumisesta myöhemmin jää vakuutusyhtiön kannettavaksi siten, että uusmyynnin maksuja korotetaan ja yhtiö kirjaa myydylle kannalle vakuutusvelan täydennyksen. Riskiasemaltaan vastakkaisten vakuutusten tarjoaminen vähentää koko vakuutuskannan nettorisikiä.

Myös työkyvyttömyysriskin ensisijainen hallintakeino on turvaava hinnoittelu.

Asiakaskäyttäytymiseen liittyvää keskeyttämiskäytännön riskiä ja riskiä asiakkaan optiosta vaihtaa varojensa tuottoa takuukorkoiseksi hallitaan kilpailukykyisellä tuotevalikoimalla, sopivilla tuoterakenteilla sekä kannusteilla ja sanktioilla sopimusehdoissa. Vakuutusten keskeyttäminen voi myös vaarantaa vakuutusten hinnoittelussa käytettyjen kustannusoletusten pitävyyden ja siten myötävaikuttaa kustannusriskin toteutumiseen.

Kustannusriskiä hallitaan riittävällä kulukurilla sekä turvaavalla hinnoittelulla. Hinnoittelussa tehtyjen oletusten toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa uusmyynnin maksuja korotetaan ja myydyin vakuutuskannan osalta kirjataan vakuutusvelan täydennys.

10.2 Seuranta ja raportointi

Vakuutusriskiliikkeen tulosta seurataan kuukausittain vakuutuslajeittain ja tarvittaessa tehdään tarkempia analyysejä. Vuosittain siitä tehdään yksityiskohtaisempi selvitys, jossa tutkitaan riskien toteutumista mm. vakuutuslajeittain ja ikäryhmittäin. Liikekulutulosta seurataan kuukausittain pääryhmittäin. Vuosittain siitä tehdään yksityiskohtaisempi selvitys, jossa analysoidaan tulosta vakuutuslajeittain ja toiminnoittain. Lisäksi kuukausittain seurataan asiakaskäyttäytymistä, maksuja, keskeytyksiä ja säästöjen siirtoja tuottoerusteiden välillä.

Lainsäädännölliset muutokset saattavat johtaa sellaisiin muutoksiin vakuutusehdoissa, joilla on merkitystä erityisesti vakuutusten uusmyyntiin ja asiakaskäyttäytymiseen. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi pitkäaikaissäästämisen tuotteita tai henkivakuutuksien hinnoitteluperusteita koskevat laki- tai direktiivimuutokset. Henkivakuutusyhtiöt seuraavat lainsäädännön muutoksia ja tarvittaessa sopeuttavat vakuutussopimusten hinnoittelun ja ehdot lainsäädännön vaatimalla sekä yhtiöiden vakavaraisuuden hallinnan edellyttämällä tavalla.

Henkivakuutuksen vakuutusriskille on asetettu ryhmätason limiitti, joka kuvaa vakuutusriskin taloudellisen pääomavaateen suhdetta ryhmän omiin varoihin. Vakuutusriskien taloudellinen pääomavaade lasketaan vakuutusyhtiön omaa riskimallia käyttäen.

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan riskit on käsitelty aiemmin tässä liitteessä sekä tarkemmin OP-Henkivakuutuksen ja Aurum Sijoitusvakuutuksen tilinpäätöstiedoissa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

IAS 19 Työsuhde-etuudet

OP-Pohjola-ryhmä soveltaa 1.1.2013 alkaen muutettua IAS 19 Työsuhde-etuudet –standardia. Uudistettu standardi poistaa option käyttää ns. putkimenetelmää vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamisessa sekä muuttaa etuusperiaatteen eläkekulujen nettokorkotuoton laskentaa. Uudistetun standardin mukaan nettokorkotuoton laskennassa käytettävä eläkevarojen odotettu tuotto lasketaan eläkevelvoitteen diskonttauskoron määräisenä.

Laatimisperiaatteen muutoksen vaikutus vertailukauden ja tilikauden 2012 henkilöstökuluihin sekä muihin laajan tuloksen eriin on esitetty alla olevassa taulukossa. Putkimenetelmän käytöstä OP-Pohjola-ryhmä luopui vapaaehtoisesti vuoden 2012 alusta alkaen.

Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tuloslaskelma 2012			
Henkilöstökulut	749	764	16
Tuloverot	119	115	-4
Laaja tuloslaskelma 2012			
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-90	-75	16
Tuloverot etuusperiaatteen järjestelyistä johtuvista vakuutusmatemaattisista voitotoista/(tappioista)	-22	-18	4

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 4. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot

Tilikauden aikana ei hankittu uusia liiketoimintoja.

Tilikauden 2012 aikana hankitut liiketoiminnot

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisö OP-Pohjola osk osti 31.8.2012 Old Mutual -ryhmään kuuluvalta Skandia Life Assurance Company:ltä hankinnan yhteydessä perustetun, suomalaisen henkivakuutusyhtiö Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n koko osakekannan. Kaupan toteutuksessa Skandia Lifen 100.000 eläke-, säästö- ja sijoitusvakuutuksen kanta siirtyi 28.8.2012 Aurum Sijoitusvakuutus Oy:lle, josta tuli 31.8.2012 OP-Pohjola osk:n tytäryhtiö. Aurum Sijoitusvakuutus Oy on yhdistelty OP-Pohjola-ryhmän yhdisteltyyn tilinpäätökseen 31.8.2012 alkaen.

Tässä tilinpäätöksessä konserniyhdistelyn hankintamenona on käytetty Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n osakkeiden hankintamenoa. Kaikki hankintaan liittyvät asiantuntija- ja konsulttikustannukset on kirjattu tuloslaskelmaan kuluiksi.

Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n OP-Pohjola-ryhmään yhdistelty vakuutusmaksutulo oli 45 miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja oli 6 miljoonaa euroa.

Yhdistelyn seurauksena hankittujen yksilöitävissä olevien varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käypien arvojen ja hankintameno erotuksena syntynyt nettomäärä, edullisesta kaupasta syntynyt voitto, on kirjattu hankinta-ajankohtana liiketoiminnan muihin tuottoihin. Liiketoiminnan volyymikehitykseen perustuvasta kauppahinnan tarkistuksesta johtuvat mahdolliset muutokset em. nettomäärään kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat muodostuvat Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n käypään arvoon arvostetuista nettovaroista ja hankinnan yhteydessä tunnistetuista muista yksilöitävissä olevista eristä.

Milj. e	Yhdistämisessä käytetyt käyvät arvot
Henkivakuutustoiminnan varat	1 360
Aineettomat hyödykkeet	
Asiakassuhteet	5
Vakuutus sopimukset	127
Muut varat	1
Rahavarat	36
Varat yhteensä	1 528
Henkivakuutustoiminnan velat	1 362
Varaukset ja muut velat	5
Laskennalliset verovelat	32
Velat yhteensä	1 399
Nettovarat	128
Omistusosuus hankituista nettovaroista 31.8.2012	100 %
Käteisvaroilla maksettu kokonaisvastike	108
Edullisesta kaupasta syntynyt voitto, brutto	20
Hankintaan liittyvät kulut tuloslaskelmassa	2
Edullisesta kaupasta syntynyt voitto, netto	19
Käteisvaroilla maksettu kokonaisvastike	108
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	36
Rahavirtavaikutus	72

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 5. Korkotuotot ja -kulut

Milj. e	2013	2012
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	11	20
Saamisista asiakkailta		
Lainoista	1 233	1 497
Rahoitusleasingsaamisista	22	24
Arvoltaan alentuneista lainoista ja muista sitoumuksista	3	3
Saamistodistuksista		
Kaupankäynnistä	11	11
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista	1	1
Myytävässä olevista	157	194
Eräpäivään asti pidettävistä	6	12
Lainoista ja saamisista	9	15
Johdannaissopimuksista		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä	1 134	1 475
Käyvän arvon suojauksesta	-104	-101
Rahavirran suojauksesta	25	21
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	3	0
Muista	2	5
Yhteensä	2 513	3 175
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-16	39
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusveloista	0	0
Veloista asiakkaille	267	407
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	77	671
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainoista	10	10
Muista	39	58
Johdannaissopimuksista		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä	1 084	1 388
Käyvän arvon suojauksesta	138	-410
Muista	1	10
Yhteensä	1 599	2 171
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	914	1 004
Suojaavat johdannaiset	-257	270
Suojauskohteiden arvonmuutokset	257	-269
Korkokate	914	1 004

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset

Milj. e	2013	2012
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	61	67
Palautukset poistetuista saamisista	-15	-14
Arvonalentumisten lisäys	110	108
Arvonalentumisten peruutukset	-72	-60
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-1	-2
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	84	99

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2013	2012
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	1 346	1 215
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-37	-32
Vakuutusmaksutuotot, brutto	1 309	1 183
Jälleenvakuuttajien osuus	-60	-57
Yhteensä	1 249	1 126
Sijoitustoiminnan nettotuotot	127	110
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset (pl. korvaustoiminnon kulut)	786	786
Korvausvastuun muutos*	65	6
Korvauskulut yhteensä, brutto	851	792
Jälleenvakuuttajien osuus	-42	-33
Yhteensä	809	759
Muut vahinkovakuutustoiminnan erät**	43	45
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	524	433

Vakuutusmaksutuotot ja jälleenvakuuttajien osuus

Lyhytkestoiset vakuutus sopimukset		
Vakuutusmaksutulo	1 342	1 211
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-38	-33
Vakuutusmaksuvastuun täydennysvastuun muutos	-	0
Pitkäkestoiset vakuutus sopimukset		
Vakuutusmaksutulo	4	4
Vakuutusmaksuvastuun muutos	1	1
Vakuutusmaksutuotot, brutto	1 309	1 183

Jälleenvakuuttajien osuus lyhytaikaisten vakuutus sopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	-56	-48
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	-3	-7
Jälleenvakuuttajien osuus pitkäaikaisten vakuutus sopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	-1	-1
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	0	0
Jälleenvakuuttajien osuus	-60	-57
Vakuutusmaksutuotot, netto	1 249	1 126

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot

Lainat ja muut saamiset

Korkotuotot	5	5
Korkokulut	-1	-1
Myyntivoitot ja -tappiot	-	-1
Arvostusvoitoista ja -tappioista	-1	-1
Lainat ja muut saamiset yhteensä	3	2

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Korkotuotot		
Saamistodistuksista	1	0
Johdannaista	0	0
Yhteensä	1	0
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	2	-
Johdannaista	-1	-11
Yhteensä	1	-11
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	3	2
Johdannaista	4	-2
Yhteensä	6	0
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	8	-10

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista		
Korkotuotot	52	56
Muut tuotot ja kulut	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	-2	35
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	21	-8
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	-3	-2
Yhteensä	68	81
Osakkeista ja osuuksista		
Osingot	26	29
Muut tuotot ja kulut	2	2
Myyntivoitot ja -tappiot	3	41
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	19	-27
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	-8	-11
Yhteensä	42	33
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	110	114
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	15	15
Myyntivoitot ja -tappiot	-1	0
Arvon muutokset käypään arvoon arvostamisesta	4	3
Vastike- ja hoitokulut	-12	-12
Muut	-1	-1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	5	4
Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	127	110

Diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset

Ajan kulumisesta johtuva vahinkovakuutuksen diskonttatun vakuutusvelan (liite 36) lisäys (diskonttauksen purkautuminen) on 43 miljoonaa euroa (44). Diskonttauksen purkautuminen lasketaan kuukausittain käyttäen edellisen kuukauden lopun diskonttauskorkoa ja kuukauden alun vakuutusvelkaa. Diskonttauskorko oli 3,7 % 31.12.2003–30.11.2004, 3,5 % 1.12.2004–30.11.2005, 3,3 % 1.12.2005–30.11.2007, 3,5 % 1.12.2007–30.11.2011, 3,3 % 1.12.2011–31.7.2012, 3,0 % 1.8.2012–31.10.2013 ja 2,8 % 1.11.–31.12.2013.

* Erään sisältyy vakuutusvelan diskonttokoron muutoksen seurauksena 38 miljoonaa euroa (52).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2013	2012
Vakuutusmaksutulo	1 074	848
Jälleenvakuuttajien osuus	-25	-27
Sijoitustoiminnan nettotuotot	521	635
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	750	644
Korvausvastuun muutos	16	42
Jälleenvakuuttajien osuus	-11	-11
Vakuutusvelan muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	597	619
Jälleenvakuuttajien osuus	1	-6
Muut	42	58
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	175	108

Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo

Maksutulo vakuutus sopimuksista

Maksutulo vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästövakuutus	18	30
Yksilöllinen eläkevakuutus	38	41
Ryhmäeläkevakuutus	60	71
Riskivakuutus		
Yksilöllinen vakuutus	77	79
Vapaamuotoinen ryhmävakuutus	2	2
Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus	12	10
Riskivakuutus yhteensä	92	92
Yhteensä	207	233
Maksutulo sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus	775	522
Yksilöllinen eläkevakuutus	79	83
Ryhmäeläkevakuutus	13	9
Yhteensä	867	614
Yhteensä	1 073	848

Maksutulo sijoitussopimuksista

Maksutulo sijoitussopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen

osuuteen ylijäämästä	1	1
Maksutulo sijoitussidonnaisista sijoitussopimuksista	130	38
Yhteensä	131	38

Ensivakuutus yhteensä**1 205** **886**

Tuleva jälleenvakuutus	0	0
------------------------	---	---

Maksutulo yhteensä**1 205** **886**

Jatkuvat vakuutusmaksut vakuutusopimuksista	728	521
Jatkuvat vakuutusmaksut sijoitussopimuksista	75	37
Kertamaksut vakuutusopimuksista	345	311
Kertamaksut sijoitussopimuksista	56	17
Yhteensä	1 205	886

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot**Lainat ja muut saamiset**

Korkotuotot	7	13
Korkokulut	-1	-1
Myyntivoitot ja -tappiot	6	1
Arvonalentumiset	-1	0
Lainat ja muut saamiset yhteensä	11	14

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Korkotuotot		
Saamistodistuksista	8	11
Johdannaisista	0	1
Muista	3	0
Yhteensä	11	12
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	-4	-1
Johdannaisista	1	-17
Yhteensä	-3	-18
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	1	-
Johdannaisista	-81	129
Yhteensä	-81	129
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	-73	123

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista

Korkotuotot	38	34
Myyntivoitot ja -tappiot	-9	19
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	16	-18
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	-9	-1
Yhteensä	36	33

Osakkeista ja osuuksista

Osingot	46	61
Muut tuotot	1	2
Myyntivoitot ja -tappiot	3	93
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	55	-57
Arvon alentumiset	-22	-31
Yhteensä	83	69

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä 119 102

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotot	9	13
Myyntivoitot ja -tappiot	4	-1
Arvon muutokset käypään arvoon arvostamisesta	5	2
Vastike- ja hoitokulut	-9	-15
Muut	-1	-1

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä 9 -2

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva omaisuus

Osakkeet, osuudet ja muut

Korkotuotot	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	86	70
Arvostusvoitot ja -tappiot	328	303
Muut	41	24

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva omaisuus yhteensä 455 397

Kurssivoitot (-tappiot) 0 0

Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä 521 635

Henkivakuutuksen korvaukset

Korvaukset vakuutus sopimuksista

Korvaukset vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästövakuutus		
Erääntymiset	120	147
Kuolemantapauskorvaukset	43	50
Takaisinostot	25	45
Yhteensä	187	242
Yksilöllinen eläkevakuutus		
Eläkkeet	65	58
Kuolemantapauskorvaukset	2	1
Takaisinostot	3	2
Yhteensä	70	61
Ryhmäeläkevakuutus		
Eläkkeet	65	62
Summamuotoiset korvaukset	1	1
Takaisinostot	2	2
Yhteensä	68	65
Riskivakuutukset		
Yksilöllinen vakuutus	24	23
Vapaamuotoinen ryhmävakuutus	1	1
Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus	8	7
Yhteensä	32	30
Korvaukset sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus		
Erääntymiset	38	40
Kuolemantapauskorvaukset	52	39
Takaisinostot	288	157
Yhteensä	378	235
Yksilöllinen eläkevakuutus		
Eläkkeet	7	5
Kuolemantapauskorvaukset	2	1
Takaisinostot	7	3
Yhteensä	15	9
Ryhmäeläkevakuutus		
Eläkkeet	0	0
Kuolemantapauskorvaukset	0	0
Takaisinostot	0	1
Yhteensä	0	1
Korvaukset vakuutus sopimuksista yhteensä	750	644

Korvaukset sijoitussopimuksista

Korvaukset sijoitussopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Kapitalisaatiosopimukset

Erääntymiset	-	8
Takaisinostot	-	0
Yhteensä	0	9

Korvaukset sijoitussopimuksista, jotka eivät oikeuta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Korvaukset sijoitussidonnaisista sijoitussopimuksista

Erääntymiset	5	13
Takaisinostot	39	68
Yhteensä	45	81

Korvaukset sijoitussopimuksista yhteensä**45 90****Ensivakuutus yhteensä****795 733****Korvaukset yhteensä****795 733**

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Milj. e	2013	2012
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	199	176
Talletuksista	6	5
Maksuliikkeestä	212	175
Arvopapereiden välityksestä	22	21
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	11	15
Rahastoista	90	77
OmaisuuDENhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	74	70
Vakuutusten välityksestä	52	54
Takauksista	23	22
Muista	31	44
Yhteensä	721	659
Palkkiokulut		
Maksuliikkeestä	44	22
Arvopapereista	7	13
Muista	45	39
Yhteensä	96	74
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	625	584

Muut palkkiokulut erä sisältää maksettuja palkkioita omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä 12 milj. e (11) ja muita maksettuja palkkioita 33 milj. e (28).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot

Milj. e	2013	2012
Kaupankäyntivaroista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	4	14
Osakkeista ja osuuksista	5	1
Johdannaisista	69	-20
Yhteensä	77	-5
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	-2	0
Osakkeista ja osuuksista	3	6
Johdannaisista	12	63
Yhteensä	13	69
Osinkotuotot kaupankäyntivaroista	1	1
Kaupankäyntivaroista ja -veloista nettotuotot yhteensä	90	64
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista varoista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	0	0
Johdannaisista	1	0
Yhteensä	1	0
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	1	2
Johdannaisista	0	0
Yhteensä	1	3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista varoista ja -veloista nettotuotot yhteensä	2	2
Valuuttatoiminnan nettotuotot		
Valuutanvaihdosta	-1	257
Muut	23	-242
Valuuttatoiminnan nettotuotot yhteensä	22	14
Kaupankäynnin nettotuotot yhteensä	114	81

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. e	2013	2012
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	14	14
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	2	3
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	0	0
Yhteensä	16	17
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	1	3
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	2	5
Arvonalentumiset	-2	-11
Yhteensä	1	-2
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista		
Myyntivoitot ja -tappiot*	1	-12
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretty	0	0
Yhteensä	0	-12
Osinkotuotot	31	24
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	47	26
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	41	38
Myyntivoitot ja -tappiot	8	2
Voitot käypään arvoon arvostamisesta	5	13
Vastike- ja hoitokulut	-36	-28
Muut	1	1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	18	26
Muut		
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	66	52

* Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusvaroista kirjatuihin myyntitappioihin on kerrottu liitteessä 26.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	2013	2012
Vuokratuotot oman käytön kiinteistöistä	13	13
Myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä	4	3
Tuotot yritysjärjestelyistä	1	19
Vakuutuskorvaukset	0	0
Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan muut tuotot	11	10
Leasingkohteiden vuokratuotot	4	8
Atk-tuotot	12	8
Perintätoiminnasta saadut tuotot	2	3
Muut	48	43
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	95	109

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 13. Henkilöstökulut

Milj. e	2013	2012
Palkat ja palkkiot	538	629
Muuttuvasta palkitsemisesta	71	0
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	84	82
Etuuspohjaiset järjestelyt	30	20
Muut henkilösivukulut	31	33
Henkilöstökulut yhteensä	753	764

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 14. Muut hallintokulut

Milj. e	2013	2012
Toimistokulut	72	73
ICT-kulut	160	141
Yhteyskulut	37	39
Markkinointikulut	35	49
Yhteiskuntavastuun kulut	6	7
Muut hallinnon kulut	62	69
Muut hallintokulut yhteensä	373	378

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 15. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2013	2012
Vuokratkulut	4	4
Oman käytön kiinteistöistä	87	84
Myyntitappiot oman käytön kiinteistöistä	1	0
Poistot		
Rakennuksista	13	38
Koneista ja kalustosta	20	20
Aineettomista hyödykkeistä	45	42
Yrityskaupan yhteydessä muodostuneista aineettomista hyödykkeistä	42	34
Muista	14	17
Yhteensä	134	151
Arvonalentumiset		
Oman käytön kiinteistöistä	2	1
Liikearvosta	0	0
Yhteensä	2	1
Pankkivero	46	-
Talletussuojarahaston kannatusmaksu	29	29
Muut	101	83
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	404	352

Erä muut liiketoiminnan muissa kuluissa sisältää valvonta-, tarkastus- ja jäsenmaksuja 13 milj. e (14 milj. e), vakuutus- ja varmuuskuluja 10 milj. e (9 milj. e), vahinkovakuustustoiminnan muita kuluja 11 milj. e (9 milj. e) ja muita liiketoiminnan kuluja 67 milj. e (51 milj. e).

Tilintarkastajille maksetut palkkiot tilintarkastuksesta olivat 1,8 milj. e (1,9 milj. e), tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista toimeksiannoista 0,3 milj. e (0,1 milj. e), veroneuvonnasta 0,2 milj. e (0,1 milj. e) ja muista palveluista 1,2 milj. e (1,4 milj. e).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 16. Palautukset omistajajäsenille

Milj. e	2013	2012
Bonukset	182	173
Osuuspääoman korot	11	19
Palautukset omistajajäsenille yhteensä	193	192

Palautukset omistajajäsenille sisältää osuuspankkien jäsenille tilikaudelta maksettaviksi tulevat osuus- ja lisäosuuspääoman korot sekä pankkipalvelujen käytön keskittämisestä omistajajäsenille tilikaudelta kertyneet bonukset.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 17. Tuloverot

Milj. e	2013	2012
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	133	149
Aikaisempien tilikausien verot	-11	2
Laskennalliset verot	-90	-36
Tuloslaskelman verot	32	115
Yhteisön tuloveroprosentti	24,5	24,5

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	705	586
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	173	143
Edellisten tilikausien verot	-11	2
Verovapaiden tuottojen vaikutus	-15	-14
Vähennyskeltottomien kulujen vaikutus	24	18
Käyttämättömien tappioiden uudelleenarviointi	8	-27
Veron oikaisut	6	-1
Yrityshankinnan yhteydessä tuloutettu kertaluontoinen erä	-	-5
Verokannan muutos 1.1.2014	-157	0
Muut erät	5	-2
Tuloslaskelman verot	32	115

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 18. Käteiset varat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Kassa	126	143
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa		
Pohjola Pankki Oyj:n vähimmäisvarantotalletus	527	531
Shekkitilit	1 518	5 111
Käteiset varat yhteensä	2 172	5 784

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti luottolaitokset joutuvat pitämään vähimmäisvarantoja (varantotalletus) kansallisissa keskuspankeissa. Varantotalletus on Euroopan keskuspankin ilmoittaman velvoiteprosentin mukainen osuus varantopohjasta. Varantopohjaan luetaan talletukset (laaja) sekä enintään kahden vuoden velkapaperit. Talletuksia toisilta varantovelvollisilta ei lueta varantopohjaan. Varantotalletus on tällä hetkellä 1 % varantopohjasta. OP-Pohjola-ryhmässä luottolaitokset tekevät varantotalletuksen Pohjola Pankki Oyj:hin. Pohjola Pankki Oyj huolehtii ryhmän luottolaitosten valtuuttamana välittäjänä koko ryhmän talletusvelvollisuudesta Suomen Pankkiin.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 19. Saamiset luottolaitoksilta

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	297	74
Muut	14	3
Yhteensä	311	77
Luotot ja muut saamiset		
Muut	316	436
Saamistodistukset	222	328
Yhteensä	538	763
Yhteensä	848	840
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	848	840

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 20. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Kaupankäynnin rahoitusvarat		
Valtion saamistodistukset	14	11
Sijoitus- ja yritystodistukset	4	6
Debentuurit	8	2
Perpetuaalit (ikuiset lainat)	6	1
Joukkovelkakirjalainat	401	226
Muut saamistodistukset	6	2
Osakkeet ja osuudet	87	91
Yhteensä	525	339
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat		
Joukkovelkakirjalainat	7	14
Muut saamistodistukset	5	5
Yhteensä	11	18
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	537	358

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien saamistodistusten sekä osakkeiden ja osuuksien erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Kaupankäynnin rahoitusvarat	31.12.2013		31.12.2012	
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet
Milj. e				
Noteeratut				
Julkisyhteisöiltä	9	-	7	-
Muilta	422	86	234	90
Muut				
Julkisyhteisöiltä	4	-	6	-
Muilta	4	1	1	1
Yhteensä	438	87	248	91
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat				
Milj. e				
Noteeratut				
Muilta	7	-	14	-
Muut				
Muilta	5	-	5	-
Yhteensä	11	-	18	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	450	87	266	91

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 21. Johdannaissopimukset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	2 592	3 470
Valuuttajohdannaiset	169	28
Osake- ja indeksijohdannaiset	108	124
Luottojohdannaiset	3	4
Muut	55	34
Yhteensä	2 927	3 659
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	424	626
Valuuttajohdannaiset	38	47
Rahavirran suojaus		
Korkojohdannaiset	18	69
Yhteensä	479	741
Muutoin suojaavat johdannaiset		
Korkojohdannaiset	17	36
Muut	0	0
Yhteensä	17	36
Johdannaissopimukset yhteensä	3 423	4 436

Tase-erä sisältää johdannaissopimusten positiiviset arvonmuutokset ja maksetut preemiot.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 22. Saamiset asiakkailta

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	55 898	52 685
Saamistodistukset	52	78
Rahoitusleasingsaamiset	1 148	1 048
Takaussaamiset ja muut saamiset	11 606	11 763
Yhteensä	68 704	65 574
Arvon alentumistappiot	-449	-413
Saamiset asiakkailta yhteensä	68 255	65 161

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumisten muutokset saamisista asiakkailta ja luottolaitoksilta

Milj. e	Luotot	Saamis- todistukset	Pankki- takaus- saamiset	Korko- saamiset	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2013	404	7	7	-5	413
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	107	-	2	-13	96
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	-1	-	-	-	-1
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-37	-	0	13	-24
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-28	-7	-	-	-35
Valuuttakurssiero-oikaisut	-	0	-	-	0
Arvon alentumiset 31.12.2013	446	0	9	-6	449

Milj. e	Luotot	Saamis- todistukset	Pankki- takaus- saamiset	Korko- saamiset	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2012	335	33	5	-4	369
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	100	3	5	-17	91
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	-2	-	-	-	-2
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-17	0	-1	16	-3
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-11	-28	-2	-	-41
Valuuttakurssiero-oikaisut	-	0	-	-	0
Arvon alentumiset 31.12.2012	404	7	7	-5	413

Rahoitusleasingsaamiset

OP-Pohjola-ryhmässä Pohjola Pankki Oyj vuokraa rahoitusleasingsopimuksin kuljetuskalustoa sekä teollisuuden koneita ja laitteita.

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Rahoitusleasingsopimusten erääntymisajat		
Yhden vuoden kuluessa	322	271
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	528	515
Yli viiden vuoden kuluttua	390	336
Bruttosijoitus rahoitusleasingsopimukseen	1 240	1 122
Kertymätön rahoitustuotto (-)	-93	-75
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	1 148	1 048
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa	302	253
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	487	484
Yli viiden vuoden kuluttua	358	311
Yhteensä	1 148	1 048
Bruttokasvu tilikauden aikana	487	567

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 23. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset	61	104
Osakkeet ja osuudet	471	409
Kiinteistöt	106	112
Saamistodistukset	2 014	1 960
Johdannaissopimukset	4	1
Muut	318	452
Yhteensä	2 974	3 038
Muut varat		
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	40	41
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	324	290
Jälleenvakuutustoiminnasta	90	91
Rahat ja pankkisaamiset	4	10
Muut saamiset	64	20
Yhteensä	524	454
Vahinkovakuutustoiminnan varat yhteensä	3 497	3 492

Vahinkovakuutuksen sijoitukset	31.12.2013	31.12.2012
Lainat ja muut saamiset		
Lainat	60	103
Jälleenvakuutusalletesaamiset	1	1
Yhteensä	61	104
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat		
Saamistodistukset	6	19
Johdannaissopimukset	4	1
Yhteensä	10	20
Myytävässä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 007	1 941
Osakkeet ja osuudet	471	409
Muut osuudet	318	452
Yhteensä	2 797	2 802
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	9	12
Rakennukset	97	101
Yhteensä	106	112
Sijoitukset yhteensä	2 974	3 038

Vahinkovakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Milj. e	31.12.2013				31.12.2012	
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset
Noteeratut						
Muilta	6	-	-	19	-	-
Muut						
Muilta	-	-	4	-	-	1
Yhteensä	6	-	4	19	-	1

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2013

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenuon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintamenuon	Yhteensä*
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	465	-	465	-	-	-
Muilta	1 527	-	1 527	581	-	581
Muut						
Julkisyhteisöiltä	-	-	-	-	-	-
Muilta	14	-	14	209	-	209
Yhteensä	2 007	-	2 007	789	-	789
Tilikauden arvonalentumistappiot	-3	-	-3	-8	-	-8

* Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet sisältävät osakkeita ja osakeriskillisiä rahastoja 471 miljoonaa euroa (409) sekä muita osuuksia 338 miljoonaa euroa (459). Muut osuudet sisältävät pääasiassa korko-, rahamarkkina-, vaihtovelkakirjalaina-, raaka-aine-, hedge fund- ja kiinteistörahastoja.

Vahinkovakuutuksen myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy pantattuja eriä 4 milj. e (3 milj. e). Erät koostuvat pääosin johdannaiskaupankäynnin vakuuksista.

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2012

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenuon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintamenuon	Yhteensä
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	444	-	444	-	-	-
Muilta	1 492	-	1 492	655	-	655
Muut						
Muilta	5	-	5	206	-	206
Yhteensä	1 941	-	1 941	861	-	861
Tilikauden arvonalentumistappiot	-2	-	-2	-11	-	-11

Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset	2013	2012
Hankintameno 1.1.	95	84
Lisäykset	18	15
Vähennykset	-7	-3
Siirrot erien välillä	-20	-1
Hankintameno 31.12.	86	95
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	17	14
Tilikauden käyvän arvon muutokset	4	3
Vähennykset	-2	-
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	19	17
Kirjanpitoarvo 31.12.	106	112

Tilikaudella sijoituskiinteistöihin kohdistuvat rakentamis- ja korjausvelvoitteet olivat 2 miljoonaa euroa (15). Sijoituskiinteistöjen käypä arvo sisältää velkaosuuden vain konsernitiilin päätökseen yhdisteltyjen yhteisyritysten osalta.

Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöistä 86 % eli 90 miljoonaa euroa on arvioitu ulkopuolisen kiinteistöarvioitsijan avulla. Kaikki kiinteistöarvioitsijat ovat auktorisoituja (AKA). Arviot ovat laatineet Olli Kantanen ja Antti Hänninen Realia Group Oy:stä.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 24. Henkivakuutustoiminnan varat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset	80	168
Osakkeet ja osuudet	1 375	1 702
Kiinteistöt	107	156
Saamistodistukset	1 815	1 506
Johdannaissopimukset	71	130
Yhteensä	3 448	3 663
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset	6 300	5 373
Muut varat		
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	47	44
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	5	12
Jälleenvakuutustoiminnasta	77	77
Rahat ja pankkisaamiset	3	3
Yhteensä	132	137
Henkivakuutustoiminnan varat yhteensä	9 880	9 173
Henkivakuutuksen sijoitukset	31.12.2013	31.12.2012
Lainat ja muut saamiset		
Lainat	66	158
Muut saamiset	14	10
Yhteensä	80	168
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat		
Saamistodistukset	16	87
Johdannaissopimukset	71	130
Yhteensä	87	217
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	1 799	1 419
Osakkeet ja osuudet	1 375	1 702
Yhteensä	3 174	3 122
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	21	21
Rakennukset	86	135
Yhteensä	107	156
Sijoitukset yhteensä	3 448	3 663

Henkivakuutuksen käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Milj. e	31.12.2013			31.12.2012		
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja Johdannaiss- osuudet	Johdannaiss- sopimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaiss- sopimukset
Noteeratut						
Muilta	16	-	71	87	-	130
Yhteensä	16	-	71	87	-	130

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2013

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotet- tuun hankinta- menoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankinta- menoon	Yhteensä
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	522	-	522	-	-	-
Muilta	1 276	-	1 276	1 375	-	1 375
Yhteensä	1 799	-	1 799	1 375	-	1 375
Tilikauden arvonalentumistappiot	-9	-	-9	-22	-	-22

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2012

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintamenoon	Yhteensä
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	404	-	404	-	-	-
Muilta	1 015	-	1 015	1 702	-	1 702
Yhteensä	1 419	-	1 419	1 702	-	1 702
Tilikauden arvonalentumistappiot	-1	-	-1	-30	-	-30

Henkivakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset

	2013	2012
Hankintameno 1.1.	132	99
Lisäykset	-	47
Vähennykset	16	-12
Siirrot erien välillä	-59	-1
Hankintameno 31.12.	89	132
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	23	22
Tilikauden käyvän arvon muutokset	-5	2
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	18	23
Kirjanpitoarvo 31.12.	107	156

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta. Sijoituskiinteistöihin kohdistuvia rakentamis- ja korjausveloitteet olivat 0 milj. e (2).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 25. Sijoitusomaisuus

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	7 586	5 446
Osakkeet ja osuudet	305	327
Yhteensä	7 891	5 772
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	271	401
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	43	44
Rakennukset	408	379
Yhteensä	450	423
Sijoitusomaisuus yhteensä	8 613	6 596

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset sisältävät valtion liikkeeseen laskemia muita joukkovelkakirjoja 0 milj. e (1 milj. e), joukkovelkakirjoja 164 milj.e (294 milj. e) ja muita saamistodistuksia 107 milj. e (106 milj. e). Sijoituskiinteistöt sisältävät vakuutena olleita kiinteistöjä 8 milj. e (8 milj. e).

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2013

Milj. e	Myytavissä olevat saamistodistukset			Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintamenoon	Yhteensä	
Noteeratut							
Julkisyhteisöiltä	7 511	-	7 511	-	-	-	-
Muilta	0	-	0	187	0	187	251
Muut							
Julkisyhteisöiltä	0	-	0	-	-	-	-
Muilta	75	-	75	71	48	119	20
Yhteensä	7 586	-	7 586	257	48	305	271
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-2	-	-2	0

Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy huonommalla etuoikeudella olevia julkisesti noteerattuja saamistodistuksia muilta 15 milj. e (17 milj. e).

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2012

Milj. e	Myytavissä olevat saamistodistukset			Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintamenoon	Yhteensä	
Noteeratut							
Julkisyhteisöiltä	1	-	1	-	-	-	0
Muilta	5 367	-	5 367	183	0	183	381
Muut							
Julkisyhteisöiltä	0	-	0	-	-	-	-
Muilta	77	-	77	69	75	143	20
Yhteensä	5 446	-	5 446	252	75	327	401
Tilikauden arvonalentumistappiot	0	-	0	-11	-	-11	-

Sijoituskiinteistöjen muutokset

	2013	2012
Hankintameno 1.1.	401	402
Lisäykset	37	26
Vähennykset	-10	-24
Siirrot erien välillä	3	-2
Hankintameno 31.12.	431	401
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	22	9
Tilikauden käyvän arvon muutokset	5	13
Vähennykset	-5	0
Muut muutokset	-3	-1
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	19	22
Kirjanpitoarvo 31.12.	450	423

Sijoituskiinteistöjen lisäykset sisältää hankinnan jälkeen toteutuneita aktivoituja menoja 3 milj. e (1 milj. e). Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset aineellisista hyödykkeistä on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset on kirjattu sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta.

OP-Pohjola-ryhmän yritykset omistavat sijoituskiinteistöjä, joihin kohdistuu aravalainsäädännön mukaisia luovutus- ja myyntihintaa koskevia rajoituksia. Tällaisten kohteiden käypä arvo oli 2 milj. e (2 milj. e). Sijoituskiinteistöihin kohdistuvia, esisopimukseen perustuvia rakentamis- ja korjausvelvoitteita OP-Pohjola-ryhmän yrityksillä oli 23 milj. e (18 milj. e).

OP-Pohjola-ryhmässä Pohjola Pankki Oyj tarjoaa vuokralle pääasiassa henkilöautoja muulla vuokrasopimuksella. Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annettujen aineellisten hyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen erittely on liitteessä 50.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 26. Uudelleenluokitellut saamistodistukset

Seuraavassa taulukossa uudelleenluokitellut saamistodistukset on esitetty kirjanpitoarvoina ja käypinä arvoina.

31.12.2013, milj. e	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efek- tiivinen korko- taso, %	Luottoriskistä johtuvat arvon alentumiset
Lainat ja saamiset	354	369	5,3	-
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	99	89	4,2	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	42	42	4,2	-
Yhteensä	494	500		-

31.12.2012, milj. e	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efek- tiivinen korko- taso, %	Luottoriskistä johtuvat arvon alentumiset
Lainat ja saamiset	531	528	5,5	8
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset*	226	207	4,2	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat*	38	38	4,3	-
Yhteensä	795	773		8

Mikäli uudelleenluokittelua ei olisi tehty ja saamistodistukset olisi arvostettu markkinan käypiä arvoja käyttäen:

Milj. e	31.12.2013		31.12.2012	
	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto
Pankkitoiminta	-1	-	1	-
Vahinkovakuutustoiminta	0	-1	1	4
Henkivakuutustoiminta	5	-2	4	-6
Konsernitoiminnot	29	-3	21	10
Yhteensä	32	-5	27	8

Lainat ja saamiset sekä eräpäivään asti pidettävät sijoitukset on uudelleenluokiteltu vuonna 2008. Myytävissä olevat rahoitusvarat on uudelleenluokiteltu vuonna 2012.

* Kolmannella vuosineljänneksellä 2012 eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista myytiin kirjanpitoarvoltaan 36 miljoonaa euroa irlantilaisia rmbs-lainoja paikallisessa lainsäädännössä todennäköisesti tapahtuvan muutoksen johdosta. Tässä yhdeydessä uudelleenluokiteltiin eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista myytävissä oleviin rahoitusvaroihin 38 miljoonaa euroa irlantilaisia rmbs-lainoja.

Uudelleenluokitelluista saamistodistuksista kertyneet korot olivat tammi-joulukuussa yhteensä 31 miljoonaa euroa (49). Nimellisarvon ja hankinta-arvon välisenä hintaerona tulokseen jaksotettiin yhteensä 8 miljoonaa euroa (13). Saamistodistuksista kirjattiin myyntitappioita 17 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna kirjattiin myyntivoittoa 1 miljoonaa euroa. Arvonalentumisia saamistodistuksista kirjattiin 3 miljoonaa euroa (12). Korkoriski oli suojattu johdannaisilla, joihin sovellettiin suojauslaskentaa 1.10.2008 alkaen. Suojaavista johdannaisista kirjattiin positiivista markkina-arvon muutosta 6 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna kirjattiin negatiivista markkina-arvon muutosta 3 miljoonaa euroa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 27. Sijoitukset osakkuusyrittöissä

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Sijoitukset 1.1.	39	40
Liiketoimen hankinnat	4	0
Osuus kauden tuloksesta	-1	2
Osingot	-2	-3
Arvonlennukset	-	0
Sijoitukset 31.12.	40	39

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 28. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomien hyödykkeiden muutokset	Liikearvo	2013			Yhteensä
		Tuote- merkit	Vakuutus sopimukseen liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Muut aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	633	179	493	638	1 943
Hankitut liiketoiminnot	-	-	-	-	-
Lisäykset*	-	-	-	103	103
Vähennykset	-	-	-	-178	-178
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	-
Hankintameno 31.12.	633	179	493	564	1 868
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-7	-217	-399	-623
Tilikauden poistot	-	-	-42	-43	-85
Vähennykset	-	-	-	178	178
Muut muutokset	-	-	-	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-7	-258	-265	-530
Kirjanpitoarvo 31.12.	633	172	234	299	1 338

*Sisäisen kehittämistyön osuus 3 milj. e (3 milj. e). Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy tietokoneohjelmia kirjanpitoarvoltaan 187 milj. e (64 milj. e) ja kehitettävänä olevia tietokoneohjelmia 100 milj. e (161 milj. e). Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset	Liikearvo	Tuote- merkit	2012		Yhteensä
			Vakuutus- sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Muut aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	632	179	361	556	1 728
Hankitut liiketoiminnot	-	-	132	-	132
Lisäykset*	0	-	-	94	95
Vähennykset	0	-	-	-12	-12
Siirrot erien välillä	-	-	-	0	0
Hankintameno 31.12.	633	179	493	639	1 943
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-	-7	-183	-369	-559
Tilikauden poistot	-	-	-34	-35	-69
Vähennykset	-	-	-	5	5
Muut muutokset	-	-	-	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-7	-217	-399	-623
Kirjanpitoarvo 31.12.	633	172	276	239	1 320

Aineettomat hyödykkeet, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Liikearvo	633	633
Tuotemerkit	172	172
Yhteensä	805	805

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen liikearvojen ja tuotemerkkien vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, sillä ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Muut olennaisimmat aineettomat hyödykkeet

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
	Kirjanpito- arvo	Kirjanpito- arvo
Asiakassuhteet	114	140
Vakuutus- sopimukset	120	136
Tietokoneohjelmat	71	64
Kehitettävänä olevat tietokoneohjelmat	100	161

Liikearvot on hankittu vuonna 2005 osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa ja vuonna 2008 osana Pohjola Finance Oy:n (ent. K-Rahoitus Oy) hankintaa. Vuonna 2011 liikearvo on lisääntynyt työhyvinvoinnin palveluyhtiö Excenta Oy:n hankinnan seurauksena ja vuonna 2012 Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy:n hankittua Espoon 1-Housing Oy:n asumiseen liittyvän kiinteistövälitysliiketoiminnan Suomessa. Tuotemerkit, asiakassuhteet ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana Pohjola-Yhtymän liiketoimintojen hankintaa.

Liikearvon arvonalentumistesti

Milj. e	Liikearvo	
	2013	2012
Vahinkovakuutusliiketoiminta	390	390
Varainhoitoliiketoiminta	97	97
Rahastoliiketoiminta	71	71
Henkivakuutusliiketoiminta	49	49
Systeemipalveluliiketoiminta	10	10
Rahoitusyhtiöpalvelut	13	13
Työhyvinvoinnin palvelut	3	3
Muu toiminta	0	0
Yhteensä	633	633

Liikearvon arvonalentumistestaus

OP-Pohjola-ryhmän liikearvot ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oyj:n ja Pohjola Finance Oy:n sekä Excenta Oy:n liiketoimintojen hankinnoista. Liikearvot määräytyivät kauppahinnan kohdistamisproesseissa eli ns. PPA (Purchase Price Allocation)-selvityksissä. Syntyneet liikearvot kohdistettiin kassavirtaa tuottaville yksiköille (CGU:t), jotka olivat joko liiketoimintasegmenttejä tai niihin sisältyviä yrityksiä. Liikearvojen arvonalentumistestaukset suoritettiin IAS 36:n mukaisesti vastaaville kassavirtaa tuottaville liiketoiminnoille kuin mille PPA-selvityksen hankintamenolaskelmat laadittiin: vahinkovakuutus-, henkivakuutus-, varainhoito-, rahasto- ja systeemipalveluliiketoiminnalle sekä rahoitusyhtiö- ja työhyvinvoinnin palveluille.

OP-Pohjola-ryhmän kassavirtayksikköjen arvo on liikearvojen testausta varten määritelty käyttämällä yli-/alijäämän nykyarvomenetelmää ("Excess Returns" -menetelmä). Menetelmässä kuluvan tilikauden ja tulevien tilikausien voitosta vähennetään oman pääoman tuottovaatimus. Mahdollinen ylijäävä tuotto diskontataan oman pääoman tuottovaatimusta vastaavalla diskonttokorolla rahavirtojen nykyarvon määrittämiseksi.

Testausperiodin pituudeksi määriteltiin henkivakuutus-, varainhoito-, rahasto- ja systeemipalveluliiketoiminnalle sekä rahoitusyhtiö- ja työhyvinvointipalveluille IAS 36 -standardin mukainen 5 vuoden testausjakso jäännösarvoineen. Vahinkovakuutusliiketoiminnalle testausperiodiksi määriteltiin koko PPA-poistojen vaikutusaika lisättyä yhdellä PPA-poistoista vapaalla vuodella eli 6 vuoden testausjakso.

Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat OP-Pohjola osk:n hallintoneuvoston vuonna 2012 vahvistamaan OP-Pohjola-ryhmän kehittämisen pitkän aikavälin suuntaviivat määrittävään liiketoimintastrategiaan ja niistä johdettuihin odotuksiin liiketoimintojen kehittymisestä vuosina 2014-2016. Vuoden 2016 jälkeisten kausien kassavirtojen kasvu vaihtelee 2-9 prosentin välillä. Henkivakuutusliiketoiminnassa korkotuottoisen maksutulon odotetaan uuden strategian mukaisesti edelleen laskevan koko testausperiodilla.

Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty markkinaehtoista oman pääoman kustannusta, joka on linjassa sovellettujen arvonmäärittämis menetelmien kanssa (ts. kassavirtojen kautta on määritetty vain oman pääoman sijoittajille kuuluvaa arvoa, joka on diskontattu oman pääoman tuottovaatimuksella). Laskelmissa käytetty diskonttokorko ennen veroja (ts. IFRS WACC) vaihteli 9,9-15,3 prosentin välillä. Vuonna 2012 diskonttokorko vaihteli 10,4-15,5 prosentin välillä. Diskonttokorkoa vahinko-, henkivakuutusliiketoiminnalle nostettiin 0,5 prosenttiyksiköllä vastaamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Muiden liiketoimintojen osalta markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa oli edelleen alhaisempi kuin PPA-selvityksessä ja aikaisempien vuosien laskelmissa käytetty diskonttokorko.

Liikearvojen arvonalentumistestaukset eivät ole johtaneet arvonalentumiskirjauksiin.

Herkkyysanalyysi suoritettiin kullekin kassavirtayksikölle erikseen perustuen kunkin kassavirtayksikön keskeisiin muuttujiin.

Vahinkovakuutusliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, yhdistettyä kulusuhdetta ja sijoitustoiminnan nettotuotto prosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 6,1 prosenttiyksikön kasvu, yhdistetyn kulusuhteen 4,1 prosenttiyksikön kasvu ja sijoitustoiminnan nettotuotto prosenttin 1,6 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, yhden testatun muuttujan muuttuessa ja muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 5,5 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 3,5 prosenttiyksikön kasvu yhdistetyssä kulusuhteessa ja 1,3 prosenttiyksikön lasku sijoitustoiminnan nettotuotto prosentissa suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Henkivakuutusliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, liikekulujen kasvuprosenttia ja sijoitustoiminnan marginaaliprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 6,1 prosenttiyksikön kasvu, liikekulujen 11 prosenttiyksikön kasvu ja sijoitustoiminnan marginaalin 1,1 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 7,1 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 13 prosenttiyksikön kasvu liikekuluissa ja sijoitustoiminnan marginaalin 1,2 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Varainhoitoliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, hallinnoitavien varojen kasvuprosenttia ja kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 25 prosenttiyksikön kasvu, hallinnoitavien varojen 12 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 14 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 28 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, hallinnoitavien varojen 13 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 15 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Rahastoliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, rahastopääomien kasvuprosenttia ja kiinteä luontoisten kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 8,1 prosenttiyksikön kasvu, rahastopääomien 6,5 prosenttiyksikön lasku ja kiinteä luontoisten kulujen 11 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 6,0 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 2,9 prosenttiyksikön lasku rahastopääomien kasvussa ja kiinteä luontoisten kulujen 4,8 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Systeemipalveluliiketoiminnan osalta keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, palvelutuottojen kasvuprosenttia ja kateprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 31 prosenttiyksikön kasvu, palvelutuottojen 30 prosenttiyksikön lasku ja katteen 2,3 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 31 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 29 prosenttiyksikön lasku palvelutuottojen ja katteen 2,2 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Rahoitusyhtiöpalveluissa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, luottokannan kasvuprosenttia ja kulujen kasvuprosenttia. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset eivät ole muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 9,1 prosenttiyksikön kasvu, luottokannan 92 prosenttiyksikön lasku ja kulujen 13 prosenttiyksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 10 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 84 prosenttiyksikön lasku luottokannassa ja 13 prosenttiyksikön kulujen kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Työhyvinvoinnin palveluissa keskeisinä muuttujina herkkyyksanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, liikevaihdon ja käyttökateen kasvua. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyyksanalyysin tulokset ovat muuttuneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 5,4 prosenttiyksikön kasvu, liikevaihdon 33 prosenttiyksikön lasku ja käyttökateen 30 prosenttiyksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 22 prosenttiyksikön kasvu diskonttokorossa, 100 prosenttiyksikön lasku liikevaihdossa ja 48 prosenttiyksikön lasku käyttökatteessa suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut

arvonalentumisriskin.

Tuotemerkkien arvonalentumistestaus

OP-Pohjola-ryhmän tuotemerkit ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankinnasta. Arvonalentumistestaus on suoritettu erikseen IAS 36:n mukaisesti Pohjola-, Eurooppalainen-, A-vakuutus- sekä Seesam-tuotemerkille.

Tuotemerkkien arvo on määritetty soveltaen ”relief from royalty” menetelmää, jossa tuotemerkkien arvoksi määriteltiin tuotemerkin omistamisesta tulevaisuudessa kertyvät nykyhetkeen diskontatut rojaltilisäästöt. Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty vahinkovakuutusliiketoiminnalle määritettyä markkinaehtoista oman pääoman kustannusta lisättynä hyödykekohtaisella riskipreemiolla. Vahinkovakuutuksen diskonttokorkoa nostettiin 0,5 prosenttiyksiköllä vastaamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Vuoden 2013 testauksessa on käytetty lisäksi samaa riskipreemiota ja vastaavia rojaltiliprosentteja kuin PPA-selvityksessä ja aikaisempien vuosien testauksissa.

Testausperiodin pituudeksi määritettiin kaikkien tuotemerkkien osalta IAS 36 -standardin mukainen 5 vuotta. Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat vahinkovakuutusliiketoiminnan päivitettyihin strategialukuihin vuosille 2014-2016 ja niistä johdettuihin odotuksiin liiketoiminnan kehittymisestä jatkossa. Ennustekauden jälkeisten kausien kassavirtojen kasvuna käytettiin 2 prosentin inflaatio-odotusta.

Tuotemerkkien arvonalentumistestauksen johdosta tuotemerkeille ei ole tehty arvonalentumiskirjauksia vuoden 2013 tilinpäätöksessä. Seesam-tuotemerkille on aikaisemmin tehty 1 miljoonan euron arvonalentumiskirjaus vuoden 2011 tilinpäätöksessä ja 3 miljoonan euron arvonalentumiskirjaukset sekä vuoden 2009 että vuoden 2008 tilinpäätöksissä.

Muiden olennaisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus

OP-Pohjola-ryhmän asiakassuhteet, vakuutus sopimukset ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa. Lisäksi osana Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n hankintaa vuonna 2012 OP-Pohjola-ryhmän taseeseen kohdistettiin asiakassuhteisiin ja vakuutus sopimuksiin kohdistettavaa aineetonta hyödykettä.

Asiakassuhteista ja vakuutus sopimuksista muodostuneet aineettomat hyödykkeet kirjataan liiketoiminnasta riippuen joko etupainotteisin poistoin tai tasapoistoin kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa eikä niissä ole havaittu viitteitä arvonalentumiskirjaustarpeesta. Vahinkovakuutus-, henkivakuutus-, varainhoito- ja rahastoliiketoimintaan kohdistetuista tietokoneohjelmista muodostuneet aineettomat hyödykkeet on kirjattu kokonaan kuluksi jo aikaisempina tilikausina.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 29. Aineelliset hyödykkeet

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	73	72
Rakennukset	603	531
Koneet ja kalusto	40	50
Muut aineelliset hyödykkeet	17	17
Vuokralle annettu omaisuus	27	40
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	760	710
josta keskeneräiset hankinnat	60	2

Aineellisten hyödykkeiden muutokset	2013				
	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	815	252	32	68	1 167
Lisäykset	86	12	1	8	108
Vähennykset	-17	-35	0	-25	-78
Siirrot erien välillä	17	0	0	0	17
Hankintameno 31.12.	901	229	33	51	1 214
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-212	-202	-15	-28	-457
Tilikauden poistot	-20	-20	-1	-11	-52
Tilikauden arvonalentumiset	-7	0	0	0	-7
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	1	0	0	0	1
Vähennykset	14	33	0	15	63
Muut muutokset	-1	0	0	0	-1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-225	-189	-16	-24	-454
Kirjanpitoarvo 31.12.	676	40	17	27	760

Aineellisten hyödykkeiden muutokset	2012				
	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.	752	238	32	89	1 111
Lisäykset	88	23	1	17	129
Vähennykset	-28	-10	0	-37	-76
Siirrot erien välillä	3	1	0	-	4
Hankintameno 31.12.	815	252	32	68	1 167
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-169	-190	-14	-35	-409
Tilikauden poistot	-45	-19	-1	-14	-79
Tilikauden arvonalentumiset	0	-	-	-	0
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	0	0	-	-	0
Vähennykset	5	7	0	19	31
Muut muutokset	-2	0	0	2	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-212	-202	-15	-28	-457
Kirjanpitoarvo 31.12.	603	50	17	40	710

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 30. Muut varat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Maksujenvälityssaamiset	35	19
Eläkevarat	46	49
Siirtosaamiset		
Korot	790	818
Muut siirtosaamiset	29	24
Johdannaissopimukseen liittyvät marginaalisaamiset	54	39
Muut	592	797
Yhteensä	1 548	1 745

Muiden varojen muut erä sisältää arvopapereiden myyntisaamisia 71 milj. e (46 milj. e), johdannaissaamisia 55 milj. e (95 milj. e) ja muita varoja 521 milj. e (695 milj. e).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 31. Verosaamiset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Tuloverosaamiset	17	11
Laskennalliset verosaamiset	55	104
Verosaamiset yhteensä	72	115
Laskennalliset verosaamiset	31.12.2013	31.12.2012
Myytävässä olevista rahoitusvaroista	1	7
Poistoista ja arvonalennuksista	1	1
Varauksista ja luottojen arvonalentumisista	27	24
Verotuksellisista tappioista	15	44
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	17	40
Yleiseen liikkeeseen laskettujen arvopapereiden jaksotuserosta	18	26
Johdannaisten jaksotuserosta	5	8
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	11	12
Henkilöstövähennyksistä aiheutuvasta uudelleenjärjestelyvarauksesta	-	4
Vallilan toimitilakiinteistön kertapoistosta	-	8
Konserniyhdistelyistä	6	7
Muista eristä	15	14
Netotettu laskennallisista verovelosta	-60	-91
Yhteensä	55	104
Laskennalliset verovelat	31.12.2013	31.12.2012
Verotuksellisista varauksista	512	578
Myytävässä olevista rahoitusvaroista	71	95
Rahavirran suojauksesta	8	17
Tasotusmäärän eliminoinnista	108	139
Sijoitusten käypään arvoon arvostamisesta	43	75
Yritysostojen kauppahinnan kohdistuksesta	77	105
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	14	13
Konserniyhdistelyistä	4	-3
Muista eristä	5	-2
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-60	-91
Yhteensä	783	926
Laskennallinen verosaaminen (+)/-velka (-), netto	-728	-822

Laskennallisten verojen muutokset	31.12.2013	31.12.2012
Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	-822	-676
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Ostettujen yritysten myyntivoittojen eliminoinnoista	-	1
Tappioiden vaikutuksista	-26	-17
Varauksista ja saamisten arvonalentumisista	-4	3
Verotuksellisista varauksista	-25	-51
Poistoista ja arvonalentumisista	-8	7
Tasoitumäärän eliminoinnista	7	18
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	4	-3
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	-19	25
Yleiseen liikkeeseen laskettujen arvopapereiden jaksotuserosta	-4	5
Johdannaisten jaksotuserosta	-3	-3
Sijoitusten arvostuksesta	26	37
Verokannan muutos 1.1.2014	157	-
Muut	-14	10
Kirjattu taseeseen		
Yritystojen kauppahinnan allokointi	-	-31
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Käyvän arvon rahasto		
Käyvän arvon arvostuksesta	-20	-125
Rahavirran suojauksesta	7	-12
Siirrot tuloslaskelmaan	24	-33
Verokannan muutos 1.1.2014	18	-
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-5	22
Verokannan muutos 1.1.2014	-21	-
Muut	1	2
Laskennalliset verosaamiset yhteensä 31.12., (+)/-velka (-), netto	-728	-822
Tuloverosaamiset, (+)/-velka (-), netto	-7	-52
Verosaamiset yhteensä, (+)/-velka (-), netto	-735	-874

Sellaiset verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista olivat vuoden 2013 lopussa 41 milj. e (12 milj. e). Tappiot vanhenevat ennen vuotta 2023.

Baltian tytäryritysten jakamattomista voittovaroista 31 milj. e (21 milj. e) ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varat on sijoitettu kyseisiin maihin pysyvästi.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 32. Velat luottolaitoksille

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Velat keskuspankeille	73	-
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	183	104
Muut velat	0	0
Yhteensä	183	104
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	727	1 775
Muut velat	49	86
Yhteensä	777	1 861
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille yhteensä	1 032	1 965

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 33. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Kaupankäynnin rahoitusvelat		
Arvopapereiden lyhyeksimyynneistä	4	3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat yhteensä	4	3

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 34. Johdannaissopimukset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	2 634	3 627
Valuuttajohdannaiset	192	6
Osake- ja indeksijohdannaiset	32	74
Luottojohdannaiset	0	0
Muut	52	28
Yhteensä	2 910	3 734
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	230	414
Valuuttajohdannaiset	13	13
Muut	0	0
Rahavirran suojaus		
Korkojohdannaiset	4	0
Yhteensä	248	428
Johdannaissopimukset yhteensä	3 157	4 162

Tase-erä sisältää johdannaissopimusten negatiiviset arvonmuutokset ja saadut premiot.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 35. Velat asiakkaille

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	24 652	22 564
Yritykset ja julkisyhteisöt	13 749	11 418
Yhteensä	38 401	33 981
Muut		
Yksityiset	5 969	7 615
Yritykset ja julkisyhteisöt	2 980	3 415
Yhteensä	8 949	11 030
Talletukset yhteensä	47 350	45 011
Muut rahoitusvelat		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	11	13
Yritykset ja julkisyhteisöt	3	3
Yhteensä	14	16
Muut		
Yksityiset	0	2
Yritykset ja julkisyhteisöt	2 811	4 621
Yhteensä	2 811	4 623
Muut rahoitusvelat yhteensä	2 825	4 639
Velat asiakkaille yhteensä	50 175	49 650

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 36. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Vakuutusvelka	2 593	2 448
Velat ensivakuutustoiminnasta	134	123
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	9	13
Johdannaissopimukset	0	3
Muut	10	11
Vahinkovakuutustoiminnan velat yhteensä	2 746	2 599

Velat vahinkovakuutus sopimuksista ja jälleenvakuuttajien osuus

Milj. e	31.12.2013			31.12.2012		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Eläkeuotoinen korvausvastuu	1 253	-4 1 249	1 205	-4 1 201		
Muut tapauskohtaiset varaukset	160	-55 105	151	-52 99		
Ammattitautien erillisvaraus	25	25	28	28		
Kollektiivinen korvausvastuu	603	-6 597	555	-6 550		
Varatut korvaustenhoitokulut	60	60	54	54		
Vakuutusmaksuvastuu	493	-12 481	455	-15 440		
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	2 593	-77 2 517	2 448	-76 2 372		

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan ja jälleenvakuutus sopimuksista aiheutuvien saamisten muutokset

Milj. e	2013			2012		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
Korvausvastuu 1.1.	1 993	-62 1 932	1 944		-89	1 855
Maksetut korvaukset tilikaudella	-866	39	-827	-857	61	-797
Velan/saamisen muutos	931	-42	889	863	-33	830
Tilikaudella sattuneet vahingot	908	-46	862	815	-19	796
Lisäys (vähennys) edellisiin tilikausiin	-14	4	-10	-4	-14	-18
Diskonttokoron muutos	38		38	52		52
Diskonttauksen purkautuminen	42		42	43		43
Kurssivoitot (tappiot)	-1		-1	0	0	0
Korvausvastuu 31.12.	2 100	-65 2 035	1 993		-62	1 932
Vakuutusmaksuvastuu						
Vakuutusmaksuvastuu 1.1.	455	-15	440	422	-22	399
Lisäys	451	-9	442	418	-5	412
Vähennys	-415	12	-404	-385	13	-373
Diskonttokoron muutos	1		1			
Diskonttauksen purkautuminen	1		1	1		1
Vakuutusmaksuvastuu 31.12.	493	-12	481	455	-15	440
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	2 593	-77 2 516	2 448		-76	2 372

Vakuutusmaksuvastuu edustaa veloitteita, jotka liittyvät vuoden lopussa vielä luovuttamatta olevaan vakuutusturvaan.

Vahinkovakuutus sopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan määrittäminen**a) Käytetyt menetelmät ja oletukset**

Vakuutusvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutus sopimuksista aiheutuvien veloitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vakuutusvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vakuutusmaksuvastuu on määritetty pääosin sopimuskohtaisesti pro rata parte temporis -säännöllä.

Eläkemuotoinen korvausvastuu on jatkuvana eläkkeenä maksettavien ansionmenetyskorvausten kassavirran diskontattu nykyarvo. Käytetty diskonttauskorko päätetään ottaen huomioon vallitseva korkotaso, lain edellyttämä turvaavuus, viranomaisen asettama diskonttauskoron yläraja sekä vakuutusvelkaa kattavalle omaisuudelle saatava kohtuullinen tuotto-odotus. Käytetty diskonttauskorko vuoden 2013 lopussa on 2,8 % (31.12.2012: 3,0 %). Kuolevuusmallina on käytetty Suomen väestötilastoon pohjautuvaa ikäkohorttikuolevuusmallia, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen trendin jatkuvan.

Korvausvastuuseen sisältyy asbestivastuita, jotka ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ammattitautitapauksia. Näiden korvausten kassavirtaennuste perustuu selvitykseen, jossa on otettu huomioon se, kuinka paljon asbestia on vuosittain käytetty raaka-aineena Suomessa, sekä se, miten eri asbestisairauksien latenssiajat ovat jakautuneet. Asbestikorvausten kehittymistä seurataan vuosittain, ja toteutuma on noudattanut ennustetta hyvin.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämiseen on käytetty useita tilastollisia menetelmiä: Bornhuetter-Ferguson, Cape Cod ja Chain Ladder. Näitä sovellettaessa joudutaan menetelmän valinnan lisäksi tekemään myös muita valintoja kuten esimerkiksi päättämään, kuinka monen sattumisvuoden tilastoaineistoon niitä sovelletaan.

Bornhuetter-Ferguson

Bornhuetter-Ferguson (BF) menetelmä perustuu oletukselle, että kunakin kehitysvuonna maksetaan korvauksia tietty osuus sattumisvuoden riskimitasta. Tämä riskimita voi olla esimerkiksi vakuutusvuosien lukumäärä tai vahinkosuhdeolettamalla korjattu vakuutusmaksutuotto. BF reagoi hitaasti korvausten kehityskolmioissa tapahtuviin muutoksiin ja lisäksi BF on herkkä riskimitan valinnalle.

Cape Cod

Cape Cod menetelmä vastaa BF-menetelmää, kun kehitysvuonna maksettavien korvausten osuutta suhteessa riskimitaan tasoitetaan eri sattumisvuosien välillä. Yksinkertaisessa Cape Cod –menetelmässä korvausten osuus riskimitasta on sama tasoitettu vakio kaikille sattumisvuosille. Yleistetyssä Cape Cod –menetelmässä korvausten osuus sattumisvuoden riskimitasta tasoitetaan sattumisvuoden ja sattumisvuoden lähellä olevien havaintojen perusteella.

Chain Ladder

Chain Ladder (CL) menetelmässä vuosittaisten kehityskertoimien avulla määritetään jokaisen sattumisvuoden kokonaiskorvausmeno. Kehityskerroin kuvaa kumulatiivisten korvausten kehityskolmion peräkkäisten kehitysvuosien välistä suhdetta. CL on herkkä ensimmäisten kehitysvuosien havainnoille.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämisessä suurimmat riskit liittyvät

- Tulevan inflaation arvioimiseen (pl. lakisääteisten vakuutusten perusteella maksettavat ansionmenetykset-korvaukset)
- Korvauskäytäntöjen ja lakimuutosten aiheuttamien muutosten oikaisemiseen korvausten kehityskolmioissa (eli antaako historia oikean kuvan tulevaisuudesta)
- Historiatietojen oikeellisuuteen kymmenien vuosien ajalta.

Kollektiivisesta korvausvastuusta ainoastaan eläkemuotoinen vastuu on diskontattu.

Kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa konsernin vahinkovakuutus sopimuskanta on jaettu useaan eri luokkaan riskin ja muun muassa maksettujen korvausten kassavirran maturiteetin perusteella. Jokaisessa luokassa kollektiivinen korvausvastuu lasketaan ensin kullakin yllä mainitulla tilastollisella menetelmällä. Näistä on valittu se, mikä sopii parhaiten tarkasteltavaan luokkaan. Valinnan kriteereinä on käytetty sitä, kuinka hyvin malli olisi ennustanut aikaisempien sattumisvuosien kehittymisen, sekä menetelmän antaman arvion herkkyyttä käytettävien tilastovuosien lukumäärälle. Valitun menetelmän antamaan odotusarvoon on lisätty varmuuslisä 2–10 %. Varmuuslisän määrään vaikuttaa tulevien kassavirtojen epävarmuus ja duraatio sekä historiatietojen laatu.

Lakisääteisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokulu- ja kuntoutuskorvausten kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa on otettu huomioon se, että yli 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat korvaukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla.

b) Oletusten ja menetelmien muutokset

Diskonttauskoron laskun seurauksena eläkemuotoinen korvausvastuu kasvoi 38 miljoonaa euroa (52).

Menetelmien ja oletusten muutosten vaikutus velan määrään	2013	2012
Milj. e (velan kasvu +/-pieneminen -)		
Diskonttokoron muutos	38	52
Yhteensä	38	52

c) Korvausten kehitys

Korvauskolmioissa on verrattu toteutuneita korvauskuluja aikaisempiin arvioihin. Korvauskehitystä kuvaavat kolmiot on laadittu vahinkojen sattumisvuosittain.

Korvauskehitys on esitetty kymmeneltä vuodelta pitkäaikaisia vastuita lukuun ottamatta. Korvauskolmiossa ei seurata poolien osuuksia eikä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen regressien kehitystä. Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden pääoma-arvot on käsitelty, kuten ne olisi maksettu lopulliseksi vahvistamisen yhteydessä pääoma-arvon suuruisina. Pitkäaikaisten vastuiden eli lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden ja asbestivahinkojen osalta on esitetty vakuutusvelan riittävyttä koskevat tiedot.

Korvauskolmiot, bruttoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	523	540	603	638	707	666	738	784	815	908	6 922
n+1	528	540	611	633	693	633	746	751	799		
n+2	521	535	591	627	691	640	744	750			
n+3	515	529	594	622	689	641	742				
n+4	518	532	594	622	704	649					
n+5	516	532	587	647	724						
n+6	517	529	587	656							
n+7	523	536	591								
n+8	528	536									
n+9	532										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta	532	536	591	656	724	649	742	750	799	908	6 887
Kertyneet maksetut korvaukset	-509	-515	-563	-619	-674	-586	-676	-653	-663	-469	-5 926
Korvausvastuu vuosilta 2004–2013	24	21	28	36	51	63	65	98	136	439	960
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta											138

* = sattumisvuoden lopussa

Latenttien ammattitautien korvauskehitys, milj. e

Tilivuosi	Kollektiivinen korvausvastuu	Tunnetut eläke-vastuut	Maksetut korvaukset	Korvaus-kulut	Peruste-muutokset*	Riittävyys
2005	45	39	-4	-2	1	-1
2006	43	40	-4	-3		-3
2007	41	40	-4	-2	-1	-2
2008	40	41	-4	-4	3	-2
2009	42	43	-4	-8	4	-4
2010	38	44	-3	0		0
2011	35	50	-3	-6	5	-2
2012	32	53	-4	-4	2	-1
2013	28	53	-4	-1	1	0

Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden kehitys, milj. e

Tilivuosi	Vuoden alussa	Vuoden lopussa	Uudet eläke-pääomat	Maksetut eläkkeet	Peruste-muutokset*	Riittävyys
2006	681	731	77	26		1
2007	731	745	60	28	-15	3
2008	745	766	55	30		4
2009	763**	771	42	32		2
2010	771	794	60	34		3
2011	794	895	66	35	77	7
2012	895	940	66	34	31	18
2013	940	965	51	37	23	12

* Diskonttauskoron ja kuolevuusmallin muutosten vaikutus lopullisiin eläkepääomiin.

** Aikaisempiin vuosiin sisältynyt pieni erä sairaanhoito- ja palvelutalovarauksia on eliminoitu vuoden 2009 luvuista.

Korvauskolmiot, nettoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	504	511	580	621	656	649	693	721	796	862	6 594
n+1	510	519	593	623	656	620	707	697	783		
n+2	503	509	575	619	658	629	705	706			
n+3	500	509	577	615	656	629	702				
n+4	499	513	577	615	670	636					
n+5	499	513	569	624	683						
n+6	500	513	569	632							
n+7	506	518	573								
n+8	508	520									
n+9	512										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta	512	520	573	632	683	636	702	706	783	862	6 608
Kertyneet maksetut korvaukset	-491	-498	-545	-597	-634	-581	-639	-617	-649	-461	-5 711
Korvausvastuu vuosilta 2004–2013	22	22	28	35	49	55	62	89	134	401	897

Korvausvastuu aiemmilta vuosilta

136

* = sattumisvuoden lopussa

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulujen muutos

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut kasvoivat 27 miljoonaa euroa (24). Korvauskulua kasvatti laskuperustekorona muutos 38 miljoonaa euroa (52). Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulun muutos kuvaa vakuutusvelan riittävyyttä, joka on vakuutusvelan turvaavuudesta johtuen keskimäärin positiivinen.

Korvaustenhoitosopimukset

Korvaustenhoitosopimukseen liittyvät velat 31.12.2013 olivat 81 miljoonaa euroa (80).

Korvaustenhoitosopimukset ovat sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole vakuutus sopimuksia, mutta joiden perusteella suoritetaan toisen osapuolen puolesta korvauksia. Näistä merkittävimpiä ovat sellaiset captive-järjestelyt, joissa vakuutettu riski on jälleenvakuutettu kokonaan asiakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvassa captive-yhtiössä, sekä lakisäätelysten tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten eläkemuotoisten korvausten indeksikorotukset ja eräät muut korvausten korotukset sekä yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoitokorvaukset ja julkisen sektorin potilasvakuutus.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 37. Henkivakuutustoiminnan velat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	6 288	5 357
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	5 039	4 288
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	1 249	1 069
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 400	3 592
Muu kuin sijoitussidonnainen taattujen osien vakuutusvelka	3 389	3 577
Vakuutus sopimusten vastaisten lisätujen vastuu	0	1
Muu kuin sijoitussidonnainen sijoitussopimusten taattujen osien velka	11	14
Johdannaissopimukset	9	0
Muut velat		
Siirtovelat ja saadut ennakot	2	3
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	1	1
Jälleenvakuutustoiminnasta	2	3
Muista	69	15
Yhteensä	74	21
Henkivakuutustoiminnan velat yhteensä	9 771	8 970

Vakuutusvelan muutokset 2013

Velka, milj. e	1.1.2013	Vakuutus- maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautuneet vastuut	Hyvitetyt korot ja arvön- muutokset	Muut veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2013
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	5 363	997	-440	414	-47	0	6 288
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	4 293	867	-392	305	-31	0	5 041
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	1 070	130	-48	109	-16	1	1 246
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 592	208	-343	103	-90	-70	3 400
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	3 353	206	-339	103	-90	-23	3 210
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	14	1	-3	0	0	0	11
Vastaisten lisätujen vastuu	1	-	-	-	-	-1	0
Korkotäydennys	28	-	-	-	-	16	44
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	163	-	-	-	-	-80	84
Muut erät	32	-	-	-	-	19	51
Yhteensä	8 955	1 204	-783	517	-137	-69	9 688

Sijoitussidonnaisten sopimusten riippuvuus varoista on vakuutuksenottajan valinta. Yhtiötasolla arvönmuutosta ei voi verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Myöskään takuukorkoisten sijoitussopimusten maksamaa tuottoa ei voi luotettevasti verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Tuotto perustuu katteena olevan omaisuuden tuottoon ja johdon harkintaan sen jakaessa asiakashyvityksiä. Yhtiön omaisuudella ei ole benchmarkia.

Vakuutusvelan muutokset 2012

Velka, milj. e	1.1.2012	Vakuutus- maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautu- neet vastuut	Hyvitetyt korot ja arvon- muutokset	Muut veloituk- set ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2012
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 257	652	-328	366	-35	1 445	5 357
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	3 210	600	-247	335	-26	414	4 287
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	47	51	-81	31	-9	1 031	1 070
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka	3 665	234	-392	109	-82	58	3 592
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	3 548	233	-383	109	-82	-71	3 354
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	21	1	-9	0	0	1	14
Vastaisten lisätujen vastuu	3	-	-	-	-	-1	1
Korkotäydennys	0	-	-	-	-	28	28
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	62	-	-	-	-	101	163
Muut erät	32	-	-	-	-	0	32
Yhteensä	6 922	886	-720	475	-116	1 502	8 949

Muun kuin sijoitussidonnaisen liikkeen vakuutus- ja sijoitussopimusten sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten velkaa muodostettaessa on noudatettu kansallisen tilinpäätöksen laskentaperiaatteita lukuun ottamatta kahta seikkaa. Tasoitusmäärä ei ole osa IFRS:n mukaista vakuutusvelan velkaa, vaan se on osa omaa pääomaa sekä vakuutusvelan diskonttauskorossa on siirrytty lähemmäksi ajantasaista korkotasoa. Taseeseen on kirjattu henkivakuutusyhtiön omalla sijoitusriskillä olevia vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten säästöjä, joiden korkotakuu vaihtelee 1,5% - 4,5% välillä ja jotka on diskontattu kansallisen tilinpäätöksen vakuutusvelassa korkotakuun määrällä. Osa markkina- ja diskonttauskoron välisestä korkoriskistä on suojattu korkojohdannaisilla, joiden arvo on kirjattu osaksi vakuutus- ja kapitalisaatiosopimuksista kirjattavaa velkaa.

Muut erät 2012 sisältävät Aurum Sijoitusvakuutuksen hankintahetken velan.

Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset on arvostettu käypään arvoon.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimuksiin liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Riskihenkivakuutusten velkana käytetään maksunsiirtovastuuta.

Menevään jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen erikseen.

Ryhmäläkevakuutukseen velkaa täydennettiin jäljellä olevan elinajan odotteen kasvun takia vuosittain 2011 lähtien.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 38. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. e	Keski- korko %	31.12.2013	Keski- korko %	31.12.2012
Joukkovelkakirjalainat	2,19	8 923	2,32	8 072
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)		5 698		5 692
Muut				
Sijoitustodistukset	0,22	1 807	0,48	1 535
Yritystodistukset	0,28	4 994	0,49	3 979
Muut	0,57	101	0,51	144
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*		-95		-152
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		21 428		19 270

*OP-Pohjola-ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Merkittävimmät liikkeeseenlaskut vuoden 2013 aikana	Nimellis- määrä, milj. e	Korko-%
Pohjola Pankki Oyj		
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 1.750 per cent. Instruments due 29 August 2018 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Kiinteä 1,750 %
Pohjola Bank plc Issue of EUR 500,000,000 1.25 per cent. Instruments due 14 May 2018 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Kiinteä 1,25 %
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 21,100,000,000 - First Series (2013)	145,8	Kiinteä 0,519 %
Pohjola Bank plc Issue of EUR 50,000,000 Floating Rate Instruments due 9 February 2015 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	50,0	EUB3M

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 39. Varaukset ja muut velat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Varaukset	2	15
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	934	1 062
Siirtovelat		
Korkovelat	825	920
Muut siirtovelat	375	364
Muut	543	931
Yhteensä	2 677	3 276
Varaukset ja muut velat yhteensä	2 680	3 291

Muiden velkojen muut erä sisältää arvopapereiden ostovelkoja 15 milj. e (49 milj. e), eläkevastuita 50 milj. e (55 milj. e), johdannaissopimuksista 360 milj. e (703 milj. e) ja muita ostovelkoja 118 milj. e (124 milj. e).

Varausten muutokset

Milj. e	Uudelleenjärjestely	Muut	Yhteensä
1.1.2013	14	1	15
Käytetyt varaukset	-12	-1	-13
31.12.2013	2	0	2

Uudelleenjärjestely

Uudelleenjärjestelyvaraus aiheutuu henkilöstövähennyksistä syntyvistä kuluista. Varaus realisoitui pääosin vuoden 2013 aikana.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP-Pohjola-ryhmän eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa, OP-Eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä. Lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiössä samoin kuin eläkekassassa hoidettu TyEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TyEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina. Yhtiön vastuulla olevien eläkevastuiden määrä ei ole olennainen.

OP-Eläkekassa

OP-Eläkekassa hoitaa sen osakkaina olevien OP-Pohjola-ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen.

Lakisääteinen TyEL:n mukainen eläkejärjestelmä tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädetyllä tavalla. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke, osa-aikaeläke, työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet. TyEL:n mukaisen vanhuuseläkkeen eläkeikä on 63–68 vuotta.

TyEL:n mukainen eläkejärjestelmä on osittain rahastoiva ja osittain jakojärjestelmään perustuva järjestely. Rahastointi tapahtuu henkilötasolla kunkin työsuhteen vakuuttaneessa eläkelaitoksessa. Eläkekassan vuosittain maksamista eläkkeistä rahastoitua osaa on keskimäärin neljännes.

Eläkekassan toiminnan tavoitteena on hoitaa lakisääteisen eläketurvan vakuuttaminen siten, että vuodesta toiseen vakuutusmaksutaso säilyy tasaisena ja alittaa työeläkejärjestelmän keskimääräisen maksutason. Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle eläkejärjestelmän keskimääräisen toteutuneen sijoitustoiminnan tuoton. Riski toteutuessa useampana vuotena peräkkäin johtaisi vakuutusmaksutason korottamiseen.

OP-Eläkekassan keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eläkkeiden tuleviin korotuksiin sekä eliniän systemaattiseen pitenemiseen. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Eläkekassan on vakuutuskassalain mukaan sijoitettava varansa turvaavasti ja tuloa tuottavasti sekä kassan maksuvalmiutta silmällä pitäen. Eläkekassan on katettava eläkesitoumuksista aiheutuva vakuutusvelka. Vakuutusvelkaa katettaessa on otettava huomioon, millaista vakuutustoimintaa vakuutuskassa harjoittaa, ja tämän mukaisesti huolehdittava katteeseen kuuluvien varojen varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vakuutuskassalaissa on tarkemmin määritetty varat ja sitoumukset, joilla vakuutusvelka tulee kattaa. Eläkekassalle säädetään laissa erikseen vakavaraisuusraja, joka eläkekassan tulee kattaa vakavaraisuuspääomalla.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkekassan hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

OP-Eläkesäätiö

OP-Eläkesäätiö hoitaa OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien työnantajien henkilöstölleen järjestämää lisäeläketurvaa. Eläkesäätiön tarkoituksena on myöntää eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluville työntekijöille vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä ja sairausavustusta sekä perhe-eläkettä heidän edunsaajilleen ja hautausavustusta. Lisäksi eläkesäätiö voi myöntää toimintapiiriin kuuluville kuntoutukseen liittyviä etuuksia. Lisäeläketurvan järjestäminen on vapaaehtoista, joten kaikki eläkekassaan kuuluvat työnantajat eivät automaattisesti kuulu eläkesäätiöön. Eläkesäätiön tarjoama lisäeläketurva on kokonaan rahastoitu.

Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluu jokainen 20 vuotta täyttänyt henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut kaksi vuotta TyEL:n mukaisessa työsuhteessa eläkesäätiöön kuuluvaan työnantajaan ja jonka työsuhde on alkanut ennen 1.7.1991. Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika alkaa siitä ajankohdasta, jona hän työnantajan palveluksessa ollessaan täytti 23 vuotta. Eläkkeen perusteena olevalla palkalla tarkoitetaan samaan työsuhteeseen perustuvaa 31.12.2006 saakka voimassa olleen TEL:n mukaista eläkepalkkaa. Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden eläkeikä vaihtelee 60-65 vuoden välillä riippuen siitä, mihin henkilöryhmään työntekijä eläkesäätiön sääntöjen mukaan kuuluu.

Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle vähimmäistuottotavoitteen. Riski toteutuessa useampana vuotena peräkkäin johtaisi kannatusmaksujen perintään.

OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkesäätiön hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuaallinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokointiossa otetaan huomioon vastuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

Etuspohjaisten eläkejärjestelyjen tasearvot, milj. e	Etuspohjaiset eläkevelvoitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Avaava tase 1.1.	1 400	1 233	-1 394	-1 304	6	-71
Tuloslaskelmaan kirjatut etuspohjaiset eläkekulut						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	32	26	-	-	32	26
Korkokulu (-tuotto)	48	54	-48	-58	0	-4
Järjestelyn supistamisen tai velvoitteen täyttämisen vaikutus	-8	-4	6	2	-3	-2
Hallintokulut	-	-	1	-	1	-
Yhteensä	72	76	-42	-56	30	20
Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	7	171	-	-	7	171
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	6	9	-6	-9	0	0
Kokemusperäiset tarkistukset	5	-43	-	-	5	-43
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuspohjaisen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää (-)	-	-	-31	-53	-31	-53
Yhteensä	18	137	-37	-62	-19	75

Muut

Työnantajan suorittamat maksut	-	-	-13	-17	-13	-17
Maksetut etuudet	-48	-46	48	46	0	0
Yhteensä	-48	-46	35	28	-13	-17
Päätävä tase 31.12.	1 441	1 400	-1 438	-1 394	4	6

Taseeseen kirjatut velat ja varat, milj. e

	31.12.2013	31.12.2012
Nettovelat/-varat (Eläkesäätiö)	-46	-49
Nettovelat/-varat (Eläkekassa)	33	39
Nettovelat/-varat (Muut eläkejärjestelyt)	18	16
Nettovelat (-varat) yhteensä	4	6

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2013, milj. e

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	82	1	51	134
Joukkovelkakirjalainat	155	225	8	388
Kiinteistöt	-	-	140	140
Sijoitusrahastot	416	28	249	693
Strukturoidut sijoitukset	-	-	11	11
Johdannaiset	1	0	-	1
Muut varat	57	6	-	62
Yhteensä	710	260	460	1 430

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2012, milj. e

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	62	1	61	124
Joukkovelkakirjalainat	192	217	8	418
Kiinteistöt	-	-	107	107
Sijoitusrahastot	453	7	206	665
Strukturoidut sijoitukset	-	1	22	23
Johdannaiset	-	0	-	0
Muut varat	42	-	6	47
Yhteensä	748	226	410	1 384

Hierarkitasoon 1 ryhmiteltyjen erien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen erien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineiden osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksyttävillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti määritettävissä.

Hierarkiatasoon 3 luokitellut erät arvostetaan hinnoittelumallilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta.

Merkittävimpien varallisuuserien osuus järjestelyyn kuuluvien varojen koko käyvästä arvosta, %	31.12.2013	31.12.2012
Osakkeet ja osuudet	10	9
Finanssiala	5	4
Metsä	3	4
Kiinteistö	1	1
Muut	1	1
Joukkovelkakirjalainat	27	30
Valtionlainat	6	10
Muut	21	21
Kiinteistöt	10	8
Sijoitusrahastot	48	48
Osakerahastot	27	18
Korkorahastot	11	21
Kiinteistörahastot	6	5
Hedgerahastot	5	5
Johdannaiset	0	0
Korkojohdannaiset	0	-
Valuuttajohdannaiset	0	0
Muut	0	-
Strukturoidut sijoitukset	1	2
Muut	4	3
Yhteensä	100,0	100,0
Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy, milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita	76	58
OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten liikkeeseen laskemia arvopapereita	15	25
Muita saamia OP-Pohjola-ryhmään kuuluvilta yrityksiltä	51	57
OP-Pohjola-ryhmän käytössä olevat kiinteistöt	16	27
Yhteensä	158	167

Vuonna 2014 suoritettavien maksujen määrä etuus pohjaiseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 16 milj. e.

Etuus pohjaisen eläkevelvoitteen duraatio 31.12.2013 oli eläkekassassa 20,3 vuotta ja eläkesäätiössä 13,9 vuotta.

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2013	Eläkekassa	Eläkesäätiö	Muut
Diskonttaus korko, %	3,5	3,4	3,3
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,0	3,0	3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,1	2,0	2,0
Vaihtuvuus, %	3,0	0,5	0,0
Inflaatio, %	2,0	2,0	2,0
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille			
Miehet	19,0	19,0	19,0
Naiset	24,7	24,7	24,7
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua			
Miehet	20,6	20,6	20,6
Naiset	26,4	26,4	26,4

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2012	Eläkekassa	Eläkesäätiö	Muut
Diskonttaus korko, %	3,5	3,4	3,5
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,0	3,0	3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,1	2,0	2,0
Vaihtuvuus, %	3,0	0,5	0,0
Inflaatio, %	2,0	2,0	2,0
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille			
Miehet	19,0	19,0	19,0
Naiset	24,7	24,7	24,7
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua			
Miehet	20,6	20,6	20,6
Naiset	26,4	26,4	26,4

Herkkyysanalyysi keskeisistä vakuutusmatemaattisista oletuksista 31.12.2013	Etuuspohjaisen eläkevastuun muutos			
	Eläkekassa		Eläkesäätiö	
	Milj.e	%	Milj. e	%
Diskonttaus korko				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	-87	-8,8	-26	-6,2
0,5 prosenttiyksikön lasku	80	8,1	25	5,8
Eläkkeiden korotukset				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	96	9,7	25	6,0
0,5 prosenttiyksikön lasku	-88	-8,8	-24	-5,7
Kuolevuus				
Eliniän odotuksen 1 vuoden kasvu	31	3,1	11	2,6
Eliniän odotuksen 1 vuoden lasku	-30	-3,1	-11	-2,5

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 40. Verovelat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Tuloverovelat	24	64
Laskennalliset verovelat	783	926
Verovelat yhteensä	807	990

Laskennallisten verovelkojen erittely liitetiedossa 31.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 41. Osuuspääoma

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Osuuspääoma	5	5
Lisäosuuspääoma	601	617
Osuuspääoma yhteensä	606	622
josta irtisanottu osuuspääoma	66	78

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin kuuluva osuuspääoma ja lisäosuuspääoma, joita osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille, luokitellaan IFRS-tilinpäätöksessä velaksi.

Osuuspääoma palautetaan jäsenelle vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana sitä koskeva vaatimus on esitetty. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana sitä koskeva vaatimus on esitetty.

Vuoden 2006-2007 aikana useimpien osuuspankkien osuuspääomaa koskevia sääntöjä on muutettu siten, että osuuspankilla on oikeus kieltäytyä palauttamasta osuuspääomaa jäsenille.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 42. Velat, joilla on huonompi etuoikeus

Milj. e	Keski-korko, % 31.12.2013		Keski-korko, % 31.12.2012	
Pääomalainat	2,68	191	3,17	210
Muut				
Ikkuiset lainat	-	-	0,00	0
Debentuurit	5,38	668	5,22	904
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		860		1 114

Pääomalainojen pääasialliset lainaehdot ovat seuraavat:

Ensijaisesti omiin varoihin rinnastettavat pääomalainat

1) Pääomalaina 10 mrd. Japanin jeniä (eurovasta-arvo 69 milj. e)

Laina on perpetuaalilaina eli eräpäivätön laina. Lainan korko on kiinteä 4,23 % 18.6.2034 saakka, ja sen jälkeen vaihtuva 6 kuukauden Yen-Libor + 1,58 % (Step up). Lainan korko maksetaan vuosittain 18.6. ja 18.12. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2014. Laina voidaan maksaa vuoden 2014 jälkeen takaisin koron eräpäivänä vuosittain 18.6. tai 18.12. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

2) Pääomalaina 50 milj. e

Laina on perpetuaalilaina ilman korkoporrastuksia, mutta jossa on 8 prosentin korkokatto. Laina laskettiin liikkeeseen 31.3.2005 ja sen korko oli ensimmäisenä vuonna 6,5 % ja ensimmäisen vuoden jälkeen CMS 10 vuotta + 0,1 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 11.4. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuosittain alkaen 11.4.2010. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

3) Pääomalaina 60 milj. e

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 0,65 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 30.11.2015 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Vuoden 2015 jälkeen lainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 1,65 % (Step up). Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

4) Pääomalaina 40 milj. e

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 1,25 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla koron eräpäivinä 30.11.2010 alkaen. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

5) Pääomalaina 50 miljoonaa euroa

Pääomalaina 50 miljoonaa euroa, joka on ikuinen laina. Laina laskettiin liikkeeseen 17.6.2008 ja sen korko on vaihtuva 3

kuukauden euribor + 3,05 %. Koron maksut tapahtuvat neljännesvuosittain 17.3., 17.6., 17.9. ja 17.12. Mikäli joltain korkojaksolta korkoa ei voida maksaa, koronmaksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 17.6.2013. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

6) Pohjola Vakuutus Oy:n pääomalaina

Pohjola Vakuutus Oy:n pääomalaina on 50 miljoonan euron eräpäivätön laina. Laina laskettiin liikkeeseen 17.6.2008 ja sen korko on 3 kuukauden euribor + 3,20 %. Koron maksut tapahtuvat neljännesvuosittain. Korko, jota ei voida maksaa koronmaksupäivänä sekä korko, jota Pohjola Vakuutus Oy ei ole voinut maksaa aikaisemmilta koronmaksupäiviltä, muodostavat yhdessä "Maksamattomat korot". Maksamattomille koroille kertyy korkoa lainaosuuksiin sovellettavan koron mukaisesti ja tämä kuhunkin koronmaksupäivään asti kertynyt lisäkorko lisätään maksamattomiin korkoihin kyseisenä koronmaksupäivänä. Kunnnes maksamattomat korot on kokonaisuudessaan maksettu, liikkeeseenlaskija sitoutuu pidättäytymään osingon tai muun voiton jakamisesta tai omien osakkeiden hankinnasta. Laina voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2013. Lainan pääoma voidaan maksaa takaisin vain, mikäli lain vaatimat ehdot täyttyvät. Lainaa ei huomioida luottolaitoslain mukaisessa vakavaraisuuslaskennassa. Vakuutusyhtiön vakavaraisuuslaskennassa laina voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

Näistä lainoista hybridejä ovat lainat 1 ja 3.

Lainojen korko- ja valuuttakurssiriski on suojattu johdannaisilla. Tilinpäätöksessä suojauksesta on kirjattu arvomuutosta 13,2 miljoonaa euroa (16,3).

Debentuurit

- 1) Debentuurilaina 100 miljoonaa CHF (eurovasta-arvo 81 miljoonaa), joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.7.2021. Lainan korko on kiinteä 3.375% p.a.
- 2) Debentuurilaina 100 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 14.9.2021. Lainan korko on kiinteä 5.25% p.a.
- 3) Debentuurilaina 500 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 22.8.2022. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on kiinteä 5,75% p.a.

Lainat 1-3 on laskettu liikkeeseen kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

Vertailuvuonna kotimassa liikkeeseen laskettuja, kiinteäkorkoisia debentuurilainoja oli yhteensä 0,7 miljoonaa euroa.

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole lainasopimusten ehtoja koskevia rikkomuksia pääoman, koron eikä muiden ehtojen osalta. Tilinpäätöksessä lainojen hintaerona on kirjattu 0 miljoonaa euroa (2).

Muut pääomalainat

OP-Henkivakuutus on laskenut liikkeeseen 27.10.1999 pääomalainan 25 830 000 e, lainalla on kiinteä kuponkikorko 7,0 % 70 vuoden ajan.

OP-Henkivakuutus on laskenut liikkeeseen 20.9.2001 pääomalainan 10 000 000 e, lainalla on kiinteä kuponkikorko 6,15 % 10 vuoden ajan.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 43. Oma pääoma

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus		
Osake- ja osuuspääoma (sis. osakeanti)	339	336
Rahastot		
Sidotut rahastot		
Ylikurssirahasto	498	478
Vararahasto	805	799
Käyvän arvon rahasto*		
Rahavirran suojauksesta	27	48
Käypään arvoon arvostamisesta		
Saamistodistuksista	63	85
Osakkeista ja osuuksista	235	207
Muut sidotut rahastot	1	2
Vapaat rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	143	143
Muut vapaat rahastot	1 292	1 261
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto (tappio)	3 605	3 282
Kauden voitto (tappio)	672	470
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus omasta pääomasta	7 681	7 110
Määräysvallattomien osuus	36	24
Oma pääoma yhteensä	7 717	7 134

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 406 miljoonaa euroa (449) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 81 miljoonaa euroa (110). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 293 miljoonaa euroa (260) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 20 miljoonaa euroa (21). Vuonna 2013 käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulosvaikutteisesti arvonalentumisia yhteensä 21 miljoonaa euroa (31), josta oman pääoman ehtoisten instrumenttien osuus 16 miljoonaa euroa (28).

Osakepääoma ja osakkeet

OP-Pohjola-ryhmän osakepääoma koostuu ryhmän ulkopuolisten osakkaiden sijoituksista Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeisiin. Pankkiryhmän ulkopuoliset osakkaat voivat omistaa vain Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeita. A-sarjan osakkeet noteerataan Helsingin Pörssissä. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa, niiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1,34 euroa (ei tarkka arvo).

Ryhmän ulkopuolisten osakkaiden osakeomistusten muutokset

	Osakkeiden lukumäärä (1 000)
1.1.2012	149 861
Osakekaupat ulkopuolisten kanssa	-757
31.12.2012	149 104
Osakekaupat ulkopuolisten kanssa	-597
31.12.2013	148 507

Osuuspääoma

OP-Pohjola-ryhmän omaan pääomaan luettava osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuusmaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Rahastot**Ylikurssirahasto**

Rahasto on muodostunut ennen 1.9.2006 voimassa olleiden säännösten aikana. Rahastoon kirjattuja eriä ovat uusmerkinnässä osakkeista maksettu nimellisarvon ylittävä määrä, optio-oikeuteen ja vaihtovelkakirjaan perustuvasta merkintäoikeudesta maksettu määrä, omien osakkeiden myyntivoitto, se osakepääoman alentamismäärä, jota ei käytetä vahvistetun tappion kattamiseen, siirretä yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon tai jaeta osakkeenomistajille, korvaukset osakeyhtiön perustamisen yhteydessä maksettavista merkitsemättömistä osakkeista, yhtiölle tulleet korvaukset osakkeista, jotka on myyty sen johdosta, että osakkeenomistaja ei ole liittännyt osakkeitaan arvo-osuusjärjestelmään, suoritus jonka yritys on saanut rahastoannissa vaatimatta jääneestä osakkeesta.

Ylikurssirahastoa voidaan alentaa noudattaen osakepääoman alentamista koskevia säännöksiä ja sitä voidaan käyttää osakepääoman korottamiseen. 1.9.2006 alkaen ylikurssirahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Vararahasto

Vararahasto on muodostunut sinne aikaisempina kausina siirretyistä voittovaroista ja osuuspankkien arvonkorotusrahastosta ja luottotappiovarauksista siirretystä osuudesta. Vararahastoa voidaan käyttää sellaisten tappioiden kattamiseen, joihin vapaa oma pääoma ei riitä. Vararahastoa voidaan käyttää myös osakepääoman korottamiseen ja sitä voidaan alentaa samalla tavoin kuin osakepääomaa. Osuuskuntamuotoisessa luottolaitoksessa vararahastoa saadaan käyttää vain tappioiden kattamiseen. Osakeyhtiössä 1.9.2006 alkaen vararahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Käyvän arvon rahasto

Rahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksen. Rahastoon merkityt erät realisoituvat tuloslaskelmaan, kun myytävissä olevasta arvopaperista luovutaan tai kirjataan arvonalennus. Rahastoon on kirjattu myös rahavirran suojaussuhteessa olevien korkojohdannaisten tehokkaaksi todennettu laskennallisilla veroilla oikaistu arvomuutosnetto. Arvonmuutokset realisoituvat tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat toteutuvat.

Muut sidotut rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin, joissa on määritelty myös niiden käyttötarkoitus.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Vuonna 2009 Pohjola Pankki Oyj:n toteutetulla osakeannilla kerätyt varat merkittiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Muut vapaat rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yhtiökokouksen, edustajiston tai osuuskuntakokouksen päätökseen.

Kertyneet voittovarot

Kertyneet voittovarot sisältävät myös konserniyritysten erillistilinpäätöksiin sisältyvät vapaaehtoiset varaukset ja poistoeron sekä vakuutusyhtiöiden tasoitusmäärän, jotka IFRS-tilinpäätöksessä on merkitty kertyneisiin voittovaroihin laskennallisella verolla vähennettynä.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 44. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	212	96
Myytavissä olevat, josta		
käypään arvoon arvostettavat	6 697	4 625
Eräpäivään asti pidettävät	187	316
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset yhteensä	7 096	5 037

OP-Pohjola-ryhmässä oikeus keskuspankkirahoitukseen on vain Pohjola Pankki Oyj:lla.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 45. Huonommalla etuoikeudella olevat saamistodistukset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Julkisesti noteeratut		
Muilta	5	3
Yhteensä	5	3
Muut		
Muilta	9	1
Yhteensä	9	1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin sisältyvät yhteensä	14	4
Sijoitusomaisuus		
Julkisesti noteeratut		
Muilta	15	17
Yhteensä	15	17
Muut		
Muilta	1	1
Yhteensä	1	1
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät yhteensä	15	18

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 46. Annetut vakuudet

Milj. e	31.12.2013 Tasearvo	31.12.2012 Tasearvo
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Kiinnitykset	1	1
Pantit	12	14
Luotot (covered bondien vakuutena)	7 542	8 173
Muut	485	623
Muut annetut vakuudet		
Pantit*	5 705	4 618
Annetut vakuudet yhteensä	13 744	13 428
Vakuudelliset muut velat	490	592
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	5 698	5 692
Vakuudelliset velat yhteensä	6 188	6 284

*josta 2 000 miljoonaa euroa päivän sisäisen limitin vakuuksia ja loput pantattu, mutta ei sidottu

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 47. Saadut rahoitusvakuudet

OP-Pohjola-ryhmässä Pohjola Pankki Oyj on vastaanottanut rahoitusvakuuslain mukaisia vakuuksia, jotka se voi myydä tai pantata edelleen.

Saatujen vakuuksien käyvät arvot	31.12.2013	31.12.2012
Muut	359	568
Yhteensä	359	568

Johdannaisista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA- yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex -sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi arvopapereita tai käteistä. CSA-sopimukseen liittyvien, käteisenä saatujen vakuuksien määrä oli tilinpäätöshetkellä 359 miljoonaa euroa (568). Vakuudeksi saatuja arvopapereita ei tilinpäätöshetkellä ollut.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 48. Taseen luokittelu

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat*	Myytavissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	2 172	-	-	-	-	2 172
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	848	-	-	-	-	848
Johdannaissopimukset	-	-	2 943	-	479	3 423
Saamiset asiakkailta	68 255	-	-	-	-	68 255
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	585	-	116	2 797	-	3 497
Henkivakuutustoiminnan varat***	212	-	6 493	3 174	-	9 880
Saamistodistukset	-	271	450	7 586	-	8 307
Osakkeet ja osuudet	-	-	87	305	-	392
Muut	3 758	-	450	-	-	4 208
Yhteensä 31.12.2013	75 830	271	10 539	13 862	479	100 981

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat*	Myytavissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	5 784	-	-	-	-	5 784
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	840	-	-	-	-	840
Johdannaissopimukset	-	-	3 733	-	703	4 436
Saamiset asiakkailta	65 161	-	-	-	-	65 161
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	558	-	132	2 802	-	3 492
Henkivakuutustoiminnan varat***	305	-	5 746	3 122	-	9 173
Saamistodistukset	-	401	266	5 446	-	6 113
Osakkeet ja osuudet	-	-	91	327	-	418
Muut	3 929	-	423	-	-	4 352
Yhteensä 31.12.2012	76 577	401	10 392	11 696	703	99 769

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat****	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	-	1 032	-	1 032
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	4	-	-	4
Johdannaissopimukset	2 908	-	250	3 157
Velat asiakkaille	-	50 175	-	50 175
Vahinkovakuutustoiminnan velat	0	2 746	-	2 746
Henkivakuutustoiminnan velat	6 308	3 463	-	9 771
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	21 428	-	21 428
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	860	-	860
Muut velat	-	4 092	-	4 092
Yhteensä 31.12.2013	9 219	83 796	250	93 265

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat****	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	-	1 965	-	1 965
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	3	-	-	3
Johdannaissopimukset	3 743	-	419	4 162
Velat asiakkaille	-	49 650	-	49 650
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3	2 596	-	2 598
Henkivakuutustoiminnan velat	5 371	3 600	-	8 970
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	19 270	-	19 270
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	1 114	-	1 114
Muut velat	-	4 902	-	4 902
Yhteensä 31.12.2012	9 119	83 097	419	92 635

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset sekä sijoituskiinteistöt.

**Vahinkovakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 23.

*** Henkivakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 24.

****Sisältää sijoitussidonnaisten sopimusten vakuutusvelan tasearvon

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon.

Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 403 milj. e kirjanpitoarvoa korkeampi.

Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuon. Näiden käyvät arvot ovat kirjanpitoarvoja alhaisemmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittäminen nykyisessä markkinatilanteessa on vaikeaa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 49. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2013			Yhteensä
	Käypä arvo			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	152	383	1	537
Vahinkovakuutustoiminta	-	6	-	6
Henkivakuutustoiminta*	6 061	239	16	6 316
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	10	3 201	212	3 423
Vahinkovakuutustoiminta	4	0	-	4
Henkivakuutustoiminta	1	70	-	71
Myytävässä olevat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	6 098	1 752	41	7 891
Vahinkovakuutustoiminta	1 648	917	232	2 797
Henkivakuutustoiminta	1 800	947	427	3 174
Rahoitusinstrumentit yhteensä	15 774	7 516	928	24 218
Sijoituskiinteistöt				
Pankkitoiminta	-	-	450	450
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	106	106
Henkivakuutustoiminta	-	-	107	107
Sijoituskiinteistöt yhteensä	-	-	663	663
Yhteensä	15 774	7 516	1 591	24 881

*Sisältää 6 300 milj. e sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka jakaantuvat 6 061 milj. e tasolle 1 ja 239 milj. e tasolle 2

Varojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2012			
	Käypä arvo			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	125	209	23	358
Vahinkovakuutustoiminta	-	13	6	19
Henkivakuutustoiminta*	5 169	211	80	5 460
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	7	4 239	190	4 436
Vahinkovakuutustoiminta	1	0	-	1
Henkivakuutustoiminta	-	130	-	130
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Pankkitoiminta	4 517	1 209	46	5 772
Vahinkovakuutustoiminta	1 799	759	244	2 802
Henkivakuutustoiminta	1 626	789	707	3 122
Rahoitusinstrumentit yhteensä	13 244	7 559	1 297	22 100
Sijoituskiinteistöt				
Pankkitoiminta	-	-	423	423
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	112	112
Henkivakuutustoiminta	-	-	156	156
Sijoituskiinteistöt yhteensä	-	-	691	691
Yhteensä	13 244	7 559	1 988	22 791

*Sisältää 5 373 milj. e sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka jakaantuvat 5 169 milj. e tasolle 1 ja 204 milj. e tasolle 2

Velkojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2013			
	Käypä arvo			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Pankkitoiminta	-	4	-	4
Henkivakuutustoiminta*	6 060	239	-	6 299
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	35	2 992	131	3 157
Henkivakuutustoiminta	-	9	-	9
Yhteensä	6 095	3 243	131	9 469

*Sisältää 6 299 milj. e sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkojen käyvät arvot, jotka jakaantuvat 6 060 milj. e tasolle 1 ja 239 milj. e tasolle 2

Velkojen käyvät arvot, milj. e	31.12.2012			
	Käypä arvo			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Pankkitoiminta	-	3	-	3
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta*	5 167	204	-	5 371
Johdannaisopimukset				
Pankkitoiminta	21	3 982	159	4 162
Vahinkovakuutustoiminta	3	0	-	3
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Yhteensä	5 190	4 190	159	9 539

*Sisältää 5 371 milj. e sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkojen käyvät arvot, jotka jakaantuvat 5167 milj. e tasolle 1 ja 204 milj. e tasolle 2.

Käypään arvoon arvostus

Pohjola Pankin Middle Office vastaa käyvän arvon arvostuksessa käytetyn markkinadatan laadusta ja luotettavuudesta osana päivittäistä arvostusprosessia. Riskienhallintatoiminto valvoo arvostusprosessia ja arvioi käytettyjen arvostusmallien oletusten asianmukaisuuden sekä mallien tuottamat tulokset säännöllisesti ml. tason 3 käyvän arvon arvostukset. Lisäksi Markkina- ja vakuutusriskienhallinta suorittaa riippumattoman käyvän arvon varmentamisen vähintään kuukausittain. Arvostusten varmennus perustuu mm. arvostamiseen käyttäen vaihtoehtoisia lähteitä sekä markkinahinnoille, että muille syöttötiedoille. Varmennusprosessissa arvostushintoja voidaan verrata CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin hintoihin ja on mahdollista käyttää myös kolmansien osapuolten tarjoamia arvostuspalveluja.

Korkojohdannaisten arvostus perustuu diskontattujen kassavirtojen menetelmään, jossa johdannaisten tulevat kassavirrat projisoidaan korkoperustekohtaisilla termiinikäyrillä ja kassavirrat diskontataan valuuttakohtaisilla korkokäyrillä. Korko-optiosopimusten arvostukseen käytetään mm. Black 76-optiohonnittelumallia, jossa huomioidaan eri korkoperusteiden implisiittinen volatilitteetti.

Vakuudettomien johdannaisten arvostuksessa huomioidaan kaupan osapuolten luottoriski. Luottoriskiä oikaistaan vastapuoliriskikorjauksella (ns. Credit Valuation Adjustment "CVA") sekä omalla luottoriskikorjauksella (ns. Debt Valuation Adjustment, "DVA"). CVA ja DVA -arvostus oikaisut lasketaan vastapuolikohtaisesti johdannaisposition nettomarkkina-arvolle.

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörsseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A- omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu Pohjola-konsernin OTC-johdannaiset, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velkapaperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistettut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Usein tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Vuoden 2013 aikana on tasosta 1 tasoon 2 siirretty joukkolainoja 145 miljoonaa euroa (121), luottoluokitusten muutosten vuoksi.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytavissä olevat rahoitusvarat		Johdannaisopimukset		Varat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2013	23	87	46	951	190	-	1 297
Tuloslaskelman nettotuotot	-15	1	-2	-22	22	-	-17
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	0	2	30	-	-	32
Hankinnat	-	1	1	54	-	-	56
Myynnit	-5	-50	-6	-290	-	-	-351
Lyhennykset	-2	-22	0	0	-	-	-24
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-65	-	-	-65
Päätävä tase 31.12.2013	1	16	41	658	212	-	928

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytavissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Varat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2012	13	99	47	993	187	-	1 339
Tuloslaskelman nettotuotot	11	3	0	-11	3	-	7
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	-	0	4	19	-	-	24
Hankinnat	-	-	1	132	-	-	132
Myynnit	0	-11	-6	-182	-	-	-199
Lyhennykset	-1	-5	0	0	-	-	-6
Siirrot tasosta 3	-	-	-	-	-	-	-
Päättävä tase 31.12.2012	24	87	46	951	190	-	1 298

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytavissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Velat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2013	-	-	-	-	159	-	159
Tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	-	-28	-	-28
Päättävä tase 31.12.2013	-	-	-	-	131	-	131

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Myytavissä olevat rahoitusvarat		Johdannaissopimukset		Velat yhteensä
	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	
Avaava tase 1.1.2012	-	-	-	-	178	-	178
Tuloslaskelman nettotuotot	-	-	-	-	-19	-	-19
Päättävä tase 31.12.2012	-	-	-	-	159	-	159

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2013

Milj. e	Korkokate tai Kaupankäynnin nettotuotot	Sijoitus-toiminnan nettotuotot	Vahinko-vakuutus-toiminnan nettotuotot	Henki-vakuutus-toiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvон rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-15	2	-5	-17	-	-35
Realisoitumattomat nettotuotot	50	-4	-	-	32	78
Nettotuotot yhteensä	35	-2	-5	-17	32	43

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2012

Milj. e	Korkokate tai Kaupan- käynnin netto- tuotot	Sijoitustoiminnan netto- tuotot	Vahinko- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Henki- vakuutus- toiminnan netto- tuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	11	0	-4	-4	-	4
Realisoitumattomat nettotuotot	22	-	-	-	23	46
Nettotuotot yhteensä	34	0	-4	-4	23	49

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät Pohjolan liikkeeseen laskemiin strukturoituihin jvk-lainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut muutoksia 2013 aikana.

Herkkyyshanalyysi epävarmuutta sisältävistä laskentaparametreista

Instrumenttityyppi, milj.e	Saamiset	Velat	Nettosaldo	Herkkyyshanalyysi	Jokseenkin mahdollinen käyvän arvon muutos
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat:					
Strukturoidut sijoitukset	17	-	17	1,7	10 %
Johdannaiset:					
Indeksilainojen suojat ja strukturoidut johdannaiset*	212	-131	81	9,1	11 %
Myytavissä olevat:					
Epälikvidit sijoitukset	168	-	168	25,2	15 %
Pääomarahastot**	319	-	319	31,9	10 %
Kiinteistö-pääomarahastot***	213	-	213	42,6	20 %
Sijoituskiinteistöt:					
Sijoituskiinteistöt***	663	-	663	132,6	20 %

* Seuraavien stressiskenaarioiden: osakkeiden volatiliteetin (30%), osakkeiden osinkojen (30%), luottoriskipreemioiden (30%) ja merkittävien korrelaatiomuutosten yhteenlaskettu arvonmuutos

** Pääomarahastojen arvo riippuu pääasiassa kohdeyritysten tuloskehityksestä ja vastaavien listattujen yhtiöiden PE-kertoimista. Pääomarahastojen käyvän arvon kehitystä seurataan Total Value per Pid-in (TVPI) -kertoimella, joka on muuttunut keskimäärin 10 %.

*** Kiinteistö-pääomarahastojen ja sijoituskiinteistöjen arvostuksessa käytetään pääsääntöisesti tuottoarvomenetelmää, jonka pääkomponentit ovat tuottovaade ja nettovuokrataso. Tuottovaateen muutos +/- 1 %-yksiköllä johtaa keskimäärin noin 20 %:n muutokseen käyvässä arvossa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 50. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Takaukset	931	955
Takuuvastuut	1 967	1 684
Pantit	3	3
Luottolupaukset	9 772	10 856
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	265	451
Muut	490	479
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	13 428	14 430

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 51. Ehdolliset velat ja varat

OP-Pohjola-ryhmään kuuluvat vakuutusyhtiöt merkitsevät vakuutussopimuksia poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. Vakuutusyhtiöt kirjaavat yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisoituminen on todennäköistä.

Pohjola Pankki Oyj myi joulukuussa 2010 tytäryhtiönsä Pohjola Capital Partners Oy:n yhtiön toimivalle johdolle. Kauppahinnan lisäksi Pohjolalla on oikeus saada lisäkauppahintana yhteensä 0,7 miljoonaa euroa, mikäli myydyn yhtiön tai sen välittömien tai välillisten omistajien uuden, myöhemmin perustaman kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston koko saavuttaa "rahasto-closingien" yhteydessä saatujen sijoitussitoumusten perusteella 75 miljoonaa euroa. Lisäkauppahinta maksetaan myyjälle kaupan ehtojen mukaisesti aikaisintaan 31.3.2014. Lisäkauppahinnan maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että Pohjola antaa joko yksin tai yhdessä OP-Pohjola-ryhmän yhtiöiden (pl. Osuuspankit) kanssa yhteensä vähintään 20 miljoonan euron suuruisen sijoitussitoumuksen uuteen rahastoon samoin ehdoin kuin muutkin sijoittajat edellyttäen, että uusi rahasto saavuttaa 50 miljoonan euron minimikoon.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 52. Muut vuokrasopimukset

OP-Pohjola-ryhmä vuokralle ottajana

Eräät OP-Pohjola-ryhmän yritykset ovat vuokranneet käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat vuodesta kymmeneen vuoteen ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. OP-Pohjola-ryhmän yritykset ovat edelleen vuokranneet osan vuokraamistaan tiloista. Lisäksi eräät yritykset ovat vuokranneet leasing-sopimuksin moottoriajoneuvoja ja konttorikoneita. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyy vuokrakuluja 29 milj. e (27 milj. e).

Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Yhden vuoden kuluessa	14	13
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	14	27
Yli viiden vuoden kuluttua	1	1
Yhteensä	30	41
Ei-purettavissa olevista edelleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevat vastaiset vähimmäisvuokrat	5	8

OP-Pohjola-ryhmä vuokralle antajana

OP-Pohjola-ryhmän yritykset ovat antaneet vuokralle omistamiaan sijoituskiinteistöjä, joista kertyi 2013 vuokratuottoja 65 milj. e (65 milj. e). Lisäksi konserni on antanut vuokralle leasing-sopimuksin pääasiassa henkilöautoja, joista saadut vuokratuotot olivat 4 milj. e (8 milj. e).

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Yhden vuoden kuluessa	44	46
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	97	95
Yli viiden vuoden kuluttua	85	68
Yhteensä	227	209

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 53. Johdannaisopimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	12 513	55 139	29 999	97 651	2 239	1 968	2 953
Keskusvastapuoliselvitettävät	2 350	9 295	4 419	16 065	70	51	183
Korkotermiinit	-	-	-	-	-	-	-
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	3 113	5 330	2 179	10 623	179	4	244
Asetetut	2 270	5 109	2 634	10 014	0	136	5
Put ja floorit							
Ostetut	2 806	5 958	1 202	9 966	201	0	263
Asetetut	3 276	7 285	979	11 539	0	138	27
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	23 978	78 821	36 993	139 793	2 619	2 246	3 492
Korkofutuurit	4 109	6 624	-	10 733	8	3	-
Korko-optiot							
Put							
Ostetut	2 000	-	-	2 000	-	0	-
Asetetut	4 000	-	-	4 000	1	-	-
Pörssijohdannaiset yhteensä	10 109	6 624	-	16 733	9	3	-
Korkojohdannaiset yhteensä	34 087	85 445	36 993	156 526	2 628	2 249	3 492
Valuuttajohdannaiset							
Valuuttatermiinit	13 553	338	84	13 976	132	143	290
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	344	1 353	1 303	3 001	160	177	329
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	178	11	-	189	3	-	5
Asetetut	208	8	-	217	0	8	0
Put							
Ostetut	167	8	-	175	1	-	3
Asetetut	101	0	-	101	-	1	-
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	14 552	1 719	1 387	17 659	296	328	628
Valuuttafutuurit	-	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset yhteensä	14 552	1 719	1 387	17 659	296	328	628

Osakeindeksioptiot							
Call							
Ostetut	194	582	-	776	77	-	135
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
Put							
Ostetut	-	0	-	0	-	-	0
Asetetut	-	-	-	-	-	-	-
OTC-osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	194	582	-	776	77	-	135
Osakefutuurit	-	-	-	-	-	-	-
Pörssijohdannaiset yhteensä	-	-	-	-	-	-	-
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	194	582	-	776	77	-	135
Luottojohdannaiset							
Luottoriskinvaihtosopimukset	4	99	15	118	13	0	13
Luottojohdannaiset yhteensä	4	99	15	118	13	0	13
Muut							
Muut termiinit	3	0	-	4	1	0	1
Muut swap-sopimukset	204	499	166	869	55	30	141
Muut optiot							
Call							
Ostetut	18	11	-	29	0	-	3
Asetetut	18	-	-	18	-	0	-
Put							
Ostetut	9	-	-	9	0	-	1
Asetetut	9	-	-	9	-	0	-
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	261	510	166	937	56	30	146
Muut futuurit	105	118	6	229	8	34	-
Muut johdannaiset yhteensä	367	627	172	1 167	64	64	146
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	49 204	88 473	38 568	176 245	3 077	2 641	4 414

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2012

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	9 939	47 776	29 189	86 904	3 364	2 840	4 040
Korkotermiinit	260	-	-	260	0	0	0
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	4 381	5 883	1 761	12 024	373	7	427
Asetetut	3 919	4 234	1 959	10 112	0	348	-
Put ja floorit							
Ostetut	7 805	3 078	734	11 617	147	0	173
Asetetut	8 405	3 335	682	12 421	-	69	-
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	34 709	64 305	34 325	133 339	3 885	3 263	4 640
Korkofutuurit	2 694	2 958	142	5 793	1	5	-
Korko-optiot							
Put							
Ostetut	1 000	-	-	1 000	-	0	-
Asetetut	1 000	-	-	1 000	0	-	-
Pörsisijohdannaiset yhteensä	4 694	2 958	142	7 793	1	6	-
Korkojohdannaiset yhteensä	39 403	67 263	34 467	141 133	3 886	3 269	4 640
Valuuttajohdannaiset							
Valuuttatermiinit	18 174	538	65	18 778	129	226	342
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	0	1 400	298	1 698	77	89	169
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	123	-	-	123	2	-	4
Asetetut	142	-	-	142	-	2	-
Put							
Ostetut	108	-	-	108	1	-	2
Asetetut	100	-	-	100	-	1	-
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	18 647	1 938	363	20 948	209	318	517
Valuuttafutuurit	-	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset yhteensä	18 647	1 938	363	20 948	209	318	517

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osakeindeksioptiot

Call							
Ostetut	261	819	6	1 085	50	-	132
Put							
Ostetut	42	0	-	42	0	-	0
OTC-osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	303	819	6	1 127	50	-	132
Osakefutuurit	0	-	-	0	-	0	-
Pörssijohdannaiset yhteensä	0	-	-	0	-	0	-
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	303	819	6	1 127	50	0	132

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	122	92	-	214	10	2	11
Luottojohdannaiset yhteensä	122	92	-	214	10	2	11

Muut

Muut termiinit	4	2	-	6	1	0	1
Muut swap-sopimukset	91	399	73	563	23	18	77
Muut optiot							
Call							
Ostetut	33	16	-	49	6	-	11
Asetetut	23	5	-	28	-	0	-
Put							
Ostetut	7	5	-	11	0	-	2
Asetetut	7	5	-	11	-	0	-
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	165	430	73	669	30	19	90
Muut futuurit	79	130	5	215	6	18	-
Muut johdannaiset yhteensä	244	561	78	883	36	37	90
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	58 719	70 672	34 915	164 306	4 191	3 626	5 391

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	4 197	11 448	5 084	20 728	348	244	467
Keskusvastapuoliselvitettävät	40	1 139	601	1 779	5	17	20
OTC-korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	-	11	10	21	-	0	0
Asetetut	0	0	0	0	-	-	-
Put ja floorit							
Asetetut	-	11	10	21	-	-	-
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	4 197	11 469	5 104	20 769	348	245	468
Korkojohdannaiset yhteensä	4 197	11 469	5 104	20 769	348	245	468
Valuuttajohdannaiset							
Valuuttatermiinit	-	-	-	-	-	-	-
Koron- ja valuuttavaihto-sopimukset	1 628	803	137	2 567	46	83	113
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	1 628	803	137	2 567	46	83	113
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 628	803	137	2 567	46	83	113
Käyvän arvon suojauksen johdannaiset yhteensä	5 824	12 272	5 240	23 337	394	328	580

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - rahavirran suojaus 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset, josta	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Keskusvastapuoliselvitettävät		200		200	0	1	1
OTC korkojohdannaiset yhteensä	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Korkojohdannaiset yhteensä	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Rahavirran suojauksen johdannaiset yhteensä	250	1 933	611	2 794	49	5	67
Suojauksen johdannaiset yhteensä	6 074	14 205	5 851	26 131	443	332	647

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2012

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta- arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 735	8 294	3 084	14 114	435	405	523
OTC korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	-	1	20	21	-	0	0
Asetetut	0	0	0	0	-	-	-
Put ja floorit							
Asetetut	-	1	20	21	-	-	-
OTC korkojohdannaiset yhteensä	2 735	8 295	3 124	14 155	435	406	523
Korkojohdannaiset yhteensä	2 735	8 295	3 124	14 155	435	406	523
Valuuttajohdannaiset							
Valuuttatermiinit	90	-	-	90	0	0	1
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	1 122	808	153	2 083	85	22	148
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	1 212	808	153	2 173	85	22	149
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 212	808	153	2 173	85	22	149
Käyvän arvon suojauksen johdannaisten yhteensä	3 947	9 103	3 277	16 328	520	428	672

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - rahavirran suojaus 31.12.2012

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luotto- vasta- arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	210	1 480	224	1 914	35	40	46
OTC korkojohdannaiset yhteensä	210	1 480	224	1 914	35	40	46
Korkojohdannaiset yhteensä	210	1 480	224	1 914	35	40	46
Rahavirran suojauksen johdannaisten yhteensä	210	1 480	224	1 914	35	40	46
Suojauksen johdannaisten yhteensä	4 157	10 584	3 501	18 242	555	467	718

Johdannaiset yhteensä 31.12.2013

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luottovasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset, josta	38 534	98 847	42 708	180 089	3 025	2 498	4 026
Keskusvastapuoliselvitettävät	2 390	10 634	5 020	18 044	76	69	204
Valuuttajohdannaiset	16 180	2 522	1 524	20 226	342	411	741
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	194	582	-	776	77	-	135
Luottojohdannaiset	4	99	15	118	13	0	13
Muut johdannaiset	367	627	172	1 167	64	64	146
Johdannaiset yhteensä	55 278	102 678	44 419	202 375	3 520	2 974	5 061

Johdannaiset yhteensä 31.12.2012

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika				Käyvät arvot*		Luottovasta-arvo
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset	42 348	77 038	37 815	157 202	4 356	3 715	5 210
Valuuttajohdannaiset	19 859	2 746	517	23 122	294	340	666
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	303	819	6	1 127	50	0	132
Luottojohdannaiset	122	92	-	214	10	2	11
Muut johdannaiset	244	561	78	883	36	37	90
Johdannaiset yhteensä	62 876	81 256	38 416	182 548	4 746	4 093	6 109

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka taseessa esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoutettu taseesta.

Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset nettoutetaan taseesta. Nettoutuksen vaikutukset on esitetty liitteessä 54. Muut johdannaissopimukset esitetään taseessa bruttomääräisenä. Pohjola-konsernin vakavaraisuuslaskennassa käytetään myös johdannaisten nettoutusta. Nettoutuksen vaikutukset vastapuoliriskiä on esitetty liitetiedossa 98. Nettoutus pienentäisi Pohjola Pankki Oyj:n johdannaisten luottovasta-arvoa 3 381 miljoonaa euroa (4 359).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liite 54. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat, jotka on netotettu taseessa tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

31.12.2013. milj. e	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvarojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarat***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	3 498	-71	3 423	-2 362	-359	702
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	71	-	71	-9	-	62
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	4	-	4	-	-	4
Johdannaiset yhteensä	3 573	-71	3 498	-2 371	-359	768

Rahoitusvelat, jotka on netotettu taseessa tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Milj. e	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvelkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelat***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Pankkitoiminnan johdannaiset	3 221	-64	3 157	-2 362	-377	418
Henkivakuutustoiminnan johdannaiset	9	-	9	-9	-	-
Vahinkovakuutuksen johdannaiset	-	-	-	-	-	-
Johdannaiset yhteensä	3 230	-64	3 166	-2 371	-377	418

*ml. käteisvaroihin sisältyvä päivittäin selvitettyjen johdannaisten nettomäärä yht. 8 miljoonaa euroa.

**Käyvät arvot ilman kertyneitä korkoja

***OP-Pohjola ryhmän käytäntönä on solmia johdannaissopimukset kaikkien johdannaistavastapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Ennakoiden EMIR– asetuksen (Regulation (EU) No 648/2012) edellyttämää keskusvastapuoliselvityksen voimaantuloa, OP-Pohjola-ryhmä on siirtynyt helmikuussa 2013 finanssivastapuolten kanssa solmittujen standardiehtoisten OTC – johdannaiskauppojen keskusvastapuoliselvitykseen London Clearing House:ssa uusien korkojohdannaisten osalta. Koska OP-Pohjola-ryhmä ei ole liittynyt suoraksi jäseneksi London Clearing House:en, hoitaa OP-Pohjola-ryhmä OTC-johdannaiskauppojen keskusvastapuoliselvityksen muutaman erikseen valitun selvitysvälittäjän kanssa, joiden kanssa on solmittu selvityssopimukset. Johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli. Toimintamallissa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin). Toimintamallin muutoksen johdosta keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvitettävät OTC- johdannaiset

OP-Pohjola-ryhmän ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, Finanssialan Keskusliiton tai OP-Pohjola-ryhmän omaa johdannaistyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 55. Omistukset muissa yrityksissä

Tilikauden aikana tapahtuneet muutokset tytär- ja osakkuusyhtiöissä

OP-It-hankinta fuusioitui OP-Palvelut Oy:öön. OP-Pohjola osk perusti uuden tytäryhtiön Pivo Wallet Oy:n.

Pohjola Pankki Oyj:n tytäryhtiö Pohjola Corporate Finance Oy fuusioitui emoyhtiöön. Access Capital Partners Group S.A.:han tehdyn lisäsijoituksen jälkeen Pohjola Pankin omistusosuus yhtiöstä on 45 prosenttia. Pohjola Kiinteistösijoitus Oy perusti uuden tytäryhtiön Pohjola Asuntorahasto I GP Oy:n.

Osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmän) tilinpäätöksen yhdistellyt tytäryritykset 2013

Yhtiö	Kotipaikka	Omistus- osuus, %	Osuus äänivallasta, %
Osuuspankit 183 kpl*			
OP-Pohjola osk	Helsinki	100,0	100,0
Aurum Sijoitusvakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
Helsingin OP Pankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0
Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Asuntoluottopankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0
OP-Henkivakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Kotipankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0
OP-Palvelut Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Prosessipalvelut Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Vallila Rahasto Ky	Helsinki	83,9	83,9
OP-Vallila Rahasto VYM Oy	Helsinki	100,0	100,0
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö	Helsinki	100,0	100,0
Pivo Wallet Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Pankki Oyj	Helsinki	53,3	74,7
Real Estate Fund Finland III Ky	Helsinki	66,7	66,7
Real Estate Fund Finland III Ky (konserni)	Helsinki	66,7	66,7

Pohjola-konsernin tilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset

A-Vakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
Conventum Venture Finance Oy	Helsinki	100,0	100,0
Kaivokadun PL-hallinto Oy	Helsinki	100,0	100,0
Omasairaala Oy	Helsinki	100,0	100,0
PAM USA Funds Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Asset management Execution Services Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Asuntorahasto I GP Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Finance Estonia AS	Viro	100,0	100,0
Pohjola Finance SIA	Latvia	100,0	100,0
Pohjola Kiinteistösijoitus Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Terveys Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Vakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Varainhoito Oy	Helsinki	100,0	100,0
Real Estate Debt and Secondaries GP Oy	Helsinki	100,0	100,0
Real Estate Fund Finland Oy	Helsinki	100,0	100,0
Real Estate Fund Finland III GP Oy	Helsinki	100,0	100,0
Real Estate Fund of Funds Finland Oy	Helsinki	100,0	100,0
Seesam Insurance AS	Viro	100,0	100,0
UAB Pohjola Finance	Liettua	100,0	100,0
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen	Helsinki	100,0	100,0

Pankin nimi	Tase	Vakava-	Toimitusjohtaja
	31.12.2013,	raisuus %	31.12.2013
	milj. e	31.12.2013	
Akaan Seudun Op	129	39,5	Heikki Teräväinen
Alajärven Op	240	35,7	Jari Leivo
Alastaron Op	50	29,2	Sanna Metsänranta
Alavieskan Op	58	30,2	Antero Alahautala
Alavuden seudun Op	194	25,6	Jussi Ruuhela
Andelsbanken för Åland	299	16,2	Håkan Clemes
Andelsbanken Raseborg	365	17,0	Lars Björklöf
Artjärven Op	45	35,6	Reijo Hurskainen
Askolan Op	108	28,8	Tuulikki Kyyhkynen
Auran Op	83	31,4	Sauli Nuolemo
Enon Op	113	28,5	Raili Hyvönen
Etelä-Hämeen Op	1 164	24,8	Seppo Runsamo
Etelä-Karjalan Op	1 229	31,9	Jari Himanen
Etelä-Pohjanmaan Op	928	16,9	Olli Tarkkanen
Etelä-Päijänteiden Op	155	21,5	Jari Laaksonen
Euran Op	169	34,6	Timo Viitanen
Haapamäen Seudun Op	55	30,0	Hannu Petjoi
Hailuodon Op	34	31,6	Eija Sipola
Halsuan Op	32	21,8	Heidi Pöyhönen
Hartolan Op	66	29,9	Kari Leskinen
Haukivuoren Op	59	29,4	Seppo Laurila
Heinäveden Op	78	41,0	Jukka Tuomisto
Himangan Op	70	18,3	Kalevi Humalajoki
Hirvensalmen Op	42	35,5	Kirsi Hännikäinen

Honkilahden Op	32	41,2	Jukka-Pekka Koivisto
Humppilan Op	60	31,5	Jari Salokangas
Ilomantsin Op	122	25,4	Raija Tahvanainen
Itä-Uudenmaan Op	347	14,4	Arto Nurmi-Aro
Janakkalan Op	327	42,3	Vesa Lehikoinen
Joensuun Seudun Op	626	19,7	Esko Mononen
Jokioisten Op	98	28,0	Vesa Rantanen
Juuan Op	123	28,2	Tuomo Mustonen
Jämsän seudun Op	240	42,9	Kyösti Myller
Kainuun Op	485	25,5	Seppo Rytivaara
Kalajoen Op	200	19,5	Leena Kälviä
Kalkkisten Op	19	30,2	Heikki Leppähaara
Kangasalan seudun Op	387	26,7	Jari Linjala
Kangasniemen Op	174	40,3	Leo Pakkanen
Kannuksen Op	89	21,9	Juha Lundström
Karjalan Op	29	27,4	Pentti Laaksonen
Karkun Op	23	32,6	Tiina Kankkio
Kaustisen Op	83	20,6	Asko Ahonen
Kemin Seudun Op	268	33,9	Pertti Stöckel
Kerimäen Op	67	38,0	Jarmo Kaivonurmi
Keski-Suomen Op	1 806	17,5	Keijo Manner
Keski-Uudenmaan Op	1 348	25,8	Juhani Rinta-Kartano
Kesälahden Op	77	34,8	Toni Ruokanen
Kihniön Op	34	31,8	Pirjo Haapa-aho Vehniä
Kiihtelysvaaran Op	93	23,4	Pasi Leppänen
Kiikoisten Op	30	35,4	Harri Vehkalahti
Kiteen Seudun Op	259	33,4	Ari Karhapää
Koillis-Savon Seudun Op	362	38,6	Seppo Pääkkö
Koitin-Pertunmaan Op	69	32,3	Jouko Iso-Kuortti
Kokkolan Op	698	15,9	Kimmo Peuranto
Korpilahden Op	83	34,4	Tuomas Kupsala
Korsnäs Andelsbank	124	31,1	Jan-Erik Westerdahl
Kronoby Andelsbank	122	34,7	Sten-Ole Nybäck
Kuhmoisten Op	50	23,5	Teemu Sarhema
Kuhmon Op	154	23,7	Hannu Kurkinen
Kuortaneen Op	65	27,2	Markku Jaatinen
Kurun Op	47	36,3	Marja-Leena Siuro
Kuusamon Op	178	31,7	Kari Kivelä
Kymenlaakson Op	1 410	23,2	Marjo Partio
Kärkölän Op	70	34,6	Arto Haavikko
Käylän Op	26	36,9	Katja Koskinen
Köyliön Op	63	26,0	Jari Valonen
Lapin Op	80	31,5	Juha Teerialho
Lehtimäen Op	51	17,0	Veli-Jussi Haapala
Lemin Op	75	21,9	Eero Innanen
Leppävirran Op	144	32,4	Jukka Kilpeläinen
Limingan Op	81	21,7	Petteri Juusola
Liperin Op	173	26,9	Jalo Lehtovaara
Loimaan Seudun Op	220	32,9	Juha Pullinen

Lokalahden Op	33	29,9	Ville Aarnio
Lounaismaan OP	1 296	23,0	Jukka Hulkkonen
Lounaisrannikon Op	457	28,1	Juha-Pekka Nieminen
Lounais-Suomen Op	268	34,5	Vesa Viitaniemi
Luhangan Op	46	37,0	Tuomas Puttonen
Luopioisten Op	34	35,8	Esa Jokinen
Luumäen Op	92	37,4	Mikko Antikainen
Länsi-Kymen Op	255	20,4	Pertti Olander
Länsi-Suomen Op	2 151	26,9	Simo Kauppi
Länsi-Uudenmaan Op	741	17,3	Jarmo Viitanen
Maaningan Op	86	38,1	Ari Väänänen
Marttilan Op	75	40,4	Matti Vahalahti
Mellilän Seudun Op	33	44,6	Aarre Anttila
Merimaskun Op	33	25,5	Marjo Linnakoski
Metsämaan Op	28	30,9	Jussi Nieminen
Miehikkälän Op	59	46,7	Kalevi Salonen
Mouhijärven Op	68	22,4	Rainer Sillanpää
Mynämäen Op	136	35,3	Kimmo Ranta
Myrskylän Op	21	23,5	Mikko Purmonen
Mäntsälän Op	174	30,1	Heikki Kananen
Mäntän Seudun Op	216	32,8	Janne Nuutinen
Nagu Andelsbank	43	24,2	Johan Broos
Nakkila-Luvian Op	180	36,8	Jussi Kuvaja
Niinijoen Op	35	43,9	Jouni Tammelin
Nivalan Op	180	15,2	Markku Niskala
Nousiaisten Op	181	29,9	Ville Aakula
Op Kantrisola	89	30,2	Bo Hellen
Orimattilan Op	188	33,7	Jukka Sipilä
Oripään Op	58	20,1	Jouko Rekolainen
Oriveden seudun Op	169	31,0	Pertti Pyykkö
Oulaisten Op	186	35,2	Jari Anttila
Oulun Op	2 499	18,8	Timo Levo
Outokummun Op	109	32,7	Eero Eskelinen
Paattisten Op	82	33,7	Soile Noren
Paltamon Op	57	32,8	Jorma Niemi
Parikkalan Op	109	39,1	Tuomo Liukka
Pedersörenejdens Andelsbank	401	20,7	Thomas Hulten
Perhon Op	71	23,9	Pekka Pajula
Peräseinäjoen Op	98	33,5	Juha Mäki
Pielaveden Op	92	25,2	Jouni Karhinen
Pielisen Op	442	27,8	Jaana Reimasto-Heiskanen
Pihtiputaan Op	64	34,7	Vesa Isosalo
Pohjois-Savon Op	1 634	19,6	Jaakko Ojanperä
Pohjolan Op	891	23,2	Markku Salomaa
Polvijärven Op	116	26,7	Ari Noponen
Porvoon Op	562	19,6	Mauri Molander
Posion Op	97	43,3	Vesa Jurmu
Pudasjärven Op	163	49,5	Teuvo Perätalo
Pukkilan Op	62	36,1	Ari Talkara

Pulkkilan Op	38	37,1	Eero Keskitalo
Punkalaitumen Op	83	35,8	Petri Antila
Puolangan Op	72	31,6	Jouni Ahokumpu
Purmo andelsbank	34	24,9	Stig-Göran Jansson
Pyhålaakson Op	186	28,5	Timo Suhonen
Päijät-Hämeen Op	1 158	13,8	Timo Laine
Pöytyän Op	83	25,7	Tuomo Jokinen
Raahen seudun Op	309	31,9	Ari Pohjola
Rantasalmen Op	133	36,0	Martti Pulkkinen
Rautalammin Op	66	29,9	Esko-Pekka Markkanen
Riistaveden Op	105	19,5	Pauli Kröger
Ruoveden Op	118	17,3	Leena Selkee
Ruukin Op	122	32,4	Kalle Arvio
Rymättylän Op	61	28,5	Antero Nikki
Rääkkylän Op	82	27,9	Olli Koivula
Sallan Op	67	33,4	Anne Harju
Satakunnan Op	434	41,6	Olli Näsi
Satapirkan Op	266	26,8	Ari Heinonen
Savitaipaleen Op	103	37,5	Leo-Petteri Nevalainen
Siikajoen Op	38	28,3	Raija Fingerroos
Siikalatvan Op	79	30,0	Ismo Välijärvi
Simpeleen Op	72	46,0	Asko Ippola
Sonkajärven Op	91	34,2	Esko Nissinen
Sotkamon Op	117	35,1	Juhajouni Karttunen
Sulkavan Op	66	24,3	Kari Haverinen
Suomenselän Op	293	24,3	Kari Ahola
Suomussalmen Op	114	23,0	Timo Polo
Suonenjoen Op	118	25,5	Antti Hult
Suur-Savon Op	1 609	24,7	Kari Manninen
Sysmän Op	103	39,1	Sakari Kangas
Säkylän Op	71	29,0	Jari Katila
Taivalkosken Op	64	25,0	Riitta-Liisa Ahokumpu
Taivassalon Op	56	20,4	Sari Kaivola-Murto
Tampereen Seudun Op	2 816	14,6	Mikko Rosenlund
Tarvasjoen Op	47	29,2	Esa Hentula
Tervolan Op	67	34,7	Hannu Neuvonen
Tervon Op	53	29,5	Jani Kääriäinen
Toholammin Op	98	24,3	Juha Pajumaa
Tornion Op	250	18,1	Pentti Alaperä
Turun Seudun Op	2 452	19,4	Olli-Pekka Saario
Tuupovaaran Op	54	34,8	Simo Penttinen
Tyrnävän Op	69	24,1	Antto Joutsiniemi
Ullavan Op	38	21,1	Jarmo Hätälä
Urjalan Op	116	32,0	Sami Pietilä
Utajärven Op	186	26,1	Raimo Tuovinen
Vaasan Op	764	19,7	Ulf Nylund
Valkeakosken Op	191	28,3	Juha Luomala
Vammalan Seudun Op	208	16,5	Jyrki Rantala
Vampulan Op	76	32,0	Kari Hänti

Vehmersalmen Op	62	37,0	Petri Tyllinen
Vesannon Op	59	28,5	Esa Keränen
Vetelin Op	29	25,4	Jarmo Lehojärvi
Vetelin Ylipään Op	29	22,4	Mikael Hanhilahti
Vihannin Op	107	29,8	Jari Kantomaa
Vimpelin Op	60	27,0	Kari Jukantupa
Virtain Op	153	29,8	Ari Kakkori
Ylitornion Op	109	24,2	Terttu Hagelin
Ylivieskan Op	222	15,2	Jarmo Somero
Yläneen Op	78	37,6	Heikki Eskola
Ypäjän Op	63	35,7	Kirsi-Marja Hiidensalo
Östra Korsholms Andelsbank	8	25,1	Jussi Lahti

Osakkuusyhtiöt

Osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmän) tilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyrietykset 2013

Nimi	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/Tappio	Omistusosuus, %
Automatia Pankkiautomaatit Oy	Helsinki	333	309	54	3	33,3
Finanssi-Kontio Oy	Helsinki	10	9	6	0	59,4
PJP-Pankkijärjestelmäpalvelut Oy	Helsinki	7	6	4	1	40,0
Access Capital Partners Group S.A.	Belgia	20	13	21	1	45,0
Autovahinkokeskus Oy	Espoo	9	1	9	0	27,8
Yhteensä		379	338	94	5	

Osakkuusyrietykset ovat noteeraamattomia yrityksiä.

Osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmän) tilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyrietykset 2012

Nimi	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/Tappio	Omistusosuus, %
Automatia Pankkiautomaatit Oy	Helsinki	373	349	56	5	33,3
Realinvest Oy	Helsinki	10	1	0	0	25,3
Access Capital Partners Group S.A.	Belgia	27	17	24	5	40,0
Autovahinkokeskus Oy	Espoo	9	1	8	1	27,8
Yhteensä		419	368	88	11	

Osakkuusyrietykset ovat noteeraamattomia yrityksiä.

Yhteisyritykset

Osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmän) tilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset 2013

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistusosuus
FD Finanssidata Oy	Helsinki	Tietojenkäsittelyn ja laitteistojen käyttö- ja hallintopalvelut	36,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Hämeenkivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Torikulma	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	41,7
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	22,4
Kiinteistö Oy Piispankalliontie 13-15	Espoo	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Quartetto Intermezzo	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Säästöraha	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Turun Asemanseutu	Turku	Kiinteistön omistus ja hallinta	49,5
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1
Opset Oy	Helsinki	Muu posti-jakelu- ja kuriiritoiminta	24,0
Pohjola Vakuutus Oy:n omistamat yritykset:			
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7

Konsernitilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

Osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmän) tilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset 2012

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistusosuus
FD Finanssidata Oy	Helsinki	Tietojenkäsittelyn ja laitteistojen käyttö- ja hallintopalvelut	36,0
Kiinteistö Oy Arkadiankatu 23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	22,4
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Piispankalliontie 13-15	Espoo	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Torikulma	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	41,7
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Turun Asemanseutu	Turku	Kiinteistön omistus ja hallinta	49,5
Kiinteistö Oy Säästöraha	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Uusi Paino	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Quartetto Intermezzo	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1
Kiinteistö Oy Hämeenkivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Pohjola Vakuutus Oy:n omistamat yritykset:			
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0

Konsernitiilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 56. Lähipiiritapahtumat

OP-Pohjola-ryhmän lähipiiri:

OP-Pohjola-ryhmän lähipiiri muodostuu OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP-Pohjola-ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP-Pohjola-ryhmän pääjohtaja (OP-Pohjola osk:n johtokunnan puheenjohtaja), OP-Pohjola osk:n toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

OP-Pohjola-ryhmän pääjohtajan, muiden OP-Pohjola osk:n johtokunnan jäsenten ja varajäsenten sekä työnantajan noudattama irtisanomisaika on enintään 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa heille maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa 2013	Osakkuusyhtiöt	Hallinto- henkilöt	Muut
Luotot	92	47	-
Muut saamiset	0	10	2
Talletukset	2	97	57
Muut velat	-	-	-
Korkotuotot	0	0	-
Korkokulut	0	0	0
Vakuutusmaksutuotot	0	0	4
Osinkotuotot	-	-	-
Palkkiotuotot	0	0	0
Palkkiokulut	0	0	0
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset	-	1	-
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot	-	6	-
Lähipiirin omistamien			
Osakkeiden lukumäärä	-	277 733	5 784 097
Osuuksien lukumäärä	-	849	-

Liiketahtumat lähipiirin kanssa 2012	Osakkuusyhtiöt	Hallinto- henkilöt	Muut
Luotot	92	7	-
Muut saamiset	0	-	0
Talletukset	9	5	61
Muut velat	-	-	-
Korkotuotot	0	0	-
Korkokulut	0	0	1
Vakuutusmaksutuotot	0	0	2
Osinkotuotot	-	-	-
Palkkiotuotot	0	0	0
Palkkiokulut	0	0	0
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset	-	-	-
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot	-	5	-
Lähipiirin omistamien			
Osakkeiden lukumäärä	-	250 374	5 784 097
Osuuksien lukumäärä	-	6 896	-

Johtokunnan jäsenten eläkesitoumukset

OP-Pohjola osk:lla on hallituksena toimiva johtokunta. Johtokuntaan kuuluvat toimitusjohtajana toimiva puheenjohtaja, jota nimitetään pääjohtajaksi, pääjohtajan varamies, sekä vähintään kaksi ja enintään viisi muuta jäsentä ja enintään neljä varajäsentä.

Pääjohtajan eläkeikä on 62 vuotta. Muiden johtokunnan jäsenten ja varajäsenten eläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP-Pohjola-ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti. OP-Pohjola-ryhmän eläkejärjestelmiä on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 39.

Tuhatta euroa	TyEL järjestelyn eläkekulut*		Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden IFRS-kulu	
	2013	2012	2013	2012
Pääjohtaja Reijo Karhinen	121	120	94	74
Tony Vepsäläinen	154	165	120	113
Tom Dahlström	50	44	25	22
Carina Geber-Teir	60	53	27	23
Harri Luhtala	61	55	33	27
Erik Palmén	60	58	36	34
Teija Sarajärvi	51	7	28	-
Markku Koponen	30	26	37	34

* TyEL etuusperusteiden osan osalta on käytetty IFRS-kulua ja maksuperusteisen osana ko. henkilön maksun tasausosaa vähennettynä työntekijän maksuosuudella.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 57. Muuttuva palkitseminen

Henkilöstörahasto

OP-Pohjola-ryhmän henkilöstörahastoon kuuluu noin 94 prosenttia koko henkilöstöstä.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2013 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP-Pohjola-ryhmän tulos ennen veroja painolla 40 %, OP-Pohjola-ryhmän yritysasiakasliiketoiminnan markkinaosuuden kasvu, % ja keskitäjäasiakkaiden määrän muutos, molempien paino 30 %. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2013 on n. 4,6 % (2 %) rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2013 kirjattiin palkkioita yhteensä 27 milj. e (7 milj. e).

Johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä vuonna 2010 ja aikaisemmin

Johdon pitkän aikavälin aikaisempaan palkitsemisjärjestelmään kuuluivat OP-Pohjola-ryhmän työnantajien nimeämät henkilöt. Vuosittain asetettujen tavoitteiden toteutusasteesta riippuen järjestelmään kuuluvalla henkilöllä oli ennalta määritetyllä tavalla oikeus kuukausiansion perusteella laskettuun palkkioon. Johdon järjestelmän palkkio maksetaan henkilöille kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä Pohjola Pankki Oyj:n osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Maksettavan palkkion arvo jaksetaan ansainta- ja sitouttamisjaksoille henkilöstökuluksi vuoteen 2013 asti.

Vuonna 2012 johdon aikaisemmista järjestelmistä kirjattiin palkkioita 5 milj. e (4 milj. e).

Palkitsemisohjelmat vuonna 2013

OP-Pohjola-ryhmän palkitsemisjärjestelmät noudattavat finanssialan sääntelyä ja perustuvat OP-Pohjola-ryhmän strategiaan tavoitteisiin.

OP-Pohjola-ryhmän muuttuvan palkitsemisen periaatteissa on huomioitu ryhmän riskiasema ja riskienhallintamenetelmät. Ansaintamittarien tavoitteet on mitoitettu niin, etteivät ne kannusta liialliseen riskinottoon. Pitkän aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu OP-Pohjola-ryhmän strategisten tavoitteiden saavuttamiseen kun taas lyhyen aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu ryhmään kuuluvan yhtiön tai liiketoimintayksikön tavoitteiden saavuttamiseen. Palkkioiden enimmäismäärät ovat kaikissa järjestelmissä rajattu.

Pitkän aikavälin ohjelma

Johdon pitkän aikavälin osakepalkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat OP-Pohjola osk konsernissa ja jäsenpankeissa sekä niiden tytäryhtiöissä toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka kyseisen yhtiön hallitus tai keskusyhteisön hallintoneuvosto on nimennyt, yhteensä 363 (367) henkilöä.

Palkkio on porrastettu tehtävän mukaan. Johto- ja avainhenkilöillä on oikeus asetettujen tavoitteiden toteutuessa 100 prosenttisesti vuosittain 2-12 kuukauden säännöllistä ennakonpidätyksen alaista palkkaa vastaavaan palkkioon.

Järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista, joista ensimmäinen on 1.1.2011 – 31.12.2013. Ansaintajakson 2011 -2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017.

Järjestelmän alussa on määrätty tavoitepalkkio eli palkkion maksimimäärä Pohjola Pankki Oyj:n A osakkeiden lukumääränä. Tavoitepalkkio v. 2011 – 2013 ansaintajaksolle on 5,1 milj. osaketta (5,1), joka maksetaan osittain rahana (ennakonpidätyksen osuus) ja osakkeina.

OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto päättää järjestelmän ansainstamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Vuoden 2011-2013 tavoitteet perustuvat seuraaviin kriteereihin:

- Keskitittäjäasiakasmäärän kasvu
- Yritysasiakasliiketoiminnan markkinaosuuden muutos
- Taloudellisen pääoman tuotto

Palkkioiden maksun edellytyksenä on, että OP-Pohjola-ryhmän RAVA vakavaraisuus on maksuhetkellä 1,3 tai sen yli. Lisäksi edellytetään, että henkilö on OP-Pohjola-ryhmän palveluksessa maksuhetken saakka.

Järjestelmää käsitellään kirjanpidossa OP-Pohjola-ryhmän muissa yhtiöissä kuin Pohjola-konsernissa käteisvaroina maksettavana. Osakkeiden osuutta käsitellään Pohjola-konsernissa osakkeina maksettavana. Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan joko siirtovelkoihin tai omaan pääomaan. Oman pääoman osuus perustuu osakkeen käypään arvoon myöntöpäivänä, jossa on huomioitu odotettavissa olevat diskontatut osingot. Myöntöpäivänä määritelty käyvän arvon keskiarvo oli 7,59 e. Osakkeina maksettavasta osuudesta on kirjattu omaan pääomaan 31.12.2013 1,2 miljoonaa euroa (1,1). Velka arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon ja se oli 31.12.2013 15 milj. e (15 milj. e).

OP-Pohjola osk:n hallintoneuvosto hallinnoi pitkän aikavälin järjestelmää ja valvoo sen noudattamista. Hallintoneuvosto voi harkintansa mukaan muuttaa järjestelmän ehtoja ja lykätä palkkion maksua erityisen painavista syistä.

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin ohjelmissa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät ovat yhtiökohtaisia ja kattavat koko OP-Pohjola-ryhmän henkilöstön.

Lyhyen aikavälin järjestelmää käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti käteisvaroina maksettavana. Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin. Velka arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon.

Muuttuvan palkkion maksamisen viivästyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty VM:n asetuksessa n:o 1372/2010. Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu OP-Pohjola-ryhmässä mm. toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen osallistuvat henkilöt, muut henkilöt, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiasemaan, sisäinen valvontatoimi sekä muut nimetyt henkilöt tai erityisryhmät.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä ja palkkion maksamista puoliaksi rahana ja Pohjola Pankki Oyj:n osakkeina (tai sen arvoon sidottuina) mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa tai tätä korkeamman kahden kuukauden kiinteän bruttopalkan. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan 50.000 euron lykkäysrajan suhteen kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästyminen ylittää, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa

viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet Pohjola Pankki Oyj:n osakkeina (tai rahana, jonka määrä on sidottu Pohjola Pankki Oyj:n osakekurssiin).

Muuttuvasta palkitsemisesta kirjatut kulut*

milj. e	2013	2012
Henkilöstörahasto	27	7
Lyhyen aikavälin ohjelmat	31	30
Aikaisemmat pitkän aikavälin ohjelmat		
vuosien 2008 - 2010 ohjelmat	5	4
Uudistetut pitkän aikavälin ohjelmat:		
vuoden 2011-2013 ohjelma	8	10
Yhteensä	71	52

* ilman sosiaalikuluja

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 58. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Pankkien kiristytvä vakavaraisuussäätely on nostamassa lähivuosina merkittävästi vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksia. Yleinen vakavaraisuusvaatimuksen nousu on jo näkynyt pankki- ja finanssiryhmien keskimääräisen vakavaraisuuden selvänä kohoamisena.

OP-Pohjola-ryhmän tavoitteena on ylläpitää vahvaa, kilpailuetua ja vakautta luovaa vakavaraisuutta. Toimialaan kohdistuvien vaatimusten kiristymisen johdosta OP-Pohjola-ryhmän aiemmin päättämä 15 prosentin pankkitoiminnan vakavaraisuustavoite ei enää täyttänyt ryhmän vakavaraisuudelleen asettamia tavoitteita. Ryhmän kannalta olennaisten vakavaraisuussäännösten yksityiskohtien selkeydyttyä OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto ryhmän ylimpänä päättävänä elimenä päätti helmikuun 5. päivänä nostaa ryhmän pankkitoiminnan vakavaraisuustavoitetta. Uusi vakavaraisuustavoite (CET1) on 18 prosenttia. Vakavaraisuustavoite tulee täyttää parhailla mahdollisilla omilla varoilla (CET1) viimeistään vuoden 2016 loppuun mennessä. Säädöskehitykseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi ryhmän RaVa-vakavaraisuustavoite pidetään toistaiseksi ennallaan.

Ryhmätason vakavaraisuus muodostuu ryhmään kuuluvien yhteisöjen – erityisesti Pohjola-konsernin ja osuuspankkien – vakavaraisuuksien yhdistelmänä. Tämän vuoksi ryhmätason tavoitteen nostaminen merkitsee käytännössä myös ryhmään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuustavoitteiden nostamista.

Uuden vakavaraisuustavoitteen saavuttaminen ja sen ylläpitäminen edellyttävät jatkossa OP-Pohjola-ryhmältä aiempaa vahvempaa kannattavuutta. Tämän johdosta keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti nostaa myös ryhmän kannattavuustavoitetta. Uusi tavoite on 20 prosentin tuotto taloudelliselle pääomalle. Vanha tavoite oli 18 prosenttia. Uusi tavoitetaso edellyttää euromääräisen tuloksen ennen veroja nostamista yli miljardin euron tasolle jo lähivuosien aikana.

OP-Pohjola-ryhmän muihin strategisiin tavoitteisiin ei tehty muutoksia.

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisö on 6.2.2014 päättänyt tehdä vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikista Pohjola Pankki Oyj:n liikkeeseen laskemista osakkeista.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

MUUT LIITETIEDOT

Liite 59. Segmenttiraportointi

Liiketoimintasegmentit

OP-Pohjola-ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Yhtiöinä pankkitoiminta-segmenttiin sisältyvät osuuspankit, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Kotipankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj ja OP-Rahastoyhtiö sekä eräät pienemmät pankkitoimintaa tukevat yhtiöt kokonaisuudessaan. Pohjola-konsernin pankkitoiminta- ja varainhoitosegmentit luetaan myös pankkitoiminta-segmenttiin. Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön toiminta sisältyy myös pankkitoiminta-segmenttiin, koska valtaosa yhtiön liiketoiminnasta muodostuu OP-Pohjola-ryhmän vähittäispankeille myönnetystä luottovakuutuksista.

Korkokate on merkittävin pankkitoiminnan tuottoerä. Tuottoja kertyy myös palkkiotuotoina ja sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja muista hallintokuluista sekä toimipaikkaverkoston aiheuttamista kuluista sekä palautuksista omistajajäsenille. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Varallisuudenhoitosegmentti muodostuu ryhmän henki- ja eläkevakuutusliiketoimintaa harjoittavista OP-Henkivakuutus Oy:stä, Aurum Sijoitusvakuutus Oy:stä, rahastoliiketoimintaa harjoittavasta OP-Rahastoyhtiö Oy:stä sekä Pohjola-konsernin varainhoitoliiketoimintasegmentistä. Varallisuudenhoitosegmentin merkittävimmät tuottoerät ovat henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot sekä henkivakuutus-, varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan palkkiotuotot.

Uuden varallisuudenhoitosegmentin palkkiotuotot muodostuvat varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan sekä henkivakuutusten palkkioista.

Vahinkovakuutus-segmenttiin sisältyy OP-Pohjola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden eli Pohjola Vakuutus Oyj:n, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Eurooppalaisen, A-Vakuutus Oy:n, Baltiassa toimivien Seesam-yhtiöiden liiketoiminta sekä vahinkovakuutusta tukevien palveluyhtiöiden toiminta.

Vahinkovakuutuksen tuotteisiin kuuluvat yritys- ja yksityisasiakkaille myytävät vahinkovakuutukset. Liiketoiminnan nettotuotot muodostuvat pääosin vakuutusmaksuista ja sijoitustoiminnan tuotoista. Vahinkovakuutusliiketoiminnan merkittävimmät riskit ovat vakuutusriskit sekä sijoitusriskit.

Muu toiminta sisältää segmenttejä tukevat toiminnot, erityisesti OP-Pohjola osk:n, OP-Palvelut Oy:n ja OP-Prosessipalvelut Oy:n toiminnot sekä Pohjola-konsernin keskuspankki- ja konsernihallintotoiminnot. Liiketoimintasegmenttejä tukevien palveluiden kustannukset kohdistuvat segmenteille palveluveloituksina. Muun oman pääoman kohdistus liiketoimintasegmenteille suoritetaan muuhun toimintaan sisältyvän sisäisen pankin avulla, jolloin tavoitetason ylittävien omien pääomien myönteinen tulosvaikutus näkyy muun toiminnan tuloksessa.

Segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet

Segmenttiraportointi noudattaa OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmentteille on kohdistettu ne tuotot, kulut, varat ja velat, joiden on katsottu välittömästi kuuluvan ja olevan järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei ole kohdistettu segmenteille sekä segmenttien väliset konsernieliminoinnit raportoidaan sarakkeessa "Konsernieliminoinnit". Segmenttien tulosta ja kannattavuutta seurataan tulos ennen veroja tasolla.

Vähittäispankkitoiminnalle on kohdistettu omaa pääomaa 9 % luottolaitoslain mukaisista riskipainotetuista sitoumuksista ja Pohjola-konsernin pankkitoiminnalle 7 % riskipainotetuista sitoumuksista. Allokoimaton oma pääoma kohdistuu liiketoiminta-alueiden ulkopuoliselle alueelle "muu toiminta".

Segmenttien tulos ja tase 2013

Tuloslaskelma, milj. e	Pankki-toiminta	Vahinko-vakuutus	Varalli-suudenhoito	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP-Pohjola-ryhmä
Korkotuotot	2 651	0	3	522	-664	2 512
Korkokulut	1 737	24	0	512	-674	1 599
Korkokate ennen arvonalentumisia	915	-24	2	10	10	913
Saamisten arvonalentumiset	81	-	-	2	0	84
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	833	-24	2	8	10	830
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	529	-	-	-5	524
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	175	175
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	-	-	50	-	-50	-
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	600	17	-	11	-4	625
Palkkiotuotot rahastoista ja omaisuudenhoidosta	-	-	116	-	-116	-
Palkkiotuotot henkivakuutuksesta	-	-	131	-	-131	-
Palkkiokulut	-	-	-48	-	48	-
Kaupankäynnin nettotuotot	115	0	0	-11	10	114
Sijoitustoiminnan nettotuotot	31	-	0	41	-6	66
Liiketoiminnan muut tuotot	44	10	20	433	-412	95
Henkilöstökulut	444	107	24	178	0	753
Muut hallintokulut	322	124	43	209	-325	373
Liiketoiminnan muut kulut	253	136	92	85	-162	404
Palautukset omistajajäsenille	193	-	-	-	0	193
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	0	0	-2	0	0
Tulos ennen veroja	411	167	113	9	6	705
Tuloverot						32
Kauden voitto						673

Tase 31.12.2013, milj. e	Pankki-toiminta	Vahinko-vakuutus	Varalli-suudenhoito	Muu-toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP-Pohjola-ryhmä
Käteiset varat	193	0	-	1 979	-	2 172
Saamiset luottolaitoksilta	4 693	4	28	9 451	-13 327	848
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	608	-	6 316	-41	-6 346	537
Johdannaissopimukset	3 444	-	99	272	-391	3 423
Saamiset asiakkailta	68 895	-	54	296	-990	68 255
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	3 750	-	-	-252	3 497
Henkivakuutustoiminnan varat	-	-	0	-	9 880	9 880
Sijoitusomaisuus	3 351	16	3 522	8 448	-6 725	8 613
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	8	2	27	1	1	40
Aineettomat hyödykkeet	68	728	388	161	-5	1 338
Aineelliset hyödykkeet	549	51	9	165	-13	760
Muut varat	840	2	567	984	-846	1 548
Verosaamiset	32	3	10	17	10	72
Varat yhteensä	82 681	4 555	11 019	21 733	-19 007	100 981

Tase 31.12.2013, milj. e	Pankki-toiminta	Vahinko-vakuutus	Varalli-suudenhoito	Muu-toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP-Pohjola-ryhmä
Velat luottolaitoksille	9 702	-	-	4 487	-13 157	1 032
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Johdannaissopimukset	3 005	-	12	471	-331	3 157
Velat asiakkaille	47 536	-	-	3 351	-712	50 175
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	2 844	-	-	-98	2 746
Henkivakuutustoiminnan velat	-	-	9 688	-	82	9 771
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 773	-	-	16 700	-1 045	21 428
Varaukset ja muut velat	2 069	56	140	804	-389	2 680
Verovelat	381	100	62	281	-16	807
Osuuspääoma	797	-	-	1 443	-1 634	606
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	198	50	91	934	-413	860
Velat yhteensä	69 465	3 050	9 992	28 471	-17 713	93 265
Oma pääoma						7 717

Baltian maista nettotuotot olivat yhteensä 6 milj. e ja nettovarot 47 milj. e.

Segmenttien tulos ja tase 2012

Tuloslaskelma, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP-Pohjola- ryhmä
Korkotuotot	3 324	0	3	859	-1 012	3 174
Korkokulut	2 354	8	0	835	-1 026	2 171
Korkokate ennen arvonalentumisia	970	-8	3	24	14	1 002
Saamisten arvonalentumiset	96	-	-	3	0	99
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	874	-8	3	21	14	903
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	438	-	-	-5	433
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	-	-	-	-	108	108
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	-	-	19	-	-19	-
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	543	24	-	16	1	584
Palkkiotuotot rahastoista ja omaisuudenhoidosta	-	-	114	-	-114	-
Palkkiotuotot henkivakuutuksesta	-	-	98	-	-98	-
Palkkiokulut	-	-	-40	-	40	-
Kaupankäynnin nettotuotot	84	0	0	1	-5	81
Sijoitustoiminnan nettotuotot	49	-	3	7	-7	52
Liiketoiminnan muut tuotot	44	5	39	393	-372	109
Henkilöstökulut	446	135	32	151	0	764
Muut hallintokulut	320	104	30	193	-269	378
Liiketoiminnan muut kulut	214	127	74	107	-170	352
Palautukset omistajajäsenille	192	-	-	-	0	192
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	2	0	0	0	0	2
Tulos ennen veroja	424	92	101	-13	-18	586
Tuloverot						115
Kauden voitto						471

Tase 31.12.2012, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP-Pohjola- ryhmä
Käteiset varat	170	-	-	5 614	-	5 784
Saamiset luottolaitoksilta	4 539	5	26	8 484	-12 214	840
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	504	-	5 460	-102	-5 505	358
Johdannaissopimukset	4 482	-	164	396	-606	4 436
Saamiset asiakkailta	65 719	-	153	286	-997	65 161
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	3 627	-	-	-135	3 492
Henkivakuutustoiminnan varat	-	-	0	-	9 173	9 173
Sijoitusomaisuus	3 285	16	3 465	6 480	-6 651	6 596
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	8	2	24	3	1	39
Aineettomat hyödykkeet	57	747	399	122	-5	1 320
Aineelliset hyödykkeet	575	22	9	102	1	710
Muut varat	807	4	746	1 194	-1 007	1 745
Verosaamiset	34	11	23	35	12	115
Varat yhteensä	80 183	4 434	10 471	22 614	-17 932	99 769

Tase 31.12.2012, milj. e	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varalli- suudenhoito	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP-Pohjola- ryhmä
Velat luottolaitoksille	9 213	-	-	4 925	-12 172	1 965
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	3	-	-	-	-	3
Johdannaissopimukset	3 959	-	0	683	-479	4 162
Velat asiakkaille	46 216	-	-	4 095	-661	49 650
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	2 657	-	-	-58	2 598
Henkivakuutustoiminnan velat	-	-	8 955	-	15	8 970
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 853	-	-	14 358	-941	19 270
Varaukset ja muut velat	2 354	63	218	930	-274	3 291
Verovelat	442	170	79	321	-22	990
Osuuspääoma	809	-	-	1 443	-1 630	622
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	200	50	91	1 225	-452	1 114
Velat yhteensä	69 048	2 939	9 343	27 979	-16 673	92 635
Oma pääoma						7 134

Baltian maista nettotuotot olivat yhteensä 5 milj. e ja nettovarot 45 milj. e.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

OP-Pohjola-ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet on kuvattu liitetiedossa 2.

OP-Pohjola-ryhmän riskiasema on esitetty liitetiedoissa 60-65, pankkitoiminnan riskiasema, sisältäen myös Pilari III mukaiset vakavaraisuustiedot, on esitetty liitetiedoissa 66-99, vahinkovakuutustoiminnan riskiasema liitetiedoissa 100-111 ja varallisuudenhoidon riskiasema liitetiedoissa 112-120.

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 60. OP-Pohjola-ryhmän riskilimiitit

OP-Pohjolan hallintoneuvosto vahvistaa OP-Pohjola-ryhmälle vakavaraisuutta sekä luotto-, likviditeetti, markkina- ja vakuutusriskejä koskevat riskilimiitit, jotka rajoittavat OP-Pohjola-ryhmän riskinottoa.

Mittari	Riskilimiitti	31.12.2013	31.12.2012
Vakavaraisuus			
Vakavaraisuussuhde, (RAVA)	1,30	1,90	1,90
Omat varat/taloudellinen pääomavaade	1,20	1,65	1,50
Luottoriskit			
Suurin yksittäinen asiakasriski/ omat varat,%	10,0	5,8	6,9
Merkittävien asiakasriskien yhteismäärä / omat varat, %	75,0	5,8	12,0
Toimialariski /yrityssektorin saamiset ja sitoumukset, %	16,0	11,1	10,4
Järjestämättömät saamiset/ luotto- ja takauskanta, %	1,20	0,42	0,46
Odotetut tappiot / EAD %	0,8	0,37	0,41
Likviditeettiriskit			
Pankkitoiminnan rakenteellinen rahoitusriski, milj. e			
≤ 12 kk nettorahoituspositio	-3 000	-890	630
1 - 2 v nettorahoituspositio	0	5 768	3 929
2 - 3 v nettorahoituspositio	0	4 919	3 672
3 - 5 v nettorahoituspositio	0	2 589	3 475
Maksuvalmiusriski, pv	30	69	61
Markkinariskit			
Rahoitustoiminnan korkotuloriski, milj. e	200	99	89
Trading-toiminnan VaR, 99 %, 1 pv, milj. e	10	2,2	2,6
Vakuutustoiminnan markkinariskit / omat varat %	30	16,1	17,8
Vakuutusriskit			
Vahinkovakuutuksen vakuutusriski / omat varat, %	8	5,0	5,1
Henkivakuutuksen vakuutusriski / omat varat, %	8	5,4	5,9

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 61. OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus

Liitetiedossa 2, OP-Pohjola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet, linjataan miten ryhmätasoinen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan prosessi järjestetään. OP-Pohjola-ryhmä sekä kaikki siihen kuuluvat yhteisöt täyttävät viranomaisten asettamat vakavaraisuusvaatimukset.

Omat varat ja vakavaraisuus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaan

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
OP-Pohjola-ryhmän omat pääomat	7 717	7 134
Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 488	1 676
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-5	-1
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 308	-1 272
Tasotusmäärä	-205	-212
Suunniteltu voitonjako	-99	-68
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*	-127	-179
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-358	-498
Ryhmittymän omat varat yhteensä	7 104	6 581
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	3 307	3 047
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	437	421
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 744	3 468
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 359	3 112
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat / omien varojen vähimmäismäärä)	1,90	1,90

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

Vakavaraisuus

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuudelle on asetettu kaksi riskilimiittimittaria. Ensimmäinen mittareista on rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus. Ryhmän riskilimiitti tälle vakavaraisuussuhteelle on 1,3. Lain edellyttämä vähimmäistaso on 1. Vuoden lopussa omien varojen suhde vähimmäismäärään oli 1,90 (1,90). Vuoden lopussa ryhmän omat varat olivat 2 236 miljoonaa euroa (2 072) suuremmat kuin ryhmän sisäinen riskiraja olisi edellyttänyt ja 3 359 miljoonaa euroa (3 112) suuremmat kuin lakisääteinen raja.

Toinen vakavaraisuuden riskilimiittimittari on omien varojen ja taloudellisen pääomavaateen suhde, jolle riskilimiitti on 1,2. Vuoden lopussa omien varojen suhde taloudelliseen pääomavaateeseen oli 1,65 (1,50). Ryhmän sisäisen riskilimiitin ylittävä omien varojen puskuri oli 1 892 miljoonaa euroa (1 271). Vahva vakavaraisuus toimii puskurina ennakoimattomia tappioita vastaan ja luo edellytyksiä liiketoiminnan kasvuksi.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 62. Pankkitoiminnan luottoriski

OP-Pohjola-ryhmän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Vuoden lopussa suurin yksittäisestä vastapuolesta muodostuva asiakasriski oli 5,8 prosenttia (6,9) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien yhteismäärä oli 5,8 prosenttia (12,0) ryhmän omista varoista. Merkittävien asiakasriskien laskennassa huomioidaan kaikki ne asiakasriskit, joiden määrä on vähintään viisi prosenttia ryhmän omista varoista. Riskilimiitti suurimmalle asiakasriskille on 10 prosenttia ja merkittävien asiakasriskien yhteismäärälle 75 prosenttia omista varoista. OP-Pohjola-ryhmässä toimialariski lasketaan sisäisten päätoimialojen mukaan siten, että pankkitoiminnan saamisten ja sitoumusten lisäksi otetaan huomioon henki- ja vahinkovakuutustoiminnan suorat sijoitukset. Vuoden lopussa suurin toimialariski oli 11,1 prosenttia (10,4), joka muodostui asuntoyhteisöistä. Toimialariskin riskilimiitti on 16 prosenttia yrityssektorin saamisista ja sitoumuksista.

Vuoden lopussa OP-Pohjola-ryhmällä oli järjestämättömiä ja nollakorkoisia saamia yhteensä 295 miljoonaa euroa (311), joka oli 0,42 % (0,46) suhteessa luotto- ja takauskantaan. Riskilimiitti tälle tunnusluvulle on 1,2 prosenttia. Odotettujen tappioiden suhde vastuun määrään maksukyvyttömyshetkellä (EAD) oli 0,37 prosenttia (0,41), kun tunnusluvun riskilimiitti oli 0,8 prosenttia. Odotetut tappiot on OP-Pohjola-ryhmän omilla luottoriskimalleilla laskettu arvio keskimääräisistä vuosittaisista luottoriskistä aiheutuvista tappioista. Luotoista ja muista saamisista kirjattiin arvonalentumisia vuonna 2013 nettomääräisesti 84 miljoonaa euroa (99), mikä oli 0,12 prosenttia luotto- ja takauskannasta (0,15).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 63. Likviditeettiriski

OP-Pohjola-ryhmän likviditeettiriskin riskilimiitti on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaavalle aikaluokittaisille nettokassavirroille ja maksuvalmiusriskin mittarille.

Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon ryhmän taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaluokissa. Vuoden lopussa ryhmän taseen erääntyvät nettokassavirrat olivat kaikissa rajoitettavissa aikaluokissa selvästi riskilimiittien puitteissa.

Maksuvalmiusriskin mittari kertoo, kuinka pitkäksi aikaa ensijainen likviditeettireservi riittää kattamaan OP-Pohjola-ryhmästä päivittäin ulos maksettavat, tiedossa olevat ja ennakoitavat nettokassavirrat sekä odottamattoman, mutta maltillisen talletuskannan laskun. Vuoden lopussa likviditeettireservi riitti kattamaan riskilimiitiksi asetettua 30 päivää selvästi pidemmän selviytymisjakson.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 64. Markkinariskit

Rahoitustoiminnan korkoriskin limiitti on asetettu osuuspankkien yhteenlasketulle korkotuloriskille, joka mittaa koronmuutoksen vaikutusta kertyvään korkokatteeseen seuraavan 12 kuukauden aikana.

Trading-toiminnan markkinariskiä rajoitetaan ryhmän riskilimiittijärjestelmässä VaR-limiitillä (99 %:n luottamustaso, 1 päivän aikahorisontti). Vuoden lopussa trading-toiminnan VaR oli noin viidenneksen sille asetetusta 10 miljoonan euron riskilimiitistä.

Vakuutustoiminnan markkinariskin limiitti on asetettu ko. riskin taloudellisen pääomavaateen ja ryhmän omien varojen suhteelle. Vuoden lopussa vakuutustoiminnan markkinariski oli suhteessa omiin varoihin noin puolet sille asetetusta 30 %:n riskilimiitistä.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

OP-POHJOLA-RYHMÄN RISKIASEMA

Liite 65. Vakuutusriskit

Riskilimiittijärjestelmässä vakuutusriskiä rajoitetaan suhteuttamalla vahinkovakuutuksen ja henkivakuutuksen vakuutusriskin taloudellista pääomavaadetta omiin varoihin. Vuoden lopussa vakuutusriskit olivat asetettujen limittien puitteissa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 66. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot

Milj. e	31.12.2013		31.12.2012	
	Tase-arvo	Arvonalentumistappiot	Tase-arvo	Arvonalentumistappiot
Käteiset varat	2 172	-	5 784	-
Saamiset luottolaitoksilta	848	-	840	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	450	-	266	-
Osakkeet ja osuudet	87	-	91	-
Johdannaissopimukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa	2 927	-	3 697	-
Suojaavat	479	-	703	-
Muutoin suojaavat johdannaiset	17	-	36	-
Lainat ja muut saamiset				
Myönnettyt lainat	67 104	440	64 108	406
Rahoitusleasingsaamiset	1 148	-	1 048	-
Pankkitakausaamiset	4	9	6	7
Muut saamiset	7 705	-	8 223	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	7 586	-	5 446	-
Osakkeet ja osuudet	305	-	327	-
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset				
Saamistodistukset	271	-	401	-
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Pankkitakaukset	2 898	-	2 639	-
Rahoitusvarat yhteensä	94 000	449	93 615	413

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 68. Vastuut sektoreittain

	Tasearvot		Taseen ulkopuoliset		Yhteensä
	Kotimaiset	Ulkomaiset	Kotimaiset	Ulkomaiset	
31.12.2013					
Yritykset	22 520	1 054	8 378	628	32 580
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	779	5 708	454	3 075	10 016
Kotitaloudet	44 388	39	3 444	1	47 873
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	688	482	88	0	1 257
Julkisyhteisöt	810	1 595	855	24	3 283
Yhteensä	69 184	8 878	13 219	3 729	95 009
31.12.2012					
Yritykset	20 924	988	9 337	417	31 666
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	636	5 490	580	4 192	10 898
Kotitaloudet	42 685	34	3 574	2	46 295
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	654	145	84	0	884
Julkisyhteisöt	826	559	840	12	2 237
Yhteensä	65 725	7 216	14 415	4 623	91 979

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 69. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

31.12.2013	Saamiskanta			Arvon- alennukset	Tasearvo
	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä		
Saamiset					
Saamiset luottolaitoksilta	848	-	848	-	848
Saamiset asiakkailta	67 018	538	67 556	449	67 107
josta pankkitakaussaamiset	4	9	13	9	4
Rahoitusleasing	1 148	-	1 148	-	1 148
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	-	0
Yhteensä	69 014	538	69 552	449	69 103
Saamiset sektoreittain					
Yritykset	22 342	453	22 795	375	22 420
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	985	-	985	-	985
Kotitaloudet	44 382	79	44 462	72	44 389
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	683	5	688	2	686
Julkisyhteisöt	622	-	622	-	622
Yhteensä	69 014	538	69 552	449	69 103

31.12.2012	Saamiskanta			Arvon- alennukset	Tasearvo
	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä		
Saamiset					
Saamiset luottolaitoksilta	840	-	840	-	840
Saamiset asiakkailta	64 025	502	64 527	413	64 113
josta pankkitakaussaamiset	4	8	12	7	6
Rahoitusleasing	1 048	-	1 048	-	1 048
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	-	0
Yhteensä	65 913	502	66 415	413	66 001
Kotitaloudet	42 691	65	42 757	72	42 685
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	650	5	654	2	653
Julkisyhteisöt	700	-	700	-	700
Yhteensä	65 913	502	66 415	413	66 001

31.12.2013	Arvon alentumiset					
	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvon-alennettu (brutto)	Yhteensä	Rästit	Saamis-kohtaiset	Saamis-ryhmä-kohtaiset
Ongelmasaamiset						
Saamiset asiakkailta	826	538	1 364	284	391	58
josta pankkitakaussaamiset	4	9	13	10	9	0
Rahoitusleasing	0	-	0	0	-	-
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	0	-	-
Yhteensä	826	538	1 364	284	391	58
Ongelmasaamiset sektoreittain						
Yritykset	153	453	607	145	348	27
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0	-	0	0	-	-
Kotitaloudet	669	79	748	137	41	31
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	5	6	2	2	0
Julkisyhteisöt	4	-	4	0	-	-
Yhteensä	826	538	1 364	284	391	58

31.12.2012	Arvon alentumiset					
	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvon-alennettu (brutto)	Yhteensä	Rästit	Saamis-kohtaiset	Saamis-ryhmä-kohtaiset
Ongelmasaamiset						
Saamiset asiakkailta	615	502	1 117	265	355	59
josta pankkitakaussaamiset	4	8	12	10	7	0
Rahoitusleasing	1	-	1	0	-	-
Tilien ja limiittien ylitykset	0	-	0	0	-	-
Yhteensä	616	502	1 118	266	355	59
Ongelmasaamiset sektoreittain						
Yritykset	139	422	561	135	309	24
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0	10	10	0	7	-
Kotitaloudet	471	65	536	129	37	35
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1	5	6	2	2	0
Julkisyhteisöt	4	-	4	0	-	-
Yhteensä	616	502	1 118	266	355	59

31.12.2013	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)
Ongelmasaamiset			
Järjestämättömät	456	164	292
Nollakorkoiset	10	7	3
Alihintaiset	175	1	174
Uudelleen neuvoteltu	405	-	405
Arvonalennetut	318	220	99
Yhteensä	1 364	391	973

31.12.2012	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (netto)
Ongelmasaamiset			
Järjestämättömät	456	149	307
Nollakorkoiset	12	8	4
Alihintaiset	130	1	129
Uudelleen neuvoteltu	217	-	217
Arvonalennetut	305	197	108
Yhteensä	1 120	355	765

Ongelmasaamisiin luetaan järjestämättömät, nollakorkoiset ja alihintaiset saamiset sekä saamiset, joihin on kohdistettu saamiskohtainen arvonalennus tai saaminen on uudelleen neuvoteltu asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen. Järjestämättömien saamisten korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta. Nollakorkoinen saaminen on sovittu asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi nollakorkoiseksi. Alihintainen saaminen on hinnoiteltu markkinahinnoista poiketen asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi. Arvonalentuneet saamiset ovat saamisia, joihin kohdistuu arvonalentuminen, mutta ne eivät luokituta mihinkään em. ryhmistä. Lisäksi saamiset, joita ei ole luokiteltu mihinkään edellä mainituista ryhmistä, mutta lainan ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan maksukyvyyn turvaamiseksi, on raportoitu uudelleen neuvoteltuina. Uudelleen neuvotellut on lisätty ongelmasaamisten määritelmään 2013, jotta liitetieto kattaa myös lainanhoitajoustopien alaiset saamiset. Vertailutiedot on oikaistu vastaavasti.

Tunnusluku, %	2013	2012
Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	28,6 %	31,7 %

Erääntyneiden rahoitusvarojen maturiteettijakauma

31.12.2013	alle 30 pv.	30-90 pv.	90-180 pv.	yli 180 pv.	Yhteensä
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	671	376	82	139	1 268

31.12.2012	alle 30 pv.	30-90 pv.	90-180 pv.	yli 180 pv.	Yhteensä
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	880	400	7	1	1 288

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 70. Saamisten arvonalentumiset

Milj. e	31.12.2013	31.12.2012
Saamisten arvonalentumiset	171	175
Saamisten arvonalentumisten peruutukset	-72	-60
Suoritukset poistetuista saamisista	-15	-14
Ryhmäkohtaisten arvonalentumisten nettomuutos	-1	-2
Yhteensä	84	99
Arvonalentumiset (netto), % saamiskannasta	0,12	0,15

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 71. Henkilövastuut rating-luokittain

Luottoluokka	31.12.2013		31.12.2012	
	Netto- vastuut	%	Netto- vastuut	%
A	25 305	52,9	23 238	50,2
B	11 340	23,7	10 952	23,7
C	5 371	11,2	5 591	12,1
D	4 029	8,4	4 439	9,6
E	1 176	2,5	1 414	3,1
F	651	1,4	661	1,4
Yhteensä	47 873	100,0	46 295	100,0

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 72. Yritysvastuut toimialoittain

31.12.2013	Nettovastuut			
	Tase	Taseen ulko-puoliset	Yhteensä	%-jakauma
Asuntojen vuokraus ja hallinta	5 529	781	6 310	19,4
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 025	449	3 474	10,7
Kauppa	2 568	720	3 287	10,1
Rakentaminen	1 179	1 046	2 225	6,8
Palvelut	1 577	539	2 116	6,5
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	946	1 032	1 978	6,1
Energia	1 010	815	1 825	5,6
Kuljetus ja varastointi	1 370	333	1 704	5,2
Informaatio ja viestintä	695	453	1 148	3,5
Metsäteollisuus	691	450	1 140	3,5
Omien kiinteistöjen kauppa	820	304	1 124	3,5
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	881	150	1 031	3,2
Metalliteollisuus	575	438	1 012	3,1
Maa-, metsä- ja kalatalous	862	106	969	3,0
Elintarviketeollisuus	612	336	948	2,9
Kemian teollisuus	352	514	866	2,7
Muu teollisuus	389	238	626	1,9
Vesi- ja jätehuolto	263	110	373	1,1
Kaivostoiminta ja louhinta	146	103	250	0,8
Muut toimialat	84	90	174	0,5
Yhteensä	23 574	9 006	32 580	100

31.12.2012	Nettovastuut		Yhteensä	% -jakauma
	Tase	Taseen ulko-puoliset		
Asuntojen vuokraus ja hallinta	4 824	1 179	6 004	19,0
Muiden kiinteistöjen hallinta	2 883	346	3 229	10,2
Kauppa	2 489	675	3 164	10,0
Rakentaminen	1 157	1 184	2 341	7,4
Kone- ja laitteellisuus (ml. huolto)	865	1 166	2 032	6,4
Palvelut	1 522	441	1 962	6,2
Kuljetus ja varastointi	1 399	382	1 781	5,6
Energia	654	888	1 542	4,9
Omien kiinteistöjen kauppa	951	317	1 268	4,0
Metsäteollisuus	632	559	1 190	3,8
Metalliteollisuus	609	495	1 104	3,5
Informaatio ja viestintä	562	469	1 030	3,3
Maa-, metsä- ja kalatalous	870	143	1 013	3,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	750	251	1 000	3,2
Elintarviketeollisuus	614	310	923	2,9
Kemian teollisuus	268	506	773	2,4
Muu teollisuus	419	233	652	2,1
Kaivostoiminta ja louhinta	184	104	287	0,9
Vesi- ja jätehuolto	203	87	290	0,9
Muut toimialat	59	18	77	0,2
Yhteensä	21 912	9 753	31 664	100

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 73. Yritysvastuut rating-luokittain

Luokka	31.12.2013		31.12.2012	
	Netto- vastuut	%	Netto- vastuut	%
1,0–2,0	1 299	4,0	1 353	4,3
2,5–5,0	13 735	42,2	13 095	41,4
5,5–7,0	11 314	34,7	10 885	34,4
7,5–8,5	4 513	13,9	4 669	14,7
9,0–10,0	1 085	3,3	1 056	3,3
11,0–12,0	634	1,9	606	1,9
Yhteensä	32 580	100,0	31 664	100,0

Luottoluokkiin liittyvistä maksukyvyttömyyden todennäköisyyksistä on kerrottu liitetiedossa 94.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 74. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan

31.12.2013

Nettovastuun määrä, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0-1	6 697	213	6 911	21,2
1-10	7 744	565	8 309	25,5
10-50	5 295	794	6 089	18,7
50-100	4 464	109	4 573	14,0
100-	6 698	-	6 698	20,6
Yhteensä	30 898	1 682	32 580	100,0

31.12.2012

Nettovastuun määrä, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0-1	6 474	156	6 631	20,9
1-10	7 277	504	7 781	24,6
10-50	5 783	567	6 350	20,1
50-100	3 697	177	3 874	12,2
100-	7 030	-	7 030	22,2
Yhteensä	30 261	1 405	31 666	100,0

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 75. Toissijainen maariski maariskiryhmittäin pl. Suomi

Maariskiryhmä	Moody's vastaavuus	31.12.2013		31.12.2012	
		Nettovastuu, milj. e	%	Nettovastuu, milj. e	%
Ryhmä 1	Aaa	6 587	52,7	9 417	79,8
Ryhmä 2	Aa1 - A3	4 334	34,7	869	7,4
Ryhmä 3	Baa1 - Baa3	1 475	11,8	1 259	10,7
Ryhmä 4	Ba1 - B3	77	0,6	237	2,0
Ryhmä 5	Caa1 - C	33	0,3	22	0,2
Yhteensä		12 506	100,0	11 804	100,0

Toissijaisessa maariskissä (pl. Suomi) on huomioitu sopimukseen liittyvien todellisten riskien siirtyminen toiseen maahan sopimuksin tai muutoin. Riskin mahdollinen siirtyminen voi tapahtua sopimuksen, eli yleisimmin takauksen, perusteella tai muutoin, esimerkiksi saamiset yrityksen sivukonttorilta on siirretty yrityksen pääkonttorin sijaintimaahan.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 76. OP-Pohjola-ryhmän varainhankinnan rakenne

Milj. e	31.12.2013	Osuus, %	31.12.2012	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	1 032	1,2	1 965	2,4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	0,0	3	0,0
Velat asiakkaille				
Talletukset	47 350	56,0	45 011	54,2
Muut	2 825	3,3	4 639	5,6
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Sijoitus- ja yritystodistukset sekä ECP:t	6 807	8,1	5 506	6,6
Joukkovelkakirjat	14 622	17,3	13 764	16,6
Muut velat	2 680	3,2	3 291	4,0
Velat, joilla huonompi etuoikeus	860	1,0	1 114	1,3
Osuuspääoma	606	0,7	622	0,7
Oma pääoma	7 717	9,1	7 134	8,6
Yhteensä	84 501	100,0	83 049	100,0

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 77. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

31.12.2013	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	2 172	-	-	-	-	2 172
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	38	36	288	80	8	450
Saamiset luottolaitoksilta	384	186	262	14	2	848
Saamiset asiakkailta	4 010	6 599	26 028	15 630	15 987	68 255
Sijoitusomaisuus						
Myytavissä olevat saamistodistukset	117	414	3 844	3 185	26	7 586
Eräpäivään asti pidettävät saamistodistukset	67	25	175	4	0	271
Rahoitusvarat yhteensä	6 788	7 261	30 597	18 913	16 023	79 582
Käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen siirto alle 3 kk-ryhmään	-38	-36	-288	-80	-8	-450
	450	-	-	-	-	450
Rahoitusvarat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	7 200	7 225	30 309	18 834	16 014	79 582
Rahoitusvelat						
	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	985	32	15	0	-	1 032
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	4
Velat asiakkaille	43 752	4 667	1 057	291	407	50 175
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 651	5 074	10 308	231	165	21 428
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	40	119	90	611	0	860
Rahoitusvelat yhteensä	50 432	9 892	11 471	1 133	572	73 499
Vaadittaessa maksettavien yksityisasiakkaiden talletusten siirto alle 3 kk-ryhmästä						
3-12 kk-ryhmään	-24 663	24 663	-	-	-	-
Rahoitusvelat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	25 768	34 555	11 471	1 133	572	73 499
Takaukset	80	76	486	38	251	931
Takuuvastuut	315	496	603	55	498	1 967
Luottolupaukset	9 772	-	-	-	-	9 772
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	85	86	77	15	3	265
Muut	251	2	17	222	1	492
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä*	10 503	660	1 182	330	752	13 428

31.12.2012	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	5 784	-	-	-	-	5 784
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	7	22	181	44	12	266
Saamiset luottolaitoksilta	161	354	306	17	1	840
Saamiset asiakkailta	3 764	6 493	24 469	15 315	15 120	65 161
Sijoitusomaisuus						
Myytavissä olevat saamistodistukset	208	259	3 121	1 831	27	5 446
Eräpäivään asti pidettävät saamistodistukset	20	105	265	12	0	401
Rahoitusvarat yhteensä	9 945	7 232	28 342	17 219	15 161	77 899
Käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen siirto alle 3 kk-ryhmään	-7	-22	-181	-44	-12	-266
	266	-	-	-	-	266
Rahoitusvarat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	10 204	7 211	28 161	17 174	15 149	77 899
Rahoitusvelat						
	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	1 780	166	0	20	-	1 965
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	3	-	-	-	-	3
Velat asiakkaille	40 868	5 698	2 484	461	139	49 650
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 052	2 832	10 032	1 189	165	19 270
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	171	111	126	674	33	1 114
Rahoitusvelat yhteensä	47 873	8 806	12 642	2 344	337	72 002
Vaadittaessa maksettavien yksityisasiakkaiden talletusten siirto alle 3 kk-ryhmästä						
3-12 kk-ryhmään	-22 577	22 577	-	-	-	-
Rahoitusvelat yhteensä sisäisessä raportoinnissa	25 296	31 383	12 642	2 344	337	72 002
Takaukset	40	97	313	77	420	948
Takuuvastuut	305	382	443	53	505	1 688
Luottolupaukset	10 856	-	-	-	-	10 856
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	101	50	302	0	2	455
Muut	183	2	29	268	2	483
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä*	11 485	531	1 086	398	930	14 430

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 78. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

31.12.2013	1 kk tai alle	>1-3 kk	>3-12 kk	>1-2 v	>2-5 v	> 5 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	2 172	-	-	-	-	-	2 172
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	19	91	55	27	176	82	450
Saamiset luottolaitoksilta	383	224	69	5	165	2	848
Saamiset asiakkailta	20 668	18 952	24 764	679	1 886	1 306	68 255
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	417	379	330	717	2 566	3 177	7 586
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	139	66	2	19	41	4	271
Rahoitusvarat yhteensä	23 797	19 712	25 220	1 447	4 834	4 571	79 582
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	726	275	32	-	-	0	1 032
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	-	-	-	-	-	4
Velat asiakkaille	42 093	2 418	4 652	742	88	182	50 175
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 574	5 917	4 430	1 957	7 155	395	21 428
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	0	70	121	0	0	668	860
Rahoitusvelat yhteensä	44 396	8 680	9 235	2 700	7 243	1 245	73 499

31.12.2012	1 kk tai alle	>1-3 kk	>3-12 kk	>1-2 v	>2-5 v	> 5 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	5 784	-	-	-	-	-	5 784
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	6	33	11	30	129	57	266
Saamiset luottolaitoksilta	85	280	327	1	148	0	840
Saamiset asiakkailta	22 519	17 502	21 755	587	1 748	1 049	65 161
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	176	469	168	566	2 239	1 827	5 446
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	241	89	2	5	54	10	401
Rahoitusvarat yhteensä	28 812	18 372	22 263	1 189	4 318	2 943	77 899
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 145	634	181	0	5	-	1 965
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	3	-	-	-	-	-	3
Velat asiakkaille	38 357	3 114	5 676	2 220	136	147	49 650
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 640	4 935	1 823	2 355	7 112	1 404	19 270
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	0	216	144	72	0	683	1 114
Rahoitusvelat yhteensä	41 145	8 900	7 824	4 647	7 253	2 234	72 002

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PANKKITOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 79. Markkinariskin herkkyyssanalyysi

Milj. e	Riskiparametri	Muutos	31.12.2013		31.12.2012	
			Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan	Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan
Korkoriski	Korko	1 %-yksikkö	89	39	94	40
Valuuttariski	Markkina-arvo	10 %	5	-	4	-
Volatiliteettiriski						
Korkovolatiliteetti	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	5	-	1	-
Valuuttavolatiliteetti	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	1	-	0	-
Luottoriskipremio	Luottoriskimarginaali	0,1 %-yksikköä	1	31	1	20
Hintariski						
Osakesalkku	Markkina-arvo	10 %	-	11	-	10
Pääomasijoitusrahastot	Markkina-arvo	10 %	-	6	-	7
Kiinteistöriski	Markkina-arvo	10 %	46	-	45	-

Korkoriski on laskettu osuuspankkien 12 kk:n korkokateen muutosherkkyytenä ja ryhmän muun taseen kassavirtojen nykyarvon muutosherkkyytenä valuutoittain itseisarvojen summana.

Luottoriskipremio on laskettu likviditeettireserviin sisältyvistä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista ja myytävissä olevista saamistodistuksista.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liitteissä 80-99 on esitetty Finanssivalvonnan standardin 4.5 (Vakavaraisuustietojen julkistaminen markkinoille) mukaiset tiedot osuuspankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta (ns. Pilari III tiedot). Tiedot perustuvat osuuspankkien yhteenliittymän konsolidoituun luottolaitosvakavaraisuuteen, joten vakavaraisuustiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia muihin julkaistuihin OP-Pohjola-ryhmää koskeviin tietoihin.

Osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP-Pohjola osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä. Vaikka OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulukaan osuuspankkien yhteenliittymään, on niihin tehdyillä sijoituksilla merkittävä vaikutus luottolaitosten vakavaraisuussäännösten mukaisesti laskettuun vakavaraisuuteen.

Sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) on käytetty vähittäis-, luottolaitos- ja yritysvastuisiin sekä oman pääoman ehtoihin sijoituksiin. Standardimenetelmää (SA) käytetään muihin vastuuryhmiin.

Liite 80. Omat varat

Milj.e	31.12.2013	31.12.2012
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)		
OP-Pohjola-ryhmän oma pääoma	7 717	7 134
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta (ml. OVYn tasoitusmäärä)	-205	-160
Käyvän arvon rahasto, siirto Tier 2:een	-81	-82
Lisäosuuspääomat, jotka eivät sisälly omaan pääomaan	603	620
Rajoituksettomat ensisijaiset omat varat (Core Tier 1) ennen vähennyksiä	8 035	7 513
Aineettomat hyödykkeet	-424	-372
Eläkevastuun ylikate ja sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus ja laskennalliset verosaamiset tappiosta	-96	-100
Suunniteltu voitonjako/Hallituksen esittämä voitonjako	-99	-68
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 154	-1 210
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-179	-249
Muiden Tier 1-varojen alijäämä	-180	-163
Core Tier 1 omat varat	5 902	5 352
Pääomalainat	202	201
Toissijaisten omien varojen alijäämä	-382	-364
Siirto Core tier 1 omiin varoihin	180	163
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 902	5 352

Toissijaiset omat varat (Tier 2)

Käyvän arvon rahasto (pl. rahavirran suojauksen arvostus)	54	34
lkuiset lainat	-	-
OVYn tasoitusmäärä	228	218
Debentuurilainat	670	842
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 154	-1 210
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-179	-249
Siirto ensisijaisiin omiin varoihin	382	364
Toissijaiset omat varat (Tier 2)	-	-

Omat varat yhteensä**5 902** **5 352****Ensi- ja toissijaisista omista varoista vähennettävät erät**

Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	2 309	2 419
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	358	498
Yhteensä	2 667	2 917

Omista varoista on vähennetty sijoitukset OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöihin.

Pääomalainoista luetaan omiin varoihin liikkeeseenlaskuhetken valuuttakurssiin arvostettu määrä. Pääomalainat ovat siirtymäsäännösten piirissä olevia hybridi-instrumentteja, joiden kokonaismäärästä 134 milj. euroa sisältää kannustimen enneaikaiseen lunastamiseen. Osuuspankkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön (OVY) tasoitusmäärä, verovelalla vähennettynä, luetaan ylempiin toissijaisiin omiin varoihin. Seuraavan vuosineljänneksen aikana osuudenomistajille palautettavia osuuspääomia ei ole luettu omiin varoihin.

Core Tier 1 omat varat = Ensisijaiset omat varat yhteensä pl. pääomalainat ja pääomalainoilla katettava toissijaisten omien varojen alijäämä

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 81. Omien varojen vähimmäisvaatimus

Yritys- ja luottolaitosvastuiden pääomavaateen laskentaan on käytetty sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmää (FIRB). FIRB-menetelmässä käytetään sisäisiä luottoluokituksia asiakkaan maksukyvyttömyyden (PD) määrittämiseen, kun taas tappio-osuus (LGD) ja luottovasta-arvokerroin (CF) ovat viranomaiskaavan määrittelemiä standardiestimaatteja. Vähittäisvastuiden pääomavaateen laskentaan on käytetty sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA), jossa käytetään sisäisiä luottoluokituksia asiakkaan maksukyvyttömyyden (PD) määrittämiseen, tappio-osuus (LGD) ja luottovasta-arvokerroin (CF) ovat sisäisesti estimoituja. Joulukuussa 2013 Finanssivalvonta hyväksyi OP-Pohjolan henkilöasiakkaiden mallimuutokset liittyen maksukyvyttömyyden määrittämiseen, tappio-osuuksien estimointiin sekä luottovasta-arvokertoimen estimointiin. Mallimuutos alensi vähittäisvastuiden keskimääräistä riskipainoa. Vuoden 2012 vähittäisvastuissa on käytetty aikaisempaa malliversiota ja luottovasta-arvokerrointa 100 % Finanssivalvonnan poikkeusluvan mukaisesti.

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa voidaan käyttää eri menetelmiä. PD/LGD-menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä lasketaan käyttämällä sisäiseen luottoluokitukseen perustuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä (PD) ja viranomaiskaavan määrittelemää tappio-osuutta (LGD). Yksinkertaisessa menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä saadaan kertomalla kukin sijoitus riskipainolla, joka määräytyy sijoituksen tyypin perusteella.

Operatiivisten riskien vakavaraisuusvaatimuksen laskentaan on käytetty standardimenetelmää.

Milj. e	31.12.2013		31.12.2012	
	Pääoma- vaade	Riski- painotetut saamiset *	Pääoma- vaade	Riski- painotetut saamiset *
Luotto- ja vastapuoliriski	2 414	30 175	2 606	32 575
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	2 263	28 290	2 472	30 902
Luottolaitosvastuut	88	1 101	95	1 189
Yritysvastuut	1 560	19 499	1 524	19 048
Vähittäisvastuut	368	4 598	601	7 516
Kiinteistövakuudelliset	219	2 740	454	5 671
Muut	149	1 857	148	1 845
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	121	1 511	120	1 499
PD/LGD-menetelmä	1	7	1	8
Yksinkertainen menetelmä	120	1 504	119	1 491
Pääomasijoitukset	15	192	20	255
Pörssilistatut sijoitukset	19	243	31	384
Muut	86	1 069	68	852
Arvopaperistetut erät	51	636	51	640
Muut erät	76	946	81	1 009
Standardimenetelmä	151	1 885	134	1 673
Valtio- ja keskuspankkivastuut	7	86	4	46
Luottolaitosvastuut	1	17	2	19
Yritysvastuut	76	951	66	822
Vähittäisvastuut	64	806	63	782
Muut	64	806	63	782
Muut erät	2	25	0	4
Markkinariskit	73	909	58	723
Kaupankäyntivarasto	71	889	57	709
Positoriski	71	889	57	709
Koko toiminta	2	20	1	15
Hyödykeriski	2	20	1	15
Operatiivinen riski	241	3 007	236	2 954
Siirtymäkauden vaatimus	580	7 247	147	1 841
Yhteensä	3 307	41 339	3 047	38 093
Yhteensä poislukien siirtymäkauden vaatimus	2 727	34 091	2 900	36 252

*Riskipainotetut saamiset = Pääomavaade / 0,08

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 42 milj. e (43 milj. e).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 82. Vakavaraisuuden tunnusluvut

	31.12.2013		31.12.2012	
	Siirtymä-säännökset	PI. siirtymä-säännökset	Siirtymä-säännökset	PI. siirtymä-säännökset
Suhdeluvut, %				
Vakavaraisuussuhde	14,3	17,3	14,1	14,8
Tier 1 vakavaraisuussuhde	14,3	17,3	14,1	14,8
Core Tier 1 vakavaraisuussuhde	14,3	17,3	14,1	14,8
Vakavaraisuus*, milj. e				
Vakavaraisuus	2 595	3 174	2 305	2 452

* Vähimmäisvaatimuksen ylittävä omien varojen määrä

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 83. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin

31.12.2013, milj.e	Tase-erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Vastuun määrä yhteensä	Vastuu keski- määrin kaudella	CF keskim.
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	74 291	13 722	1 099	89 112	87 947	
Luottolaitosvastuut	5 059	501	565	6 124	5 977	
Yritysvastuut	22 972	11 158	533	34 664	34 317	
Vähittäisvastuut	44 635	2 035	1	46 671	45 911	81 %
Yrityisasiakkaat	1 406	199	1	1 606	1 613	65 %
Yksityisasiakkaat	43 228	1 836	-	45 065	44 298	83 %
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	448	28	-	476	488	
Arvopaperistetut erät	231	-	-	231	276	
Muut erät	946	-	-	946	978	
Standardimenetelmä	7 487	2 450	471	10 408	11 259	
Valtio- ja keskuspankkivastuut	5 351	512	468	6 332	7 300	
Luottolaitosvastuut	79	29	1	110	140	
Yritysvastuut	968	109	1	1 078	988	
Vähittäisvastuut	1 061	1 800	-	2 861	2 814	
Yrityisasiakkaat	0	0	-	0	0	
Yksityisasiakkaat	1 061	1 800	-	2 861	2 813	
Muut erät	27	-	-	27	17	
Yhteensä	81 778	16 172	1 570	99 520	99 206	

31.12.2012, milj.e	Tase-erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Vastuun määrä yhteensä	Vastuu keski- määrin kaudella	CF keskim.
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	70 915	14 667	1 200	86 782	84 818	
Luottolaitosvastuut	4 733	509	587	5 830	6 912	
Yritysvastuut	21 444	11 913	613	33 970	32 156	
Vähittäisvastuut	42 942	2 208	0	45 151	43 767	100 %
Yrityisasiakkaat	1 387	233	0	1 620	1 561	100 %
Yksityisasiakkaat	41 555	1 975	0	43 530	42 206	100 %
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	464	36	-	500	432	
Arvopaperistetut erät	321	-	-	321	518	
Muut erät	1 011	-	-	1 011	1 034	
Standardimenetelmä	9 340	2 396	374	12 110	11 269	
Valtio- ja keskuspankivastuut	7 396	501	372	8 269	7 474	
Luottolaitosvastuut	71	99	1	170	217	
Yritysvastuut	839	57	2	898	842	
Vähittäisvastuut	1 027	1 739	-	2 766	2 731	
Yrityisasiakkaat	0	0	-	0	10	
Yksityisasiakkaat	1 027	1 739	-	2 766	2 721	
Muut erät	7	-	-	7	5	
Yhteensä	80 255	17 063	1 574	98 892	96 088	

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 84. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin

31.12.2013, milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Arvo- paperistetut erät	Muut
Suomi	3 943	566	34 141	49 293	449	9	973
Muut Pohjoismaat	52	1 490	400	65	4	-	-
Baltia	214	5	615	17	-	-	-
Muut EU-maat	2 113	3 192	458	71	19	222	-
Muu Eurooppa	-	324	57	45	5	-	-
USA	-	98	8	20	-	-	-
Aasia	-	259	46	14	0	-	-
Muut maat	9	299	16	7	-	-	-
Yhteensä	6 332	6 234	35 742	49 532	476	231	973

31.12.2012, milj.e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Arvo- paperistetut erät	Muut
Suomi	7 515	502	33 543	47 704	471	-	1 018
Muut Pohjoismaat	7	1 211	415	63	3	-	-
Baltia	67	2	385	11	-	-	0
Muut EU-maat	669	3 387	345	61	18	315	-
Muu Eurooppa	-	391	50	39	8	-	-
USA	-	167	43	17	-	-	-
Aasia	-	263	55	14	-	-	-
Muut maat	10	77	31	7	-	6	-
Yhteensä	8 269	6 000	34 868	47 917	500	321	1 018

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 85. Vastuiden jäljellä oleva juoksuaika vastuuryhmittäin

31.12.2013, milj.e	Alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 v	5 - 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	9 321	4 566	21 792	14 663	38 293	89 112
Luottolaitosvastuut	858	544	3 082	1 543	98	6 124
Yritysvastuut	6 877	3 223	13 092	4 605	6 867	34 664
Vähittäisvastuut	1 443	770	5 511	7 618	31 327	46 671
Yrityisasiakkaat	260	73	831	303	138	1 606
Yksityisasiakkaat	1 183	697	4 680	7 315	31 189	45 065
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	-	-	-	-	476
Arvopaperistetut erät	33	27	104	66	1	231
Muut erät	110	3	2	831	-	946
Standardimenetelmä	5 868	329	1 704	2 082	425	10 408
Valtio- ja keskuspankkivastuut	2 965	35	935	2 024	373	6 332
Luottolaitosvastuut	50	25	29	7	0	110
Yritysvastuut	682	98	195	51	52	1 078
Vähittäisvastuut	2 153	170	537	0	-	2 861
Yrityisasiakkaat	0	0	0	-	-	0
Yksityisasiakkaat	2 153	170	537	0	-	2 861
Muut erät	19	1	8	-	-	27
Yhteensä	15 190	4 895	23 495	16 745	38 718	99 520
31.12.2012, milj.e	Alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 v	5 - 10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	9 489	4 647	20 778	13 809	37 559	86 782
Luottolaitosvastuut	675	678	3 106	1 280	90	5 830
Yritysvastuut	7 198	3 134	12 075	4 419	7 145	33 970
Vähittäisvastuut	1 444	777	5 396	7 212	30 322	45 151
Yrityisasiakkaat	295	75	818	294	138	1 620
Yksityisasiakkaat	1 148	702	4 578	6 918	30 184	43 530
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	-	-	-	-	500
Arvopaperistetut erät	-	54	196	69	1	321
Muut erät	173	3	6	829	-	1 011
Standardimenetelmä	9 238	360	1 252	1 019	240	12 110
Valtio- ja keskuspankkivastuut	6 424	55	623	973	194	8 269
Luottolaitosvastuut	79	43	33	14	1	170
Yritysvastuut	639	99	83	32	46	898
Vähittäisvastuut	2 096	163	507	0	-	2 766
Yrityisasiakkaat	0	0	0	0	-	0
Yksityisasiakkaat	2 096	163	507	0	-	2 766
Muut erät	1	0	6	-	-	7
Yhteensä	18 727	5 007	22 030	14 828	37 799	98 892

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 86. Erääntyneet ja arvonalentuneet vastuut vastuuryhmittäin

31.12.2013, milj.e	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Yhteensä	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Ryhmä- kohtaiset arvon- alentumiset	Yhteensä
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	1 203	590	1 793	407	53	460
Luottolaitosvastuut	0	-	0	-	-	-
Yritysvastuut	897	449	1 346	343	53	396
Vähittäisvastuut	306	93	399	54	-	54
Yrityisasiakkaat	72	12	84	10	-	10
Yksityisasiakkaat	234	81	315	44	-	44
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	48	48	11	-	11
Arvopaperistetut erät	-	-	-	-	-	-
Muut erät	0	0	0	0	-	0
Standardimenetelmä	13	0	13	1	5	6
Valtio- ja keskuspankkivastuut	0	-	0	-	-	-
Yritysvastuut	0	-	0	1	5	6
Vähittäisvastuut	13	-	13	-	-	-
Yrityisasiakkaat	-	-	-	-	-	-
Yksityisasiakkaat	13	-	13	-	-	-
Yhteensä	1 217	590	1 806	408	58	466

31.12.2012, milj.e	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Yhteensä	Saamiskohtaiset arvonalentumiset	Ryhmä- kohtaiset arvon- alentumiset	Yhteensä
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	1 804	546	2 350	367	53	420
Luottolaitosvastuut	2	2	3	1	-	1
Yritysvastuut	875	411	1 287	301	47	348
Vähittäisvastuut	927	77	1 004	46	6	51
Yritysassiakkaat	71	11	82	9	-	9
Yksityisasiakkaat	855	67	922	37	6	42
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	-	46	46	12	-	12
Arvopaperistetut erät	-	10	10	7	-	7
Muut erät	0	-	0	-	-	-
Standardimenetelmä	16	-	16	1	6	7
Valtio- ja keskuspankkivastuut	0	-	0	-	-	-
Yritysvastuut	0	-	0	1	6	7
Vähittäisvastuut	16	-	16	-	-	-
Yritysassiakkaat	0	-	0	-	-	-
Yksityisasiakkaat	16	-	16	-	-	-
Yhteensä	1 820	546	2 366	368	59	426

Erääntyneet vastuut ovat standardimenetelmässä vastuuta, joiden korot tai pääomat ovat olleet maksamatta yli 90 päivää. FIRB-menetelmässä erääntyneet vastuut ovat maksukyvyttömiä asiakkaiden vastuuta. Maksukyvyttömiä ovat rating-luokkiin 11-12 tai F kuuluvat asiakkaat.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 87. Yritysvastuut toimialoittain

Milj.e	31.12.2013		
	Vastuun määrä	Riski-painotetut erät	Omien varojen vaade
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6 457	3 254	260
Kauppa	3 661	2 193	175
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 602	2 334	187
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	2 805	1 037	83
Palvelut	2 779	1 676	134
Rakentaminen	2 472	1 592	127
Energia	2 150	567	45
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 880	812	65
Kuljetus ja varastointi	1 674	1 292	103
Metsäteollisuus	1 286	880	70
Maa-, metsä- ja kalatalous	1 142	935	75
Omien kiinteistöjen kauppa	1 140	743	59
Metalliteollisuus	1 131	895	72
Informaatio ja viestintä	1 073	511	41
Elintarviketeollisuus	994	615	49
Muut toimialat	834	656	53
Kemianteollisuus	814	269	21
Muu teollisuus	797	539	43
Vesi- ja jätehuolto	392	122	10
Kaivostoiminta ja louhinta	264	183	15
Yhteensä	37 348	21 103	1 688

Milj.e	31.12.2012		
	Vastuun määrä	Riski-painotetut erät	Omien varojen vaade
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6 170	3 027	242
Kauppa	3 642	1 998	160
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 351	2 134	171
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	2 888	1 048	84
Rakentaminen	2 503	1 573	126
Palvelut	2 489	1 647	132
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 944	806	64
Energia	1 886	520	42
Kuljetus ja varastointi	1 758	1 370	110
Metsäteollisuus	1 298	954	76
Omien kiinteistöjen kauppa	1 283	790	63
Metalliteollisuus	1 225	888	71
Maa-, metsä- ja kalatalous	1 218	920	74
Elintarviketeollisuus	972	562	45
Informaatio ja viestintä	969	399	32
Kemianteollisuus	808	259	21
Muut toimialat	737	632	51
Muu teollisuus	727	522	42
Kaivostoiminta ja louhinta	311	204	16
Vesi- ja jätehuolto	308	113	9
Yhteensä	36 489	20 365	1 629

Toimialajaottelussa yritysvastuisiin on luettu mukaan myös vähittäisvastuisiin luettavat yritysasiakkaat. Toimialajako on tilastokeskuksen uusimman toimialajaottelun (TOL 2008) mukainen.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 88. Erääntyneet ja arvonalentuneet yritysvastuut toimialoittain

31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Ryhmä- kohtaiset arvonalen- tumiset
Metsäteollisuus	205	204	123	109	-
Kauppa	137	136	75	50	-
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	98	98	60	55	-
Metalliteollisuus	92	92	43	32	-
Muu teollisuus	87	87	22	12	-
Palvelut	72	68	37	25	-
Muiden kiinteistöjen hallinta	61	56	21	10	-
Rakentaminen	56	56	13	10	-
Kuljetus ja varastointi	41	41	13	10	-
Kaivostoiminta ja louhinta	33	33	20	14	-
Maa-, metsä- ja kalatalous	24	23	7	5	-
Vesi- ja jätehuolto	20	20	4	2	-
Elintarviketeollisuus	16	16	12	9	-
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	14	14	7	6	-
Asuntojen vuokraus ja hallinta	6	6	2	1	-
Omien kiinteistöjen kauppa	6	6	0	0	-
Energia	6	6	0	0	-
Kemianteollisuus	4	4	0	0	-
Informaatio ja viestintä	3	3	1	1	-
Muut toimialat	2	2	0	1	58
Yhteensä	983	969	460	353	58

31.12.2012, milj.e	Vastuun määrä	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Ryhmä- kohtaiset arvonalen- tumiset
Metsäteollisuus	191	190	111	96	-
Kone- ja laitteollisuus (ml. huolto)	148	148	83	72	-
Kauppa	131	131	65	37	-
Muu teollisuus	80	80	20	9	-
Palvelut	71	71	30	21	-
Rakentaminen	62	62	14	12	-
Muiden kiinteistöjen hallinta	58	57	21	10	-
Metalliteollisuus	52	52	24	17	-
Kuljetus ja varastointi	35	34	4	4	-
Maa-, metsä- ja kalatalous	29	28	7	5	-
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	22	22	10	7	-
Elintarviketeollisuus	17	17	12	8	-
Kemianteollisuus	14	14	11	6	-
Vesi- ja jätehuolto	14	14	4	3	-
Omien kiinteistöjen kauppa	8	7	0	0	-
Asuntojen vuokraus ja hallinta	7	7	1	0	-
Informaatio ja viestintä	6	6	2	2	-
Kaivostoiminta ja louhinta	4	4	0	0	-
Muut toimialat	1	1	0	1	53
Energia	1	1	0	0	-
Yhteensä	950	947	422	311	53

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAIKUUSTIEDOT

Liite 89. Erääntyneiden ja arvonalentuneiden vastuiden maantieteellinen jakautuminen

Milj.e	31.12.2013				31.12.2012			
	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Ryhmä- kohtaiset arvonalen- tumiset	Erään- tyneet	Arvon- alentuneet	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Ryhmä- kohtaiset arvonalen- tumiset
Suomi	1 150	561	389	58	1 758	506	339	59
Muut Pohjoismaat	24	11	5	-	23	10	6	-
Baltia	3	3	0	-	1	0	0	-
Muut EU-maat	37	14	14	-	35	23	18	-
Muu Eurooppa	2	1	1	-	2	1	1	-
USA	0	0	0	-	0	-	-	-
Aasia	0	-	-	-	0	-	-	-
Muut maat	0	-	-	-	0	6	4	-
Yhteensä	1 217	590	408	58	1 820	546	368	59

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 90. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita

Riski-paino-%, milj. e	31.12.2013			31.12.2012		
	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen	Riski-painotetut erät	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen	Riski-painotetut erät
0	6 129	8 489	-	8 228	10 715	-
20	209	210	41	212	213	34
50	140	140	70	20	71	35
75	2 848	2 848	786	2 750	2 750	758
100	1 066	1 061	967	882	875	820
150	13	13	20	16	16	24
Muut riskipainot	1	1	0	2	2	1
Yhteensä	10 408	12 763	1 885	12 110	14 643	1 673

OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa sovelletaan vastuun riskipainon määrittämiseksi luottoriskin standardimenetelmässä Moody's Investors Service tai Fitch Ratings –luottoluokituslaitosten luokituksia saamisiin valtioilta ja keskuspankeilta sekä yrityksiltä. Ulkoinen luottoluokitus määrää saamisen luottoluokan. Saamisen vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa riskipaino määräytyy luottoluokan mukaan. Myös valtiostavastuisiin on käytetty luottoluokan mukaisia riskipainoja.

Kansainvälisten kehityspankkien saamisten riskipaino voi määräytyä myös muutoin kuin ulkoisen luottoluokituksen perusteella. Mikäli riskipainoon vaikuttaa ulkoinen luottoluokitus, käytetään vakavaraisuuslaskennassa tällöin yllä mainittujen luottoluokituslaitosten luokituksia myös kansainvälisten kehityspankkien saamisten riskipainottamisessa.

Saamisille käytetään vakavaraisuuslaskennassa sen liikkeeseenlaskuohjelman tai –järjestelyn arvopaperikohtaista luottoluokitusta, johon kyseinen saaminen kuuluu. Jos tätä luokitusta ei ole käytettävissä, käytetään liikkeeseenlaskijan yleistä luottoluokitusta, mikäli se on käytettävissä.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 91. Vähittäisvastuut rating-luokittain (AIRB)

Vähittäisvastuiden henkilöasiakkaiden luokittelu 31.12.2013

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
A	25 562	0,0	1,5	392	31
B	10 607	0,1	4,8	504	40
C	4 255	0,5	14,4	613	49
D	2 467	2,3	36,0	887	71
E	1 629	21,3	81,9	1 334	107
F	234	100,0	91,9	215	17
Yhteensä	44 754	1,0	8,8	3 945	316

Vähittäisvastuiden henkilöasiakkaiden luokittelu 31.12.2012

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
A	22 175	0,1	3,3	735	59
B	10 562	0,6	13,9	1 467	117
C	5 250	2,2	29,7	1 559	125
D	3 341	7,3	50,9	1 701	136
E	1 347	24,5	69,4	935	75
F	850	100,0	73,3	623	50
Yhteensä	43 525	1,8	16,1	7 021	562

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkaa F.

Vähittäisvastuiden yritysasiakkaiden luokittelu 31.12.2013

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
2,5–5,0	357	0,4	9,7	35	3
5,5–7,0	717	1,4	32,9	236	19
7,5–8,5	256	5,4	55,4	142	11
9,0–10,0	139	36,4	88,0	122	10
11,0–12,0	67	100,0	176,3	118	9
Yhteensä	1 536	5,2	42,5	653	52

Vähittäisvastuiden yritysasiakkaiden luokittelu 31.12.2012

Vastuu- Omien

Rating-luokka	arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	varojen vaade, milj. e
2,5–5,0	211	0,4	10,2	22	2
5,5–7,0	836	1,3	21,6	180	14
7,5–8,5	348	5,3	44,9	156	13
9,0–10,0	154	35,5	71,2	110	9
11,0–12,0	66	100,0	40,9	27	2
Yhteensä	1 615	5,5	30,6	495	40

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia 11,0 ja 12,0.

Henkilöasiakkaiden maksukykyä arvioivissa malleissa luokkakohtaisten pisterajojen määrittelyssä ja sitä kautta PD-lukujen arvioimisessa on käytetty vuosien 2007–2012 maksukyvyttömyysaineistoa. Luokkakohtaisissa pisterajoissa on huomioitu myös yleisen tasokorjauksen määrä vuoteen 1989 ulottuvien työttömyysastetta kuvaavien aikasarjojen perusteella sekä aineistoon liittyvät epävarmuudet tilastollisen varovaisuuslisän avulla.

Vähittäisvastuiden yritysasiakkaiden pienten vastuiden luokittelun luokkakohtaisten pisterajojen määrittelyssä on käytetty maksukyvyttömyystietoja vuosilta 2007–2011. Pienten vastuiden luokittelun pisterajat on asetettu niin, että luokkien PD-arvot vastaavat R-luokittelun PD-arvoja. PD-arvoja on korjattu varovaisuuslisällä vastaavasti kuin R-luokittelujen PD-arvoja. Vähittäisvastuiden yritysasiakkaille käytävän A-luokittelun tilastoaineistoa on kuvattu liitteessä 92.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 92. Yritysvastuut rating-luokittain (FIRB)

31.12.2013

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
1,0–2,0	1 185	0,0	14,8	176	14
2,5–5,0	11 183	0,2	42,0	4 698	376
5,5–7,0	8 638	1,3	93,7	8 092	647
7,5–8,5	3 726	5,0	132,4	4 933	395
9,0–10,0	799	30,5	200,2	1 600	128
11,0–12,0	810	100,0	-	-	-
Yhteensä	26 341	2,2	74,0	19 499	1 560

31.12.2012

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
1,0–2,0	1 134	0,0	14,9	169	13
2,5–5,0	10 821	0,2	42,2	4 569	366
5,5–7,0	8 285	1,4	92,9	7 698	616
7,5–8,5	3 769	5,0	133,3	5 023	402
9,0–10,0	789	32,1	201,4	1 590	127
11,0–12,0	799	100,0	-	-	-
Yhteensä	25 597	2,3	74,4	19 048	1 524

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia 11,0 ja 12,0.

Keskisuurten ja suurten yritysten vastuiden luokitteluun käytettävän R-luokittelun luokkakohtaisten PD-lukujen arvioinnissa on käytetty tunnuslukutietoihin perustuvaa osittaista R-luokittelua ja maksukyvyttömyystietoja vuosilta 2003–2009. Koska maksukyvyttömyystietoja on ollut vain hyvästä suhdannevaiheesta, tarvittavan yleisen tasokorjauksen määrää on arvioitu vuoteen 1991 asti ulottuvista luottotappio- ja konkurssiaineistoista sekä vuoteen 1990 asti ulottuvista ulkomaisten pankkien maksukyvyttömyysaikaasarjoista. PD-arvoja on korjattu myös varovaisuusmarginaalilla, joka on sitä suurempi mitä vähemmän yrityksiä aineiston kussakin luokassa on ollut.

Vuonna 2013 käytettiin A-luokittelun pisterajojen määrittelyssä aineistona Suomen Asiakastieto Oy:n luokittelumallin Rating Alfa-pisteitä ja sisäisiä maksukyvyttömyystietoja vuosilta 2006–2010. A-luokittelun pisterajat on asetettu niin, että luokkien PD-arvot vastaavat R-luokittelun PD-arvoja.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 93. Luottolaitosvastuut rating-luokittain (FIRB)

31.12.2013

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
1,0–2,0	2 037	0,0	5,4	111	9
2,5–5,0	3 598	0,1	23,2	833	67
5,5–7,0	150	1,4	66,0	99	8
7,5–8,5	101	4,5	50,5	51	4
9,0–10,0	2	27,8	263,4	6	1
11,0–12,0	0	100,0	-	-	-
Yhteensä	5 889	0,2	18,7	1 101	88

31.12.2012

Rating-luokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. e	PD, keski- määrin*, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
1,0–2,0	1 576	0,0	6,4	101	8
2,5–5,0	3 481	0,1	23,6	820	66
5,5–7,0	284	1,4	81,2	231	18
7,5–8,5	66	3,8	49,3	32	3
9,0–10,0	2	26,8	260,4	5	0
11,0–12,0	2	100,0	-	-	-
Yhteensä	5 410	0,2	22,0	1 189	95

* Keskimääräisessä PD:ssä ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli rating-luokkia 11,0 ja 12,0.

Luottolaitosten vastuiden luokittelumallin luokkakohtaisten pisterajojen ja PD-arvojen määrittelyssä on käytetty L-luokittelun pisteytyksiä vuosilta 2008-2010 sekä ulkoisia luottoluokituksia ja niitä vastaavia maksukyvyttömyystietoja vuosilta 1983-2010. PD-arvoja on korjattu varovaisuusmarginaalilla aineistoon liittyvien epävarmuustekijöiden huomioimiseksi.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 94. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating-luokittain (IRBA)

31.12.2013

Rating-luokka	Vastuu- arvo (EAD), milj. e	PD, keski- määrin, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
5,5–7,0	3	1,3	248,2	7	1

Rating-luokka	Vastuu- arvo (EAD), milj. e	PD, keski- määrin, %	Riskipaino, keski- määrin, %	Riski- painotetut erät, milj. e	Omien varojen vaade, milj. e
5,5–7,0	3	1,3	244,4	8	1

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten PD/LGD-menetelmää käytetään OP-Pohjola-ryhmän strategisiin sijoituksiin.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAIKUUSTIEDOT

Liite 95. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset

Tappiot, milj.e	Vähittäisvastuut					Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Yhteensä
	Luottolaitos- vastuut	Yritys- vastuut	Kiinteistö- vakuudelliset	Muut			
31.12.2013							
Odotetut (EL)	3	303	51	87	8	453	
Arvonalentumiset	-	396	19	34	11	460	
31.12.2012							
Odotetut (EL)	4	307	53	95	8	467	
Arvonalentumiset	1	348	16	35	12	412	
31.12.2011							
Odotetut (EL)	17	293	58	102	6	476	
Arvonalentumiset	9	284	13	29	3	339	
31.12.2010							
Odotetut (EL)	-	219	-	-	11	229	
Arvonalentumiset	-	182	-	-	2	184	
31.12.2009							
Odotetut (EL)	-	162	-	-	10	171	
Arvonalentumiset	-	121	-	-	2	123	

Taulukossa esitetty odotettu tappio perustuu OP-Pohjola-ryhmän sisäisten luottoriskimallien tuottamiin parametreihin. Parametrit sisältävät huomattavan määrän erilaisia riskin aliarviointia estäviä varovaisuustekijöitä, mutta eivät täysin vastaa vakavaraisuuslaskennassa käytettäviä parametreja. Yritys- ja luottolaitosvastuiden osalta ainoastaan PD-parametria käytetään vakavaraisuuslaskennassa.

Vakavaraisuuslaskennan parametrit sisältävät enemmän varovaisuustekijöitä sisäisiin luottoriskimalleihin verrattuna. Parametreihin liittyvistä varovaisuustekijöistä johtuen vakavaraisuuslaskennan odotettu tappio oli huomattavan suuri 808 miljoonaa euroa (898). Omista varoista on vähennetty IRBA-vastuuryhmiin kohdistuvien arvonalentumisten ja vakavaraisuuslaskennan odotetun tappion erotuksen alijäämä. Oman pääoman ehtoihin sijoituksiin kohdistuvia arvonalennuksia ei huomioida vähennyserää laskettaessa.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 96. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset, yksinkertainen menetelmä

Milj. e	31.12.2013			31.12.2012		
	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
Private equity sijoitukset, riskipaino 190 %	101	192	15	134	255	20
Pörssilistatut sijoitukset, 290 %	84	243	19	133	384	31
Muut, riskipaino 370 %	289	1 069	86	230	852	68
Yhteensä	474	1 504	120	497	1 491	119

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 97. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet

31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Takaukset	Rahoitus- vakuus	Muu vakuus	LGD, keskimäärin, %
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	89 112	5 593	339	57 957	
Luottolaitosvastuut	6 124	41	-	0	25,9
Yritysvastuut	34 664	2 369	122	1 149	44,5
Vähittäisvastuut	46 671	3 184	217	56 808	15,7
Kiinteistövakuudelliset	40 850	1 380	100	55 949	11,6
Muut	5 821	1 803	117	859	44,8
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	476	-	-	-	
Yksinkertainen menetelmä	474	-	-	-	
PD/LDG-menetelmä	3	-	-	-	
Arvopaperistetut erät	231	-	-	-	
Muut erät	946	-	-	-	
Standardimenetelmä	10 408	18	-	-	
Valtio- ja keskuspankkivastuut	6 332	17	-	-	
Luottolaitosvastuut	110	1	-	-	
Yritysvastuut	1 078	-	-	-	
Vähittäisvastuut	2 861	-	-	-	
Muut	2 861	-	-	-	
Muut erät	27	-	-	-	
Yhteensä	99 520	5 611	339	57 957	

31.12.2012, milj.e	Vastuun määrä	Takaukset	Rahoitusvakuus	Muu vakuus	LGD, keskimäärin, %
Sisäisten luokitusten menetelmä (IRBA)	86 782	3 512	390	54 597	
Luottolaitosvastuut	5 830	199	-	0	28,9
Yritysvastuut	33 970	2 360	170	1 159	44,5
Vähittäisvastuut	45 151	953	220	53 438	14,3
Kiinteistövakuudelliset	39 859	280	98	52 638	11,4
Muut	5 291	673	122	800	36,3
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	500	-	-	-	
Yksinkertainen menetelmä	497	-	-	-	
PD/LDG-menetelmä	3	-	-	-	
Arvopaperistetut erät	321	-	-	-	
Muut erät	1 011	-	-	-	
Standardimenetelmä	12 110	16	-	-	
Valtio- ja keskuspankkivastuut	8 269	15	-	-	
Luottolaitosvastuut	170	1	-	-	
Yritysvastuut	898	-	-	-	
Vähittäisvastuut	2 766	-	-	-	
Muut	2 766	-	-	-	
Muut erät	7	-	-	-	
Yhteensä	98 892	3 528	390	54 597	

Keskimääräinen LGD on laskettu vastuuarvolla (EAD) painotettuna keskiarvona.

Vähittäisvastuiden takaukset ja vakuudet käsitellään osana LGD:tä.

Standardimenetelmässä ja sisäisten luokitusten menetelmässä luottolaitos- ja yritysvastuiden osalta hyödynnetään seuraavia vakavaraisuussäännösten määrittelemiä reaalivakuuksia: asuinkiinteistöjä ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita, talletuksia ja arvopapereita (osakkeita). Talletukset ja arvopaperit ovat säännösten tarkoittamia rahoitusvakuuksia ja näiden käsittelyyn laskennassa on valittavissa vaihtoehtoisia menetelmiä. OP-Pohjola-ryhmässä rahoitusvakuudet em. menetelmissä on käsitelty ns. kattavaa menetelmää ja valvojan määräämiä volatilitteettikorjauksia käyttäen.

Standardimenetelmässä ja sisäisten luokitusten menetelmässä luottolaitos- ja yritysvastuiden osalta voidaan hyödyntää vain vakavaraisuussäännösten määrittelemiä hyväksytyjä takaajia, kuten Suomen valtion ja muiden valtioiden antamia takauksia sekä kuntien ja pankkien antamia takauksia. Yritysten antamia takauksia tai luottojohdannaisia ei laskennassa ole hyödynnetty. Vakavaraisuuslaskennassa ei ole sovellettu tase-erien tai taseen ulkopuolisten erien nettoutusta.

Vähittäisvastuissa sisäisten luokitusten menetelmässä voidaan hyödyntää laajemmin vakuuksia kuin standardimenetelmän vastuille sekä luottolaitos- ja yritysvastuille. Vähittäisvastuiden LGD-estimaattien määrittelyssä on käytetty sopimus-, asiakas-, maksukyvyttömyys-, vakuus- ja perintätietoja vuosilta 2003-2011. Maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan samoin kuin PD-malleissa.

Vakuutena olevat asuinkiinteistöt ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet muodostavat suurimman vakavaraisuudessa hyödynnetyn vakuuslajin. Muiden reaalivakuuksien vaikutus luottoriskin vakavaraisuuteen on selvästi vähäisempi. Hyödynnettyjä takauksia ovat antaneet useat eri takaajat. Merkittävin yksittäinen takaaja on Suomen valtio. Lisäksi mallissa hyödynnetään tuotetasoisia vakuudettomien palautusten kassavirtatietoja ja toipumistodennäköisyyksiä.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 98. Johdannaissopimukset ja vastapuoliriski

Johdannaissopimuksista aiheutuva luottoriski määritellään luottovasta-arvona, joka perustuu johdannaissopimusten päivittäiseen markkina-arvostukseen.

Asiakasliimiittien koot määritellään johdannaissopimusten pääomien ja arvioitujen voimassaoloaikojen perusteella.

Pankkivastapuolten johdannaissopimuksista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA-yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex-sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi käteistä tai arvopapereita. Täsmäytykset vastapuolten välillä tehdään päivittäin.

Johdannaissopimuksista muodostuva vastapuoliriski muodostuu saamisista, joita Pohjola Pankki Oyj:llä voi olla kaupankäyntivastapuoliaan kohtaan vastapuolten maksukyvyttömyyshetkellä. Vastapuoliriskiä mitataan OP-Pohjola-ryhmässä käyvän arvon menetelmällä, jossa vastuun määrä muodostuu sopimuksen markkina-arvosta sekä arvioidusta potentiaalisesta tulevaisuuden luottoriskistä.

Pohjola Pankki Oyj hallitsee johdannaissopimuksista muodostuvaa vastapuoliriskiä konkurssinettoutuksen mahdollistavilla johdannaissopimuksilla, vakuuksilla sekä optionaalisilla eräännyttämisehdoilla. Johdannaissopimuksista on kirjalliset ulkopuolisen oikeudellisen asiantuntijan lausunnot nettoutuksen sitovuudesta kunkin johdannaissopimuksen kotivaltioiden lainsäädännössä. OP-Pohjola-ryhmä nettouttaa johdannaissopimuksista muodostuvan vastapuoliriskin sekä vakavaraisuuslaskennassa että luottoriskiliimiittien seurannassa. Lisäksi luottolaitosvastapuolten osalta käytetään aina johdannaissopimusten vakuusliitettä, jolloin saadut vakuudet vähentävät vastapuoliriskiä.

Yritysvastapuolten vastuurajat vahvistetaan kerran vuodessa, jolloin myös tarkistetaan johdannaissopimusten vakuustilanne.

OP-Pohjola-ryhmän S&P-ratingin putoaminen AA:sta A:han 31.12.2013 ei olisi aiheuttanut lisävakuusvaadetta. Vertailuvuonna ratingin putoaminen olisi aiheuttanut 5 miljoonan euron lisävakuusvaateen.

Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta voi syntyä sekä rahoitustoiminnan että kaupankäyntivaraston eristä. Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta lasketaan muun muassa OTC-johdannaissopimusten sekä takaisinosto- ja myyntisopimuksille.

Vastapuoliriskin sopimustyytit, 31.12.2013, milj.e	Brutto- vastuuarvo	Nettou- tuksesta saatavat hyödyt	Vastuuarvo nettoutuksen jälkeen	Saadut vakuudet	Vastuu- arvo
Johdannaissopimukset	4 821	2 844	1 977	408	1 570
Korkojohdannaiset	3 784	2 408	1 376	314	1 062
Valuuttajohdannaiset	742	363	379	36	343
Osake- ja indeksijohdannaiset	194	72	122	58	64
Muut	101	-	101	-	101
Yhteensä	4 821	2 844	1 977	408	1 570

Vastapuoliriskin sopimustyytit, 31.12.2012, milj.e	Brutto- vastuuarvo	Nettou- tuksesta saatavat hyödyt	Vastuuarvo nettoutuksen jälkeen	Saadut vakuudet	Vastuu- arvo
Johdannaissopimukset	5 946	3 765	2 180	606	1 574
Korkojohdannaiset	5 061	3 295	1 767	488	1 278
Valuuttajohdannaiset	661	401	260	79	181
Osake- ja indeksijohdannaiset	160	70	90	39	51
Muut	63	-	63	-	63
Yhteensä	5 946	3 765	2 180	606	1 574

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

PILARI III MUKAISET VAKAVARAISUUSTIEDOT

Liite 99. Arvopaperistettut erät

Arvopaperistettut erät rating-luokittain, Moody's vastaavuus, milj.e	2013		2012	
	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	231	636	311	603
Aaa	48	4	99	7
Aa1-Aa3	25	2	30	3
A1-A3	19	4	52	10
Baa1-Baa3	64	54	67	50
Ba1-Ba3	44	176	31	113
B1 tai alempi	30	397	32	421
Uudelleen arvopaperistettut erät	-	-	10	38
B1 tai alempi	-	-	10	38
Yhteensä	231	636	321	640

Erääntyneet ja arvonalentuneet arvopaperistettut erät vastuutyypeittäin, 31.12.2013, milj.e	Vastuun määrä	Erääntyneet	Arvon- alentuneet	Arvon-
				alentumis- tappiot
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	231	-	-	-
CDO	2	-	-	-
ABS	0	-	-	-
RMBS	228	-	-	-
Yhteensä	231	-	-	-

Erääntyneet ja arvonalentuneet arvopaperistettut erät vastuutyypeittäin, 31.12.2012, milj.e	Vastuun määrä	Erääntyneet	Arvon- alentuneet	Arvon-
				alentumis- tappiot
Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset				
Arvopaperistettut erät	311	-	-	-
CDO	5	-	-	-
ABS	2	-	-	-
RMBS	303	-	-	-
Uudelleen arvopaperistettut erät	10	-	10	7
CDO	10	-	10	7
Yhteensä	321	-	10	7

Arvopaperistettut erät on käsitelty sisäisten luokitusten menetelmän (IRBA) mukaan. Sijoitettaessa arvopaperistettuihin eriin ja niiden juoksuaikana, kiinnitetään erityistä huomiota lainojen rakenteellisiin ja vakuuksien ominaispiirteisiin.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Vahinkovakuutustoiminnan riskiasema

Liite 100. Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma vuoden 2013 lopussa oli 913 miljoonaa euroa (914) eli suhteessa maksutuottoihin 73 % (81). Pohjola Vakuutuksen Standard & Poor'silta saama vakavaraisuusluokitus on AA-. Yhtiön hallitus on vahvistanut tavoitteeksi A luottoluokituksen.

Vahinkovakuutuksen tulee täyttää viranomaisten asettamat vakavaraisuusvaatimukset. Viranomaiset asettavat vakavaraisuusvaatimuksensa pääasiassa yhtiötasolla. Kaikilla vahinkovakuutusyhtiöillä on minimivaatimuksena sama EU direktiiveistä tuleva toimintapäätös vaatimus. Lisäksi suomalaisilla vakuutusyhtiöillä on myös Suomen lainsäädännössä säädetty vakavaraisuusvaatimus.

Riskinkantokyvyllä kuvataan sitä, kuinka paljon yhtiöllä on vakavaraisuuspääomaa suhteutettuna erilaisiin tulos- ja tase-eriin. Korvauskuluihin ja vakuutusmaksutuottoihin suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vakuutusriskistä. Vakuutusvelkaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vakuutusvelan arviointiriskistä ja vastaavasti sijoituskantaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä sijoitustoiminnasta aiheutuvasta riskistä.

	31.12.2013		31.12.2012	
	Milj. e	Riskinkantokyky, %	Milj. e	Riskinkantokyky, %
Vakavaraisuuspääoma	913		914	
Korvauskulut *	882	104	830	110
Vakuutusmaksutuotot*	1 249	73**	1 126	81**
Vakuutusvelka*	2 517	36	2 372	39
Sijoituskanta	3 219	28	3 149	29

* Vähennettynä jälleenvakuuttajien osuudella (nettoliike)

** Vastuunkantokyky

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 101. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys

Oheisessa taulukossa on kuvattu eri riskimuuttujien vaikutusta tulokseen ja vakavaraisuuspääomaan.

Riskimuuttuja	Kokonais- määrä 2013, milj. e	Muutos riskimuut- tujassa	Vaikutus tulokseen/ omaan pääomaan, milj. e	Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen
Vakuutusmaksutuotto*	1 249	kasvaa 1 %	12	paranee 0,9 % -yksikköä
Korvauskulut*	882	kasvaa 1 %	-9	heikkenee 0,7 % -yksikköä
Suurvahinko yli 5 milj. e	-	1 kappale	-5	heikkenee 0,4 % -yksikköä
Henkilöstökulut*	107	kasvaa 8 %	-9	heikkenee 0,9 % -yksikköä
Toimintokohtaiset kulut **/**	311	kasvaa 4 %	-12	heikkenee 1,0 % -yksikköä
Inflaatio kollektiivisessa korvausvastuussa	597	kasvaa 0,25 %- yksikköä	-4	heikkenee 0,3 %-yksikköä
Elinikä diskontatussa vakuutusvelassa	1 564	kasvaa 1 vuotta	-38	heikkenee 3,0 %-yksikköä
Diskonttokorko diskontatussa vakuutusvelassa	1 564	laskee 0,1 %- yksikköä	-20	heikkenee 1,6 %-yksikköä

* Vahinkovakuutuksen toimintokohtaiset kulut ilman sijoitusten hoitokuluja ja muiden palveluiden tuottamiseen liittyviä kuluja.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 102. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia

Vakuutusmaksutulon jakautuminen EML-luokittain* yritysten omaisuusvakuutuksessa

Omaisuusvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden EML* määrien mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	5–20	20–50	50–100	100–300
2013	13	14	14	9
2012	14	15	14	6

* EML = Estimated Maximum Loss, kohdekohtainen maksimivahingon määrä

Vakuutusmaksutulon jakautuminen TSI-luokittain* yritysten vastuuvakuutuksessa

Vastuuvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden TSI-määrien* mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	2–4	4–10	10–30	30–90
2013	3	6	8	3
2012	4	6	7	2

* TSI= Total Sum Insured, kokonaisvakuutusmäärä

Rakennusvirhevakuutuksen vakuutusmäärät

Rakennusvirhevakuutuksen volyymia kuvaa vakuutussopimusten vakuutusmäärä. Vakuutusmäärän brutto- ja nettoluvut on eritelty ohjeisessa taulukossa. Rakennusvirhevakuutuksen vakuutuskausi on 10 vuotta.

Milj. e	Brutto		Netto*	
	2013	2012	2013	2012
Rakennusvirhevakuutus	2 287	2 110	2 282	2 105

* Vakuutusyhtiön vastuulla jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, ennen vastavakuuksia

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 103. Suurvahinkojen kehitys

Havaittujen suurvahinkojen lukumäärät havaitsemisvuosittain vuosilta 2009-2013

Vahinkovakuutuksessa seurataan tiiviisti suurvahingoista aiheutuvaa korvausmenoa. Tämä korvausmeno selittää merkittävän osuuden vakuutusliikkeen vuosittaisesta tuloksen vaihtelusta. Lisäksi suurvahingoista aiheutuvan korvausmenon seurannalla voidaan havaita riskeissä tai niiden valinnassa tapahtuneita muutoksia. Tässä tarkastelussa suurvahingoiksi on luokiteltu vahingot, joiden brutto- tai nettomäärä on yli 2 milj. e. Suurvahinkoja tapahtuu eniten omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa. Lakisäteisissä vakuutuksissa suurvahinkoriski on pieni suhteessa vakuutuslajin suureen volyymiin.

Bruttomäärä

Yli 2 milj. e vahinkojen lukumäärä	Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeusturva	Pitkä- kestoiset
2009	3	-	-	5	2	-
2010	1	-	-	12	-	-
2011	-	-	-	5	-	1
2012	3	-	-	7	1	-
2013	4	-	-	6	1	-
	Korvaukset yhteensä				216 milj. e	

Bruttomäärä korvaukset yhteensä, milj. e

2009-2013	26			164	20	7
------------------	-----------	--	--	------------	-----------	----------

Nettomäärä

Yli 2 milj. e vahinkojen lukumäärä	Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeusturva	Pitkä- kestoiset
2009	3	-	-	4	1	-
2010	-	-	-	10	-	-
2011	-	-	-	4	-	1
2012	3	-	-	6	1	-
2013	4	-	-	6	1	-
	Korvaukset yhteensä				144 milj. e	

Nettomäärä korvaukset yhteensä, milj. e

2009-2013	24			106	10	4
------------------	-----------	--	--	------------	-----------	----------

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 104. Vakuutusliikkeen kannattavuus

Vakuutusmaksutuottojen (brutto ja netto) sekä yhdistetyn kulusuhteen (netto) kehitys

Vakuutusmaksutuotoilla kuvataan vakuutusluokan volyyymiä. Sen avulla voidaan arvioida vakuutusluokan merkittävyyttä kokonaisuuden kannalta. Vastaavasti yhdistetyn kulusuhteen (CR) avulla voidaan arvioida vakuutusluokan tuloksen vaihtelua sekä vakuutusluokan kannattavuutta. Yhdistetty kulusuhde on esitetty erikseen oikaistuna kertaluonteisilla erillä, jotka kohdistuvat aikaisempiin vakuutuskausiin.

	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
2013, milj. e				
Lakisääteiset	459	458	93 %	85 %
Muu tapaturma ja sairaus	158	158	88 %	88 %
Kasko ja kuljetus	264	261	90 %	90 %
Omaisuus ja keskeytys	343	296	89 %	88 %
Vastuu ja oikeusturva	80	73	82 %	82 %
Pitkäkestoiset	5	4	15 %	15 %
Yhteensä	1 309	1 249	90 %	87 %
	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
2012, milj. e				
Lakisääteiset	422	420	95 %	83 %
Muu tapaturma ja sairaus	134	134	97 %	97 %
Kasko ja kuljetus	240	237	96 %	96 %
Omaisuus ja keskeytys	309	265	95 %	94 %
Vastuu ja oikeusturva	73	67	99 %	99 %
Pitkäkestoiset	5	4	0 %	0 %
Yhteensä	1 183	1 126	95 %	91 %

* Yhdistetty kulusuhde (Combined ratio) lasketaan jakamalla korvauskulujen (netto) ja vakuutusliikkeen liikekulujen summa vakuutusmaksutuotoilla (netto). Aineettomien oikeuksien poistoja ei ole otettu huomioon.

** Kertaluonteiset vakuutustekniseen laskelmaan vaikuttavat muutokset eliminoitu.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 105. Vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja

Velan luonnetta kuvaavia tietoja	2013	2012
Velat vakuutus sopimuksista (netto, milj. e)		
Latentit ammattitaudit	26	29
Muu	2 491	2 343
Yhteensä (ennen siirtoja)	2 517	2 372
Velan duraatio (vuosina)		
Diskontattu vakuutusvelka	12,6	12,4
Diskonttaamaton vakuutusvelka	2,1	2,1
Yhteensä	8,7	8,6
Diskontatun velan määrä (netto, milj. e)		
Tunnettu eläkeuotoinen korvausvastuu	1 252	1 206
Kollektiivinen korvausvastuu	275	240
Vakuutusmaksuvastuu	37	36
Yhteensä	1 564	1 483

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 106. Vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma

31.12.2013, milj. e	0-1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	349	100	18	5	9	481
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	264	183	49	9	4	508
Diskontattu	93	418	311	232	474	1 527
Vakuutusvelka yhteensä	707	701	377	246	486	2 517

* Sisältää diskontattua vastuuta 37 milj. e.

31.12.2012, milj. e	0-1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	320	92	16	5	8	440
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	253	174	46	9	3	485
Diskontattu	90	403	297	219	437	1 446
Vakuutusvelka yhteensä	663	669	359	233	448	2 372

* Sisältää diskontattua vastuuta 36 milj. e.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 107. Sijoitustoiminnan riskiasema

	31.12.2013		31.12.2012	
	Käypä arvo*, milj.e	%	Käypä arvo*, milj.e	%
Sijoituskannan allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	113	4	42	1
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	113	3	44	1
Johdannaiset***	1	0	-2	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 309	72	2 369	75
Valtiot	471	15	469	15
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	90	3	71	2
Investment Grade	1 485	46	1 460	46
Kehittyvät markkinat ja High Yield	236	7	352	11
Strukturoidut sijoitukset	27	1	16	1
Osakkeet yhteensä	426	13	367	12
Suomi	88	3	83	3
Kehittyneet markkinat	191	6	126	4
Kehittyvät markkinat	47	1	53	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	4	0	6	0
Pääomasijoitukset	95	3	99	3
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	41	1	82	3
Hedge-fund-rahastot	23	1	38	1
Raaka-aineet	5	0	6	0
Vaihtovelkakirjat	13	0	38	1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	329	10	290	9
Suorat kiinteistöt	219	7	186	6
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	110	3	103	3
Yhteensä	3 219	100	3 149	100

* Sisältää siirtyvät korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 108. Sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Alla olevassa taulukossa on selvitys sijoitusriskien herkkyyksistä sijoitusluokittain. Vakuutusvelan laskentaan liittyvän diskonttauskoron herkkyysharkastelu on esitetty vakuutusvelan liitetiedoissa 101. Sijoitusten ja vakuutusvelan muutosten vaikutukset kumoavat toisiaan.

Vahinkovakuutus	Kanta käyvin arvoin 31.12.2013, milj. e	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
				31.12.2013	31.12.2012
Joukkolainat ja korkorahastot *	2 322	Korko	1 %- yksikkö	72	72
Osakkeet **	349	Markkina-arvo	10 %	35	30
Pääomasijoitukset ja noteeramattomat osakkeet	100	Markkina-arvo	10 %	10	10
Raaka-aineet	5	Markkina-arvo	10 %	1	1
Kiinteistöt	329	Markkina-arvo	10 %	33	29
Valuutta	136	Valuutan arvo	10 %	14	25
Luottoriskipreemio***	2 422	Luottoriskimarginaali	0,1%- yksikköä	8	9
Johdannaiset****	-	Volatiliteetti	10 %- yksikköä	2	0

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset

** Sisältää hedge fund-rahastot ja osakejohdannaiset

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaanlukien kehittyneiden valtioiden liikkeellelaskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 109. Korkoriski

Koron muutoksista aiheutuvaa markkinariskiä seurataan luokittelemalla sijoitukset instrumenteittain duraation mukaan. Vakuutusvelan korkoriskiä tasaavaa vaikutusta ei ole esitetty taulukossa, koska vakuutusvelasta vain osa on diskontattu hallinnollisella korolla (liite 36).

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan*, milj. e	31.12.2013	31.12.2012
0-1 vuotta	331	135
>1-3 vuotta	568	545
>3-5 vuotta	761	909
>5-7 vuotta	358	392
>7-10 vuotta	225	236
>10 vuotta	141	139
Yhteensä	2 384	2 356
Modifioitu duraatio	3,7	4,2
Efektiiivinen korko, %	2,0	1,8

*sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2013*, milj. e

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	27	204	310	93	150	87	872	36,6 %
Aa1-Aa3	112	67	72	15	10	32	308	12,9 %
A1-A3	76	167	203	115	24	0	585	24,6 %
Baa1-Baa3	38	61	123	129	33	19	402	16,9 %
Ba1 tai alempi	51	69	53	6	9	3	189	7,9 %
Sisäisesti luokiteltu	27	0	0	0	-	-	27	1,2 %
Yhteensä	331	568	761	358	225	141	2 384	100,0 %

*Ei sisällä luottojohdannaisia

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A1.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksuaike on 4,4 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella)

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 110. Valuuttariski

Valuuttapositio, milj. e	31.12.2013	31.12.2012
USD	54	98
SEK	-3	-4
JPY	2	11
GBP	14	8
LVL, LTL**	0	0
Muut	62	132
Yhteensä*	136	254

* Valuuttapositio on 4,2 % (8,1 %) sijoituskannasta. Valuuttapositio lasketaan yksittäisten valuuttojen itseisarvojen summana.

** Kuuluvat ERM2-valuuttoihin

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Liite 111. Vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. e Moody's vastaavuus	31.12.2013		31.12.2012	
	Sijoitus*	Vakuutus**	Sijoitus*	Vakuutus**
Aaa	872	-	853	0
Aa1-Aa3	308	8	278	20
A1-A3	585	23	578	26
Baa1-Baa3	402	0	448	0
Ba1 tai alempi	189	-	198	-
Sisäisesti luokiteltu	27	49	1	35
Yhteensä	2 384	80	2 356	82

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot

** Sisältää jälleenvakuuttajien osuuden vakuutusvelasta ja saamiset jälleenvakuuttajilta.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Varallisuudenhoidon riskiasema

Liite 112. Varainhoito

OP-Pohjola-ryhmässä Pohjola Varainhoito Oy harjoittaa omaisuudenhoitoliiketoimintaa ja tarjoaa instituutioasiakkaille ja varakkaille yksityishenkilöille täyden valtakirjan salkunhoitoon ja konsultatiiviseen salkunhoitoon perustuvia omaisuudenhoitopalveluita. Pohjola Varainhoito Oy:llä on salkunhoitovastuu valtaosasta OP-Rahastoyhtiön hallinnoimista sijoitusrahastoista.

Pohjola Varainhoito Oy:n täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksiin perustuvat hallinnoitavat asiakasvarat 31.12.2013 olivat 26,1 miljardia euroa (20,8) ja konsultatiivisten omaisuudenhoitosopimusten perusteella hallinnoitavat varat olivat 9,5 miljardia euroa (9,9).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 113. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyyshanalyysi

Henkivakuutustoiminnan riskinkantokyky lakisääteisillä mittareilla

Henkivakuutusyhtiöiden tulee täyttää lainsäädännön mukaiset vakavaraisuusvaatimukset. Keskeisimmät seurattavat vaatimukset ovat, että toimintapääoma on suurempi kuin sen vähimmäisvaatimus, sekä henkivakuutusyhtiöiden ennakoivan valvonnan vaatimukset. Ennakoivan valvonnan pääperiaatteet noudattelevat EU:ssa valmisteilla olevan Solvenssi II -hankkeen periaatteita ja sen tarkoitus on valmistaa henkivakuutusyhtiöitä tulevaan lainsäädäntöön, joka korvaa mm. toimintapääomavaatimuksen.

Henkivakuutusyhtiöiden toimintapääoma vuoden 2013 lopussa oli 664 milj. e. Vuotta aikaisemmin se oli 780 milj. e. Toimintapääoman vähimmäismäärä on 215 milj. e (218 milj. e).

Henkivakuutuksen riskinkantokykyä mitataan vakavaraisuusasteella, jolla tarkoitetaan toimintapääoman ja tasoitusmäärän summan, vakavaraisuuspääoman, suhdetta kansallisen tilinpäätöksen vastuovelkaeristä muodostettuun summaan. Ryhmän strategisissa mittareissa on asetettu tavoitteeksi henkivakuutuksen 14 prosentin vakavaraisuusaste. Lisäksi seurataan toimintapääoman vähimmäismäärän ylittävän vakavaraisuuspääoman ja sijoitustoimintaan sisältyvän riskin suhdetta.

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimuskanta 31.12.2013

	Vastuu 31.12.2013, milj. e	Vakuutettuja tai sopimuksia, kpl	Duraatio korkokäyrällä 31.12.2013
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 265	365 572	9,4
Sijoitussidonnaiset vakuutusopimukset	5 018	293 292	9,2
Henkivakuutus/Säästäminen	3 977	158 729	8,8
Yksilöllinen eläkevakuutus	984	129 019	10,5
Ryhmäeläkevakuutus	57	5 544	14,4
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	1 246	72 280	10,2
Eläkesopimukset	1 138	71 663	10,6
Kapitalisaatiosopimukset	108	617	6,4
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	3 419	468 783	9,3
Vakuutusopimukset diskontattuna perustekorolla	3 269	468 755	9,4
Henkivakuutus/Säästäminen	967	39 809	7,7
Takuukorko 4,5 %	64	1 894	7,1
Takuukorko 3,5 %	567	17 747	10,2
Takuukorko 2,5 %	331	19 847	4,0
Takuukorko 1,5 %	4	321	5,6
Yksilöllinen eläkevakuutus	928	59 854	8,9
Takuukorko 4,5 %	283	9 978	6,5
Takuukorko 3,5 %	432	24 259	8,6
Takuukorko 2,5 %	212	25 509	12,9
Takuukorko 1,5 %	1	108	8,3
Ryhmäeläkevakuutus	1 193	35 468	11,7
Etuusperusteinen 3,5 %	1 115	30 847	11,6
Etuusperusteinen 2,5 %	35	1 005	10,0
Etuusperusteinen 1,5 %	5	148	10,0
Maksuperusteinen 3,5 %	5	68	14,4
Maksuperusteinen 2,5 %	29	3 110	14,8
Maksuperusteinen 1,5 %	4	290	13,7
Yksilölliset vakuutukset	167	326 444	4,0
Ryhmähenkivakuutukset	14	7 180	0,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset diskontattuna perustekorolla	11	28	2,7
Kapitalisaatiosopimukset	11	28	2,7
Takuukorko 2,5 %	11	26	2,7
Takuukorko 1,5 %	0	2	4,4
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	84	-	-
Muut vakuutusvelan erät	55	-	0,5
Yhteensä	9 684	834 355	9,4

Muissa vakuutusvelan erissä on liitteen 37 muiden erien lisäksi myytyjen vakuutusvelkaa suojanneiden korkojohdannaisten tuloutunut tuotto varattuna korkotäydennykseksi jäljellä olevalle johdannaisen juoksuajalle.

Henkivakuutusvelkojen herkkyyden laskentaolettamuksien muutoksille

Koska säästö- ja sijoitusmuotoisia vakuutuksia on myyty runsaasti hyvin pitkäaikaisina sopimuksina, vakuutuksenottajat päättävät sopimuksiaan elämäntarpeidensa mukaan takaisinostoon ennen sopimuksen mukaista päättymispäivää. Tämän takia takaisinostojen määrä on suuri. Yhtiö huomioi tästä aiheutuvan tulevien yli- tai alijäämien poisjäännin henkivakuutusyhtiöiden ennakoivan valvonnan vaatimuksia laskiessaan.

Sen sijaan yksilöllinen eläkevakuutusten takaisinostoriski on hyvin vähäinen, sillä lainsäädäntö rajaa takaisinostomahdollisuudet vain laissa mainittuihin tilanteisiin kuten avioero ja pitkäaikainen työttömyys. Takaisinostona maksetaan kertynyt vakuutussäästö.

Yksilöllisten eläkevakuutusten eläkkeitä lykätään. Vakuutusta ottaessaan vakuutuksenottajalla ei ole ollut usein realistista käsitystä todellisesta eläkkeelle jäämisestä. Toisaalta yksilöllisten eläkevakuutusten verokohtelua on muutettu vuosikymmenien aikana useampaan kertaan siten, että eläkkeelle jäämisen mahdollisuutta vakuutuksen avulla on lykätty myöhempisiin ikävuosiin.

Eläkevakuutusten kuolevuushavainnot osoittavat, että laskuperusteiden elinajanodotteet ovat liian pieniä. Yksilöllisten eläkevakuutuksien kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit kompensoivat toisiaan niin suuressa määrin, että elinajanodotteen kasvamisesta huolimatta tarvetta kuolevuustäydennykseen ei ole. Sen sijaan ryhmäeläkevakuutuksissa elämänvaraosan riski on suurempi kuin kuolemanvaran ja siten vakuutusvelkaa on ollut syytä täydentää. Mikäli kuolevuusoletusta muutetaan siten että vakuutettujen elinajanodote kasvaa keskimäärin 1 vuotta kasvaa vakuutusvelka 24 miljoonaa euroa (22).

Säästö- ja sijoitusvakuutuksissa kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit lähes kompensoivat toisensa, joten niihin ei ole ollut syytä tehdä kuolevuustäydennystä.

Muodostaessaan vakuutus sopimusten velkaa yhtiö on noudattanut kansallisen tilinpäätöksen periaatteita lukuun ottamatta kahta kohtaa. Tasoitusmäärä ei ole vakuutusvelassa. Toiseksi yhtiö on siirtynyt diskonttauskorossa lähemmäksi ajantasaista korkoa. Yhtiön riskillä on vakuutus sopimusten säästöjä, joissa on takuukorko 1,5% - 4,5%. Niiden sopimusten, joiden takuukorko on 4,5%, vakuutusvelkaa on täydennetty niin, että kansallisen tilinpäätöksen vastuuvelan diskonttokorkona on perustekorko 3,5%. Sen lisäksi kansallisessa tilinpäätöksessä on täydennetty 30.6.2013 niiden sopimusten, joiden korkotakuu on 3,5 % tai enemmän, diskonttokoroksi 2,5 % 30.6.2014 saakka sekä suljettujen vakuutusvelkaa suojaavien johdannaisten tuoton määrällä. Osaa markkina- ja diskonttauskoron välistä korkoriskiä yhtiö on suojannut korkojohdannaisilla. Koska johdannaisista saatava etu käytetään vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten taattuihin etuihin, lisätään niiden velkaa kansallisen tilinpäätöksen arvosta johdannaisten arvolla 163 miljoonaa euroa (62).

Sijoitussidonnaisten vakuutus sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Sijoitussopimuksia on kahdenlaisia: OP- Henkivakuutuksen sijoitussopimukset ovat kapitalisaatiosopimuksia ja Aurum Sijoitusvakuutuksen eläkesopimuksia. Osassa kapitalisaatiosopimuksia on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuun ja ne on arvostettu vakuutus sopimusstandardin mukaan samalla tavalla kuin vakuutus sopimukset. Osassa taas ei ole tätä oikeutta ja ne on arvostettu ja luokiteltu standardin IAS 39 mukaan käypään arvoon tulovaikutteisesti kirjattaviksi. Kaikki Aurum Sijoitusvakuutuksen myöntämät eläkesopimukset arvostetaan standardin IAS 39 mukaan.

Kansallisessa tilinpäätöksessä 0,1%-yksikön diskonttauskoron alentaminen kasvattaisi vakuutusvelkaa 26 miljoonaa euroa (28).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 114. Vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi

31.12.2013 milj. e	Duraatio						
	2014-2015	2016-2017	2018-2022	2023-2027	2028-2032	2033-2037	2038-
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-899	-842	-1 546	-1 194	-872	-581	-831
Vakuutus sopimukset	-775	-709	-1 199	-875	-599	-423	-713
Henkivakuutus/Säästäminen	-710	-619	-970	-671	-455	-323	-590
Yksilöllinen eläkevakuutus	-61	-85	-212	-192	-133	-92	-95
Ryhmäeläkevakuutus	-4	-5	-17	-13	-11	-7	-28
Sijoitussopimukset	-123	-133	-347	-319	-273	-158	-119
Eläkesopimukset	-103	-119	-310	-309	-253	-158	-119
Kapitalisaatiosopimukset	-20	-14	-37	-11	-21	0	0
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-694	-569	-1 174	-782	-529	-365	-687
Vakuutus sopimukset	-677	-554	-1 159	-776	-526	-364	-687
Henkivakuutus/Säästäminen	-348	-205	-335	-204	-134	-86	-176
Takuukorko 4,5 %	-12	-18	-26	-12	-11	-3	-4
Takuukorko 3,5 %	-109	-96	-220	-143	-103	-75	-162
Takuukorko 2,5 %	-226	-90	-87	-47	-20	-9	-10
Takuukorko 1,5 %	-2	-1	-2	-1	0	0	0
Yksilöllinen eläkevakuutus	-114	-175	-425	-240	-137	-85	-132
Takuukorko 4,5 %	-41	-74	-147	-69	-29	-9	-1
Takuukorko 3,5 %	-53	-77	-205	-123	-69	-46	-37
Takuukorko 2,5 %	-19	-24	-73	-48	-39	-29	-94
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Ryhmäeläkevakuutus	-165	-152	-370	-322	-251	-193	-378
Etuusperusteinen 3,5 %	-154	-143	-348	-302	-235	-180	-347
Etuusperusteinen 2,5 %	-7	-6	-9	-6	-5	-4	-10
Etuusperusteinen 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-1	0	-1
Maksuperusteinen 3,5 %	0	-1	-2	-1	-1	-1	-4
Maksuperusteinen 2,5 %	-2	-2	-8	-11	-10	-7	-14
Maksuperusteinen 1,5 %	0	0	-1	-1	-1	-1	-2
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-38	-21	-28	-10	-3	-1	0
Ryhmähenkivakuutukset	-12	-1	0	0	0	0	0

Sijoitussopimukset	-4	-8	-2	0	0	0	0
Kapitalisaatiosopimukset	-4	-8	-2	0	0	0	0
Takuukorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Takuukorko 2,5 %	-4	-8	-2	0	0	0	0
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Vastaisten lisätujen vastuu	0	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys	-13	-6	-13	-6	-3	-1	0
Muut vakuutusvelan erät	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	-1 593	-1 410	-2 720	-1 976	-1 401	-947	-1 518

31.12.2012, milj. e	Duraatio						
	2013-2014	2015-2016	2017-2021	2022-2026	2027-2031	2032-2036	2037-
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-705	-824	-1 449	-1 114	-860	-588	-1 070
Vakuutusopimukset	-636	-737	-1 200	-777	-577	-435	-942
Henkivakuutus/Säästäminen	-569	-620	-970	-590	-426	-317	-761
Yksilöllinen eläkevakuutus	-65	-113	-220	-177	-142	-110	-155
Ryhmäeläkevakuutus	-3	-3	-10	-10	-10	-9	-26
Sijoitussopimukset	-70	-87	-249	-337	-283	-153	-127
Eläkesopimukset	-41	-74	-231	-337	-283	-153	-127
Kapitalisaatiosopimukset	-28	-14	-19	-1	0	0	0
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-742	-627	-1 244	-843	-653	-497	-1 110
Vakuutusopimukset	-732	-614	-1 230	-839	-652	-496	-1 110
Henkivakuutus/Säästäminen	-421	-181	-331	-184	-121	-82	-173
Takuukorko 4,5 %	-14	-18	-23	-13	-10	-6	-5
Takuukorko 3,5 %	-163	-89	-216	-135	-96	-71	-160
Takuukorko 2,5 %	-244	-74	-90	-35	-14	-5	-8
Takuukorko 1,5 %	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
Yksilöllinen eläkevakuutus	-153	-297	-570	-348	-262	-187	-363
Takuukorko 4,5 %	-55	-101	-178	-64	-19	-3	0
Takuukorko 3,5 %	-72	-125	-231	-152	-103	-54	-43
Takuukorko 2,5 %	-26	-70	-161	-132	-140	-130	-320
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Ryhmäeläkevakuutus	-117	-115	-304	-299	-266	-227	-573
Etuusperusteinen 3,5 %	-112	-109	-289	-285	-252	-214	-538
Etuusperusteinen 2,5 %	-2	-3	-7	-5	-3	-3	-10
Etuusperusteinen 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Maksuperusteinen 3,5 %	0	-1	-2	-1	-1	-1	-3
Maksuperusteinen 2,5 %	-2	-2	-6	-9	-9	-9	-20
Maksuperusteinen 1,5 %	0	-1	-1	0	-1	-1	-3
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-30	-19	-24	-8	-2	0	0
Ryhmähenkivakuutukset	-11	-1	0	0	0	0	0

Sijoitussopimukset	-7	-7	-1	0	0	0	0
Kapitalisaatiosopimukset	-7	-7	-1	0	0	0	0
Takuukorko 3,5 %	-1	0	0	0	0	0	0
Takuukorko 2,5 %	-6	-7	-1	0	0	0	0
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Vastaisten lisätujen vastuu	-1	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys	-2	-6	-13	-4	-2	-1	0
Muut vakuutusvelan erät	-32	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	-1 479	-1 451	-2 693	-1 957	-1 513	-1 085	-2 180

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 115. Henkivakuutusliikkeen kannattavuus

Milj. e	2013			2012		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaus-suhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaus-suhde
Henkivakuutus	307	291	95 %	300	284	95 %
Riskivakuutus	31	15	50 %	30	15	51 %
Vakuutussäästäminen	276	275	100 %	271	269	99 %
Eläkevakuutus	32	33	102 %	30	28	94 %
Etuusperusteinen	22	22	102 %	21	19	91 %
Maksuperusteinen	11	11	103 %	9	9	102 %
OP-Henkivakuutus	339	324	95 %	330	312	95 %

Etuusperusteinen ryhmäeläke sisältää vuonna 2012 kuolevuustäydennyksen 1,8 milj. e ja 2013 4,3 milj. e.

Vertailuvuoden 2012 luvuissa korjattu riskivakuutuksen jälleenvakuuttajan osuutta korvausvastuun muutoksesta.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 116. Sijoitustoiminnan riskiasema

Sijoitusomaisuuden jakauma	31.12.2013		31.12.2012	
	Käypä arvo	Osuus (%)	Käypä arvo	Osuus (%)
Korkosijoitukset*)				
Joukkovelkakirjalainat	1 811	48	1 609	40
Muut rahamarkkinavälineet****	329	9	332	8
Sijoitusrahastot	644	17	828	21
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet ja sijoitusrahastot****	313	8	230	6
Vaihtoehtoiset sijoitukset**	307	8	567	14
Kiinteistöt***	345	9	448	11
Yhteensä	3 749	100	4 014	100

* sis. kertyneet korot sekä rahoitusvarojen lainat ja saamiset -luokkaan uudelleenluokitellut saamistodistukset. Ei sis. Vakuutusvelan korkoriskin suojaamiseen käytettyjä korkojohdannaisia.

** sis. hedge-rahastosijoitukset ja pääomasijoitukset

*** ainoastaan suoria sijoituksia kiinteistöihin

**** ml osakefutuurin vaikutus

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 117. Sijoitusriskien herkkyyssanalyysi

31.12.2013	Kanta käyvin arvoin, milj. e	Riskipara- metri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
				31.12.2013	31.12.2012
Joukkovelkakirjalainat ja korkorahastot	2 455	Korko	1 %- yksikköä	70	90
Osakkeet ja vaihtoehtoiset	619	Markkina- arvo	10 prosenttia	62	80
Kiinteistöt	345	Markkina- arvo	10 prosenttia	34	45

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 118. Korkoriski

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. e	31.12.2013	31.12.2012
0-1 vuotta	584	644
>1-5 vuotta	1 314	1 268
>5-10 vuotta	836	716
>10-20 vuotta	39	133
>20 vuotta	9	6
Yhteensä	2 783	2 767
Modifioitu duraatio	2,4	3,2
Keskikorko, %	1,7	2,6

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2013, milj. e

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	3	91	199	276	18	9	595	21,4 %
Aa1-Aa3	276	25	77	20	13	19	430	15,4 %
A1-A3	78	150	218	221	64	8	739	26,6 %
Baa1-Baa3	114	242	197	165	32	9	760	27,3 %
Ba1 tai alempi	50	59	55	16	6	1	188	6,7 %
Sisäisesti luokiteltu	64	3	0	3	0	2	72	2,6 %
Yhteensä	584	569	745	702	134	48	2 783	100,0 %

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A2.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu aika on 3,6 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella)

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 119. Valuuttariski

Valuuttapositio, milj. e	31.12.2013	31.12.2012
USD	84	153
SEK	2	2
JPY	1	0
GBP	13	17
Muut	70	190
Yhteensä*	170	361

*Kokonaisnettovaluuttapositio

Valuuttapositio oli 4,5 % sijoituskannasta (9,0 %).

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen liitetiedot

VARALLISUUDENHOIDON RISKIASEMA

Liite 120. Vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. e

Moody's vastaavuus	31.12.2013	31.12.2012
AAA	595	530
AA	430	511
A	739	509
BBB	760	934
BB+ tai alempi	188	249
Not Rated	72	33
Yhteensä *	2 783	2 767

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

Tilinpäätöslausuma

Olemme hyväksyneet osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain sekä lain talletuspankkien yhteenliittymistä tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmä) toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2013. Toimintakertomus ja tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi OP-Pohjola osk:n varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Helsingissä 10. helmikuuta 2014

OP-Pohjola osk:n johtokunta

Reijo Karhinen

Tony Vepsäläinen

Tom Dahlström

Carina Geber-Teir

Harri Luhtala

Erik Palmén

Teija Sarajärvi

Tilintarkastuskertomus

OP-Pohjola osk:n jäsenille

Olemme tilintarkastaneet lain talletuspankkien yhteenliittymästä sekä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän (OP-Pohjola-ryhmä) yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2013. Tilinpäätös sisältää yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot

OP-Pohjola osk:n johtokunnan ja toimitusjohtajan vastuu

Johtokunta ja toimitusjohtaja vastaavat yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että yhdistelty tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti tilinpäätöksen liitetiedoissa tarkemmin kuvatulla tavalla ja että toimintakertomus antaa oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto yhdistellystä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen. Tarkastuksen yhteydessä olemme perehtyneet OP-Pohjola-ryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä niiden tilintarkastajien antamiin tilintarkastuskertomuksiin ja muihin raportteihin.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto yhdistellystä tilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että yhdistelty tilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot OP-Pohjola-ryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomus antaa Suomessa voimassa olevien toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot OP-Pohjola-ryhmän toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsinki 18. helmikuuta 2014

KPMG OY AB

Sixten Nyman
KHT

op-pohjola-annualreport.fi/OP-Pohjola2013/fi